

ΕΚΛΟΓΗ

ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ :
ΕΛΕΝΗ Γ. ΒΛΑΧΟΥ
ΓΡΑΦΕΙΑ :

ΣΩΚΡΑΤΟΥΣ 57

ΑΘΗΝΑΙ

ΤΗΛ. : 54-873

Τιμή τεύχους 3.000

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ :

Έσωτ. Έπσο. 34.000

» Έεσμ. 18.000

Έεωτ. Έτ. \$ 3.—

» » £ 1.0.0.

Τὸ ἐξώφυλλον τοῦ κ. Κ.
Γουματόπουλου.

Ἀπαγορεύεται ἡ ἀνα-
δημοσίευσις ἢ ἀρθρῶν
καὶ εἰκόνων τῆς Ἐκλο-
γῆς χωρὶς τὴν ἀδείαν
τῶν συγγραφέων καὶ
τῶν ἐκδοτῶν.

ΤΕΥΧΟΣ 60ον

Περιεχόμενα τεύχους 'Οκτωβρίου 1950

Εἰκοσιοκτῶ 'Οκτωβρίου	Γ. Α. Βλάχος	15
Γιὰν Κρίστιαν Σμάτς	Anthony Eden	20
'Αποτυχίες	'Αλέξ. Γ. Διομήδης	23
'Ο τελευταῖος ἐχθρὸς	Richard Hillary	26
Ένας ἀκόμη ἑλληνικὸς θησαυρὸς	Th. Hoopes	30
Ραδιο - ἰσότοπα	C. E. G. Bailey	33
Τὸ βασίλειο τῆς σοκολάτας . .	George Mikes	39
'Αντίο ἔλκος !	J. D. Ratcliff	44
Τὸ γεῦμα (διήγημα)	Somerset Maugham	50
Θὰ ἀνακαλυφθῇ ἡ 'Ατλαντὶς . .	George Howard	55
Σπούδασα δημοσιογράφος στὴν 'Αμερικὴ	Christine de Rivoyre	60
Εἰκόνες παράλληλες	Nelly's	65
Υπάρχουν ἀκόμη ζωντανὰ Μαρμούρ;	M. Marmet	73
'Η ναυμαχία τῆς Ναυπάκτου	Κ. Καιροφύλας	75
'Η κλασσικὴ γλυπτικὴ τῆς 'Αφρικῆς	Wil. Fagg	80
'Η ἱστορία τῆς φωτογραφίας	Σ. Δ. Λ.	86
Τὸ ταξίδι τοῦ Μάρκο Πόλο . .	Β. Τσκληόσκι	97
Ένα ἀθλητικὸ πρόβλημα	'Αθ. Σέμπος	110
'Η ἡλικία τοῦ πλήθους	Paul Dupont	114
'Αναπνέετε βαθεῖα	Helen Durham	124

Διάφορα

Σταυρόλεξο	5	Εἶσατε καλὸς μάρτυρας ; . . .	49
Ἡμερολόγιο 'Οκτωβρίου	9	'Η εὐθυμὴ πλευρὰ	96
Κινηματογραφικὸ σημειώμα- τάριο	12	Γράμμα ἀπ' τὸ Παρίσι	121
Ποίημα	14	Σκάκι	128
		Γράμματα ἀναγνώστῶν μας	130

Μόρφωσις σημαίνει ΣΧΟΛΕΙΟΝ

Ἐμπιστευόμενοι τὰ παιδιά σας εἰς
τὸ "ΔΡΑΓΑΤΣΕΙΟΝ", θεμελιώνετε τὴν
μόρφωσίν των ἐπὶ στερεῶν βάσεων

"ΔΡΑΓΑΤΣΕΙΟΝ" ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΝ ΙΔΡΥΜΑ (1903)

ΠΛΗΡΕΣ ΔΗΜΟΤΙΚΟΝ & ΓΥΜΝΑΣΙΟΝ

Φιλελλήνων 14 — Νικοδήμου 2

ΤΗΛΕΦ. 27.147

"ΑΛΕΚΤΩΡ"

ΣΤΑΥΡΟΛΕΙΟ

ΟΡΙΖΟΝΤΙΩΣ :

1. Ἡ ἐπιθυμία τοῦ νὰ ἐμπνεύσῃ κα-
νεῖς τὸν ἔρωτα, χωρὶς νὰ τὸν αἰ-
σθάνεται ὁ ἴδιος.
2. Ἐνα πεταλοειδὲς ὅστουν.—Ἀρ-
χαία πολίχνη τῆς Βοιωτίας, ἡ
πατρίς τοῦ Ἡσιόδου.
3. Ἀπαραίτητη ιδιότης διὰ νὰ χαί-
ρεσθε τὸ ὥραϊον. — Ἀνήκει σὲ
μὴν παροιμιώδη Σπαρ-
τιατικὴν φράσιν.
4. Νομικῶς, ὁ σύζυγος—
Ἰσπανὸς φιλόσοφος τοῦ
ΙΣΤ' αἰῶνος μεταφρά-
σας πολλὰ ἔργα ἀρχαί-
ων Ἑλλήνων ποιητῶν
καὶ ἰσπανικὴ πόλις στὸν
νομὸν Βαλεντίας.
5. Δεικτικὸν τῆς δημοτι-
κῆς—Εἶναι διὰ τὸν νοῦν
ὅ,τι ἡ ἀσκήσις διὰ τὸ
σῶμα.
6. Ἡ κάτοικος μῆς τῶν
Ἰονίων νήσων—Ἡ πι-
νακὶς ἐνὸς ἐπισήμου αὐ-
τοκινήτου.
7. Προϋποθέτει ὑγείαν καὶ
νειᾶτα (ἡχητικῶς)—Μὲ
αὐτὴν κερδίζει κανεὶς ὀ-
λους χωρὶς νὰ διᾶσῃ οὐ-
δένα.
8. Δύο ἐγέννησεν ἡ Λήδα— Ὁ υἱ-
ὸς αὐτὸς ἔγινε γνωστὸς ἀπὸ τὴν
Βίβλον—Συναντᾶται σὲ πολλὰ
ἀραβικὰ ὀνόματα.
9. Ἀνώτερος διοικητικὸς ὑπάλλη-
λος (κλῆτ.).
10. Ὑποστήριξαν τὸν Ροδεοσπιέρον
—Ἡ ἀρχὴ τῆς ἀδείας...
11. Μητέρα τοῦ Ἰσμαήλ—Προτάσ-
σεται τίτλων ἐπισήμων προσώ-
πων—Μουσικὸς φθόγγος.
12. Λύουν ὅλα τὰ προβλήματα... τῶν
μαθηματικῶν.

ΚΑΘΕΤΩΣ :

1. Εἶναι ἀρετὴ τῆς καρδίας ὅχι τῶν
χειρῶν.
2. Ἐστὶ λέγονται τὰ φάρμακα ποῦ
σταματοῦν ἢ ἐμποδίζουν τὴν αἰ-

μορροῦν.—Ἀξω ὁ μέλλον του.

3. Ὅσο πὺθ βαθειὰ εἶναι τόσο λι-
γώτερο ἐκδηλώνεται.—Ἀπὸ αὐ-
τὸ ζοῦν πολλοὶ ἱατροί.
4. Δίνουν νόστιμη σαλάτα.—Ὁρο-
σειρὰ τῆς Ἀνατολικῆς Ἀλγε-
ρίας.
5. Τῶν Πατρῶν ἐξοχή.—Ἀρχαῖον
πολεμικὸν σκάφος (γεν.).

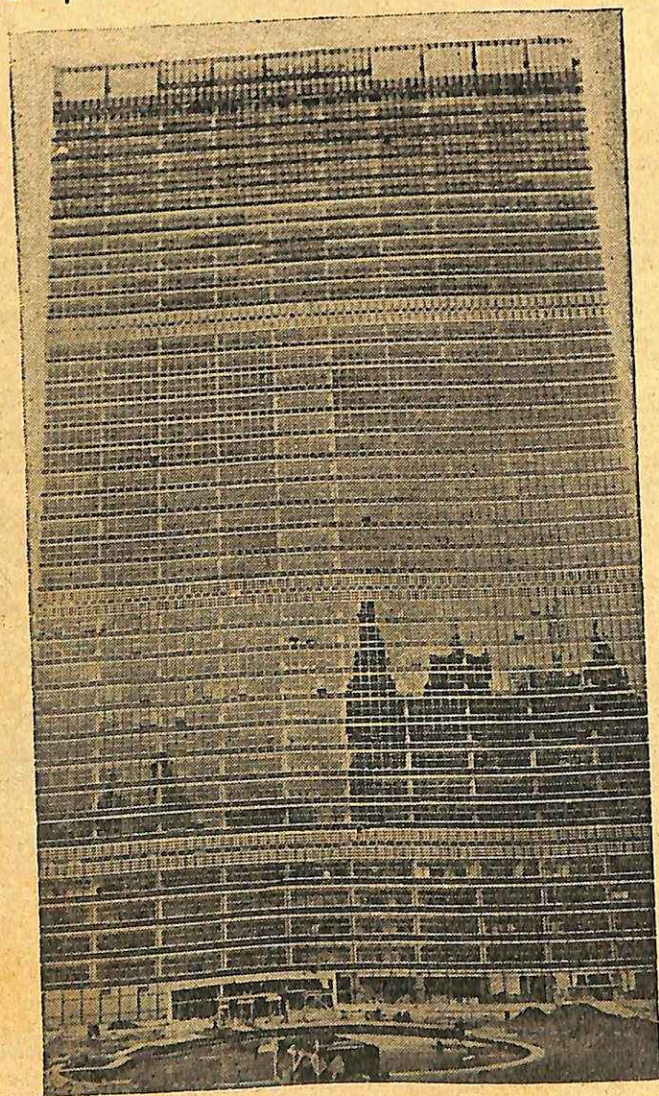
1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

1												
2												
3												
4												
5												
6												
7												
8												
9												
10												
11												
12												

6. Ἐφημερίς τῶν Ἀθηνῶν—Εἶναι
ὀρθαὶ ἢ ὀξεῖαι.
7. Τὸ μάτι τῶν εἶναι πάντα φθονε-
νερὸ κατὰ τὴν λαϊκὴν παροιμίαν
μας.
8. Μία τῶν Δωδεκανήσων (αἰτ.)—
Λίμνη καὶ Πολικὴ πόλις.
9. Ἀρχαῖκή πρόθεσις—Διεθνὴς
σκῶτος ἀπατεῶν τοῦ 18ου αἰῶ-
νος—Ἐνας προφήτης.
10. Εἶναι περιζήτητος διὰ τὸ δέρμα
της.
11. Ἀσιατικὴ χερσόνησος—Χωρὶς
κομπόθητα (οὐδ.).
12. Ὀνομασία δαιμονίων, τὰ ὁποῖα
στὶς κρητικὰς λαϊκὰς παραδόσεις
ἐμφανίζονται τὴν νύκτα ὑπὸ μορ-
φὴν ὄνου. I. X.

(Λύσεις στὴ 3η σελίδα ἐξωφύλλου)

Τὸ κρυστάλλινο μέγαρο τῆς Εἰρήνης

Τὸ μέγαρο τῶν Ἑνωμένων Ἐθνῶν, τελειώνει. Σαράντα πατώματα, χιλιάδες δωμάτια, μὲ τὶς τελευταῖες πλέον συγχρονισμένες ἐγκαταστάσεις θερμάνσεως, ψύξεως, ἀερισμοῦ. Μὲ μιὰ ἐξωτερικὴ ὄψι φαντασμαγορικὴ, μὲ πρόσοψι ὅλο κρύσταλλο καὶ μέταλλο. Εἰς τὴν φωτογραφία ποὺ δημοσιεύουμε, τὰ κτίρια ποὺ στέκονται ἀπέναντι ἀπὸ τὸ νέο μέγαρο, καθρεφτίζονται ἐπάνω στὴν τεράστια γυάλινη ἐπιφάνεια.

Σταθερή ἔννοδος

ἀπαιτεῖ πρὸ πάντων σήμερα

ΞΕΝΕΣ ΓΛΩΣΣΕΣ

Θὰ τὶς μάθετε
γρήγορα καὶ
τέλεια μὲ τὸ

LINGUAPHONE

• ΖΗΤΗΣΑΤΕ ΤΟ ΑΝΑΛΥΤΙΚΟΝ ΤΕΥΧΟΣ ΔΩΡΕΑΝ

Στέλνοντας
τὸ ἀπόκομμα
θὰ λάβετε
κάθε πλη-
ροφορίαν.

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟΝ LINGUAPHONE - ΤΕΡΤΙΑ 30 - ΑΘΗΝΑΙΣ
Παρακαλῶ στείλτε μου τὸ εἰκονογραφημένο ἐκ
32 σελίδων ἀναλυτικὸν σας τεύχος δωρεάν.
Ὄνομα
Διεύθυνσις
Γλῶσσα ποὺ μ' ἐνδιαφέρει

Κυριακή

15

Ὁκτωβρίου

Τρίτη

31

Ὁκτωβρίου

ΔΙΗΜΕΡΕΥΕΙ
ΚΑΙ
ΔΙΑΝΥΚΤΕΡΕΥΕΙ
ΤΟ
Φαρμακείον

Β. Ἀλιφέρη

ΟΜΟΝΟΙΑ — ΤΗΛ 20.720 ΚΑΙ 28.050

ΟΠΤΙΚΑ — ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΑ — ΚΑΛΛΥΝΤΙΚΑ

Ημερολόγιο ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ

ΜΟΥΣΙΚΗ

Ἐντὸς
ὑπὸς

ΛΤΡΙΚΗ ΣΚΗΝΗ (Θέατρον Ὀλύμπια) :

τοῦ Καλλιτεχνικὸν μνημόσυνον τοῦ πρωτεργάτου τοῦ ἑλλη-
νικοῦ μελοδράματος Διονυσίου Λαυράγκα, μετὰ τὴν
«Μάγισσαν» καὶ πιθανῶς τὸν «Φακνάτα», διπρα-
κτον ποὺ ἔγραψε ὁ συνθέτης λίγο πρὶν τοῦ θανάτου
του. Πρώτη ἐκτέλεσις.

ΘΕΑΤΡΟ

11

ΕΘΝΙΚΟΝ :

Πρώτη : «Βουκόλακες» τοῦ Ἰψεν. Ἐκτακτος ἐμ-
φάνισις τῆς Κατίνας Παξινού καὶ τοῦ Ἀλέκου Μι-
γυτῆ διὰ μία σειρά δέκα μόνον παραστάσεων.

Πρώτη τῆς ἐπισήμου ἐνάρξεως τῆς χειμερινῆς πε-
ριοδου μετὰ τὸ ἔργον : «Ὅπως ἀγαπᾶτε» τοῦ Σαίξπηρ.

ΚΟΤΟΠΟΤΛΗ (Μέγαρον Ρέξ) :

«Μὴς Μήμετλ» ἔργον τοῦ Σέριφ. Πρωταγωνίστρια
ἡ κ. Μαρίκα Κοτοπούλη. Σκηνοθέτης ὁ κ. Δημ. Μυ-
ράτ. Σκηνικά τοῦ κ. Γ. Ἀνεμογιάννη.

ΚΤΒΕΛΗΣ (Θιάσος Ροντήρη) :

Πρώτη τοῦ «Ἐγκμοντ» τοῦ Γκαίτε, μετὰ πρωταγωνί-
στρα τὴν κ. Μαίρη Ἀρώνη.

ΑΔΙΚΗΣ (Θιάσος Μουσούρη) :

Πρώτη τοῦ «Μίστερο Ρόμπερτς» τοῦ Ἀμερικανοῦ
συγγραφέως Λόγκαν.

ΚΕΝΤΡΙΚΟΝ (Θιάσος Λογοθετίδης) :

«Μία νύχτα στὸ σπίτι σας κυρία μου», κωμωδία τοῦ
Λετρά.

Πρώτη τῆς κωμωδίας τοῦ Τίμου Μωραϊτίνη : «Πά-
τησε τὴν πεπονόφλουδα».

ΑΡΓΤΡΟΠΟΤΛΟΥ (Ὁδὸς Ἱπποκράτους) :

«Φαταούλας» κωμωδία τοῦ κ. Βροντάκη.

ΖΑΠΠΕΙΟΝ :

Ἐκθεσις λαϊκῆς χειροτεχνίας.

Ἐκθεσις τοῦ Κερκυραίου ζωγράφου κ. Μ. Ἀνθ.

Ἐπαγγελματικὴ ἐκθεσις μελῶν τοῦ Καλλιτεχνικοῦ
Ἐπιμελητηρίου.

ΑΙΘΟΥΣΑ ΖΑΧΑΡΙΟΥ :

Ἐκθεσις ζωγραφικῆς τοῦ κ. Μ. Δ. Παπαγεωργίου.

Ἐκθεσις ζωγραφικῆς καὶ χαρακτικῆς τοῦ κ. Εὐθ.

ΠΑΡΝΑΣΣΟΣ :

Ἐκθεσις Τούρκων καλλιτεχνῶν.

ΑΙΘΟΥΣΑ ΣΤΡΑΤΗΓΟΠΟΤΛΟΥ :

Διαφημιστικὴ ἐκθεσις.

ΕΚΘΕΣΕΙΣ

Συνεχίζει

Συνεχίζει

Συνεχίζει

1 - 15

16

Ἐντὸς
ὑπὸς

1 - 20

ΑΘΛΗΤΙΚΑ

ΠΑΝΑΘΗΝΑΪΚΟ ΣΤΑΔΙΟ :

1 'Οκτ. Συνεχίζονται και λήγουν οι Έλληνοβελγικοί αθλητικοί αγώνες.

14 - 15 Διεθνείς αθλητικοί αγώνες με συμμετοχήν 'Ελλήνων, Γάλλων, 'Ιταλών και πιθανώς 'Ολλανδών πρωταθλητών.

'Η τέλεις των αγώνων τούτων δεν είναι μέχρι της στιγμής βεβαία, δοθέντος ότι δεν ελήφθη απόφασις των ξένων 'Ομοσπονδιών.

✱

8 'Εναρξεις ποδοσφαιρικών πρωταθλημάτων 'Αθηνών και Πειραιώς εις τα γήπεδα των δύο πόλεων και της 'Ελευσίνας.

ΓΗΠΕΔΟΝ ΠΑΝΑΘΗΝΑΪΚΟΤ :

28 'Αγώνες ποδοσφαίρου διά τὸ κύπελλον «'Οχι» με συμμετοχήν των ομάδων Παναθηναϊκού, 'Ολυμπιακού και Α. Ε. Κ..

'Επίσης κατά τὸ τέλος 'Οκτωβρίου ἢ τὰς ἀρχὰς Νοεμβρίου πρόκειται νὰ μεταβούν εις Αἴγυπτον οἱ ἀθληταὶ στίβου καὶ μπάσκετ μπάλ τοῦ Παναθηναϊκοῦ εἰς ἀνταπόδοσιν τῆς ἐπισκέψεως τοῦ Α. Ο. 'Ιμβραημίας.

ΣΗΜ. «'Εκλογὴ» : ('Όλας τὰς ἡμερομηνίας τὰς δημοσιεύομεν με ἐπιφύλαξιν, λόγω πιθανῆς ἀναβολῆς ἢ ματαιώσεως.)

ΑΚΡΟΠΟΛΙΣ:

'Όραι ἐπισκ: Καθημερινὰ καὶ Κυριακὰς, 7 1/2 π.μ.—7 1/2 μ.μ. Εἰσὸδος δοχ. 1.500 (Κυρ. καὶ Πέμπτη ἐλευθέρως).

Τὰς 24, 25, 26 'Οκτωβρίου (Πανσέληνος) ἡ ἀνοδος ἐπιτρέπεται καὶ κατὰ τὰς νυκτερινὰς ὥρας: 9—12. Εἰσιτήριον δοχ. 2.000. (Τὸ Μουσεῖον τῆς Ἀκροπόλεως εἶναι κλειστὸ λόγω ἐπισκευῶν.)—

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟ:

(Τοῖσα-Μπουμπουλίνας)

'Όραι ἐπισκ: Καθημερινὰ 8 π.μ.—2 μ.μ. Κυριακὰς 9 π.μ.—1 μ.μ. Εἰσὸδος δοχ. 1.500 (Κυρ. καὶ Πέμπτη, ἐλευθέρως).

ΒΥΖΑΝΤΙΝΟ:

('Όδὸς Βασ. Σοφίας 22)

'Όραι ἐπισκ: Καθημερινὰ 8 π.μ.—1.45' μ.μ. Κυριακὰς καὶ ἑορτὰς 9.30' π.μ.—12.45' μ.μ. Εἰσὸδος δοχ. 1.500 (Κυρ. καὶ Πέμπτη ἐλευθέρως.)

ΜΠΕΝΑΚΗ:

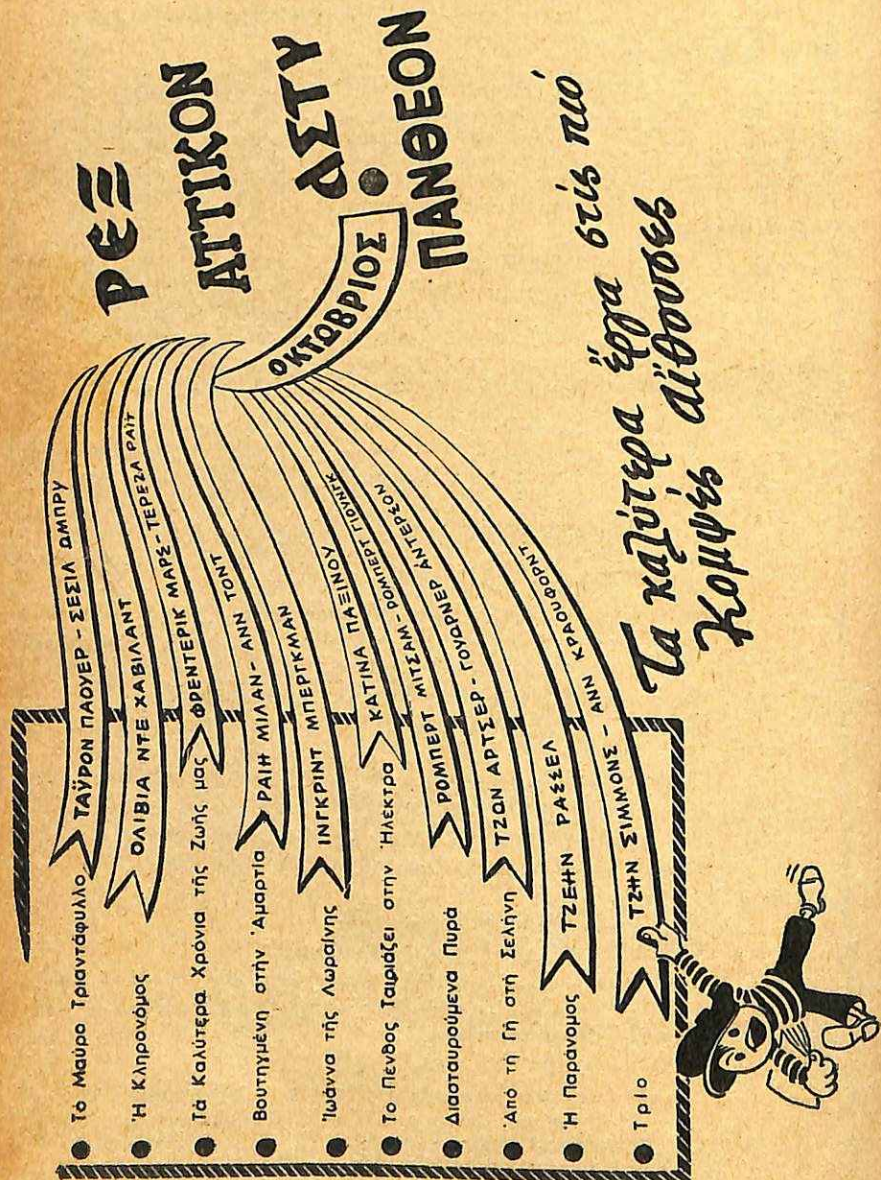
('Όδὸς Κουμπάρη 1)

'Όραι ἐπισκ: Καθημερινὰ 10 π.μ.—1 μ.μ. ἑκτὸς Τρίτης. Εἰσὸδος δοχ. 1.500 (Δευτέρα, ἐλευθέρως.)

ΚΟΣΜΗΤΙΚΩΝ ΤΕΧΝΩΝ:

«(Μοναστηράκι)

'Όραι ἐπισκ: Καθημερινὰ 9 π.μ.—1 μ.μ. Εἰσὸδος ἐλευθέρως.

ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΟ

Μερικά από τα καλύτερα έργα, πού δά

ΟΙ ΜΠΑΡΚΛΕΨ ΤΟΥ ΜΠΡΟΝΤΓΟΥΑΙΗ

Ο Φρέντ Άσταϊρ και η Τζίντερ Ρότζερς πάλι μαζί ύστερα από ένα δεκαετές κινηματογραφικό διαζύγιο. Μιά μουσική ταινία της σειράς, η οποία χρωστάει την επιτυχία της εις τις συμπάθειες πού συγκεντρώνουν οι δύο πρωταγωνιστά της.

Τζίντζερ Ρότζερς — Φρέντ Άσταϊρ

ΤΟ ΚΟΡΑΚΙ

Γαλλική ταινία, γυρισμένη στην κατοχή. Φανέρωσε την σκηνοθετική ιδιοφυΐα του Άνρι-Ζωρζ Κλουζώ. Η πλοκή: μία κακοήθης άνωθυμογράφος αναστατώνει μία μικρή έπαρχιακή πόλη. Όλοι οι τύποι θαυμάσια παιγμένοι. Έπί κεφαλής ο Πιέρ Φρένυ, η Ζινέτ Λεκλαίρ.

Ζινέτ Λεκλαίρ

ΤΟ ΠΕΝΘΟΣ ΤΑΙΡΙΑΖΕΙ ΣΤΗΝ ΗΛΕΚΤΡΑ

Η Ρόζαλιντ Ράσσελ, η Κατίνα Παξινού και ο Μά'κελ Ρεντγκρέιβ εις την σύγχρονη τριλογία του Ο' Νήλ. Ταινία πού ξεχώρισε, τὸ 1947, σάν μιά ἀπὸ τίς πιὸ καλλιτεχνικές τῆς χρονιάς.

Ροζαλιντ Ράσσελ — Κατίνα Παξινού

ΔΙΑΣΤΑΥΡΩΜΕΝΑ ΠΥΡΑ (CROSSFIRE)

Έργο του νέου λαμπρού σκηνοθέτου Ί-θαν Ντιμύτρικ, έχει ως θέμα τὸν ἀμερικανικὸ ἀντισημιτισμὸ. Ἐξαιρετικὰ παιγμένο ἀπὸ τὸν Σάμ Λεβίν, τὸν Ρόμπερτ Μίτσουμ, τὸν Ρόμπερτ Ράϊαν, ἐ-γνώρισε ἤδη μιά λαμπρὴ κορριέρα, καὶ θεωρήθηκε ὡς ἓνα ἀπὸ τὰ ξεχωριστά ἔργα τοῦ 1947.

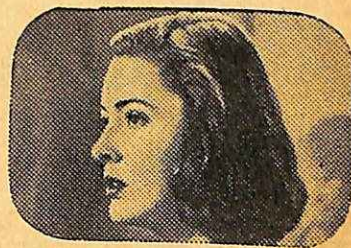
Ρόμπερτ Ράϊαν — Γκλόρια Γκράχαμ

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑΡΙΟ

δοῦνε οἱ Ἀθηναῖοι τὸν Ὀκτώβριο

Η ΦΥΛΑΚΙΣΜΕΝΗ (CAGED)

Εἰς τὸ τελευταῖο κινηματογραφικὸ φεστιβάλ τῆς Βενετίας, τὸ πρῶτο βραβεῖο γυναικείας ἡθοποιίας, ἐδόθη εἰς τὴν Ἑλνὸρ Πάρκερ, διὰ τὸν ρόλο τῆς σ' αὐτὴ τὴν ταινία.

Ἑλνὸρ Πάρκερ

ΜΑΥΡΟ ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟ

Ο Τάυρον Πάουερ, ὁ Ὅρσον Οὐέλ-λες καὶ ἡ μικρὴ Γαλλ'δα Σεσίλ Ὠμπρὺ (ἡ περυσινὴ Μανὼν) σὲ μιά περιπετειώδη ὑπερπαραγωγή.

Ἡ πλοκὴ συνηθισμένη, ὁ τόπος καὶ ἡ ἐποχὴ ἀσυνηθιστά: Κίνα καὶ Ἀσία, κατὰ τὸν 13ον αἰῶνα, ἐπὶ τρομοκρατίας τοῦ Τζενγκίς Χάν.

Τάυρον Πάουερ — Σεσίλ Ὠμπρὺ

ΤΑ ΚΑΛΥΤΕΡΑ ΧΡΟΝΙΑ ΤΗΣ ΖΩΗΣ ΜΑΣ

Μύρνα Λού, Φρέντερικ Μάρς, Ντάνα Ἀντριους, εἰς τὸ φιλμ πού τὸ 1945 συνεκέντρωσε ἑννέα «Ὀσκαρ» καὶ θεωρήθηκε καὶ ἀπὸ τοὺς Ἀμερικανοὺς κριτικούς καὶ ἀπὸ τὸ ἀμερικανικὸ κοινὸ σάν ἓνα ἐντελὼς ἐξαιρετικὸ ἔργο. Τὸ θέμα του: Ὁ πολέμισθης πού γυρίζει στὴν πολιτικὴ ζωὴ, δὲν ἔχει ἀκόμη παῦσει ἐντελὼς νὰ εἶναι ἐπίκαιρο.

Φρέντερικ Μάρς — Μύρνα Λού

ΤΡΙΟ

Τρεῖς ἱστορίες γραμμένες κατ' ἐθεῖαν γιὰ τὸν κινηματογράφου ἀπὸ τὸν παλαίμαχο Σώμερσετ Μώμ. Εἰς ἡλικίαν 76 ἐτῶν, ὁ Μώμ ἀρχισε νὰ γράφῃ σενάριο. Ἡ ἐπιτυχία τοῦ «Κουαρτέττο», τὸν παρέσυρε. Φαίνεται δὲ ὅτι καὶ τὸ «Τρίο» ταινία παραγωγῆς τοῦ 1950, εἶναι κι' αὐτὴ ἐξ ἴσου πετυχημένη.

Τζὴν Σίμμονς

ΑΠΟ ΤΙΣ "ΣΤΡΟΦΕΣ,"

VIII

Κρατώντας ράκος τὸν ἀγκυλωτὸ σταυρὸ
ὁ μοιρόγραφιος Γερμανός, ντροπὴ γεμῆτος,
σὰ νὰ τὸν κνηγοῦσαν Ἐριννύες, τρεχᾶτος
καίεθηκε τὸν Βράχο τὸν ἱερό.

Κι' ὥς ἔσθυσε τῆς μπότιας ὁ ἦχος, ἡ Ἀθηναῖα
σιτὸν Παρθενῶνα ἀνέβηκε, κι' ὀλόγυρά της
τὴ βουρκαωμένη ἀπὸ χαρὰ πλαναίει ματιὰ της
στὴ θάλασσα, σιτὸν κάμπο, σιὰ βουνά.

1944 (Ἀπὸ τὴ συλλογὴ «Φρεγάτα»)

Ο Ὀρέστης Λάσκος εἶναι ἀπὸ τοὺς νέους ἐκείνους ποιητὰς ποὺ ἐξήγησαν νὰ ἐπαναστατήσουν κατὰ τῆς παραδόσεως τοῦ ἐλληνικοῦ στίχου, ἐκμεταλλευόμενοι τὴς δυνατότητες τοῦ ἐλεύθερου στίχου καὶ τὴς τολμηρότητες ποὺ ἐπιτρέπει συχνὰ ἡ σάτυρα. Ὁ Λάσκος εἶναι οὐσιαστικὰ μαθητὴς τοῦ Καρυωτάκη. Ἀπὸ ἐκείνον ἐκληρονόμησε τὴν παιχνιδιάρικα ἀπαισιοδοξία ἀλλὰ καὶ τὸν ἥμερο τῆς φυγῆς. Ὁ πόθος τοῦ ἀνεκπλήρωτου τὸν δυναστεύει. Τὰ τραγούδια του εἶναι μιὰ διαρκὴς ἐπίκλησι ξνὸς ἰδανικοῦ, ποὺ μένει σὲ ἀπόστασι ἀπὸ τὸν ποιητὴ. Στὶς πρῶτες του συλλογὲς ὁ Λάσκος διατηρεῖ τὴ ρίμα, τὸ μέτρο καὶ ὅλα τὰ γνώριμα χαρακτηριστικὰ τοῦ πατροπαράδοτου στίχου καὶ μόνο στὶς τελευταῖες ἀποδεσμεύεται. Ἀλλ' ἡ διάθεσι παραμένει ἡ ἴδια. Ἀπὸ τὸ «Φίλιμ. τῆς Ζωῆς» 1934 ἕως τὴς «Ἀγριόχηνες», κατόπιν στὴν «Τάα Ρόα», καὶ τελευταία στὴ «Φρεγάτα» ὁ Λάσκος ἀκολουθεῖ μιὰ συνεπῆ τροχιά.

Ἀπὸ τὰ καλύτερα δημοσιεύματα ὅλου τοῦ κόσμου

ΑΝΑΜΝΗΣΙΣ

ΕΙΚΟΣΙΟΚΤΩ ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ

Τοῦ

Γ. Α. ΒΛΑΧΟΥ

Ἐκείνο τὸ βράδυ—ἦταν Κυριακή, εἰκοσιεπτὰ Ὀκτωβρίου τοῦ 1940—οἱ Ἀθηναῖοι εἶχαν γυρίσει ἄκεφοι, σκεπτικοί, ἀλλὰ ὄχι καὶ πολὺ ἀνήσυχτοι εἰς τὰ σπίτια τους. Κι' αὐτοὶ ἀκόμα ποὺ ἦσαν πολὺ κοντὰ εἰς τὰ πράγματα καὶ ἔβλεπαν πὼς οἱ δουλειές μας μὲ τὴν Ἰταλία δὲν ἐπήγαιναν διόλου καλά, ὅλα τὰ ἐφοβοῦντο, ὅλα τὰ ἐπερίμεναν, ἀλλὰ ὄχι αὐτὸ ποὺ συνέβη. Μερικοὶ μάλιστα εἶχαν καταστρώσει τὸ σχέδιον τῆς μάχης ποὺ θὰ ἔδιδε κατὰ τῆς Ἑλλάδος ἡ Ἰταλία καί, τώρα ποὺ τὸ θυμοῦμαι, σκέπτομαι πὼς ὁ Θεὸς μᾶς ἐφύλαξε καὶ δὲν εἶχεν ἔλθει σὲ κανενὸς Ἰταλοῦ τὸ μυαλό. Κατὰ τὸ σχέδιον αὐτὸ θὰ συνέβαιναν τὰ ἑξῆς: "Ἐνα πρῶτ' ὁ Πρέσβυς τῆς Ἰταλίας μαζί μὲ τὸν Γερμανὸ θὰ μᾶς ἔλεγαν πὼς αἱ Κυβερνήσεις των εἶναι ἀπολύτως καλὰ διατεθειμέναι ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος, ἀλλὰ ἡ στάσις μερικῶν ἀπὸ τοὺς Ὑπουργούς μας θὰ τῆς ἀναγκάσουν ν' ἀλλάξουν αἰσθηματά. Θὰ ἐξητοῦσαν λοιπὸν τὴν

παῦσιν των καὶ θὰ ἔταζαν, μὲ ἀπειλὴν κηρύξεως πολέμου, δύο τριῶν ἡμερῶν προθεσμίαν. Κατὰ τὸ διάστημα τῶν δύο τριῶν αὐτῶν ἡμερῶν ὀλόκληρος ἡ Ἑλλάς, ἡ ὁποία δὲν ἤθελε οὔτε τὴν Δικτατορίαν, οὔτε τοὺς Ὑπουργούς, οὔτε τὸν πόλεμον, θὰ ἐσηκώνετο εἰς τὸ πόδι. Ὁ Βασιλεὺς θὰ ἠναγκάζετο—ἔλεγαν οἱ συζητητα—νὰ ἀποχωρήσῃ. Μετὰ τοῦτο θὰ ἤρχετο ἡ σειρά τοῦ Μεταξᾶ. Θὰ ἦτο ὁ Μεταξᾶς ποὺ δὲν ἐνέπνεε ἐμπιστοσύνην: "Ἡ Μεταξᾶς ἡ πόλεμος τῆς Γερμανίας καὶ τῆς Ἰταλίας κατὰ τῆς Ἑλλάδος. Τότε θὰ συνεκροτεῖτο κάποιο Συμβούλιον Στέμματος εἰς τὰ Ἀνάκτορα, θὰ ἐκαλοῦντο ἀπὸ τὰ νησιά οἱ Πολιτικοὶ Ἀρχηγοὶ καὶ ἀπὸ τὸ Συμβούλιον θὰ ἔβγαине μοιραίως, ἀναγκαστικῶς ἢ ἀπόφασιν ὅτι ἡ λαομίσητος Δικτατορία πρέπει νὰ πέσῃ διὰ νὰ σωθῇ ἡ Ἑλλάς. Μετὰ λίγες ἡμέρες, ὅταν ἡ Ἑλλάς καὶ ἡ πειθαρχία της καὶ ἡ συνοχή της, ἦταν διαλελυμέναι, θὰ ἐγένετο διὰ τὸν ἕνα ἢ τὸν ἄλλον λόγον

ή Εισβολή. Καί οί 'Ιταλοί θά ἦσαν μετὰ πέντ' - ἕξ ἡμέρες εἰς τὰς 'Αθήνας.

— Ἐτοί μετ' τῆς σκέψεως αὐτῆς κατένας ἀπὸ ἐκείνους, πού ἦσαν κοντά εἰς τὰ πράγματα, ἔδιδεν εἰς ἐναρξιν τοῦ δράματος μακρινὴν προθεσίαν. Θά ἐγένετο πρῶτα αὐτό, ἔπειτα ἐκείνο καὶ κάποτε... — ἀλλὰ ὑπῆρχαν καὶ οἱ καλῶς πληροφορημένοι: Ὁ Χίτλερ, ἔλεγαν, ἀγαπᾷ τὴν Ἑλλάδα καὶ δὲν θ' ἀφήσῃ ποτέ τὸν Μουσσολίνι νὰ τῆς ριχθῇ:

— Ἐμένα μοῦ εἶπε χθὲς ὁ στρατιωτικὸς ἀκόλουθος τῆς γερμανικῆς πρεσβείας, πού εἶναι φανατικὸς φιλέλληνας, ὅτι αὐτὸ δὲν θά γίνῃ ποτέ...

Αὐτὸ ἔλεγε τὴν παραμονὴν καπιοῦς σημαντικώτατος κύριος. Καλῇ τῇ πίστει. Διότι, πράγματι, τὰ ἔλεγε αὐτὰ ὁ στρατιωτικὸς ἀκόλουθος· ἀλλ' ἦτον ἀπλῶς σπιουνοὺς καὶ ἀρχηγὸς τῶν πολλῶν πεμπτοφάλαγγιτῶν τῆς Ἑλλάδος.

Εἶχεν ὅμως προηγηθῇ καὶ τὸ γεῦμα τοῦ Γκράτσι. Κάποιος σπουδαῖος Ἰταλὸς μουσικός, ὁ Πουτσίνι, εἶχε φθάσει τότε, κατὰ τὰ τέλη Ὀκτωβρίου, εἰς τὰς 'Αθήνας καὶ ἡ Πρεσβεία του εἶχε καλέσει τοὺς ἡθοποιοὺς τοῦ Βασιλικοῦ καὶ μέλη διάφορα τῆς Ἀθηναϊκῆς κοινωνίας εἰς ἑοπερίδα. Ἐπῆγαν ἀπὸ τοὺς Ἀθηναίους ἐλάχιστοι, ἀλλ' αὐτοὶ ἡμπόρεσαν νὰ ἴδωσιν εἰς τὴν μέσσην τοῦ τραπέζιου πού ἐδίδετο τὸ «σουπέ» ἕνα πελώριον γλυκὸ πού παρίστα τῆς δύο σημαίης, τὴν ἐλληνικὴν καὶ τὴν ἰταλικήν, ἀδελφωμένες. Ἦταν λοιπὸν δυνατόν; Ἀφοῦ προχθὲς ἦτον ὅλος μειδιάματα καὶ χειραφίης ὁ Γκράτσι; Κι' ἀφοῦ εἶχε κάνει καὶ τὸ γλυκὸ;

— Ἐλεγα στὴν ἀρχὴ ὅτι ἐκείνο τὸ θράδαι οἱ Ἀθηναῖοι εἶχαν γυρίσει ἄκεφοι, σκεπτικοί, καὶ γιὰ ὅ-

σα ἐθυμῆθηκα πάρα πάνω, ὅχι πολὺ ἀνήσυχτοι εἰς τὰ σπίτια τους. "Ἄς ποῦμε ὅτι ἔτσι εἶχα γυρίσει κι' ἐγώ, πού δὲν ἤμουν τότε ἀπλῶς κοντά, ἀλλὰ μέσα εἰς τὰ πράγματα. Ὅταν ἐγύρισα, ἔφαγα ἐνωρίς, δὲν ἐβγήκα ἔξω, ἔπιασα, ἐκοιμήθηκα μὲ τὸ τηλέφωνο δίπλα μου. Ἦταν—εἶδα τὸ ρολοὶ ἀμέσως—4 καὶ 10 πρωτὶ ὅταν ἐκτύπησε:

— Ποιός;

Ὁ ἀρχιουντάκης τῆς «Καθημερινῆς», ὁ Χούρμουζιος:

— Πόλεμος! Ὁ Πρέσβυς τῆς Ἰταλίας ἐπέδωσε τελεσίγραφον μὲ προθεσίαν ἕξ ὥρων, τὸ ὁποῖον ἀπερρίφθη. Αὐτὴν τὴν στιγμήν ἡ Κυβέρνησις μᾶς διέταξε νὰ σταματήσωμε τὴν ἐκδοσὶν τῆς ἐφημερίδος. Μᾶς ἔστειλε τὸ Βασιλικὸν Διάγγελμα, τὸ διάταγμα τῆς γενικῆς ἐπιστρατεύσεως καὶ τὴν κήρυξιν τοῦ στρατιωτικοῦ νόμου. Εἰδήσεις ὑπάρχουν πῶς μπήκαν κι' ὅλας στὸ ἔδαφός μας οἱ Ἰταλοί...

Πῶς ἐβρέθηκα, ἔπειτα ἀπὸ τὰ πρῶτα δύο τρία τηλεφωνήματα στοὺς δικούς μου, ἔξω ἀπὸ τὸ σπίτι μου; Ποιὲς ἦταν ἡ σκέψις μου; Τί ἐκυβέρνησε τῆς πρῶτες ἐκεῖνες ὥρες τὸ μισοκοιμισμένο κεφάλι μου; Δὲν θυμοῦμαι. Θυμοῦμαι πῶς ἔτρεξα στὴν «Καθημερινή», πῶς ἔφυγα ἀπὸ τὴν «Καθημερινή», πῶς ἐβρέθηκα ἔξωφρα στὸ Ὑπουργεῖο τοῦ Τύπου πού εἶπαν πῶς μᾶς ζητοῦσαν, πῶς ἐκεῖ θρῆκα μέσα σ' ἕνα σύννεφο σκόνης, μιὰ καθαρίστρια, πῶς ἔφυγα ἀπ' ἐκεῖ καὶ ἐπῆγα εἰς τὸ ξενοδοχεῖο τῆς Μεγάλης Βρετανίας ὅπου, καθὼς ἔμαθα, εἶχε ἐγκατασταθῇ τὸ Γενικὸ Στρατηγεῖον. Ἐκεῖ χαλασμός. Οἱ ξένοι ἔφευγαν πατεῖς με πατῶ σε ἐν θία ἀπὸ τῆς κἀμαρῆς τους, ἡ εἴσοδος τοῦ ξενοδοχείου ἦταν γεμάτη θαλίτσες,

μπαοῦλα καὶ ἀνθρώπους πού τὰ εἶχαν χαμένα, ἀστυνομικοὶ μὲ τὸ Μανιαδάκη ἐπὶ κεφαλῆς ἔδιναν νευρικὰς διαταγὰς, γραφεῖα ἐτοποθετοῦντο βιαστικὰ ἐκεῖ πού ἦταν ἄλλοτε τραπεζάκια μὲ ἀνθοδοχεῖα καὶ πολυθρόνες καὶ εἰς ἕνα μεγάλο σαλόνι πού εἶναι ἀπέναντι τῆς νέας εἰσόδου, μᾶς ἐπερίμενε, τοὺς δημοσιογράφους, ὁ Μεταξᾶς. Μᾶς εἶπε ὅτι δὲν ἡμπόρεσε ν' ἀποφύγῃ τὸν πόλεμον, ὅτι ὁ πόλεμος θά διεξαχθῇ μὲ ὅλας τὰς δυνάμεις τοῦ ἔθνους, πῶς θά νικήσωμε. Ἦταν ἀτάραχος, ἥσυχος, σοβαρός. Ἐβρέθηκα δίπλα του· γύρισε καὶ μοῦ εἶπε:

— Πέρασε σὲ λίγο νὰ σὲ ἰδῶ...

Καθὼς ἔβγαινα ἀπὸ τὸ σαλόνι ἐκεῖνο καὶ ἐπροχωροῦσα πρὸς τὴν ἄλλην ἐξοδὸ τοῦ ξενοδοχείου, αὐτὴν πού βλέπει πρὸς τὴν Πλατεῖαν τοῦ Συντάγματος, ἐκεῖ εἰς τὸν διάδρομον εἶχε στριμωχτῇ ἕνας κόσμος ὁλόκληρος ἀπὸ πολιτάς, ἀξιωματικούς καὶ στρατιῶτες πού μᾶς ἐμπόδιζαν νὰ βλέπωμε τὴν ταραχὴν καὶ τῆς διαδηλώσεως πού ἐπερνοῦσαν στὸ δρόμο:

— Ζήτω ὁ πόλεμος!

— Κάτω ἡ Ἰταλία!

Ἐκεῖνη τὴ στιγμή ἀκούστηκε ὁ πρῶτος θαρὺς, παράξενος, τρομακτικὸς, συριγμὸς τῆς σειρήνας. Καὶ μαζί τῆς θόρυβος γυαλιῶν πού ἐσποῦσαν καὶ ἐβύλων πού ἐθραύοντο μὲ πελέκει. Δίπλα οἱ διαδηλωταὶ κατέστρεφαν τὰ γραφεῖα τῆς «Ἀλὰ Λιτόρια», τῆς Ἰταλικῆς Ἀεροπορικῆς Ἑταιρίας. Κουρασμένος, ἀκούμπησα χωρὶς νὰ τὸ θέλω στὴν πλάτη ἐνὸς στρατιωτικοῦ πού ἦταν ἐμπρὸς μου. Ἐνα ἀμπέχανο χακί. Ἐγύρισε ἥρεμα, σὰν νὰ ἦταν πολὺ φυσικὸ αὐτὸ πού τοῦ εἶχε συμβῇ: Ἦταν ὁ Βασιλεὺς.

Εἶχε κι' αὐτὸς σταθῇ ἐκεῖ μὲ

τοὺς ἄλλους κι' ἐχειροκροτοῦσε τὰ παιδιὰ πού ἐπερνοῦσαν μὲ τὸν Ἑθνικὸ Ὑμνον καὶ μιὰ σημαία. Μοῦ εἶπε:

— Ὅλα θά πᾶνε καλά!

Σὲ λίγη ὥρα ἐβρέθηκα σ' ἕνα δωμάτιο τοῦ ξενοδοχείου—ἕνας καφές, λίγο ψωμί— μὲ τὸν Μεταξᾶ. Καὶ μοῦ εἶπεν ὁ ἀλησμόνητος ἄνθρωπος, γρήγορα γρήγορα, τὸ τί εἶχε συμβῇ. Αὐτὰ τὰ ἔγραψα μετὰ ἕνα δυὸ μέρες στὴν «Καθημερινή» καὶ ἀπ' αὐτὴν τ' ἀντιγράφω:

«Ὁ Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως κ. Μεταξᾶς ἐπέστρεψεν εἰς τὴν Κηφισίαν, εἰς τὸ σπίτι του, ἀργὰ τὴν νύκτα τῆς Κυριακῆς. Αἱ εἰδήσεις δὲν ἦσαν καλαί, τὸ δῆθεν ἐπεισόδιον τῶν συνόρων δὲν εἶχε λήξῃ, ἡ συνάντησις τῶν ἐντεταλμένων ἀξιωματικῶν μας εἶχεν ἀναβληθῇ, διότι οἱ Ἰταλοὶ εἶχαν στείλῃ ἕνα ἀνθυπασιόστην ὡς ἐκπρόσωπόν των, ἀλλ' αὐτός, ὁ ἀνθυπασιόστης, εἶχεν εἰπῇ εἰς τοὺς Ἑλληνας: «Δὲν εἶναι τὰ πράγματα σοβαρά. Καλλίτερα νὰ τὰ σκεπάζωμε...». Εἰδήσεις ἄλλαι δὲν ὑπῆρχαν. Ἐκ μέρους τῆς ἐδῶ ἰταλικῆς πρεσβείας οὐδεμία λέξις, οὐδὲ ἕνα μῆνυμα κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἡμέρας. Ἡ κατάστασις ἐφαίνεται κρίσιμος· ἀλλ' ἐπειδὴ εἰς αὐτὸ τὸ σημεῖον τῆς κρίσιμότητος εἶχε φθάσῃ συγχά, ὑπῆρχον ἐλπίδες. Ἐτοί ὁ Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως ἐκοιμήθη κατὰ τὰς ἑνδεκά καὶ μισή.

Εἰς τὰς 3 ἀκριβῶς, τὸ τηλέφωνον. Ὁ κ. Μεταξᾶς ἔχει κοντά του,

ὅταν κοιμᾶται, τὸ τηλέφωνον:

— Ποιός;

— Ὁ Πρέσβυς τῆς Γαλλίας, κ. Πρόεδρε. Εἶναι ἀπόλυτος ἀνάγκη νὰ σὰς ἰδῇ.

Ὁ κ. Μεταξᾶς, ἐξυπνῶν μόλις, δὲν ἐννοοῦσε τίποτε: «Ὁ Πρέσβυς τῆς Γαλλίας;... Τέτοια ὥρα;

Ἐπὶ τέλους κάτι θὰ συμβαίνει ἀπολύτως σπουδαῖον». Καὶ ἄρχισε νὰ ντύνεται. Μία ρόμπα συνεπλήρωσε τὴν πρόχειρον τουαλέττα καὶ ἔτσι, μόνος, — ἡ ὑπηρεσία τοῦ σπιτιοῦ ἐκοιμᾶτο — ἐκατέβη καὶ ἀνοίξε τὴν ἐξώθυραν τοῦ σπιτιοῦ. Ἐκεῖ εἶδεν ἔμπρός του εἰς τὸ προαύλιον, ὅχι τὸν Πρέσβυν τῆς Γαλλίας, ἀλλὰ τὸν Γκράτσι. Τὸν ἐχαίρετσε, καὶ ἐπέρασαν καὶ οἱ δύο δεξιά. Ὁ Γκράτσι ἐκάθησε εἰς ἕνα κάθισμα τὸ ὁποῖον τοῦ προσεφέρθη καὶ, εὐθὺς ἀμέσως, ἐξάγων ἕνα μεγάλον φάκελλον ἀπὸ τὴν τσέπην του, τὸν ἔδωσε εἰς τὸν πρόεδρον:

— Ἐκ μέρους τῆς Κυβερνήσεώς μου...

Καὶ ὁ κ. Μεταξᾶς ἤρχισε νὰ διαβάξῃ μόνος, ἄργα, τὸ ΤΕΛΕΣΙΓΡΑΦΟΝ. Ὅταν εἶχε τελειώσῃ, ἡ ὥρα ἐπλησίαζε ἤδη τρεῖς καὶ μισή. Τὸ τελεσίγραφον ἐτέθη πίσω εἰς τὸν φάκελλον.

Ὁ Γκράτσι προσέθεσε:

— Κύριε Πρόεδρε, ἔχω τὴν ἔντολὴν νὰ σᾶς ἀνακοινώσω ὅτι εἰς περίπτωσιν μὴ ἀποδοχῆς τῶν ὁρῶν τοὺς ὁποίους ἀνεγνώσατε, τὰ ἰταλικά στρατεύματα θὰ εἰσβάλουν εἰς τὴν Ἑλλάδα τὴν Ἐκτὴν πρωΐνῃν.

Ὁ κ. Μεταξᾶς ἐσηκώθη:

— Κύριε Πρέσβυ, τοῦ εἶπε, τὸ περιεχόμενον τοῦ τελεσιγράφου καὶ ὁ τρόπος κατὰ τὸν ὁποῖον μοῦ ἐπεδόθη σημαίνουν κήρυξιν πολέμου ἐκ μέρους τῆς Ἰταλίας.

Ὁ Γκράτσι διέκοψε:

— Ἄν δώσετε διαταγὴν εἰς τὰ στρατεύματά σας ν' ἀφήσουν εἰς τὰ ἰταλικά ἐλευθέραν τὴν διόδον...

Ὁ κ. Μεταξᾶς:

— ΔΕΝ ΠΡΟΚΕΙΤΑΙ ΝΑ ΔΩΣΩ ΚΑΜΜΙΑΝ ΔΙΑΤΑΓΗΝ Εἰς ΤΑ ΣΤΡΑΤΕΥΜΑΤΑ ΜΑΣ ΝΑ ΑΦΗΣΟΥΝ Εἰς ΤΑ ἸΤΑΛΙΚΑ

ΕΛΕΥΘΕΡΑΝ ΤΗΝ ΔΙΟΔΟΝ.

Ἀλλὰ, προσέξατε. Καὶ ἂν ἀκόμη ἐπρόκειτο νὰ τὴν δώσω — ΠΟΥ ΔΕΝ ΘΑ ΤΗΝ ΔΩΣΩ — ἡ ὥρα εἶναι τρεῖς καὶ μισή. Πρέπει νὰ ἐνδυσθῶ, νὰ κατέβω εἰς τὰς Ἀθήνας, νὰ ἐξυπνήσω τὸν Βασιλέα, ὁ ὁποῖος εἶναι εἰς τὸ Τατόι, νὰ φέρω τὸν Ὑπουργὸν τῶν Στρατιωτικῶν καὶ τὸν Ἀρχηγὸν τοῦ Ἐπιτελείου, οἱ ὁποῖοι ὅλοι κοιμούνται, νὰ ἐξυπνήσω στρατιωτικούς, ὑπαλλήλους, τηλεγραφητάς, καὶ νὰ κατορθώσω νὰ φθάσῃ ἡ ἀπόφασίς μας πρὸ τῆς ἑκτῆς πρωΐνης εἰς τὰ προκεχωρημένα φυλάκια τῶν συνόρων μας. Αὐτὸ πρακτικῶς εἶναι ἀδύνατον. Σὰς τὸ λέγω αὐτό, ὅχι διὰ νὰ νομίσετε ὅτι θὰ ἔδωκα ποτὲ μίαν τοιοῦτου εἶδους διαταγὴν, ἀλλὰ διὰ νὰ ἐννοήσετε ὅτι γνωρίζω ὅτι ἡ Ἰταλία, ΜΗ ΚΑΤΑΛΕΙΠΟΥΣΑ ΟΥΔΕΜΙΑΝ ΕΚΛΟΓΗΝ ΜΕΤΑΞΥ ΣΥΡΡΑΞΕΩΣ ΚΑΙ ΕΙΡΗΝΗΣ, κηρύσσει εἰς τὴν Ἑλλάδα τὸν πόλεμον.

Καὶ δίδων εἰς τὸν Γκράτσι νὰ ἐννοήσῃ ὅτι ἡ συνέντευξις ἐτελείωσε:

— ALORS, C'EST LA GUERRE!

Ὁ Γκράτσι, ταραγμένος, ἠθέλησε κάτι νὰ εἰπῇ, δὲν εἶπε τίποτε, ὑπεκλίθη καὶ, χωρὶς νὰ δοθῇ καμμία μεταξὺ τῶν δύο ἀνδρῶν χειραψία, ἀνεχώρησε.

Ἦδη ὁ καιρὸς ποῦ εἶχε περάσει ἦτο πολὺς καὶ ὁ Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως ἀνυπομένει νὰ ἀκούσῃ τὴν θύραν νὰ κλείνῃ. Εὐθύς, εἰς διάστημα δευτερολέπτων, ἐπῆρε τὸ τηλέφωνον καὶ ἐξύπνησε τὸν Βασιλέα. Ἀμέσως ἔπειτα τὸν ἀντιστράτηγον κ. Παπάγον, τοὺς ὑπουργοὺς τῶν Στρατιωτικῶν, τῶν Ναυτικῶν καὶ τῆς Ἀεροπορίας. Διέταξε νὰ ἐτοιμασθῇ αὐτοστιγμὴ τὸ διάταγμα τῆς Ἐπιστρατεύσεως, ἔφερε εἰς τὸ σπῆτι του τὸν κ. Νικολοῦδην, διὰ ν' ἀνακοινωθῇ ἀμέσως ἡ εἰδησις καὶ ἡ ἐ-

πιστράτευσις εἰς τὰς ἐφημερίδας, τὸν Ὑπουργὸν τῆς Ἀσφαλείας, τὸν Ὑπουργὸν τῶν Οἰκονομικῶν καὶ τοὺς Διοικητὰς τῶν δύο Τραπεζῶν. Καὶ εἰς τὰς τέσσαρας τὸ πρῶτ' ἦσαν ὅλα ἔτοιμα. Εἰς τὰς τέσσαρας καὶ 10 λεπτά εἰδοποιεῖτο τηλεφωνικῶς ἀπὸ τὸ ὑπουργεῖον τοῦ Τύπου ὁ Ἀρχισυντάκτης τῆς «Καθημερινῆς» νὰ κρατήσῃ τὸ φύλλον διὰ νὰ δημοσιευθῇ ἡ Εἰδησις, τὸ Διάγγελμα τοῦ Βασιλέως, τὸ Διάγγελμα τοῦ Προέδρου τῆς Κυβερνήσεως καὶ ἡ Γενικὴ Ἐπιστράτευσις.

Τὸν ἠρώτησα:

— Καὶ ἐκείνην τὴν ὥραν, κ. Πρόεδρε, μόνος, νύκτα, μόλις ἐξυπνήσας ἀπὸ ἕνα ὕπνον, ὁ ὁποῖος μετὰ τὸν μόχθον τῆς ἡμέρας ἴσως ἦτο βαρὺς, ἐλάθσατε τὴν ἀπόφασίν σας ἀμέσως, δὲν ἐσταματήσατε, δὲν ἐδιστάσατε οὐδ' ἐπὶ στιγμὴν;

— Οὐδ' ἐπὶ μίαν στιγμὴν. Ἀπὸ τὴν πρώτην λέξιν τοῦ τελεσιγράφου μέχρι τῆς τελευταίας, καθὼς ἐδιάβαζα, εἶχα ἀρκετὸν καιρὸν διὰ νὰ ἐννοήσω ὅτι οἱ Ἕλληνες ἐκαλούμεθα νὰ ζήσωμεν ἢ ΕΛΕΥΘΕΡΟΙ ἢ ΔΟΥΛΟΙ. Δὲν ἦτο ἀνάγκη λοιπὸν νὰ σκεφθῶ πολὺ διὰ

ν' ἀποφασίσω πῶς πρέπει νὰ ζήσωμε.

Ἀπλοῦς, ἡρεμος, ἀποφασιστικός, μὲ κάποιον γαλήνιον μειδίαμα εἰς τὰ χεῖλη ἐσταμάτησε τὴν διήγησίν του ὁ Πρόεδρος:

— Καὶ τώρα νὰ με συγχωρῆς, ἔχω δουλειά...

Ὁ ἀξιωματικὸς τῆς ὑπηρεσίας: — Κύριε Πρόεδρε, ὁ Πρεσβευτὴς τῆς Ἀγγλίας...

☆

Ἀπὸ τὸ ξενοδοχεῖον τῆς «Μεγ. Βρεταννίας», ποῦ εἶχε γίνεи ἐντὸς λεπτῶν Γενικὸν Στρατηγεῖον, ἐγύρισα εἰς τὴν ἐφημερίδα πεζῇ. Αὐτοκίνητα δὲν ὑπῆρχαν, γιατί ἀπὸ τὸ πρῶτ' ἐπετάσσοντο ἕνα - ἕνα. Κι' ἐκεῖ ἄρχισα τὸ πρῶτον πολεμικὸν ἄρθρον μου:

«Τὸν πόλεμον αὐτὸν δὲν τὸν ἐζητήσαμεν, δὲν τὸν προεκαλέσαμεν, δὲν τὸν ἠθελήσαμεν. Μᾶς ἐπεβλήθη...»

Ἐκείνην τὴν ὥραν ἀκούσθη ὁ θόμβος τῶν πρώτων ἐχθρικῶν ἀεροπλάνων καὶ τὰ ἀντιαεροπορικὰ πυροβόλα μας:

— Καλὴ ἀρχή! εἶπαν γύρω οἱ συντάκται.

— Καὶ καλὸ τέλος...

Ὅλοι εἴμεθα Ἕλληνες. Οἱ νόμοι μας, ἡ φιλολογία, ἡ θρησκεία, αἱ τέχναι, τὰς ρίζας τῶν ἔχον εἰς τὴν Ἑλλάδα. Χωρὶς τὴν Ἑλλάδα ἡ Ρώμη τῶν προγόνων μας, ἡ κατακτήτρια καὶ νικηφόρος, δὲν θὰ διέκλυε τὰ φῶτα διὰ τῶν ὅλων τῆς, καὶ θὰ ἦμεθα ἀκόμη ἄγριοι καὶ εἰδωλολάτραι.

ΣΕΛΛΕΥ.

☆

Οἱ Ἕλληνες εἶναι λαὸς μικρὸς τὸν ἀριθμὸν, ἀλλ' ὁ μέγιστος διὰ τὴν εὐγένειαν καὶ τὸ κάλλος τῆς ιδέας καὶ τὴν ἐπιμονὴν τῆς μορφωτικῆς δράσεως ἐπὶ τῶν ἀνδρῶν πάντων τῶν αἰώνων. Λαὸς δ' ὑπὲρ πάντας ζωηρότατος, ὁ ἀποφασιστικώτατος εἰς τὸ λέγειν καὶ εἰς τὸ πράττειν.

Γ. ΚΛΕΜΑΝΣΩ

“Ένας μεγάλος πολιτικός

ΓΙΑΝ ΚΡΙΣΤΙΑΝ ΣΜΑΤΣ

Του

ANTHONY EDEN

Κάθε άνθρωπος παίζει πολλούς ρόλους στο θέατρο της ζωής... Η μεγαλοφυΐα του Γιάν Κρίστιαν Σμάτς ήταν, ανεξάρτητα από την προσωπικότητά του, να κρατάει πάντα ένα ρόλο πρώτης γραμμής. Μέσα σ’ έναν αιώνα που κατάντησε να ονομάζεται «έποχή του μέσου ανθρώπου» αυτός φάνταζε σά γίγαντας.

Θάχαμε γιορτάσει τα όγδοντάχρονα του και μπορούμε να θεβαιώσουμε ότι μέσα στα όγδόντα αυτά χρόνια ο κόσμος υπέστη τις πιο αλυσήσιμες μεταβολές. Έτσι ο Σμάτς εξάντλησε μέσα σ’

μια μόνη ζωή περισσότερα γεγονότα απ’ όσα χρειάζονται για να συνθέσουν τη ζωή μιας εκατοντάδος συνηθισμένων ανθρώπων. Τό ταλέντο του ήταν τόσο πλούσιο, ή μεγαλοφυΐα του τόσο καθολική, ώστε θα χρειασθώ ή προοπτική του χρόνου για να εκτιμήσουμε σωστά την πολυσχιδή του δράση.

Πραγματικά τι να πρωτοεκτιμήσωμε σ’ αυτόν; Υπήρξε ένας άνθρωπος δράσεως, ένας πολεμιστής με σοφή στρατηγική και κε-

ραυνοβόλες αποφάσεις. Μέσα στα πρώτα χρόνια τούτου του αιώνα, στη διάρκεια του πολέμου των Μπόερς, ο άνθρωπος αυτός, που δεν γνώρισε ποτέ φόβο, κατηύθυνε ο ίδιος τις αναγνωριστικές πε-

ριπλόους του στρατού του. Τα κατορθώματά του θα μείνουν για πάντα γραμμένα στην ιστορία των μεγάλων πολεμαρχών, όχι μόνο για την τακτική του στον κλεφτοπόλεμο, μά για τη δόξα που κέρδισε ύστερα, στον πρώτο παγκόσμιο πόλεμο, συμμετέχοντας στις νικηφόρες έκστρατείες της Ταγκανίκας. Ο στρατάρχης Σμάτς περριφανευότανε πολύ για τη στρατιωτική του σταδιοδρομία, περισσότερο ίσως από τις επιτυχίες που γνώρισε κατόπιν σ’ άλλες περιοχές.

“Ό,τι και να πη κανείς είναι λίγο για τη βοήθεια που το θάρρος του κι’ η φρόνησί του μάς πρόσφεραν κατά το δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο. Η ανεξάντλητη ενεργητικότης του ήταν παράδειγμα για τους νέους: Συνεδούσαμε αυτήν ένα πολυμήχανο πνεύμα.

Θυμάμαι ένα χαρακτηριστικό επεισόδιο που έγινε τον Φεβρουάριο του 1941. Η πολεμική κυβέρνηση της Μεγάλης Βρετανίας είχε πάρει την απόφαση να προσφέρει στρατιωτική βοήθεια στην Ελλάδα. Συνοδευόμενος από τον σέρ Τζών Ντήλ πήρα το αεροπλάνο για το Κάιρο. Θα συναντούσαμε εκεί τους διοικητές των μετώπων της Μέσης Ανατολής και θα συζητούσαμε κατόπιν στας Αθήνας με τον Έλληνα πρωθυπουργό. Όταν είδα τις δυσκολίες που αντιμετώπιζαμε, όταν διαπίστωσα τη σοβαρότητα των αποφάσεων που έπρεπε να πάρουμε, τηλεγράφησα στον Σμάτς, ζητώντας του νάρη να μάς θρη στο Κάιρο, για να μάς προσφέρει τη σοφία του και την πείρα του. Ο Σμάτς δέχτηκε άμέσως, δείχνοντας άφθαστο θάρρος. “Ένας τόσο έξυπνος άνθρωπος δεν μπορούσε να μην ξεύρη ότι ήμασταν τόσο αδύνατοι «που δεν μάς ξεμενε — όπως έλεγε ο στρατηγός Βόλφ, έρεθισμένος από τον Μόντκαλμ — παρά να διαλέξουμε το μικρότερο ανάμεσα σε πολλά κακά.»

Ο Σμάτς ήρθε λοιπόν να μάς θρη για να αναλάβη κι’ αυτός την ευθύνη του σε αποφάσεις που περικλείνανε τρομερούς κινδύνους.

★

Ο Σμάτς, δοξασμένος στρατιώτης, ήταν και μεγάλος σοφός. Αντίκρυζε τα έπιστημονικά προβλήματα με δυνατή σκέψη και ψυχρή αντικειμενικότητα.

Ολόκληρη η πολιτική σταδιοδρομία του αντανακλά τη θαθεία του πίστι πως δεν υπάρχει πρόδος, παρά μέσα σε ομάδες σπουδαιότερες από τα άτομα που αποτελούν μέρος τους, αφού ο κοινωνικός οργανισμός είναι κάτι παραπάνω από το σύνολο των κυττάρων που τον απαρτίζουν.

“Εμεινε πιστός σ’ αυτή τη θεωρία όταν έβαλε άλλοτε όλα του τα δυνατά για να πραγματοποιήσει την ένωση της Νοτίου Αφρικής, όταν άφωσιώθηκε με πάθος στη Βρετανική Συμπολιτεία, όταν υποστήριξε ακούραστα όλα τα σχέδια που έτειναν στη δημιουργία μιας παγκοσμίου τάξεως.

“Ωστόσο μέσα στην θαθεία άφοσίωσι του Σμάτς για τις μεγάλες αυτές ανθρώπινες κοινότητες βρίσκουμε την ακλόνητη πίστι του στην έλευθερία. Μια μέρα μάς είπε τι αντιπροσώπευε γι’ αυτόν η έλευθερία:

«Η έλευθερία είναι η πιο έπιμονη απαίτησι της ανθρώπινης φύσεως. Χωρίς έλευθερία δεν υπάρχει ειρήνη, ούτε ασφάλεια, ούτε ευτυχία. Χωρίς έλευθερία δεν μπορείς να είσαι άνθρωπος. Η πάλη για την έλευθερία είναι το υπέρτατο πρόβλημα του μέλλοντος, όπως στάθηκε το κύριο πρόβλημα του παρελθόντος.»

Τα λόγια αυτά ο Σμάτς τα πρόφερε το 1934, και τα χρόνια που άκολούθησαν έμελλαν να δώσουν σ’ αυτά μίαν πλήρη επικύρωσι.

Τι να πούμε όμως για τον ίδιο τον άνθρωπο, για τις προσωπικές αρετές του που του έπιτρέψανε να κρατήσει έναν τόσο μεγάλο ρόλο στη σκηνή του κόσμου; Οι έχθροί του τον κατηγόρουσαν για φιλοδοξία και ψυχρότητα, ανυπομονησία και αλαζονεία, τον περιγράφανε ως άνδρα ικανό, αλλά σκληρό. Αυτό μπορεί να είναι αλήθεια, όμως τα χαρακτηριστικά αυτά — τα λιγώτερο έλκυστικά της προσωπικότητός του — αντισταθμίστηκαν από την πρωτοτυπία του Σμάτς, την διαύγεια του πνεύματός του και την ανεξάντλητη ενεργητικότητά του. Του έρεσε να προβάλλη το

κύρος του : Προτιμούσε να παίρνη αποφάσεις, παρά να δέχεται συμβουλές. Και όμως ο δεσποτισμός αυτός δεν στάθηκε ή πηγή της δυνάμεώς του ;

✱

Ο Σμάτς δεν στάθηκε ούτε ε-
πικτής, ούτε ανεκτικός. Άπεναν-
τίας έδειχνε πάντα τη μεγαλύτε-
ρη περιφρόνησι απέναντι ο' εκεί-
νους, που θεωρούσε μωρούς ή εύ-
τελείς. Κι' εκεί ίσως να έβρισκε-
ται ή πηγή κάποιας αντιδημοτι-
κότητας, που ύπηρεζε πολύ ζωη-
ρή σέ ώρισμένες στιγμές. Είχε τό-
τε να αντιμετώπιση προσβολές
και άδικίες που θάκκαν ακόμα
κι' έναν άγιο να χάση την ύπομο-
νή του. Εύτυχώς ο στρατάρχης
Σμάτς δεν συγκινήθηκε ούτε από
τις δυσφημήσεις, ούτε από τις συ-
κοφαντίες. Στάθηκε πάνω από
τούς καυγάδες και τα μαλλιοτρα-
θήγματα του πολιτικού στίβου.

Μπορεί να σκεφθή κανείς ότι
σέ τελευταία άνάλυσι ή ίσχύς του,
ή έπιρροή του έξηγουόταν από τη
μοναδική ποιότητα της διανοίας
του. Λεγότανε σίτις άρχές του αι-
ώνος πώς στο ένωτικό κίνημα της
Νοτίου Άφρικής, ο Μπότα ήταν
ή καρδιά κι' ο Σμάτς τó μυαλό.
Δέν δυσκολεύομαι να τó πιστέ-
ψω. Ο Σμάτς έξω από μιάν πλα-
τειά μόρφωσι κάτεχε μιάν άσυνή-
θιστη ικανότητα να άφομοιώνη
τά καινούργια γεγονότα. Συνε-
δύαζε μ' αυτήν ένα άξιόλογο πο-
λιτικό αίσθητήριο.

Άπό τά πρώτα θέματα της
σταδιοδρομίας του ο στρατάρχης
προσπάθησε να παραμερίση όλες
τις διακρίσεις, άκόμη και τις φυ-

λετικές, μπροστά στον νοτιοαφρι-
κανικό πατριωτισμό. Ο ίδιος, δ-
ταν έκρινε ότι τó συμφέρον της
χώρας του τó άπαιτούσε, δέχτη-
κε να ταχθή κάτω από την έξου-
σία του παντοτινού του αντίπα-
λου, του Χέρτζογκ. Τίποτα δέν
μπορεί να μειώση την ευγένεια
μιās τέτοιας χειρονομίας.

Ο Σμάτς ήταν επίσης πατριώ-
της με την ευρύτερη έννοια της
λέξεως. Αφιέρωσε όλο τó σφρι-
γος της δυναμικής διάνοιάς του
και της άκαταπόνητης ένεργητι-
κότητάς του στην ενίσχυσι των
δεσμών ανάμεσα στη χώρα του
και την Βρετανική Κοινοπο-
λιτεία. Κανένας δέν δείχτηκε
περισσότερο πιστός στη μεγά-
λη αυτή οίκογένεια των έθνών.
Στάθηκε επίσης ειλικρινής και
σταθερός πρωτεργάτης των διε-
θνών οργανώσεων. Υπήρξε ένας
από τούς πρώτους που άναγνώ-
ρισαν την άνάγκη για τη δημιουρ-
γία μιās παγκόσμιας έθνικής κοι-
νότητας.

Ο Σμάτς θά μείνη στην ιστο-
ρία ως ο άνθρωπος ο προσηλωμέ-
νος πάντα στο καθήκον του. Για
τη χώρα του θά μείνη ο σκαπα-
νός, ο άνθρωπος που δίνει μορ-
φή στα πεπρωμένα της πατρίδος
του. Για την Κοινοπολιτεία, που
την ύπηρετησε τόσο καλά, ένα πο-
λυαγαπημένο παιδί. Αισθανόμα-
στε ύπερηφάνεια και συγκίνησι
που μπορούμε σήμερα ν' άποτί-
σουμε αυτό τó φόρο τιμής στη με-
γαλοφυία του. Όσο θά μένη στη
γή ένας όπαδός της έλευθερίας
πάντα θά ύπάρχη ένας άνθρωπος
για να τιμά τη μνήμη του Σμάτς.

(Winston Churchill πρòς τόν γιό του)

ΑΠΟΤΥΧΙΕΣ...

Τού

ΑΛΕΞ. Γ. ΔΙΟΜΗΔΗ

Κατά τó τέλος του παρελθόντος αιώνος μετά την καταστροφήν
του 1897 παρατηρήθη μία κίνησις διά την ανανέωσιν και την
άνορθωσιν του τόπου. Τότε ή κυβέρνησις Θεοτόκη ύπεσχέθη
την αναβίωσιν της Ελλάδος. Έπειδή όμως ο ίδιος ο Θεοτόκης,
σκεπτικιστής και ειρωνιστής, είχε πολύ μικράν ιδέαν περί της δυ-
νατότητος του ώραιου αυτού όνείρου, άνέθεσεν εις τόν Υπουρ-
γόν της Παιδείας Αθ. Εύταξίαν, ο όποιος θεωρητικώς έπίστευεν
εις την άρετήν και την Perfectibilité να του καταρτίση ένα πρόγραμμα
έκτεινόμενον εις όλα τά πεδία της ιδιωτικής και κρατικής δρά-
σεως.

Ένα από τά πεδία αυτά ήταν και ή Δικαιοσύνη.

Και έγεννήθη τότε κάποιο ρεύμα εις τούς νέους της εποχής να
ύπηρετήσουν την πατρίδα, γινόμενοι «λειτουργοί της Θέμιδος».
Μερικοί άλλοι και εγώ, νεοφερμένοι από τó έξωτερικό, με
ευρείαν την πίστιν εις την δυνατότητα τελειοποιήσεως του ανθρώ-
που, άπεφασίσαμε να ύπηρετήσωμεν την πατρίδα μας ως δικασταί.

Οί διαγωνισμοί των παρέδρων εις τόν Άρειον Πάγον με πρόε-
δρον τόν Σημαντήρα και είσαγγελέα τόν Τζιβανόπουλον έθεω-
ρούντο ως έπίσημα κριτήρια ικανότητος και άρετης. Παρουσιαστή-
καμε λοιπόν κάμποσοι, μεταξύ των όποιων ο φίλος μου Χαρ. Σιμό-
πουλος και εγώ. Ήμουν εκείνη την εποχή γραμματεύς κάποιας έ-
πιτροπής, ή όποία είχε αναλάβει να φτιάξη άστικόν κώδικα ύστερα
από δέκα άλλες έπιτροπές. Με συγκίνησιν, άλλα και κάποιαν αυτο-
πεποίθησιν παρουσιαστήκαμε εις τόν διαγωνισμό, μη άμφιβάλλοντες
ότι θά έπιτυγάναμε. Υπέσθημεν την δοκιμασίαν, προφορικην και
γραπτήν, και, όπως τουλάχιστον ένθυμούμαι, αί άπαντήσεις μας, ά-
πό εμάς τούς ιδίους πάντως, έθεωρήθησαν ικανοποιητικά. Οί συ-
ναγωνισθέντες ήσαν περί τούς είκοσι πέντε και αί θέσεις ήσαν περί
τις δέκα. Μετά μερικάς ήμέρας λογικής άγωνίας έδωγάν τα άπο-
τελέσματα. Και οί δύο μας εκηρύχθημεν άποτυχόντες...

Τό έθεωρήσαμε φυσικά και προσβολήν και άδικίαν. Δέν έχω
δè την έντύπωσιν ότι οί άλλοι ήσαν καλύτεροι. Τουλάχιστον έξ δ-

Θά ήθελα ν' αντιμετώπιζης τις χαρές της ζωής σαν κύριος και
τις δυστυχίες της ζωής σαν άνδρας...

σων ἐνθυμούμαι, κανείς τους, εἰς τοὺς κατόπιν χρόνους, δὲν φάνηκε νὰ ξεχωρίζη.

Τὸ πῆραμε ὅμως ἀπόφασι. Καὶ ὁ μὲν Σιμόπουλος ἔδωσε ἄλλες ἐξετάσεις καὶ ἐμπῆκε εἰς τὴν καριέρα τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐξωτερικῶν, φθάσας ὡς γνωστὸν μέχρι τῶν ἀνωτάτων ἀξιωματίων, διότι ὑπηρέτησε πρὸς τοὺς εἰς Λονδίνον καὶ Οὐάσιγκτων, ἐγὼ δὲ προσωρινῶς τουλάχιστον ἐπροτίμησα τὸν ἐλεύθερον βίον. Ἦμουν δικηγόρος καὶ προετοιμαζόμουν διὰ νὰ γίνω ὑφηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου. Κυρίως ὅμως εὐχάρησα εἰς τὸ «Ἄστυ» πρῶτα καὶ ἔπειτα εἰς τὸ «Νέον Ἄστυ», δημοσιεύων μεταφράσεις, κριτικὰς καὶ σιγὰ - σιγὰ οἰκονομικὰ ἀρθρα. Δὲν μετενόησα γιὰ τὴν ἀποτυχία μου. Ἀντὶ νὰ γυρίσω σὲ κάποια ἐπαρχία ὡς πρωτοδίκης, ἐγύριζα εἰς τὰς Ἀθήνας, διαβάζοντας πολὺ, σκεπτόμενος, ἀναστρεφόμενος μὲ τοὺς πολιτικοὺς τῆς ἐποχῆς ἐκείνης εἰς τοὺς ὁποίους, ἀφελὴς ἀκόμη, ἐπίστευα. Σιγὰ - σιγὰ ὅμως ἐπειδὴ εἰς τὰ διαβάσματά μου περιελάμβανα καὶ παλαιὰς ἀγορεύσεις τοῦ Τρικούπη, καὶ ἀρθρογραφίαν τοῦ Ἀναστ. Βυζαντίου ἀρχισα, παραβάλλον τὸ παρελθὸν μὲ τὸ παρόν, τουλάχιστον καθ' ὅ,τι ἀφορᾷ τὴν διανόησιν τῶν πολιτικῶν, νὰ εὐρίσκω ὅτι ὑπῆρχε κάποια διαφορὰ μεταξὺ τῶν ἀγορεύσεων τοῦ Τρικούπη καὶ τῶν εἰσηγήσεων πού ἔκαμναν οἱ τότε σύγχρονοι πολιτικοὶ εἰς τὴν Βουλὴν. Καὶ ἔτσι ἐπέρασα δέκα χρόνια μελετῶν, δικηγορῶν ἐνίοτε εἰς τὸ γραφεῖον τοῦ Ἰωάννου Εὐκλείδη, γράφων καὶ δημοσιεύων βιβλία καὶ μελέτας καὶ συνεχῶς ταξιδεύων, ἰδίως εἰς τὴν Αὐστρίαν διότι ἐπὶ τρία ἔτη ἤμουν ἀνταποκριτὴς τῆς «Neue Freie Presse» τῆς Βιέννης καὶ τακτικὸς ἀνταποκριτὴς τῆς «Νέας Ἡμέρας» τῆς Τεργέστης εἰς τὰς Ἀθήνας.

✱

Ἡ φήμη μου ὅμως εἰς τὴν καλὴν κοινωνικὴν τάξιν δὲν φαίνεται νὰ ἦταν πολὺ καλὴ. Αὐτὸ μοῦ τὸ ἐπιστοποίησε κάποια ἀγαπητὴ φίλη, σύγχρονός μου περίπου, ἡ ὁποία μοῦ ἔλεγε προσφάτως ὅτι ἡ μητέρα της, ἡ ὁποία τὴν ἐσυνιρόφει εἰς τὸν κόσμον, τῆς εἶχε ἐπιστήσει τὴν προσοχὴ νὰ μὴ παρασύρεται ἀπὸ αὐτὸν τὸν νέον, τὸν Ἀλέκο Διομήδη, ὁ ὁποῖος «μπαίνει σὶδ σαλόνι, βάζει τὰ γυαλάκια του καὶ κυττάζει ὅλα τὰ κορίτσια... Ἐχετε τὸν νοῦ σας διότι εἶναι αὐθάδης, δὲν ἀξίζει τίποτε, καὶ σὰς περιγελάει».

Ἐν τῷ μεταξὺ ἔγινε ὑφηγητὴς σὶδ Πανεπιστήμιον, καὶ ἀρχισα νὰ παραδίδω ἄνευ μεγάλου ἀκροατηρίου. Κάποτε μὲ ἔστειλαν εἰς τὴν ἀντιπροσωπείαν τοῦ Συνεδρίου τῆς Χάγης τῆς Εἰρήνης ὅπου ἐμεῖναμε ἕξ ἡμέρας μὲ τὸν Σιρέϊτ. Ἐργαζα μὴ μελέτη περὶ διεθνoῦς δικαίου καὶ ὠριμάζων σιγὰ - σιγὰ ἀπεφάσισα νὰ ἐπιδιώξω νὰ γίνω καθηγητὴς εἰς τὸ Πανεπιστήμιον.

Καὶ εἰς τὴν προσπάθειάν μου ὅμως αὐτὴ... ἀπέτυχα. Τὸ 1909 εἶχα

ὑποβάλλει ὑποψηφιότητα διὰ νὰ διαδεχθῶ τὸν Σιρέϊτ, διορισθέντα πρὸς τὴν Βιέννη, ἡ κυβέρνησις Δραγούμη ὅμως, καίτοι δὲν ὑπῆρχε κανείς ἀντίπαλος, μὲ ἔκρινε ἀνάξιον τῆς ἑδρας.

Καὶ ἔτσι, ἀποκρουόμενος νὰ ὑπηρετήσω τὸ Κράτος ὡς δημόσιος λειτουργός, ἔγινε τὸ 1910 βουλευτής. Ἡ δρᾶσις ἐκεῖ ἦταν ἐδουλέρα, γονιμωτέρα, καὶ διασκεδαστικωτέρα. Καὶ ἡ πάλῃ τῆς νέας γενεᾶς πὸν ἀνῆρχετο ὑπερνύμισε τοὺς εὐγενεῖς τοῦ Τρικούπη ἀγῶνας. Διότι εἶχαμε τὴν τύχη νὰ ἔχωμε τότε ἐμπνέοντα ἀρχηγὸν τῶν Ἐλευθέρων Βενιζέλο. Καὶ ὁ ὑγιὴς ἀνταγωνισμὸς μεταξὺ ἡμῶν τῶν νέων ἦταν τότε ἀληθινὰ ὠραῖος καὶ γενναῖος ἐξάπιον τὴν φιλοτιμίαν, τὴν μελέτην, τὴν ἐργατικότητα.

Καὶ ἔτσι, ὁ ἐπὶ δεκαετίαν ἀποτυγχάνων, ὅτερα ἀπὸ δύο ἐτῶν ἀγῶνας εἰς τὴν Βουλὴν, ἔγινε Ὑπουργός τῶν Οἰκονομικῶν καθ' ὅλους τοὺς Βαλκανικοὺς καὶ κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος τοῦ παγκοσμίου πολέμου.

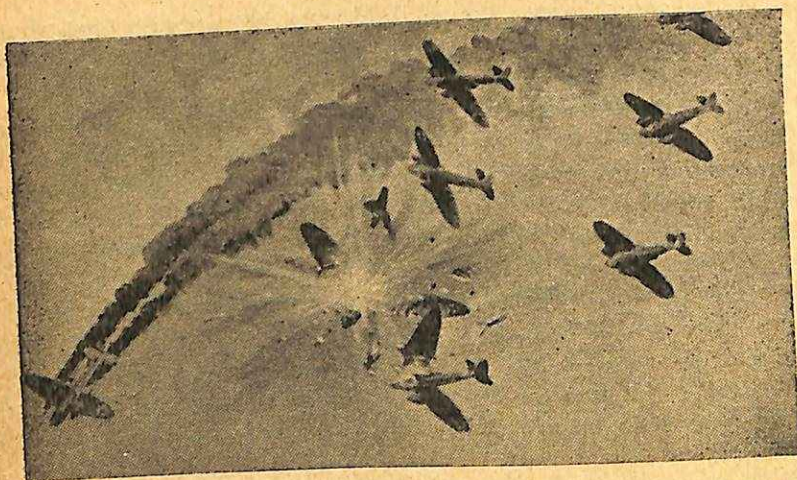
Ἐκτοτε ἐπὶ τεσσαρακονταετίαν δὲν ἡσύχασα...

ΕΙΛΙΚΡΙΝΕΙΑ...

Ὅταν ὁ Ἀντρέ Μωρουά θρῖσκόταν τελευταίως στὴν Ἀμερικὴ, ἔδωκε πολλὰς διαλέξεις σὲ διάφορες ἐπαρχιακὰς πόλεις. Σὲ μιὰ ἀπὸ αὐτὰς τὸ ἀκροατήριον ἐνθουσιάστηκε, γιὰ τὴν ὁμιλίαν τοῦ Μωρουά ἦταν πραγματικὰ γεμάτη πνεῦμα. Μετὰ τὴν διάλεξι, ἡ ὀργανωτικὴ ἐπιτροπὴ τοῦ πρόσφερε μιὰ ἐπιταγὴ γιὰ ἓνα ἀρκετὰ σεβαστὸ ποσόν, ὡς ἀμοιβή του. Ὁ Γάλλος συγγραφεὺς, ἐπειδὴ κατάλαβε ὅτι μιὰ τέτοια ἀμοιβὴ θὰ ἦταν μεγάλο θάρος γιὰ τὴν ἐπιτροπὴ, ἀρνήθηκε νὰ τὴν δεχθῇ καὶ εἶπε ὅτι προσφέρει αὐτὰ τὰ χρήματα γιὰ νὰ διατεθοῦν γιὰ κάποιο χρήσιμο ἔργο. Τὰ μέλη τῆς ἐπιτροπῆς εὐχαρίστησαν καὶ ἀποσύρθηκαν σὶδ γραφεῖον γιὰ νὰ ἀποφασίσουν πῶς θὰ διαθέσουν τὰ χρήματα. Σὲ λίγο γύρισαν καὶ ἀνήγγειλαν στὸν Ἀντρέ Μωρουά ὅτι χάρις στὴν δωρεὰ του θὰ εἶχαν τὴν δυνατότητα νὰ ἐπιδιώξουν ἓνα πολὺ σημαντικὸ σκοπὸ.

«Καὶ ποῖος εἶναι αὐτὸς ὁ σκοπός;» ρώτησε ὁ Μωρουά. Τὰ μέλη τῆς ἐπιτροπῆς τὸν κύτταξαν μὲ ἀμηχανία καὶ τέλος ἓνας ἔδωσε τὴν ἀπάντησι: «Καλύτερες διαλέξεις γιὰ τὸν ἐπόμενον χρόνον.»

(The Saturday Review of Literature)

Ο ΤΕΛΕΥΤΑΙΟΣ ΕΧΘΡΟΣ

Του

RICHARD HILLART

Η 3η Σεπτεμβρίου ξημέρωσε Ησκοτεινή και συννεφιασμένη. Έλαφρή αύρα ρυτίδωνε τὰ νερά τῶν ἐκβολῶν τοῦ ποταμοῦ. Τὸ ἀεροδρόμιο τοῦ Χόρν Τσέρτς, 18 χιλιόμετρα ἀνατολικά ἀπὸ τὸ Λονδίνο, ἦταν, ὅπως συνήθως, σκεπασμένο ἀπὸ τὴν κίτρινη πρωϊνὴ ὁμίχλη του, πρᾶγμα ποὺ ἔβλεπε μιὰ κατῆφεια στὶς ἀμυδρὲς σιλουέττες τῶν Σπίτφάιρς. Ἀπὸ καιρὸ σὲ καιρὸ ἓνα μπαλλόνι ἔχωνε τὸ ἀλλόκοτο κεφάλι του μέσα στὴν ὁμίχλη, ἀνυψωνόταν, ψάχνοντας γιὰ κανένα θῶμα κι' ὕστερα ξανάπεφτε σὰν κουρασμένο τέρας.

Κατὰ τὶς ὀχτῶς συγκεντρωθήκαμε στὸ πεδίο προσγειώσεως. Ἀπὸ τὴ νύχτα τὰ ἀεροπλάνα μας, τὰ εἶχαν φέρει ἀπὸ τοὺς χώρους

ἀσφαλείας στὰ ὑπόστεγα, ἐνῶ τὰ ἐργαλεῖα, τὰ λάδια κ.λ.π. τὰ εἶχαν ἀφήσει στὴν ἄκρη τοῦ ἀεροδρομίου. Ἦμουν αταραγμένοι. Λίγο πρὶν, μᾶς εἶχαν βομβαρδίσει καὶ στὸ ἀεροπλάνο μου, στὴ θέσι τοῦ πιλότου, εἶχαν βάλει μιὰ καινούργια σκεπὴ ποὺ μὲ κανένα τρόπο δὲν μπορούσαμε νὰ μετακινήσουμε. Ἔτσι, ἂν θρискόμουν στὴν ἀνάγκη, δὲν θὰ εἶχα ἀπὸ ποῦ νὰ πηδήσω μὲ τὸ ἀλεξιπτωτό μου. Ὡς ἐκ θαύματος ὁ «Μπάρμπα Γιώργος», ὁ σηναγός μας Ντὲν Χόλμ, μοῦ ἔστειλε τρεῖς ἐργάτες μὲ μιὰ μεγάλη λίμα καί, στὰ γρήγορα, ἀρχίσαμε ὅλοι μαζί νὰ λιμάρουμε τὴ σκεπὴ. Σιγὰ-σιγὰ ἡ σκεπὴ ἀρχισε νὰ κινῆται μὲ μεγάλη ὁμῶς δυσκολία. Ὡς τὶς δέκα ὀπ-

τε ἡ ὁμίχλη διαλύθηκε, ἡ σκεπὴ μόλις ποὺ μπορούσε νὰ τραθηχτῇ ὡς τὴ μέση. Τέλος, κατὰ τὶς δέκα καὶ τέταρτο συνέβη αὐτὸ ποὺ φοβόμουν. Ἀπὸ τὸ ἄψυχο μεγάλφων δόθηκε ἡ διαταγὴ: «Τὸ σμήνος 603 νὰ ἀπογειωθῇ καὶ νὰ περιπολῇ γύρω στὴ θέσι. Περαιτέρω διαταγαὶ θὰ δοθοῦν ἐν πτήσει. Τὸ σμήνος 603 νὰ ἀπογειωθῇ τὸ ταχύτερον». Πάτησα τὴ μίζα καὶ ἡ μηχανὴ θρυχήθηκε. Ἔνοιωσα τὸν ἑαυτόν μου μᾶλλον ἄσχημα, ὥστόσο προσπάθησα νὰ βολευτῶ στὴ θέσι μου, ἔτοιμος γιὰ ὅλα.

Ὁ Μπάρμπα-Γιώργος καὶ τὸ ἐπὶ κεφαλῆς τμήμα ἀπογειώθηκε, ἀφίνοντας πίσω του ἓνα σύννεφο σκόνης. Δυνάμωσα τὴ μηχανὴ καὶ ἀπογειώθηκα γιὰ τελευταία φορὰ ἀπὸ τὸ Χόρν Τσέρτς. Εἶχα τὸ ὑπ' ἀριθ. 3 ἀεροσκάφος, στὸ τμήμα τοῦ Μπράιαν. Δεξιὰ μου πετοῦσε ὁ Στάπλετον. Τὸ τρίτο τμήμα εἶχε μόνο δυὸ ἀεροπλάνα. Ἔτσι, ὅλοι-ὅλοι ἤμασταν ὀχτῶ. Προχωρήσαμε πρὸς τὰ νοτιοανατολικά κερδίζοντας συνεχῶς ὕψος. Στὰ 4.000 μ. περίπου περάσαμε τὰ σύννεφα ποὺ καθὼς κύτταξα πρὸς τὰ κάτω μοῦ φάνηκαν σὰν στρώματα κρέμας. Ὁ ἥλιος ἔλαμπε τόσο, ποὺ δὲν σ' ἄφινε νὰ ἰδῆς τίποτε. Ὡδηγοῦσα μὲ ἀγωνία τὸ ἀεροπλάνο μου, γιατί μᾶς εἶχε ἔρθει σήμα ὅτι τουλάχιστο πενήντα ἐχθρικά μαχητικὰ πηλοσίσαιζαν καὶ μάλιστα σὲ μεγάλο ὕψος.

Ὅταν τὰ πρωτοαντικρύσαμε κανεὶς δὲν ἔβγαλε λέξι. Τὰ εἶδαμε ὅλοι συγχρόνως. Πετοῦσαν 200-400 μ. πῶ ψηλὰ ἀπὸ μᾶς καὶ προχωροῦσαν κατ' ἐξέλιξιν σὰ σμήνος ἀπὸ ἀκρίδες. Σὲ λίγο θρискόμασταν ἀνάμεσά τους καί, καθένας, μοναχὸς του πιά, ἀρχισε τὸν ἀγῶνα. Μόλις μᾶς εἶδαν σκόρπισαν καὶ ὤρμησαν πρὸς

τὰ κάτω. Γιὰ δέκα λεπτὰ ἐπεκράτησε μιὰ σύγχυσι ἀπὸ μηχανὲς καὶ τροχοδεικτικὰ θλήματα. Ἔνα Μέσερσιμτ θυθίστηκε πρὸς τὰ δεξιὰ μου φλεγόμενο. Ἐκανα ἀπεγνωσμένη προσπάθεια νὰ κερδίσω ὕψος ὅταν, πῶ κάτω, πρὸς τ' ἀριστερά, ἀντίκρυσα ἀκριβῶς αὐτὸ ποὺ ζητοῦσα: ἓνα Μέσερσιμτ νὰ ἀνεβαίνει. Τὸ πλησίασα ἀπὸ 200 μ. περίπου καὶ τοῦ ἔδωσα δυὸ ριπές. Μαῦρος καπνὸς θγῆκε ἀπὸ τὴ μηχανὴ του, τὸ ἀεροπλάνο ὁμῶς δὲν ἔπεσε. Ἦμουν σὰν τρελλός. Δὲν ἀπομακρύνθηκα τοῦ ἔρριξα ἄλλες τρεῖς. Κόκκινες φλόγες πῆδησαν ἀπὸ μέσα του, στριφογύρισε καὶ ἐξαφανίστηκε. Ἐκείνη τὴ στιγμὴ ἄκουσα μιὰ τρομακτικὴ ἔκρηξι. Τὸ στικ μοῦφυγε ἀπὸ τὸ χέρι καὶ ἡ μηχανὴ ἄρχισε νὰ τρέμη σὰν λαθωμένο ζῶο. Σὲ λίγο τὸ σκάφος ζώστηκε ἀπὸ φλόγες. Ἐνοτικτωδῶς ἄπλωσα τὸ χέρι μου ν' ἀνοίξω τὴ σκεπὴ. Δὲν ὑποχωροῦσε. Ἐκοψα τὰ λουριά μου καὶ τέλος μετὰ βίας τὴν ἀνοίξα. Αὐτὸ ὅμως πῆρε χρόνο. Ἔτσι ὅταν γύρισα στὴ θέσι μου καὶ προσπάθησα νὰ φέρω μὲ τὸ στικ τὸ ἀεροπλάνο ἀνάσκελα, ἡ θερμότης ἦταν τόσο μεγάλη, ὥστε ἔνοιωσα νὰ χάνωμαι. Ἦταν μιὰ στιγμὴ μεγάλῃς ἀγωνίας! Ἐκλείσα τὰ μάτια μου μὲ τὰ χέρια μου καὶ λιποθύμησα. Αὐτὸ θυμάμαι.

Ὅταν συνήλθα εἶχα ἐλευθερωθῇ ἀπὸ τὴ μηχανὴ καὶ ἔπεφτα γρήγορα. Τράβηξα τὸ κορδόνι τοῦ ἀλεξιπτῶτος καὶ μὲ ἓνα τίναγμα ἡ πτώσι μου ἐλαττώθηκε. Κυττάζοντας κάτω εἶδα ὅτι τὸ ἓνα πόδι τοῦ πανταλονιοῦ μου εἶχε κατὰ τὴν ἔκρη, ὅτι ἔπεφτα στὴ θάλασσα καὶ ὅτι ἡ ἀκτὴ ἦταν πάρα πολὺ μακριά. Ὅταν πλησίασα στὸ νερό, προσπάθησα νὰ βγάλω τὸ ἀλεξιπτῶτο, δὲν τὰ κατάφερα ὁμῶς καὶ ἔπεσα μαζί μ' αὐτό. Ὅπως μοῦ εἶ-

παν αργότερα, τὸ αεροπλάνο μου ἀνέθηκε ἀκυβέρνητο στὰ 8.000 μέτρα περίπου καὶ ὅτι στὰ 3.000 μέτρα ἔπεσα ἀπ' αὐτὸ λιπόθυμος. Τοῦτο εἶναι πιθανὸ γιατί ἀργότερα ἀνακάλυψα ὅτι εἶχα μιὰ πληγὴ στὸ κεφάλι πού φαίνεται ὅτι ἔγινε καθὼς χτυπιόμουν ἀναίσθητος ἀπὸ τοῖχο σὲ τοῖχο μέσα στὴν καμπίνα μου.

Τὸ νερὸ δὲν ἦταν κρύο καὶ ὅλο χαρὰ καὶ ἔκπληξι εἶδα πὼς τὸ σωσίβιό μου με κρατοῦσε στὴν ἐπιφάνεια. Κύτταξα γιὰ τὴν ὥρα, εἶχα ὅμως χάσει τὸ ρολοῖ μου. Τότε γιὰ πρώτη φορά παρατήρησα πόσο εἶχαν καὶ τὰ χέρια μου. Ἡ μυρουδιά τῆς καμένης σάρκας μοῦ φερνε λιποθυμία. Κλείνοντας τὸ ἕνα μου μάτι, διέκρινα τὰ χεῖλιά μου πού ἔμοιαζαν σὰ λάστιχο αὐτοκινήτου. Τὰ λουριά ἀπὸ τὸ ἀλεξιπτώτο ἔμπαιναν μέσα στὸ κρέας μου καὶ τόσο με πονοῦσαν, ὥστε συμπέρανα ὅτι καὶ ὁ δεξιός μου γοφὸς ἦταν καμένος. Προσπάθησα ξανά νὰ βγάλω τὰ λουριά ἀλλ' ὁ πόνος τῶν χεριῶν μου μ' ἐμπόδισε. Γύρισα ἀνάσκελα καὶ σκέφτηκα τὰ χάλια μου: Βρισκόμουν μακριὰ ἀπὸ τὴν ξηρὰ· καθὼς μοῦ ἔδειχνε ὁ πόνος πού μοῦ προξενοῦσε ὁ ἥλιος, τὸ πρόσωπό μου ἦταν καμένο· τὸ ἴδιο καὶ τὰ χέρια μου· ἦταν ἀπίθανο νὰ με εἶχε ἰδῇ κανεὶς ἀπὸ τὴν ἀκτὴ ὅταν ἔπεφτα, καὶ ἀκόμη πιὸ ἀπίθανο ὅτι θὰ περνοῦσε ἀπὸ κεῖ κανένα πλοῖο· θὰ ἔμεινα μέσα στὸ νερὸ τέσσερις ὥρες περίπου. Ἀρχισα νὰ καταλαβαίνω ὅτι εἶχα ἴσως πρόωρα θεωρήσει τὸν ἑαυτὸ μου τυχερὸ πού γλύτωσε ἀπὸ τὸ αεροπλάνο. Μετὰ μισή ὥρα τὰ δόντια μου ἄρχισαν νὰ χτυπάνε. Γιὰ νὰ τὰ σταματήσω ἄρχισα ἕνα ρυθμικὸ ἄτονο τραγούδι, διακόποντάς το κάθε τόσο γιὰ νὰ φωνάξω γιὰ βοήθεια.

Δὲν ὑπάρχει πιὸ μάταιο πράγμα ἀπὸ τὸ νὰ φωνάζει γιὰ βοήθεια ὅταν θρίσκεσαι καταμόναχος στὴ Βόρειο Θάλασσα. Αὐτὸ μοῦδινε ὡστόσο κάποια μελαγχολικὴ ἱκανοποίησι, γιατί κάποτε εἶχα γράψει ἕνα διήγημα ὅπου ὁ ἥρωας εἶχε βρεθῇ σὲ παρόμοια θέσι καὶ τὸ διήγημα εἶχε ἀπορριφθῇ.

Τὸ νερὸ μοῦ φαινόταν τώρα πιὸ κρύο. Μὲ ἔκπληξι παρατήρησα ὅτι, ἐνῶ ὁ ἥλιος εἶχε κρυφθῇ, τὸ πρόσωπό μου ἐξακολουθοῦσε νὰ με καίη. Κύτταξα τὰ χέρια μου, δὲν μποροῦσα ὅμως νὰ τὰ διακρίνω: εἶχα χάσει τὸ φῶς μου. Ὁ θάνατος θὰ πλησίαζε. Ἔτσι, μοῦ φάνηκε. Ἐπρόκειτο νὰ πεθάνω κι' ὅμως ἡ ἰδέα δὲ με φόβιζε. Ἡ στάσι μου μοῦ προξένεισε μεγάλη ἔκπληξι. Ὁ τρόπος με τὸν ὁποῖο ἐπερχόταν ὁ θάνατός μου μοῦ ἔφερνε φρίκη, ὁ ἴδιος ὁ θάνατος ὅμως δὲ μοῦ γεννοῦσε κανένα φόβο. Τὸ μόνο πού αἰσθανόμουν ἦταν μιὰ θαθεῖα περιέργεια καὶ κάποια ἱκανοποίησι πού σὲ λίγα λεπτά ἢ ἔστω σὲ λίγες ὥρες θὰ μάθαινα τὴ «μεγάλῃ ἀπάντησι». Σκέφτηκα πὼς θὰ ἦταν προτιμότερο αὐτὸ νὰ γίνῃ σὲ λίγα λεπτά: Ἦθελα νὰ ἐπιταχύνω τὸ τέλος μου. Ξεβίδωσα λοιπὸν τὴ βαλβίδα ἀπὸ τὸ σωσίβιο. Ὁ ἀέρας βγήκε με ὀρμὴ ἔξω καὶ τὸ κεφάλι μου θυθίστηκε στὸ νερὸ. Ὅσοι ἔχουν παρ' ὀλίγο γλυτώσει τὸ θάνατο στὴ θάλασσα, λένε ὅτι ὁ πνιγμός εἶναι ἕνα εὐχάριστο τέλος. Δὲ συμφωνῶ μαζί τους. Ἦπια ἄρκετὸ νερὸ, ξανά ὅμως τὸ κεφάλι μου ἦρθε στὴν ἐπιφάνεια. Προσπάθησα γιὰ ἄλλῃ μιὰ φορά, κατάλαβα ὅμως ὅτι δὲν μποροῦσα νὰ κρατήσω τὸ πρόσωπό μου μέσα στὸ νερὸ. Ἦμουν τόσο μπλεγμένους στὸ ἀλεξιπτώτο μου πού δὲν μποροῦσα νὰ κινηθῶ. Ξάπλωσα ἀνάσκελα ἐξαντλημένος καὶ ἄρχισα

νὰ γελῶ. Ἀσφαλῶς τὸ γέλιο μου δὲν ἦταν φυσιολογικὸ, ὑπῆρχε ὡστόσο κάτι τὸ πραγματικὰ κωμικὸ στὴν ἀπόφασί μου νὰ αὐτοκτονήσω, ἀπόφασι ἀπὸ τὴν ὁποία τόσο εὐκολὰ παραιτήθηκα.

Ὁ Γκαίτε ἔγραφε κάποτε ὅτι κανεὶς δὲν ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ αὐτοκτονήσῃ ἂν δὲν ὀλοκληρώσῃ τὴ ζωὴ του καὶ δὲν ἀποκτήσῃ πλήρη συνειδησι τοῦ ἑαυτοῦ του. Φαίνεται ὅτι ἡ Θεία Πρόνοια θέλησε νὰ μὴ δυσαρεστήσω τὸν μεγάλο αὐτὸ σοφὸ.

Συχνὰ λέγεται ὅτι ὁ ἄνθρωπος πού πεθαίνει ξαναζῇ σὲ μιὰ στιγμὴ ὅλη του τὴ ζωὴ. Ἐγὼ ἀπλῶς σκέφθηκα μὲ μελαγχολία τὴν ἐπιστροφή τοῦ σμήνους μου, τὴ μητέρα μου καὶ τοὺς λίγους ἀνθρώπους πού θὰ μ' ἀποζητοῦσαν. Ἀν ἐξαίρεσω τὴν οἰκογένειά μου, οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ θὰ μποροῦσαν νὰ μετρηθῶν σὰ δάχτυλα τοῦ ἐνὸς χεριοῦ. Αὐτὸ πού μοῦ ἔδωσε ἰδιαιτέρῃ ἱκανοποίησι εἶναι ὅτι δὲν ἔξοψα με ταπεινῶσι σὲ προσευχὲς πρὸς τὸ Θεό. Οἱ θεοφοβούμενοι συνήθως ἀναφέρουν ὅτι οἱ ἅπιοι πάντα ἀλλάζουν στάσι ὅταν ἀντικρύσουν τὸ θάνατο. Μὲ εὐχαρίστησι σκεπτόμουν ὅτι ἡ περίπτωσί μου ἔδειχνε ὅτι εἶχαν ἄδικο. Ὅταν σκέφθηκα ὅτι στὴν κατάστασι πού βρισκόμουν θὰ ἔπρεπε ἴσως νὰ περιμένω γιὰ πολὺ, ἄρχισα νὰ αἰσθάνωμαι φοβερὴ μοναξιά. Προσπάθησα μὲ κάθε τρόπο νὰ στρέψω τὴ σκέψι μου ἄλλου. Παρακίνησα τὸ μυαλό μου νὰ περιπλανηθῇ ἄσκοπα ἐδῶ κι' ἐκεῖ. Ἔτσι πέτυχα κάποια ἡρεμία, ὥσπου κάποιος με περισυνέλεξε. Τὸν θυμοῦμαι σὰ σὲ ὄνειρο νὰ φωνάζῃ. Ἐμοιαζε τόσο μακριὰ μου, τόσο ἄσχετος με μένα...

Περιποιοιτικὰ με σήκωσαν, μοῦ ἔβγαλαν τὸ ἀλεξιπτώτο (μὲ πόση εὐκολία!), μοῦ πλησίασαν στὰ

χεῖλια ἕνα παγούρι με κονιάκ. Ἀκουσα κάποιον νὰ λέῃ: «Ἐν τάξει, εἶναι ἀπὸ τοὺς δικούς μας, εἶναι ζωντανὸς ἀκόμα».

Τὴ διάσωσί μου τὴ χρωστοῦσα σ' ἕνα ναυαγιοσωτικὸ ἀπὸ τὸ Μαργκέιτ. Μὲ εἶχαν ἰδῇ ὅταν ἔπεφτα ἀπὸ τὴν ἀκτὴ. Ἐπὶ τρεῖς ὥρες με ἀναζητοῦσαν. Ἦταν ἔτοιμοι νὰ ἐγκαταλείψουν τὴν ἀναζήτησι ὅταν κάποιος εἶδε τὸ ἀλεξιπτώτό μου.

Ἐνῶς βρισκόμουν στὸ νερὸ ἤμουν μουνδιασμένος καὶ αἰσθανόμουν πολὺ λίγο πόνο· τώρα ὅμως εἶχα τέτοια ἀγωνία, πού θὰ μπορούσα νὰ θάλω τίς φωνές. Μὲ τοποθέτησαν ὅσο πιὸ ἀνετα μποροῦσαν, μοῦ σκίασαν τὸν ἥλιο ἀπὸ τὸ πρόσωπο καὶ τηλεφώνησαν γιὰ γιατρὸ. Ὅταν ἔφθασα στὴν ἀκτὴ μοῦ φάνηκε πὼς κέρδισα τὴν αἰωνιότητα. Μὲ ἔβαλαν σ' ἕνα φορεῖο καὶ με πήγαν γρήγορα στὸ νοσοκομεῖο. Ἐνῶ γίνονταν ὅλα αὐτά, ἐγὼ εἶχα τίς αἰσθήσεις μου, μόνο πού δὲν μποροῦσα νὰ ἰδῶ. Στὸ νοσοκομεῖο μοῦ ἔκοψαν καὶ μοῦ ἔβγαλαν τὴ στολή μου, μιὰ νοσοκόμος μοῦ ζήτησε τὸ ὄνομα τοῦ πλησιέστερου συγγενοῦς μου καὶ ὕστερα, πρὸς μεγάλῃ μου ἀνακούφισι, ἔνοιωσα νὰ μοῦ κάνουν μιὰ ὑποδόρεια ἔνεσι στὸ μπράτσο.

Δὲ θὰ μπορούσε νὰ ὑπάρξῃ πιὸ ταιριαστὸ ἐπίγραμμα γιὰ μένα ἐκείνη τὴν ὥρα ἀπὸ τοὺς στίχους τοῦ Βερλαίν:

Quoique sans patrie et sans roi
Et très brave ne l' étant guère
J' ai voulu mourir à la guerre
La mort n' a pas voulu de moi.

(Ἀπὸ τὸ βιβλίον, «The Last Enemy»)

*

Χωρὶς πατρίδα, δίχως βασιλιά,
παλληκαριὰ δίχως καμιά,
στὸν πόλεμον ἐπῆγα νὰ πεθάνω
Μὰ ὁ θάνατος, κι' αὐτὸς μ' ὀργήθη

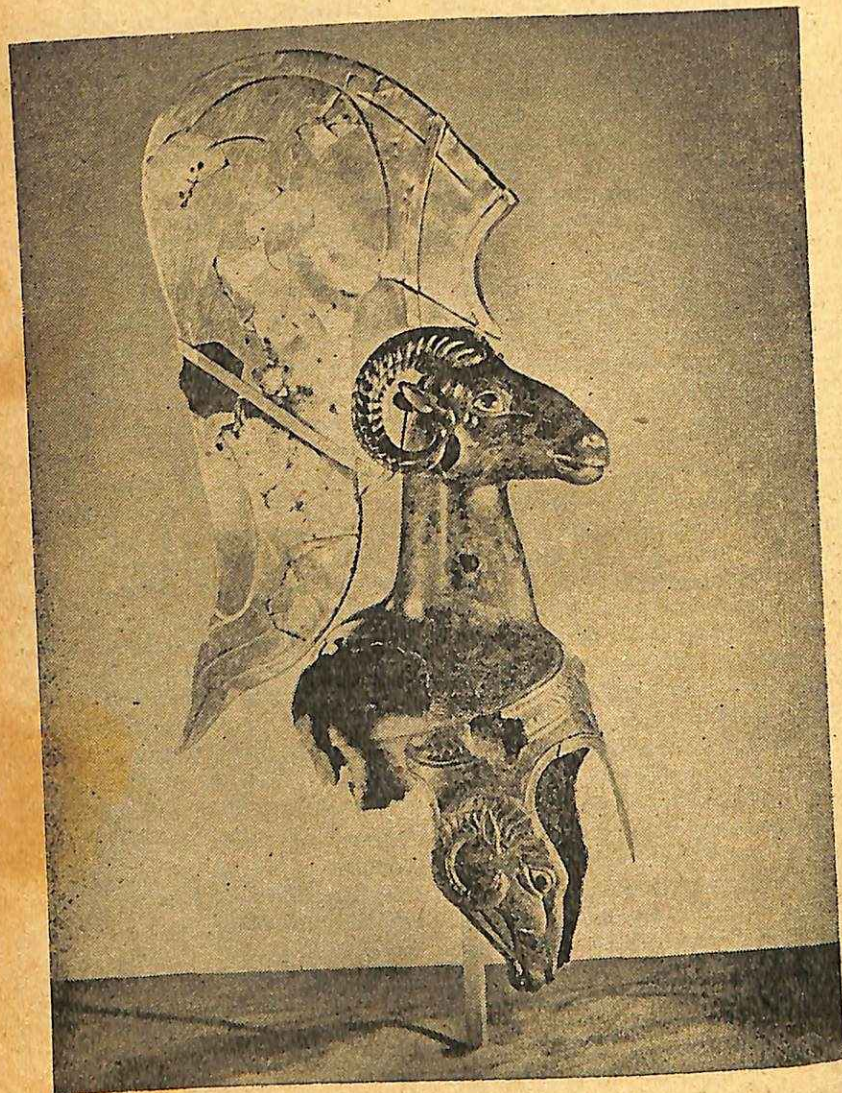
Ἀπὸ τὸν βυθὸ τοῦ Μεταποντίου
στὸ μουσεῖο τοῦ Σαῖν - Λούις

Ἕνας ἀκόμη ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΘΗΣΑΥΡΟΣ

Τοῦ

THOMAS HOOPES, ph. d.

Ἐφόρου τοῦ City Art Museum στὸ
Σαῖν - Λούις τῆς Ἀμερικῆς

Τὸ θαυμάσιο ἑλληνικὸ κράνος τοῦ μουσείου τοῦ Σαῖν - Λούις τῆς Ἀμερικῆς
μετὰ τὴν ἀποκατάστασί του.

Ψηλά, πάνω ἀπὸ τὸν κόλπο τοῦ
Τάραντος στὴν Νότ. Ἰταλία,
βρισκόταν στὴν ἀρχαιότητα ἡ
πλούσια ἑλληνικὴ πόλι Μεταπόν-
τιον, ποὺ τὴν ἱδρύσανε στὰ 700
π. Χ. περίπου ἄποικοι ποὺ ἦρθαν
ἀπὸ τὴν Σύβαρι καὶ τὸν Κρότω-
να. Δύο αἰῶνες ἀργότερα — ὅ-
πως μᾶς λέει ἡ παράδοσι — ὁ φι-
λόσοφος Πυθαγόρας πέθανε ἐκεῖ,
ἀφοῦ οἱ πολυπληθεῖς ὁπαδοὶ του
νικῆθηκαν σὲ μιὰ σύγκρουσι μὲ
τοὺς συντηρητικοὺς ἀντιπάλους
τους. Δὲν εἶναι καθόλου ἀπίθανο
τὸ μπρούντζινο κράνος, ποὺ ἀπέ-
κτησε τελευταίως τὸ City Art Mu-
seum τοῦ Σαῖντ - Λούις στὴν πολι-
τεία Μισσοῦρι τῆς Ἀμερικῆς, νὰ
ᾤκηκε σ' ἕναν πολεμιστὴ ἀπὸ ἐ-
κείνους ποὺ σκοτώθηκαν σ' αὐτὴ
τὴ σύγκρουσι.

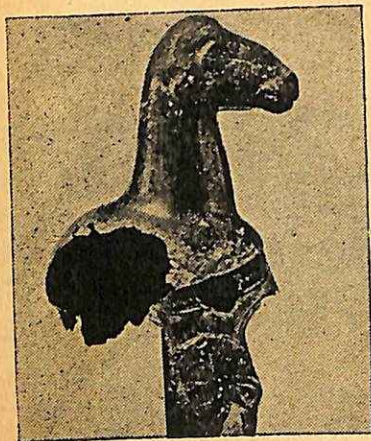
Τὸ κράνος ἐβρέθηκε πρὶν ἀπὸ
λίγο καιρὸ στὴν ἀνασκαφὴ ἑνὸς
μεγάλου καὶ καλοκτισμένου τά-
φου κοντὰ στὸ Μεταπόντιο καὶ ἀ-
γοράστηκε πρῶτα ἀπὸ ἕναν Ἑλ-
βετό, γιὰ τὴν ἰδιωτικὴ του συλλο-
γὴ. Ἀργότερα ὁ συλλέκτης τὸ

πούλησε σ' ἕναν παλαιοπώλη καὶ
ἔτσι ἔφθασε νὰ γίνῃ κτῆμα τοῦ
Μουσείου τοῦ Σαῖντ - Λούις.

Τὸ κράνος εἶναι Ἀττικὸ τοῦ τύ-
που τοῦ βου αἰῶνος π. Χ. καὶ δια-
φέρει ἀπὸ τὰ παλαιότερα κράνη
Κορινθιακοῦ τύπου ποὺ ἄφιναν
ἐλεύθερα τ' αὐτιά. Τὰ μάγουλα
καλύπτονται ἀπὸ μπρούντζινες
πλάκες δουλεμένες «repoussé» μὲ
μορφές κριδῶν. Στὴν κορυφὴ τοῦ
κράνους στέκεται στὸν περήφανο
λαιμὸ του τὸ κεφάλι ἑνὸς κριοῦ.

Τὸ κράνος, ὅταν ἐβρέθηκε, ἦταν
ἀρκετὰ σκουριασμένο καὶ εἶχε
πάθει ἀρκετὲς ζημιές. Παρ' ὅλα
αὐτὰ ὅμως ἦταν πολὺ ἐντυπωσια-
κό, ἕνα ἀληθινὸ ἀριστοῦργημα
μεταλλουργίας. Τὰ διακοσμητικὰ
μέρη εἶναι δουλεμένα μὲ «repoussé»
καὶ χάραγμα μὲ μιὰ λεπτότητα
πραγματικὰ ἑλληνικὴ. Ὡρισμέ-
νες λεπτομέρειες θυμίζουν ἕνα ἄλ-
λο Ἀττικὸ κράνος ποὺ θεωρεῖται
τὸ ὠραιότερο τοῦ Βρετανικοῦ
Μουσείου.

Τὸ σημαντικότερο βέβαια δια-
κοσμητικὸ στοιχεῖο τοῦ κράνους

Το ελληνικό κράνος του Σαιν - Λουίς
όπως βρέθηκε στο Μεταπόντιο.

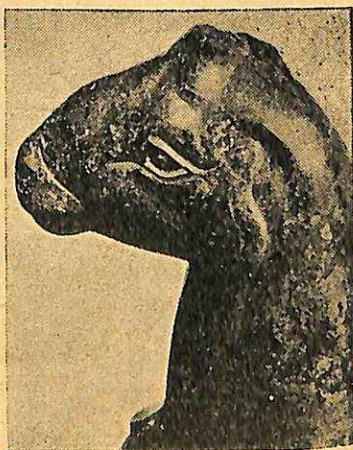
αυτού είναι το όλόκληρο κεφάλι του κριού, που στέκεται περήφανο επάνω στο καθαυτό κάλυμμα της κεφαλής. Η μορφή του κριού σε κράνος δεν είναι κάτι καινούργιο για μας. Σ' ένα κράνος του Μουσείου της Νεαπόλεως τα κομμάτια που καλύπτουν τα μάγουλα έχουν μορφή κριού. Επίσης στο περίφημο έτρουσκικό άρμα του Μετροπόλιταν Μουσείου Τέχνης της Νέας Υόρκης υπάρχει ή αναπαράσταση ενός Κορινθιακού κράνους, που έχει στην κορυφή του ένα όλόκληρο κεφάλι κριού.

Στο κράνος που βρέθηκε στο Μεταπόντιο φαίνονται καθαρά τα μέρη όπου στηρίζονται τα αυτιά και τα κέρατα, γιατί υπάρχουν τα ίχνη της συγκολλησίας. Ακόμη είναι πολύ φανερό ότι γύρω στο κράνος υπήρχε ένα είδος καμπύλου μπρούντζινου «λοφίου», όπως συνήθιζαν να έχουν όλα τα αρχαία ελληνικά κράνη.

Το Μουσείο του Σαιν - Λουίς μόλις απέκτησε το κράνος το έ-

στειλε σ' έναν από τους καλύτερους τεχνίτες για την συγκόλλησι των σπασμένων κομματιών και την αποκατάστασι των μερών που έλειπαν σύμφωνα με τα συμπεράσματα των ειδικών. Ο κ. Τέρνμπαχ, ο συγκολλητής, χάρι στην πείρα του και σε διαφόρους υπολογισμούς μπόρεσε να δώσει μια ωραία αποκατάστασι του κράνους χρησιμοποιώντας μερικές καινούργιες πλάκες μπρούντζου για τα μέρη που έλειπαν. Τα ξένα μέρη έχουν τοποθετηθῇ με τέτοιο τρόπο ώστε να μπορούν να αφαιρούνται άμέσως για να βλέπη ο μελετητής το κράνος, όπως βρέθηκε.

Από την μικρή αυτή περιγραφή και από τις φωτογραφίες που δημοσιεύουμε είναι φανερό πως το ελληνικό αυτό κράνος είναι ένα θαυμάσιο δείγμα στο είδος του, πραγματικό απόκτημα για το Μουσείο του Σαιν - Λουίς και για όλους τους θαυμαστές της αρχαίας τέχνης.

Το κεφάλι του κριού, θαυμάσιο δείγμα
μα εργασίας σε μέταλλο.

ΡΑΔΙΟ - ΙΣΟΤΟΠΑ

Του

C. E. G. BAILEY

Η παραγωγή εκατό νέων ουσιών — των ραδιενεργών ισοτόπων — ανοίγει νέους ορίζοντες στην Ιατρική και τη βιοχημεία.

Τι είναι αυτά τα ραδιενεργά ισοτόπα και γιατί έχουν τόση αξία; Η εξήγησι βρίσκεται στο έσωτερικό του ατόμου. Οι χημικές διαφορές μεταξύ των στοιχείων, του σιδήρου και του φωσφόρου π. χ., καθώς και περισσότερες από τις φυσικές διαφορές, όπως είναι το χρώμα και η σκληρότης φαίνεται ότι είναι επιφανειακά μόνο χαρακτηριστικά των ατόμων κάθε στοιχείου. Τα χαρακτηριστικά αυτά καθορίζονται από τον αριθμό των ηλεκτρονίων που περιδινούνται γύρω από κάθε άτομο. Στο έσωτερικό του ατόμου υπάρχουν και άλλες διαφορές. Ο πυρήν, ο οποίος αποτελεί το μεγαλύτερο μέρος του ατόμου, συνίσταται από ένα ώριμο αριθμό ηλεκτρικώς ενεργών σωματιδίων, που λέγονται πρωτόνια και από ένα μεταβαλλόμενο αριθμό ηλεκτρικώς αδρανών σωματιδίων, που λέγονται ουδετερόνια. Κατά κανόνα ο αριθμός των πρωτονίων είναι ο ίδιος με τον αριθμό των ηλεκτρονίων. Γι' αυτό και ο αριθμός αυτός χαρακτηρίζει κάθε άτομο. Υπάρχουν όμως ώριμα άτομα ενός και του αυτού στοιχείου που έχουν διάφορο αριθμό ουδετερονίων και συνεπώς

διάφορα ατομικά βάρη. Τα άτομα αυτά λέγονται ισοτόπα. Σημαντικό είναι ότι τα ισοτόπα μολονότι έχουν διάφορα ατομικά βάρη έχουν τα ίδια χημικά και φυσικά χαρακτηριστικά με τα κανονικά άτομα του στοιχείου.

Φαίνεται όμως ότι μέσα σε κάθε άτομο υπάρχει τάσι για κάποια αρμονική αναλογία μεταξύ των πρωτονίων και των ουδετερονίων. Η αναλογία αυτή είναι 2—3 πρωτόνια προς 2 ουδετερόνια. Το ισοτόπο που έχει περισσότερα ουδετερόνια παρουσιάζει κάποια αστάθεια, πού, ύστερα από ένα ώριμο διάστημα — αυτό μπορεί να είναι μέρος του δευτερολέπτου ή χιλιάδες χρόνια — καταλήγει σε έσωτερική ανατάτωση του ατόμου, κατά την οποία μερικά σωματίδια αποβάλλονται και έτσι ο πυρήν περιέρχεται σε μια κατάσταση μεγαλύτερης σταθερότητας. Κατά την ανατάτωση αυτή συνήθως δεν αποβάλλονται πρωτόνια ή ουδετερόνια, αλλά ένα ουδετερόνιο προσλαμβάνει θετικό φορτίο και γίνεται με τον τρόπο αυτό πρωτόνιο. Συγχρόνως αποβάλλει ένα ελάχιστο άρνητικό φορτίο που λέγεται ηλεκτρόνιο.

Η μεγάλη χρησιμότης των ραδιο - ισοτόπων οφείλεται σ' αυτή την ακτινοβολία, την οποία μπορεί να διαπιστώση κανείς με ειδικά όργανα. Έτσι τα ίχνη της

πορείας μιᾶς ουσίας μέσα στο κυκλοφοριακό σύστημα του ανθρώπου ή μέσα σε μιὰ πολύπλοκη μηχανή μπορούν εύκολα να θρεθοῦν ἐὰν εισάγουμε μικρὲς ποσότητες ραδιενεργῶν ισοτόπων.

Οἱ χρήσιμοι τύποι ἀκτινοβολίας εἶναι δύο ειδῶν: ἡ ἀκτινοβολία Β', πού ἀποτελεῖται ἀπὸ ἡλεκτρόνια, καὶ ἡ ἀκτινοβολία Γ', πού χαρακτηρίζεται ὡς «δόνησι τοῦ κανονιοῦ πού κάνει τίς ἄλλες ἀκτινοβολίες». Πράγματι πρόκειται γιὰ κύματα τοῦ αἰθέρος πού πολὺ μοιάζουν με τίς ἀκτίνες Χ. Ὅλες οἱ ἀκτινοβολίες μπορούν νὰ εἰσδύσουν στὴν ὕλη. Οἱ ἀκτίνες Γ' εἶναι ἰσχυρότερες ἀπ' ὅλες. Ὁ χρόνος πού διαρκεῖ ἡ ἀκτινοβολία μιᾶς ραδιενεργοῦ οὐσίας ἔχει ἰδιαίτερη σημασία. Τὸ ἥμισυ τοῦ χρόνου αὐτοῦ λέγεται «μισὴ ζωὴ» τοῦ ισοτόπου. Βιομηχανικῶς χρήσιμα εἶναι τὰ ισοτόπα πού ἡ «μισὴ ζωὴ» τους διαρκεῖ ἀπὸ λίγες μέρες ὡς λίγα χρόνια.

Τὰ ὄργανα μετρήσεως τῆς ἀκτινοβολίας τῶν ισοτόπων εἶναι ἀπὸ τὰ λεπτότερα ὄργανα πού ἔχουν κατασκευασθῇ ποτέ. Μποροῦν νὰ μετρήσουν τὴν ἀκτινοβολία καὶ δέκα μόνο ἀτόμων στὸ λεπτό. Ἄς πάρουμε, ὡς παράδειγμα τὸ ραδιο-ισότοπο «φώσφορος - 32» πού θὰ μπορούσαν νὰ δώσουν τὰ Ἰδρύματα Ἀτομικῆς Ἐνεργείας ὡς μίγμα ἐνὸς ἀτόμου τοῦ ραδιο-ισότοπου αὐτοῦ καὶ ἓκατὸ ἑκατομμυρίων ἀτόμων τοῦ κανονικοῦ «φωσφόρου - 31», πού μπορεῖ κανεὶς εὐκολώτατα νὰ θρῇ σὲ ὁποιοδήποτε φαρμακεῖο. Ἡ «μισὴ ζωὴ» τοῦ «φωσφόρου - 32» εἶναι κάτι περισσότερο ἀπὸ 15 ἡμέρες, πράγμα πού σημαίνει ὅτι, ὅταν τὸ μίγμα εἶναι φρέσκο, μέσα σὲ δυὸ ἑκατομμύρια άτομα, ἓνα μόνο ἀκτινοβολεῖ. Μιὰ κου-

ταλιά τοῦ γλυκοῦ ἀπὸ τὸ μίγμα αὐτὸ θὰ κάμῃ 6.000.000.000 ἀκτινοβολίες στὸ λεπτό. Τίς ἀκτινοβολίες αὐτὲς μπορούμε νὰ τίς παρακολουθήσουμε κατὰ δεκάδες στὸ λεπτό. Ἐπομένως ἡ κουταλιά αὐτὴ μπορεῖ νὰ χωριστῇ σὲ 600.000.000 μέρη τὰ ὁποῖα μπορεῖ κανεὶς ξεχωριστὰ νὰ παρακολουθήσῃ.

☆

Τὰ ραδιο - ισοτόπα χρησιμοποιοῦνται στὴν ἱατρικὴ γιὰ σκοποὺς πειραματικῶς καὶ διαγνωστικῶς. Τυπικὸ παράδειγμα χρησιμοποίησεως ισοτόπου ὡς διαγνωστικοῦ μέσου εἶναι ἡ χορήγησι τοῦ ισοτόπου «νάτριον - 24», ὑπὸ τύπον ἐνδοφλεβίου ἐνέσεως, γιὰ τὴν παρακολούθησι τῆς κυκλοφορίας τοῦ αἵματος ὡς τίς μικρότερες λεπτομέρειες. Πειράματα μετὰ τὸ ἴδιο ισοτόπο ἔδειξαν ὅτι σὲ περιπτώσεις νευρικῶν διαταραχῶν ὕστερα ἀπὸ ἐγκαύματα, ὁ ὀργανισμὸς συγκεντρώνει τὸ περισσότερο νάτριο στὸ σημεῖο τοῦ ἐγκαύματος. Ἐπομένως ἡ χορήγησι νατρίου βοηθεῖ στὴν ἀνάρρωσι τοῦ ἀσθενοῦς.

Ἐπάρχουν δύο ισοτόπα τοῦ σιδήρου: «σίδηρος - 35» καὶ «σίδηρος - 59». Τὸ πρῶτο παράγει ἀκτινοβολία Γ' μόνο. Τὸ δεύτερο ἐκπέμπει ἀκτίνες Β' καὶ Γ'. Μὲ εἰδικὸ ὄργανο (Γκάιγκερ) μπορεῖ κανεὶς νὰ παρακολουθήσῃ συγχρόνως καὶ τὴ μιὰ καὶ τὴν ἄλλη ἀκτινοβολία. Εἶναι ἐπομένως δυνατὸ νὰ παρακολουθήσῃ κανεὶς τὴν πορεία ἐνὸς ισοτόπου τοῦ σιδήρου τὸ ὁποῖον ἔρριξε στὸ αἷμα ἐνὸς ἀσθενοῦς. Ἐπίσης μπορεῖ νὰ παρακολουθήσῃ τὴν πορεία ἐνὸς ἄλλου ισοτόπου τοῦ σιδήρου τὸ ὁποῖον ἔρριξε σὲ αἷμα καὶ μετὰ γιγιστὶ τὸ ἔβαλε στὸ κυκλοφορικὸ σύστημα τοῦ ἀσθενοῦς. Ἐ-

ὰν τὸ αἷμα τῆς μεταγγίσεως εἴχε πάθει ἀλλοίωσι ἐκεῖ πού τὸ εἶχαν φυλάξει, ὅσα ἀπὸ τὰ ἐρυθρὰ αἰμοσφαίρια εἶναι φορεῖς σιδήρου καταστρέφονται ἀμέσως μετὰ τὴν μετάγγισι. Τὸ πείραμα αὐτὸ μᾶς βοηθεῖ νὰ βροῦμε ποιοὶ εἶναι οἱ κατάλληλοι ὅροι συντηρήσεως τοῦ αἵματος πού προρίζεται γιὰ μετάγγισι.

Τὰ ραδιο - ισοτόπα μποροῦν νὰ χρησιμοποιηθοῦν γιὰ θεραπευτικούς σκοποὺς ἀντὶ τοῦ ραδίου μετὰ πολὺ μικρότερη δαπάνη. Μολονότι ἡ χρησιμοποίησι τῶν ισοτόπων γιὰ θεραπευτικούς σκοποὺς γενικῶς προχωρεῖ μεθραδὺ ρυθμῶ, φαίνεται ὅτι στὸ μέλλον θὰ παίξουν σοβαρὸ ρόλο στὴν ἱατρικὴ.

☆

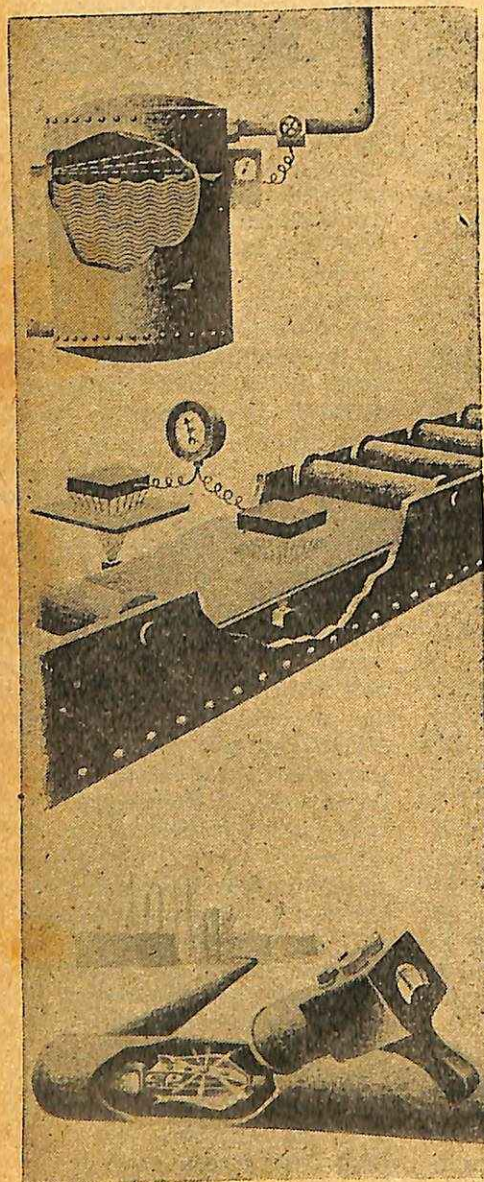
Στὴ βιομηχανία τὰ ραδιο - ισοτόπα ἔχουν τόσες ἐφαρμογὰς πού εἶναι δύσκολο ἀκόμη καὶ νὰ τίς ταξινομήσῃ κανεὶς. Γιὰ ν' ἀρχίσουμε ἀπὸ κάπου, ἄς ἐξετάσουμε πρῶτα τίς ἐφαρμογὰς κατὰ τίς ὁποῖες τὸ ισοτόπο ἀποτελεῖ ἀπλῶς μιὰ πρόχειρη πηγὴ ἀκτινοβολίας, χωρὶς νὰ λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν ἡ χημικὴ του σύστασι. Βέβαια καὶ μετὰ τὸ φυσικὸ ράδιο θὰ μπορούσε κανεὶς νὰ κάμῃ τὴν ἴδια δουλειά. Τὰ ισοτόπα ὅμως εἶναι ἓνα μέσο τόσο φθινόν, πού καὶ ἡ μικρότερη ἐπιχείρησι δὲν διστάζει νὰ τὸ χρησιμοποιήσῃ. Ἐπίσης ἔχουμε τὴν εὐκολία νὰ διαλέξουμε τὸ ισοτόπο πού ἡ ἀκτινοβολία του ἐξυπηρετεῖ ἀκριβῶς τὸ σκοπὸ μας.

Ἡ παραγωγή διαφόρων βιομηχανικῶν προϊόντων ὑπὸ μορφήν φύλλων ἢ ταινιῶν παρουσιάζει πρόβλημα ἐλέγχου τῆς ομοιότητος τοῦ πάχους των. Τὸ πρόβλημα τοῦτο λύεται μετὰ τὴ βοήθεια ἐνὸς ισοτόπου πού ἡ ἀκτινοβολία του μόλις νὰ διαπερνᾷ τὸ

κανονικὸ πάχος τοῦ φύλλου ἢ τῆς ταινίας. Καθὼς ἡ ταινία ἢ τὸ φύλλο θγαίνει ἀπὸ τὴ μηχανή, περνᾷ μεταξὺ ἐνὸς ισοτόπου πού ἀκτινοβολεῖ καὶ ἐνὸς ὄργανου πού καταγράφει τὸ ποσὸν τῆς ἀκτινοβολίας. Παράλληλα ὑπάρχει τὸ ὑπόδειγμα τῆς ταινίας ἢ τοῦ φύλλου μετὰ τὸ κανονικὸ πάχος. Βρίσκεται καὶ αὐτὸ μεταξὺ ἐνὸς ισοτόπου ὁμοίου μετὰ τὸ προηγούμενο καὶ ἐνὸς ὄργανου. Ὑπάρχει ἐπίσης καὶ τρίτο ὄργανο πού δείχνει τὴ διαφορά τῆς ἀκτινοβολίας πού διεγείρουν τὰ δύο ἄλλα ὄργανα. Εἶναι φανερό ὅτι ὅσο μικρότερη εἶναι ἡ διαφορά αὐτῇ, τόσο μεγαλύτερη ἐνότητα πάχους ἔχει τὸ ἐλεγχόμενο προϊόν. Μὲ μιὰ μικρὴ τελειοποίησι τὸ σύστημα αὐτὸ μπορεῖ αὐτομάτως νὰ ρυθμίξῃ τὴ μηχανὴ παραγωγῆς καὶ νὰ διατηρῇ τὸ πάχος τοῦ προϊόντος πάντα κανονικόν.

Τὰ ισοτόπα χρησιμοποιοῦνται καὶ γιὰ τὴν ἐξουδετέρωσι τῶν στατικῶν φορτίων ἡλεκτρισμοῦ πού ἀναπτύσσονται ἀπὸ τὴν τριβὴ σὲ διάφορα περιστρεφόμενα ἐξαρτήματα τῶν μηχανῶν τῶν ἐργοστασίων. Τὰ στατικά αὐτὰ φορτία μποροῦν νὰ δημιουργήσουν ἡλεκτρικοὺς σπινθήρες καὶ νὰ προκαλέσουν πυρκαϊά. Τὸ ισοτόπο, μεταβάλλοντάς μετὰ τὴν ἀκτινοβολία του τὸν ἀέρα σὲ καλὸ ἀγωγὸ τοῦ ἡλεκτρισμοῦ, συντελεῖ στὴν βαθμιαία καὶ κανονικὴ προσγείωσι τῶν στατικῶν φορτίων καὶ ἀποτρέπει ἔτσι τὸν κίνδυνον τῆς πυρκαϊᾶς.

Μὲ τὴ βοήθεια ισοτόπων πού ἐκπέμπουν ἀκτινοβολία Γ' μπορούμε νὰ ἐλέγξουμε μιὰ μηχανὴ ἢ ἓνα ἐξάρτημα μετὰ τὴ μέθοδο τῆς ἀκτινογραφίας. Ἡ μέθοδος αὕτη εἶναι οἰκονομικώτερη ἀπὸ τὴν χρησιμοποιήσιν ἀκτίνων Χ. Τὰ ισοτό-

α). Ρύθμισις τῆς στάθμης ὑγροῦ σὲ λέβητα. Μόλις ἡ στάθμη φθάσῃ στὴν πηγὴ ἀκτινοβολίας, τὸ ὑγρὸ μὲ ἠλεκτρικὰ μέσα, παύει νὰ χύνεται στὸ λέβητα.

β). Ἐλεγχος τοῦ πάχους πλακῶν ἀπὸ πλαστικὴ ὕλη. Καθὼς δγαίνουσι ἀπὸ τοὺς κυλίνδρους, τὸ πάχος τους ἐλέγχεται σὲ σύγκρισιν μὲ τὸ πάχος τοῦ ὑποδείγματος. Τὸ ὄργανο δείχνει τυχόν διαφορὰ πάχους.

γ). Ἡ θέσις τῆς ξύστρας μέσα στὸ σωλῆνα βρίσκεται μὲ τὴ βοήθειαν τῶν ἀκτίνων Γ , τῶν ὁποίων ἐκπέμπει τὸ ἰσότοπον πού ἔχει τοποθετηθῇ στὴν ξύστρα.

πα ὅμως δὲν ἀντικαθιστοῦν σὲ ὅλες τῖς περιπτώσεις τῖς ἀκτίνες X . Γιὰ νὰ δημιουργηθῇ μιὰ σκιά μὲ σαφὲς περίγραμμα, ἡ πηγὴ τῆς ἀκτινοβολίας πρέπει νὰ εἶναι τοπικὰ περιορισμένη καὶ δυνατὴ. Τοῦτο συμβαίνει στὴν περίπτωσιν τῶν ἀκτίνων X , οἱ ὁποῖες ἐκπέμπονται ἀπὸ μιὰ ἰσχυρὴ λυχνία, ὅχι ὅμως καὶ στὴν περίπτωσιν τῶν ἰσοτόπων. Ἐπομένως τὰ ἰσότοπα δὲν μποροῦν νὰ χρησιμοποιηθοῦν στὴν ἱατρικὴ γιὰ ἀκτινογραφίες, γιὰτὶ ὁ ἀσθενὴς δὲν ἐπιτρέπεται νὰ μείνῃ ἐπὶ πολὺ ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τῶν ἀκτίνων. Μποροῦν ὅμως νὰ χρησιμοποιηθοῦν στὴ βιομηχανία ὅπου ἡ ἀκτινογράφει μπορεῖ νὰ διαρκέσῃ ἐπὶ ὥρες.

Ἄς ἔρθουμε τώρα στὶς περιπτώσεις πού ἐκτὸς ἀπὸ τὴν ἀκτινοβολία παίξει ρόλο καὶ ἡ χημικὴ σύστασις τοῦ ἰσοτόπου. Τὰ ἰσότοπα εἶναι σπουδαῖα μέσα ἀνιχνεύσεως τῶν κινήσεων τῶν ὑγρῶν καὶ τῶν ἀερίων. Ἡ ἀνιχνεύσις αὐτὴ ἐπιτυγχάνεται ἀν ἀναμίξουμε μὲ τὸ ὑγρὸ ἢ ἀέριο πού θέλουμε νὰ ἐξετάσουμε ἓνα ἰσότοπον ὑπὸ μορφήν διαλύματος ἢ ἀτμοῦ. Ἔτσι π.χ. μποροῦμε νὰ ἐλέγξουμε τὴ λειτουργία ἐνὸς συστήματος ἐξαερισμοῦ, ὡς ἐξῆς: ἀρχίζοντας ἀπὸ τὸν ἀνεμιστήρα παρακολουθοῦμε στοὺς διάφορους χώρους τὴν κατανομὴ ἀτμῶν ἰωδίου - 131 πού χρησιμοποιήσαμε ὡς ἀνιχνευτικόν.

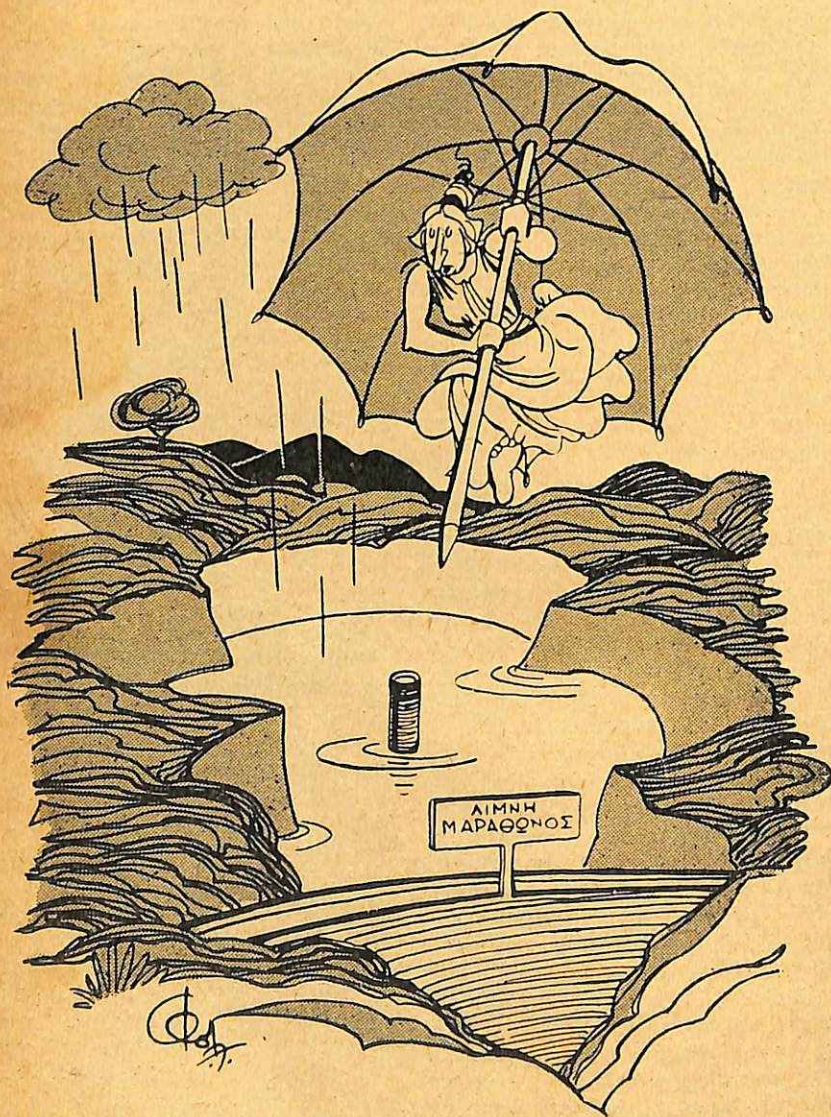
Στὰ διυλιστήρια ἐλαίου οἱ σωλῆνες καθαρίζονται συνήθως ἀπὸ τὰ κατακάθια μὲ μιὰ ξύστρα πού κυκλοφορεῖ μέσα σ' αὐτοὺς ὑπὸ τὴν πίεσιν τοῦ λαδίου. Πολλές

φορὲς τὰ κατακάθια εἶναι πολλὰ, ἡ ξύστρα σκαλώνει σὲ καμμιὰ γωνία καὶ χρειάζεται νὰ ξεβιδώσῃ κανεὶς ὅλους τοὺς σωλῆνες γιὰ νὰ τὴ θρῇ. Ἡ δουλειὰ αὐτὴ ἀπλουστεύεται ὅταν ἡ ξύστρα εἶναι ἐφωδιασμένη μὲ ἰσότοπα πού ἐκπέμπουν ἀκτίνες Γ .

Ἄλλη ἐφαρμογὴ τῶν ἰσοτόπων ὡς ἀνιχνευτικῶν μέσων εἶναι ἡ ἀνάμιξις τους μὲ τὸ τυπογραφικὸ μελάνι γιὰ τὸν ἔλεγχον τῆς πυκνότητός του.

Γενῶνται τώρα τὸ ζήτημα: γίνεται ἐπαρκὴς ἐκμετάλλευσιν τῶν ἰσοτόπων; Οἱ Ἀμερικανοὶ εἰδικοί ἀπαντοῦν: ὅχι. Καί, ὅσον ἀφορᾷ τὴν Ἀμερικὴν, τὸ ἀποδίδουν στὴν ἔλλειψιν εἰδικῶς ἐκπαιδευμένου προσωπικοῦ, στὸ φόβο γιὰ τοὺς πιθανοὺς κινδύνους πού δημιουργοῦνται γιὰ τὴν ὑγείαν καὶ στὸ ὅτι ἡ βιομηχανία εἶναι ἀκόμη ἐπιφυλακτικὴ. Ἡ Μεγάλῃ Βρετανίᾳ, μολονότι ἄρχισε ἀργότερα, προχωρεῖ μὲ γοργότερον ρυθμό. Ἡ ἐξαγωγή ραδιο - ἰσοτόπων ἀπὸ τὴ χώρα αὐτὴ ξεπέρασε τὴν ἐξαγωγή τῆς Ἀμερικῆς. Τοῦτο ὀφείλεται ἐν μέρει στὸ ὅτι οἱ εὐρωπαϊκὲς χώρες πού εἰσάγουν τὰ ραδιο - ἰσότοπα βρίσκονται πλησιέστερα στὴ Μεγάλῃ Βρετανίᾳ. Καὶ στὴ Μεγάλῃ Βρετανίᾳ καὶ στὴν Ἀμερικὴ γίνεται τώρα προσπάθεια ἐκπαιδεύσεως εἰδικοῦ προσωπικοῦ γιὰ τὴ χρῆσιν τῶν ραδιο - ἰσοτόπων. Στὶς ἐγκαταστάσεις "Οουκ Ρίτζ" τῆς Ἀμερικῆς δίδονται σχετικὰ μαθήματα πού διαρκοῦν τέσσερις ἐβδομάδες. Τὸ ἴδιο γίνεται καὶ στὸ Χάρουελλ τῆς Μεγάλῃς Βρετανίας.

(Ἀπὸ τὸ Future, Λονδῖνο)

—Γρήγορα, να προφθάσω την βροχή!...

(Τοῦ κ. Φωκ. Δημητριάδη)

Τὸ βασίλειο τῆς σοκολάτας

Τοῦ

GEORGES MIKES

Αν κάποια χώρα πρέπει νὰ δνομασθῇ ἐπίγειος παράδεισος, αὐτὴ εἶναι ἡ Ἑλβετία. Βέβαια οἱ Ἕνωμένες Πολιτεῖες τὴν συναγωνίζονται. Ἀναμφίβολα ὅμως ὁ τίτλος ἀνήκει σ' αὐτήν. Πρῶτο, γιατί δὲν ἔχει αὐτόματες μηχανές. Δεύτερο, γιατί κανεὶς δὲν ξέρεי ποὶός εἶναι ὁ Πρόεδρος τῆς. Καὶ τρίτο, γιατί οἱ Ἑλβετοὶ κακοποίησαν καὶ διέσυραν τὴ γερμανικὴ καὶ ὄχι τὴν ἀγγλικὴ γλῶσσα.

Στοὺς τελευταίους δώδεκα μῆνες, ἐπισκέφθηκα τὴν Ἑλβετία δύο-τρὶς φορές καὶ παρατήρησα ὅτι ἡ παλιά, μικροαστικὴ αὐτὴ χώρα ἔγινε ἐπαναστατικὴ—στὰ μάτια τουλάχιστον ὅσων ἔρχονται ἀπὸ τὴν Ἀγγλία. Παρατήρησα λόγου χάριν ὅτι τὸ τυρὶ στὴν Ἑλβετία κατασκευάζεται ἀπὸ γάλα, ὅτι ἡ δουλειὰ δὲν θεωρεῖται πάρεργο καὶ ὅτι τὰ γκαρσόνια δὲν ἀπαιτοῦν ἀπὸ τοὺς πελάτες δουλο-

πρεπὴ ταπεινότητα.

Στὴν Ἑλβετία συναντᾷ κανεὶς τὰ καταπληκτικώτερα μεταφορικὰ μέσα. Σὲ μιὰ ἐκδρομὴ ποὺ κάναμε στὸ Σβίτς ταξιδέψαμε ἀπὸ βουνοκορυφὴ σὲ βουνοκορυφὴ μὲ διάφορους τρόπους. Στὴν πρώτη κορυφὴ φθάσαμε μὲ λεωφορεῖο (2 φράγκα), στὴ δεύτερη μὲ ἐναέριο σιδηρόδρομο (3 φράγκα), στὴν τρίτὴ μὲ ὀδοντωτὸ σιδηρόδρομο (4 φράγκα), στὴν τέταρτὴ μὲ μονοθέσιο ἐναέριο βαγονάκι (5 φράγκα) καὶ στὴν πέμπτῃ μ' ἓνα παρόμοιο μεταφορικὸ μέσο ποὺ κινεῖται ἐπὶ ἐναερίου σύρματος (6 φράγκα). Ὑπῆρχε καὶ ἑκτὴ κορυφὴ ὅπου μποροῦσε νὰ ἐκσφενδονισθῇ κανεὶς μὲ κανόνι πληρώνοντας τὸ μηδαμινὸ εἰσιτήριο τῶν 7 φράγκων. Σύμφωνα μάλιστα μὲ μιὰ ἀνακοίνωσι, ἀν ὁ ἐπιβάτης φθάσῃ στὴν κορυφὴ αὐτὴ σὲ περισσότερα ἀπὸ ἓνα τεμάχια παίρνει πίσω 3½ φράγκα.

Ἡ ἀναίμακτη καὶ ἀνέξοδη Ἀγγλικὴ ἐπιδρομὴ κατὰ τῆς Ἑλβετίας ἄρχισε κατὰ τὸ 1946 καὶ ἀπὸ τότε ὅλο καὶ παίρνει μεγαλύτερες διαστάσεις. Οἱ Ἑλβετοὶ ἀσυναίσθητα δὲν βλέπουν μὲ καλὸ μάτι τὴν ἐπιδρομὴ αὐτὴ καὶ ἀντιδρῶν μὲ τὸ φοβερώτερο ὄπλο τους: τὸ φαγητό; Πολλοὶ Ἀγγλοὶ ἐπισκέπτες πέφτουν στὴν παγίδα. Στὴν ἀρχὴ τὸ φαγητὸ τοὺς κινεῖ ἀπλῶς τὸ ἐνδιαφέρον, ὕστερα ὅμως γίνονται μανιακοὶ μ' αὐτὸ καὶ καταλήγουν νὰ τρῶνε, λόγου χάριν, ἑλβετικὰ λουκάνικα γιὰ δεῖπνο. Τὰ ἑλβετικὰ λουκάνικα εἶναι τεράστια. Ὅσο ὁ Σάιξπηρ ὑπερέχει ἀπὸ τοὺς ἄλλους στὸν κόσμον

τοῦ δράματος, τόσο καὶ τὰ ἑλβετικὰ λουκάνικα ξεπερνοῦν ὅλα τὰ ἄλλα λουκάνικα σὲ μέγεθος. Οἱ Ἑλβετοὶ τὰ τρῶνε σὰ μεζεδάκι ἀνάμεσα σὲ δύο γεύματα. Γιὰ τὸν Ἀγγλο ὅμως ἀποτελοῦν πραγματικὴ ἀπειλὴ, γιατί ἀπὸ τὴν πρώτη μέρα τοῦ χαλοῦν τὸ στομάχι καὶ γιὰ τρεῖς ἑβδομάδες δὲν μπορεῖ νὰ συνέλθῃ. Ὡστόσο ὁ Ἀγγλος καὶ μετὰ τὸ πάθημά του ἐπὶ χρόνια λέει: «Εἶναι ἀδύνατο μὲ λό-

για νὰ ἐκφράσῃ κανεὶς πόσο θαυμάσιο εἶναι τὸ φαγητὸ στὴν Ἑλβετία!» Μιὰ μερίδα μηλόπηττα στὴν Ἑλβετία εἶναι σὰ μισὴ ἀγγλικὴ τούρτα ἀπὸ μῆλα καὶ τὸ ἑλβετικὸ βούτυρο περιέχει—ὅπως ἀπεδείχθη καὶ ἀπὸ τὴν χημικὴν ἀνάλυση—μεγάλον ποσοστὸ βουτύρου.

Καὶ μιὰ πού ὁ λόγος γιὰ τὰ φαγητά, οἱ Ἑλβετοὶ συνηθίζουν νὰ θάζουν παντοῦ λίγο κονιάκ, εἴτε γιὰ γλυκὰ πρόκειται, εἴτε γιὰ σάλτσες, εἴτε γιὰ σούπες. Σ' ἕνα γεῦμα στὴ Λωζάννη πού ἔτυχα, ἡ σούπα εἶχε τόσο πολὺ κονιάκ, ὥστε ἕνας Ἀγγλος ὕψωσε τὸ κύπελλο μὲ τὸ κονσομμέ καὶ εἶπε ἐπίσημα: «Κυρία καὶ Κύριοι, εἰς ὑγίαν τοῦ Βασιλέως...»

Ἄς ποῦμε τώρα λίγα καὶ γιὰ τὴν ἑλβετικὴ γλῶσσα. Οἱ Ἑλβετοὶ, ἂν ἐξαίρεσουμε ἕνα ἑκατομῦριο γαλλόφωνους καὶ ἰταλόφωνους, γράφουν γερμανικά. Γιὰ τὴν καθημερινὴ ὅμως χρῆσι ἔχουν μιὰ μουσικὴ γλῶσσα, ἐντελῶς ἰδιότυπη, τὴν ἑλβετογερμανικὴ. Ἡ γλῶσσα αὕτη εἶναι μόνον ὀμιλουμένη καὶ δὲν ἔχει ὀρθογραφία. Ἐπειδὴ δὲν ἔχει αὐστηροὺς γραμματικoὺς κανόνες, πολὺ φυσικὰ ποικίλλει ἀπὸ χωριὸ σὲ χωριό. Ὅσο καὶ ἂν συμπαθῇ κανεὶς τοὺς Ἑλβετοὺς, δὲν μπορεῖ νὰ παραδεχθῇ ὅτι ἡ γλῶσσα τους εἶναι μελωδική. Οἱ λαρυγγόφωνοι φθόγοι τῆς θυμίζουν γερμανικά, ἡ διαστρεβλωμένη γερμανικὴ προφορά τῆς θυμίζει ἐβραϊκά καὶ στὸ σύνολό της μοιάζει μὲ γαργάρα. Οἱ Ἑλβετοὶ—δὲν μποροῦμε νὰ τὸ ἀποσιωπήσωμε—εἶναι ἀνυπόφοροι ἄνθρωποι καὶ ὅλος ὁ κόσμος αἰσθάνεται κάποια μνησικακία ἐναντίον τους. Ἐπὶ ἕνα αἰῶνα δὲν ἀναμίχθηκαν σὲ κανένα πόλεμο, δὲν ἔχουν διέξοδο σὲ καμμιά θάλασσα, δὲν ἐπιζήτησαν νὰ ἰδρῶσιν αὐτοκρατορίες κι' ὅμως εἶ-

ναι πλούσιοι καὶ εὐτυχεῖς. Τὸ ἑλβετικὸ φράγκο ἔχει τὴν αὐθάδεια νὰ εἶναι καλύτερο νόμισμα ἀπὸ τὴν στερλίνα. Καὶ εἰς ἐπίμετρον ὄλων αὐτῶν οἱ Ἑλβετοὶ βοήθησαν μὲ κάθε τρόπο καὶ τοὺς γείτονές τους καὶ ὅλη τὴν ἀνθρωπότητα. Αὐτὸς εἶναι ὁ λόγος πού ὅλοι τοὺς θεωροῦν πληκτικούς, ἀμαθεῖς, ἄνθρώπους χωρὶς ἐνδιαφέρον, λαὸ ἀπὸ γκαρσόνια, κλπ. Ἡ ἀλήθεια εἶναι ὅτι ἔδειξαν στάσι πολιτισμένων ἀνθρώπων μέσα σ' ἕνα παραλογιζόμενο κόσμο—καὶ αὐτὸ βέβαια δὲν μπορεῖ εὐκόλα νὰ τὸ συγχωρήσῃ κανεὶς.

Ἐκεῖνο πού εἶναι πραγματικὰ καταπληκτικὸ εἶναι ὅτι ἐνῶ ἡ Ἑλβετία δὲν μπορεῖ νὰ ὑπερηφανεῖται γιὰ τὴν ἐθνικὴ καὶ τὴ γλωσσικὴ τῆς ἐνότητα, οἱ Ἑλβετοὶ τὰ καταφέρνουν νὰ ζοῦν μεταξύ τους τόσο καλὰ, ὅσο κανεὶς ἄλλος λαὸς στὸν κόσμο. Ἡ ἐξήγησι θρίσκεται στὸ ὅτι ἔχουν τὸ θάρρος νὰ ἀντιπαθῶν, ἀκόμη καὶ νὰ ἀποστρέφονται, ὁ ἕνας τὸν ἄλλο. Οἱ γερμανικῆς καταγωγῆς Ἑλβετοὶ θεωροῦν τοὺς γαλλόφωνους συμπατριῶτες τους φανατικούς καὶ στενοκέφαλους. Οἱ γαλλικῆς καταγωγῆς Ἑλβετοὶ αἰσθάνονται τὸση ἀναστάτῳσι γιὰ τὴν «εἰσβολή» τῶν γερμανικῆς καταγωγῆς Ἑλβετῶν στὴ χώρα τους, πού ἂν παρυσιαστῇ μιὰ σερβιτόρα στὴ Λωζάννη μὲ γερμανικὴ προφορά, κυττάζονται ἀναμεταξύ τους καὶ ὁταν ἀπομακρυνθῇ λένε μὲ ἀγανάκτησι: «Μὰ εἶναι τρομερό!».

Καὶ οἱ γαλλικῆς καὶ οἱ γερμανικῆς καταγωγῆς Ἑλβετοὶ περιφρονοῦν τοὺς ἰταλικῆς καταγωγῆς συμπατριῶτες τους, τῶν ὁποίων τὰ αἰσθήματα εἶναι θεβαίως ἀμοιβαῖα. Ἀλλ' ἡ ἀντιπάθεια προχωρεῖ ἀκόμη περισσότερο.

Καὶ στὸ ἴδιο τὸ Γαλλικὸ τμήμα τῆς Ἑλβετίας ὑπάρχει ἀνταγωνισμὸς μεταξύ τῶν διαφόρων πόλεων. Τὸ Νεσατέλ δὲν εἶναι νὰ τὸ λογαριάζῃ κανεὶς. Ἡ Λωζάννη θεωρεῖ τὴ Γενεύη πολὺ κοσμοπολίτισσα καὶ ἐπαρχιακὸ προάστιο τῆς Γαλλίας. Ἡ Γενεύη πάλι λέει ὅτι οἱ κάτοικοι τῆς Λωζάννης εἶναι ὑπερήφανοι, ξιππασμένοι, μὲ ἐπαρχιώτικη ἐμφάνισι καὶ ὅτι θεωροῦν τὴν πόλιν τους τὸ κέντρο τοῦ κόσμου. Ὅα μποροῦσε κανεὶς νὰ δώσῃ ἀτελείωτα παραδείγματα, δὲν ἀναφέρω ὅμως παρὰ τὴν ἐχθρότητα πού ὑπάρχει μεταξύ Ζυρίχης καὶ Βέρνης.

Πιστεύω ὅτι αὕτη ἡ ἀνυπόκριτη ἀμοιβαία ἀντιπάθεια πού ὑπάρχει στὴν Ἑλβετία μεταξύ ἐθνικοτήτων, ἐπαρχιῶν, καντονιῶν, πόλεων, χωριῶν καὶ οἰκογενειῶν, ἀποτελεῖ τὴν θάσι τῆς Ἑλβετικῆς ἐνότητος. Ἡ ἀρχὴ «ἀγάπα τὸν πλησίον σου» δὲν ἔχει ἐφαρμογήν. Καμμιά φορὰ καὶ σεῖς ἀσφαλῶς δὲν μπορεῖτε νὰ χωνέψετε τὸ γείτονά σας. Αἰσθάνεσθε τότε τύψεις γι' αὐτὸ καὶ ψάχνετε νὰ βρῆτε χίλιες—δυὸ ἀνόητες δικαιολογίες. Εἰσθε μιὰ εὐγενικὴ χριστιανικὴ ψυχὴ καὶ πρέπει νὰ ἔχετε πολὺ σοβαροὺς λόγους γιὰ νὰ ἀντιπαθῆτε τὸν πλησίον σας, σάμπως τὸ γεγονός καὶ μόνον ὅτι εἶναι γείτονάς σας δὲν εἶναι ἀρκετὸ γιὰ νὰ δικαιολογήσῃ τὴν ἀντιπάθειά σας. Οἱ Ἑλβετοὶ ξέρουν κάτι περισσότερο. Ἀντιπαθοῦν ὁ ἕνας τὸν ἄλλον πρὸς τὸ συμφέρον τῆς γενικῆς εἰρήνης. Κατηγοροῦν ὁ ἕνας τὸν ἄλλο, γιατί εἶναι ἀποφασισμένοι νὰ διατηρήσουν τὴν ἐνότητά τους. Τὸ θεωροῦν ἀπαράγραπτο δικαίωμά τους νὰ ἀπεχθάνονται τοὺς γείτονές των, ἀλλὰ καὶ καθῆκον τους πρὸς τὴν πολιτεία νὰ τοὺς ἀνέχωνται.

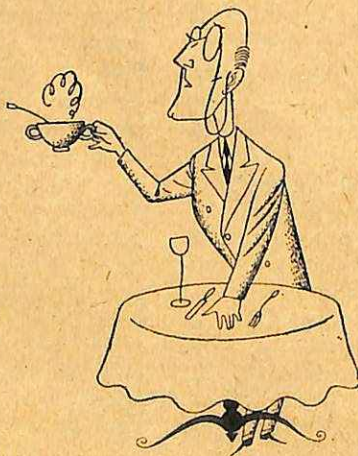
Εἶναι εὐκολώτατο νὰ ἀναγνώ-

ρίση κανείς ένα "Αγγλο στην Έλβετία. Μια ματιά σ' ένα έστιατόριο και άμέσως τόν ξεχώρισε. "Όλοι οι άνθρωποι, απ' όποιο μέρος του κόσμου κι' αν κατάγονται, από την Κίνα ή την Ισπανία, από τη Φινλανδία ή τη Χιλή τρώνε τη σούπα τους φέρνοντας το κουτάλι από το έξω μέρος του πιάτου προς τα μέσα. Οί "Αγγλοι και μόνο οί "Αγγλοι κινούν το κουτάλι από τόν έαυτό τους προς το έξω μέρος του πιάτου. Δεύτερο: όταν το πιάτο είναι σχεδόν άδειο, όλος ό κόσμος τó κλίνει προς τόν έαυτό του. Οί "Αγγλοι και μόνο οί "Αγγλοι τó κλίνουν προς τά έξω.

*

"Αλλ' υπάρχει και άλλος τρόπος νά ξεχωρίσης τούς "Αγγλους στην Έλβετία και μάλιστα εύκολώτερος. "Αν φθάσουν ακόμη και στην όμορφότερη Έλβετική πόλι πού βρίσκεται ανάμεσα σέ θουνά και λίμνες, θράχους και δάση, πού είναι χιονισμένη κι' όμως ό ήλιος λάμπει από πάνω της, αυτούς δέν θά τούς ξελογιάσουν οί φυσικές όμορφιές. Τρέχουν στους δρόμους πάνω - κάτω, από βιτρίνα σέ βιτρίνα, και άνακα λύπουν τά πιό άπίθανα και άξιοθαύμαστα πράγματα όπως είναι τά αυγά, οί κάλτσες νάιλον, οί σοκολάτες και τά άρνίσια παιδάκια χωρίς δελτίο.

Παραδέχομαι ότι τά παιδάκια έχουν κι' αυτά την όμορφιά τους. Είναι όμως πραγματικά καταπληκτικό πόση γοητεία

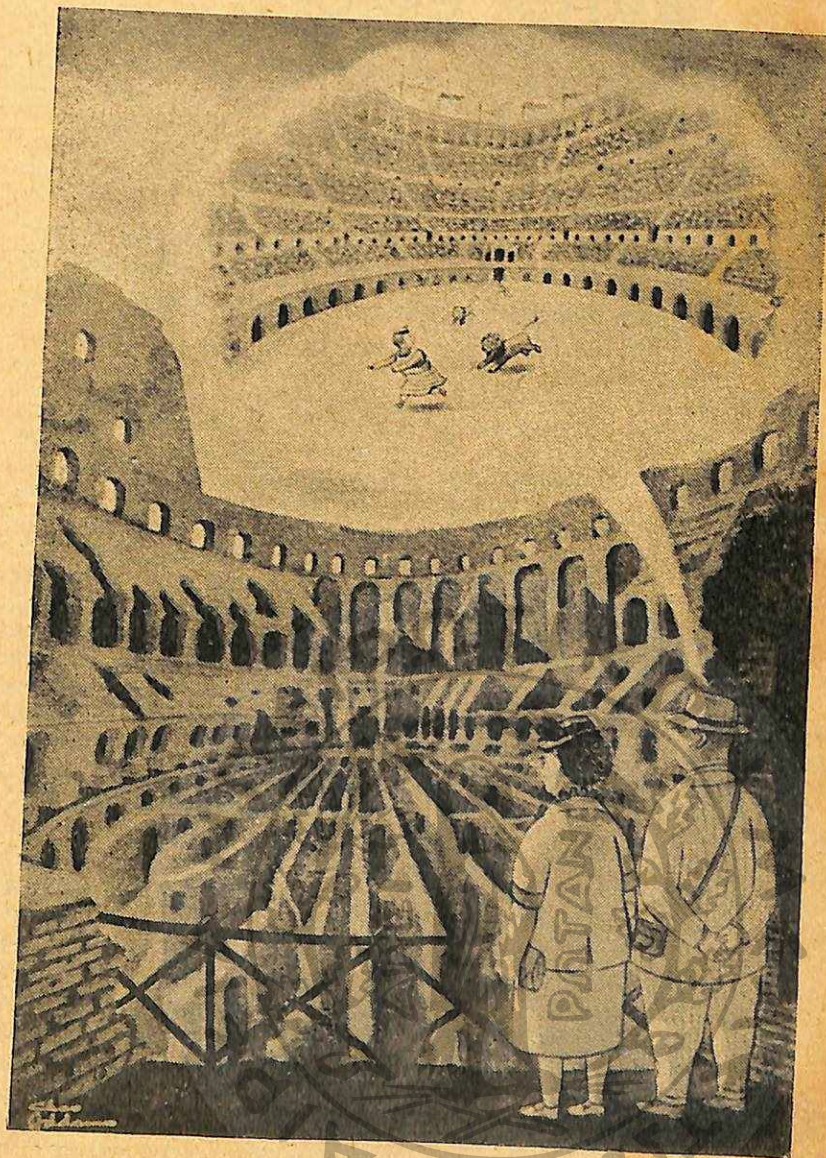

έξασκούν στους "Αγγλους έπισκέπτες.

Ό τύπος του "Αγγλου, πού περιοδεύει στο έξωτερικό και ιδίως στην Έλβετία, άλλαξε σέ μεγάλο βαθμό στην τελευταία δεκαετία. Δέν είναι πιά ό πλούσιος θεϊός, άλλ' ό φτωχός άνεψιός — για την ώρα τουλάχιστον. Λίγοι μόνο απ' αυτούς ζούν σέ πολυτελή ξενοδοχεία, αγοράζουν κάλτσες νάιλον, ρολόγια και κοσμήματα, πίνουν κρασί και σαμπάνια, χάνουν λεπτά στη ρουλέττα και γυρίζουν στον τόπο τους με πέντε λίρες στην τσέπη. Οί περισσότεροι άπολαμβάνουν τόν ήλιο (κάτι σχετικώς φθηνό) και θαυμάζουν τά άνθη (δέκα σεντίμ για νά τά ιδή κανείς μόνο). Τis όμορφιές της φύσεως τίς άναζητούν στις βιτρίνες των έδωδιμοπωλείων και προτιμούν την καλλονή ένός πιάτου με χοιρομέρι και αυγά από τó άγριο πανόραμα του "Αγίου Γοθάρδου. Έτσι ή Έλβετία, ή χώρα των ρολογιών και των όργάνων άκριθείας, ή χώρα

μέ τίς πολλές λίμνες, ή γραφική αυτή χώρα των "Αλπεών και του Σκί, ή χώρα των έντελβάις, ή χώρα της αιωνίας ούδετερότητας και του Γουλιέλμου Τέλλου μεταμορφώθηκε στα μάτια των "Αγγλων στη χώρα όπου ή σοκολάτα δίδεται χωρίς δελτίο.

Η ΝΟΣΤΑΛΓΙΑ ΤΟΥ ΠΑΡΕΛΘΟΝΤΟΣ

"Η ΤΟ ΟΝΕΙΡΟ ΤΟΥ ΠΕΡΙΗΓΗΤΟΥ...

(Άπό τó «New - Yorker»)

'Αντίο 'Ελκος!...

Τού

J. D. RATCLIFF

Δημοσιεύουμε τις πρώτες ειδήσεις για ένα χάπι που, καθώς λένουν οι 'Αμερικανοί γιατροί, θα σημάνη για εκατομμύρια ανθρώπους το τέλος στις διάαιτες, στους πόνους, στις αδιαθεσίες, ακόμη και στο θάνατο.

Για εκατομμύρια ανθρώπους που υποφέρουν από έλκος και για όσους τύχει να πάθουν στο μέλλον, ή ειδήσι έχει εξαιρετική σημασία.

Πρόκειται για ένα χάπι που λέγεται «μπανθίνη» και ενεργεί ελαττώνοντας την υπερβολική έκκρισι υδροχλωρικού οξέος στο στομάχι. Το όξύ τουτο προκαλεί διάθρωσι των τοιχωμάτων του στομάχου και αποτελεί την αιτία του έλκους. 'Επίσης το χάπι αυτό καταστέλλει τις υπερβολικές συσπάσεις του στομάχου, αφίνοντας έτσι τις τροφές περισσότερη ώρα μέσα στο στομάχι. Τέλος, συντελεί στην επούλωσι του έλκους.

«Ένας στους έπτά από τους ενήλικες 'Αμερικανούς παθαίνει συνήθως έλκος του στομάχου. Τοῦτο θέβαια είναι πολύ δυσάρεστο, γιατί το έλκος μπορεί να καταστρέψη τη σταδιοδρομία ενός ανθρώπου ή να μεταβάλη τον πιο ευρωστο άνθρωπο σε πραγματικό ράκος. 'Αν το παραμελήση κανείς μπορεί να προκαλέση σοβαρούς κινδύνους ή να φέρη αίμορ-

ραγίες. 'Όταν το έλκος είναι βαρειάς μορφής μπορεί να τρυπήση τα τοιχώματα του στομάχου. Το περιεχόμενο του στομάχου χύνεται τότε στη γαστρική κοιλότητα και, αν δεν επέμυη άμέσως επιδέξιος χειρουργός, έπακολουθει περιτονίτις ή και ο θάνατος.

Τι είναι το λεγόμενο έλκος του στομάχου; Το στομάχι είναι ένα αξιοθαύμαστο όργανο που υπηρετεί τον άνθρωπο πιστά σε όλη του τη ζωή. Είναι σαν μία αποθήκη όπου συγκεντρώνονται οι τροφές και ρευστοποιούνται. 'Εχει 35 εκατομμύρια αδένες που παράγουν 40—60 ούγγιες γαστρικού υγρού την ημέρα. Κύριο έργο του είναι να χωνεύη τις πρωτεΐνες. 'Εδω ακριβώς συμβαίνει κάτι το αξιοσημείωτο. Το στομάχι χωνεύει όλες τις πρωτεΐνες, ακόμη και τα στομάχια άλλων ζώων που τρώμε. Πώς τότε δεν χωνεύει τον ίδιο τον εαυτό του, αφού κι αυτό είναι πρωτεΐνη; 'Ιδού ότι εφθάσαμε στο κέντρο του προβλήματος του έλκους. 'Ελκος δεν είναι τίποτε άλλο παρά ένα σημείο στο οποίο το στομάχι άρχισε να

τρώη (να χωνεύη) τον εαυτό του.

Πολλοί γιατροί υποθέτουν ότι το στομάχι προστατεύει τον εαυτό του με μία βλέννα που παράγουν οι αδένες του. 'Υπό ώρισμένες συνθήκες όμως, ιδίως σε μεγάλες συγκινήσεις, τα όξέα που περιέχουν τα υγρά του στομάχου μπορεί να αυξηθούν σε μεγάλο βαθμό. 'Η ανώμαλη αυτή έκκρισι εξουδετερώνει την προστατευτική βλέννα. Το υδροχλωρικό όξύ προσβάλλει το άπροστάτευτο τοίχωμα και έτσι γίνεται το έλκος.

Το έλκος, άρρώστεια τέσσερις φορές πιο διαδεδομένη στους άνδρες παρά στις γυναίκες, φαίνεται ότι είναι ασθένεια οικογενειακή. Παρουσιάζεται σε όλες τις ηλικίες. 'Υπάρχουν περιπτώσεις θανάτου βρεφών όλγων μηνών από έλκος. Κυρίως όμως προσβάλλει τους μεσήλικες. Το έλκος είναι σπανιότερο στους πρωτόγονους λαούς, στους λαούς της 'Ανατολής και στους διανοητικά καθυστερημένους ανθρώπους. Για λόγους άγνωστους, το έλκος εξαφανίζεται κατά την έγκυμοσύνη.

Το έλκος είναι ένα πολύ συνηθισμένο κακό της έντονης και πολυάσχολης σύγχρονης ζωής. Στις 'Ηνωμένες Πολιτείες οι θάνατοι από έλκος έχουν διπλασιασθή από το 1900. 'Εκ πρώτης όψεως θα περίμενε κανείς ότι ο αϊματώδης και ευέξαπτος τύπος των γραφείων και των επιχειρήσεων είναι ο πιο έπιρρεπής στην άρρώστεια αυτή. Δεν συμβαίνει όμως έτσι. 'Ο τύπος αυτός είναι έπιρρεπής στις παθήσεις της καρδιάς. Θύμα του έλκους είναι συνήθως ο άδύνατος, ο συγκρατημένος, αυτός που κρατάει μέσα του το θυμό και τη στενοχώρια. 'Ο «τύπος» αυτός είναι πολύ γνωστός στους γιατρούς.

Τελευταίως ένας νέος πήγε στο γιατρό πιστεύοντας ότι είχε έλκος.

«Πόσων χρονών είσαι και πόσα χρήματα κερδίζεις;» τον ρώτησε ο γιατρός.

«Είμαι 26 χρόνων και κερδίζω περίπου 5.000 δολάρια το χρόνο».

«Δεν έχεις έλκος» είπε τότε ο γιατρός. «Δεν είσαι αρκετά μεγάλος και δεν κερδίζεις αρκετά χρήματα για να έχεις έλκος».

'Η εξέτασι που έπηκολούθησε απέδειξε ότι ή διάγνωσι ήταν σωστή.

«Θεραπείες» του έλκους παρουσιάζονται τα τελευταία χρόνια πολλές. 'Υπάρχουν ως τώρα πάνω από εκατό «θεραπείες»: με βιταμίνες, με όρμονες, με χάπια κλπ. 'Η μέθοδος όμως της συστηματικής διαίτας δεν έχει εγκαταλειφθή ακόμη και αυτή κυρίως εφαρμόζεται. Στους έλκοπαθείς γίνεται σύστασι να αποφεύγουν τα δύσπεπτα φαγητά και να τρώνε αλκαλικές τροφές, όπως το γάλα και ή κρέμα. Κατά μία θεραπεία ο ασθενής καταπίνει ένα σωλήνα από λάστιχο και μ' αυτόν του στάζουν γάλα στο στομάχι μέρα και νύχτα, επί εβδομάδες ή μήνες.

«Αν ή διαίτα δεν φέρη αποτέλεσμα και ή ακτινοσκόπησι δείξη ότι το έλκος πλησιάζει σε επικίνδυνο στάδιο, τότε γίνεται έγχειρησι. Σε τέτοια περίπτωσι ή έγχειρησι είναι αναγκαία, γιατί το έλκος μπορεί να επιδράση στα αίμοφρα αγγεία και να προκαλέση αίμορραγία ή να καταλήξη σε διάτρησι. Τέλος, ύπάρχει πάντα ο φόβος να αναπτυχθή καρκίνος σε ένα μέρος που παρουσιάζει συνεχή έρεθισμό.

Στις έγχειρήσεις του έλκους

ακολουθούνται πολλοί τρόποι.

Ο παλαιότερος είναι ή γαστρεντερεκτομή κατά την οποία τὸ ἔλκοπαθὲς τμήμα τοῦ δωδεκαδακτύλου παρακάμπτεται μετὰ τὴν διάνοιξιν νέας ὁδοῦ ἀπὸ τὸ στομάχι πρὸς τὰ ἔντερα. Ἄλλος τύπος ἐγχειρήσεως εἶναι ή ἀφαίρεσις τοῦ ἔλκοπαθοῦς τμήματος, μετὰ συνέπειαν τὴν σμίκρυνσιν τοῦ στομάχου κατὰ τὸ ἥμισυ. Τὰ 50% τῶν ἐγχειρήσεων αὐτοῦ τοῦ τύπου παρουσιάζουν διάφορες ἐπιπλοκές. Ἡ σοβαρώτερη εἶναι ή δημιουργία νέου ἔλκους.

Μιά ἐντελὴς διαφορετικὴ χειρουργικὴ μέθοδος ἄρχισε νὰ χρησιμοποιηθῇ ἀπὸ τὸ 1943 καὶ ἐντελὴς συμπτωματικὰ ὠδήγησε στὴν ἐφεύρεσιν τῆς «μπανθίνης». Ἡ μέθοδος αὐτὴ ἐπινοήθηκε ἀπὸ τὸν χειρουργὸ τοῦ Σικάγου δρ. Λέστερ Ρ. Ντράγκτεντ.

Ο Ντράγκτεντ ἔκαμε τὸν συλλογισμόν: οἱ ἀδένες τοῦ στομάχου παράγουν τὰ πεπτικά ὀξέα ἀφοῦ ἐρεθιστοῦν ἀπὸ τὸ πνευμονογαστρικὸ νεῦρον. Τὸ νεῦρον τοῦτο ξεκινᾷ ἀπὸ τὸν ἐγκέφαλον καὶ διὰ τοῦ αὐχένου ἐκτείνεται στὴν καρδιά, στὸ στομάχι καὶ στὰ ἄλλα ὄργανα καὶ ρυθμίζει αὐτομάτως τὴ λειτουργία τους. Σὲ πειράματα πού ἐγίναν σὲ ζῶα, ὅταν τὸ πνευμονογαστρικὸ νεῦρον ἐρεθιζόταν, ή ἐκκρίσις τοῦ γαστρικοῦ ὕγρου αὐξανε καταπληκτικὰ.

Μήπως, διερωτήθηκε ὁ Ντράγκτεντ, συμβαίνει κάτι ἀνάλογον καὶ στὸν ἄνθρωπον; Μήπως, ὅταν ἀπὸ στενοχώρια, κούρασι, ή μεγάλη συγκίνησι, τὸ πνευμονογαστρικὸ νεῦρον ἐρεθίζεται περισσότερο ἀπ' ὅ,τι πρέπει; Καὶ μήπως μετὰ τὴν σειράν του προκαλεῖ περισσότερη ἀπ' ὅ,τι πρέπει ἐκκρίσιν ὀξέων στὸ στομάχι μετὰ ἀποτέλεσμα τὸ ἔλκος;

Ἄν τὰ πράγματα ἔχουν ἔτσι, ή

λύσις εἶναι νὰ κόψῃ κανεὶς τὴ διακλάδωσιν τοῦ πνευμονογαστρικοῦ νεύρου πού ὁδηγεῖ στὸ στομάχι. Ο Ντράγκτεντ ἔκαμε τὴν ἐγχείρησιν αὐτὴν σὲ περισσότερους ἀπὸ 500 ἀσθενεῖς καὶ ή μέθοδος τοῦ ἐφαρμόστηκε καὶ ἀπὸ ἄλλους χειρουργοὺς σὲ χιλιάδες περιπτώσεις. Στὶς περισσότερες ἀπ' αὐτὰς τὸ ἔλκος ἐπουλώθηκε εὐκόλως, γιατί τὰ ὀξέα τοῦ στομάχου ἐλαττώθηκαν. Οἱ ἀνεπιθύμητες ὁμως ἀντιδράσεις πού προκαλεῖ αὐτὴ ή ἐγχείρησις, ἔκαμαν πολλοὺς γιατροὺς νὰ τὴν ἐγκαταλείψουν. Μερικοὶ ἀσθενεῖς, μολονότι τὸ ἔλκος τοὺς εἶχε ἐπουλωθῇ, ὑπέφεραν ἀπὸ συνεχεῖς πόνους καὶ ἄλλοι εἶχαν ἄλλα δυσάρεστα ἐντερικὰ συμπτώματα.

Τελικῶς, μπορεῖ νὰ ἀποδειχθῇ ὅτι ή κύρια σημασία τῆς ἐγχειρήσεως αὐτῆς ἔγκειται στὸ ὅτι ἀνοίξετὸ δρόμον γιὰ ἕνα ἄλλο ἐργαστηριακὸ κατόρθωμα. Εἶναι γνωστὸ ὅτι ή ἰκανότης τοῦ πνευμονογαστρικοῦ νεύρου νὰ μεταδίδῃ ἐρεθίσματα ἐξαρτᾶται κατὰ μέγα μέρος ἀπὸ μιὰ οὐσίαν πού λέγεται ἀσετυλ-χολίνη. Ἡ οὐσία αὐτὴ ὑπάρχει στὰ νεῦρα. Ἐπομένως, ἂν θρυσκόταν μιὰ χημικὴ οὐσία πού νὰ ἐξουδετερωνῇ τὴν ἀσετυλ-χολίνη, θὰ μπορούσε κανεὶς μετὰ χημικὴν μέθοδον νὰ «κόβῃ» τὸ νεῦρον. Μετὰ λίγα λόγια ἕνα χάπι θὰ μπορούσε νὰ κάνῃ ὅ,τι ἀκριβῶς κάνει καὶ ή ἐγχείρησις Ντράγκτεντ.

Ἐρευνηταὶ τοῦ φαρμακευτικοῦ οἴκου τοῦ Σικάγου Τζ. Ντ. Σέρλ καὶ Σία ἐπιδόθηκαν στὴν ἐξεύρεσιν ἐνὸς φαρμάκου πού νὰ ἐπιδρᾷ μόνον σ' ἕνα νεῦρον, τὸ πνευμονογαστρικόν. Τὸ φάρμακον αὐτὸ ἔπρεπε νὰ ἔχῃ τὴ μορφή χαπιοῦ καὶ ὄχι ἐνέσεως καὶ νὰ μὴν εἶναι ἐπιβλαβὲς στὸ αἷμα, στὰ νεφρά καὶ στὰ ἄλλα ὄργανα.

Πολλὲς οὐσίαι ἐξετάστηκαν. Διάφορα φάρμακα δόθηκαν δοκιμαστικὰ σὲ σκύλους. Ὑστερὰ ἀπὸ μνηδὼν ἐπίπονη ἐργασία ή ἔρευνα κατέληξε σ' ἕνα ἰδιοσκεῦασμα, πού πληροῖ τις ἀπαιτούμενες προϋποθέσεις. Ἐχει τὸν ἀριθμὸ 5C - 1730 καὶ σήμερον ὀνομάζεται «μπανθίνη».

Θὰ ἐπιδρῶσιν ὁμως στοὺς ἄνθρωπους ὅπως καὶ στοὺς σκύλους; Γιὰ νὰ δοθῇ μιὰ ἀπάντησις αὐτὸ τὸ ἐρώτημα, τὸ φάρμακον στάλθηκε στὴν Ἱατρικὴ Σχολὴ τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Ντάραμ στὴ Νότιον Καρολίνα. Ὁ καθηγητὴς τῆς χειρουργικῆς δρ Κῆθ Σ. Γκρίμσον ἀνέλαβε νὰ κάμῃ τοὺς σχετικoὺς πειραματισμοὺς στὴν κλινικὴν του. Ὁ καθηγητὴς αὐτὸς ἔχει κάμει πλήθος ἐγχειρήσεων ἔλκους καὶ γνωρίζει κάθε τι πού σχετίζεται μετὰ τὴν πάθησιν αὐτὴν.

Ὁ δρ Γκρίμσον ἐζήτησε φοιτητὰς τῆς Ἱατρικῆς πού ἐθελοντικὰ θὰ προσφέρονταν νὰ καταπιοῦν μικρὰ μπαλλονάκια, πού ἀφοῦ τὰ κατέβαζαν στὸ στομάχι τοὺς, μετὰ θὰ τὰ φούσκωναν μετὰ ἕνα λαστιχένιον σωλῆνα. Τοὺς σωλῆνες αὐτοὺς τοὺς προσάρμοσαν σὲ συσκευὲς κατάλληλας γιὰ τὴν μέτρησιν τῆς πιέσεως τῶν συσπάσεων τοῦ στομάχου. Ἐνδείξεις τῆς πιέσεως κατεγράφησαν πρὶν καὶ μετὰ τὴ χορήγησιν τοῦ φαρμάκου. Ἀπὸ τὶς ἐνδείξεις αὐτὰς φαίνεται ὅτι μικρὰς δόσεις «μπανθίνης» ἐλαττώνουν τὶς συσπάσεις τοῦ στομάχου καὶ ὅτι μεγάλας δόσεις τὶς σταματοῦν ἐντελῶς. Ἄρα ή «μπανθίνη» ἐπιδρᾷ στὸ πνευμονογαστρικὸν νεῦρον.

Ἀπὸ ἐξέτασιν τοῦ γαστρικοῦ ὕγρου, πού πῆραν μετὰ σωλῆνα ἀπὸ τὰ στομάχια τῶν ἀνωτέρων φοιτητῶν, ἀπεδείχθη ἐπίσης ὅτι ή «μπανθίνη», σὲ ὀρισμένες περιπτώσεις, ἐλάττωσε τὶς ἐκκρίσεις

τοῦ στομάχου στὸ ἕνα τρίτον τοῦ κανονικοῦ!

Ἐξετάσεις τοῦ αἵματος καὶ τῶν οὐρῶν ἔδειξαν ὅτι ή «μπανθίνη» δὲν ἐθλαπτε τὰ ἄλλα ὄργανα. Τὸ πιὸ δυσάρεστο ἐπακόλουθον τῆς «μπανθίνης» ἦταν μιὰ ξηρότης στὸ στόμα καὶ μιὰ ἀσήμαντη πτώσις τῆς πιέσεως τοῦ αἵματος.

Μετὰ τὸν προκαταρκτικὸν αὐτὸν ἔλεγχον ὁ Γκρίμσον καὶ οἱ συνεργάτες του, Φράνκ Λοντζίνον καὶ Κῆθ Λάϊον, ἄρχισαν νὰ χρησιμοποιοῦν τὴν «μπανθίνη» γιὰ θεραπευτικoὺς σκοποὺς, μετὰ ἀποτελέσματα ἄμεσα καὶ καταπληκτικὰ.

Στοὺς πρώτους 26 ἀσθενεῖς πού δόθηκε ή «μπανθίνη» ή ἀντίδρασις ὑπῆρξε ὁμοιόμορφη. Σὲ μερικές περιπτώσεις ἐξαφανίστηκε ὁ χαρακτηριστικὸς πόνος τοῦ ἔλκους μέσα σὲ λίγα λεπτά. Ὅσο οἱ ἀσθενεῖς ἔπαιρναν τὸ φάρμακον δὲν ἐνοιώθαν καμμιὰ ἐνόχλησιν. Ἀπὸ καιρὸ σὲ καιρὸ τοὺς περνοῦσαν ἀπὸ ἀκτίνες Χ γιὰ νὰ ἰδοῦν τὴν ἐξέλιξιν τῆς ἐπουλώσεως. Καὶ στὶς σοβαρώτερες ἀκόμη περιπτώσεις ή ἐπούλωσις γινόταν μέσα σὲ λίγες ἐβδομάδες.

Σὲ διάστημα ὀκτῶ μηνῶν ὁ Γκρίμσον καὶ οἱ συνεργάτες του χρησιμοποίησαν τὸ φάρμακον σὲ 65 ἀσθενεῖς. Στὺς 62 τὰ ἀποτελέσματα ὑπῆρξαν ἐξαίρετικά. Οἱ ὑπόλοιποι τρεῖς, ἐπειδὴ μετὰ δύο, πέντε καὶ ἕξ ἐβδομάδες ἐξακολουθοῦσαν νὰ πονοῦν, ἀποφασίστηκε νὰ ἐγχειρηθοῦν. Καὶ στοὺς τρεῖς βρέθηκε ὅτι ή δόσις ἀπὸ τὸ στομάχι πρὸς τὸ δωδεκαδάκτυλον εἶχε πάθει στένωσιν, καὶ τὸ στομάχι δὲν μπορούσε νὰ ἀδειάζῃ κανονικὰ. Καὶ στοὺς τρεῖς ὁμως ἐπίσης βρέθηκε ὅτι τὸ ἔλκος πού εἶχε προκαλέσει τὴν ἀνωμαλία εἶχε ἐπουλωθῇ.

Συγκρινόμενὴ μετὰ τὶς παλαιότερες μεθόδους, ή νέα θερα-

πεία αποτελεί ένα τεράστιο θήμα προόδου. Το κύριο χαρακτηριστικό της είναι η απλότητα. Στις συνηθισμένες περιπτώσεις ο ασθενής παίρνει στην άρχή δυο χάπια κάθε έξη ώρες. Αυτά περιορίζουν την έκκριση των γαστρικών υγρών. Όταν διαπιστωθή με ακτινοσκόπησι ότι η έπούλωσι αρχισε να προχωρή, η δόσις περιορίζεται σε ένα χάπι κάθε έξη ώρες.

Η νέα θεραπεία έχει ώρισμένα εξαιρετικά πλεονεκτήματα. Οί περισσότεροι ασθενείς δεν χρειάζεται να μείνουν στο νοσοκομείο παρά τρεις ήμέρες, και αυτό για να γίνωνται ταχτικά οί άπαιτούμενες εξετάσεις και να κανονίζεται η δόσις του φαρμάκου. Από το φάρμακο αυτό δίδεται όση ποσότης χρειάζεται για να έλαττωθούν τὰ γαστρικά υγρά σε σημείο που να μην έρεθίζουν το έλκος και να έμποδίζουν την έπούλωσί του. Φυσικά, τὰ γαστρικά υγρά

δεν πρέπει να τὰ σταματήσουμε έντελώς γιατί τότε υπάρχει ο φόβος να παύση το στομάχι να χωνεύη.

Όταν καθορισθή η κατάλληλη δόσις, ο ασθενής συνεχίζει να παίρνει κανονικώς «μπανθίνη» ώσπου το έλκος να έπούλωθι έντελώς. Ακόμη και εκείνοι που δε θέλουν ή δε μπορούν να ακολουθήσουν μια συστηματική δίαιτα έλκους, χωρίς καμμία αντίρρηση παίρνουν τὰ χάπια της «μπανθίνης».

Ο καθηγητής Γκρίμσον δεν θέλει να μεγαλοποιήση τὰ μέχρι σήμερα έπιτευχθέντα αποτελέσματα. Καθώς λέει, θά χρειασθούν ακόμη αρκετά έτη παρατηρήσεων για να μπορούμε να εκτιμήσουμε όριστικά την αξία της «μπανθίνης». Έντούτοις, ό,τι έχει έπιτευχθι ως σήμερα, δεν αφήνει αμφιβολία για τον τελικό θρίαμβο του φαρμάκου αυτού.

ΣΟΦΙΕΣ ...

Κάποτε έβαλαν ένα γέρο σοφό Σκωτσέζο δικαστή να λύση τή διαφορά δυο αδελφών που ήθελαν να μοιράσουν ένα κτήμα, κληρονομιά που τους άφησε ο πατέρας τους. Ακούστε την απόφασί του :

— Ο ένας από τους δύο θα κάνη τή μοιρασιά και ο άλλος θα διαλέξη πρώτος το μερίδιο που προτιμάει.

✱

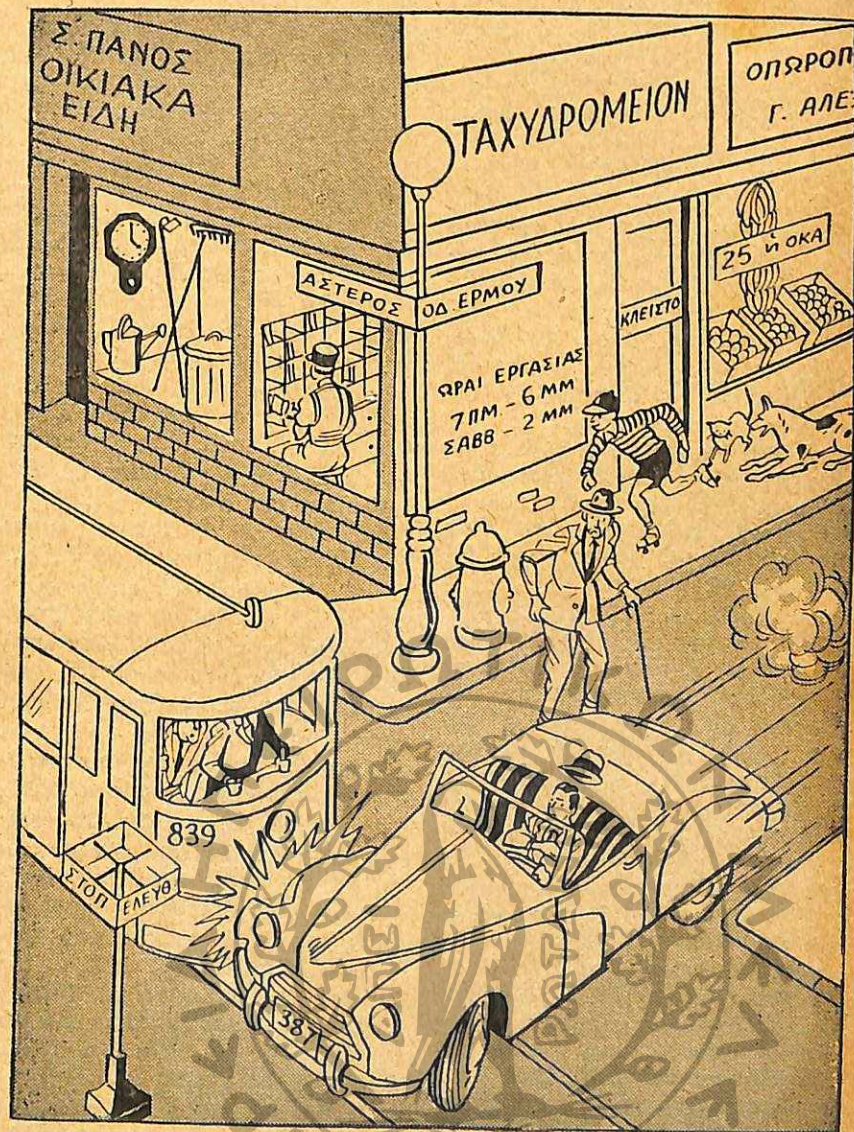
Ένας χειρουργός, ένας αρχιτέκτων και ένας πολιτικός συζητούσαν ποιανού έπάγγελμα ήταν παλαιότερο. Ο χειρουργός έλεγε:

— Η Εύα γεννήθηκε από το πλευρό του Αδάμ και αυτό βέβαια θά έγινε με χειρουργική επέμβασι.

— Ίσως νάχης δίκιο, είπε ο αρχιτέκτων, αλλά πριν απ' αυτό δημιουργήθηκε ή τάξι του κόσμου από το χάος και αυτό βέβαια ήταν αρχιτεκτονική δουλειά.

— Ναι, διέκοψε ο πολιτικός, αλλά πρώτα απ' όλα ποιός δημιούργησε το χάος;...

ΕΙΣΘΕ ΚΑΛΟΣ ΜΑΡΤΥΡΑΣ :

Κυττάξτε με όσο το δυνατόν περισσότερη προσοχή, επί τρία λεπτά, αυτό το σχέδιο που αναπαριστά ένα δυστύχημα από αυτά που συμβαίνουν τακτικά σε όλες τις μεγάλες πόλεις της γής. Υποθέσατε πως το είδατε «με τα μάτια σας». Και έν συνεχεία σας καλούν ως μάρτυρα για να βρουν τον σίτιο του κακού... Αί έρωτήσεις που θά σας υποβάλλουν, στην σελίδα 54

ΤΟ ΓΕΥΜΑ

Διήγημα

Τοῦ

SOMERSET MAUGHAM

Τὴν πῆρε τὸ μάτι μου στὸ θέατρο. Καὶ ὑπακούοντας στὸ κάλεσμά της, πῆγα καὶ κάθησα δίπλα της. Εἶχα τόσο πολὺ καιρὸ νὰ τὴν δῶ, πού ἂν δὲν μοῦ θυμίζε κάποιος τὸ ὄνομά της, πολὺ δύσκολα θὰ τὴν ἀναγνώριζα. Μὲ δέχτηκε μὲ ἐνθουσιασμό.

— Μά, λοιπόν, πόσα χρόνια πέρασαν ἀπὸ τότε πού πρωτοειδωθήκαμε! Πῶς περνάει ὁ καιρὸς..! Πᾶνε τὰ νειάτα. Θυμᾶσαι τότε πού σὲ εἶδα γιὰ πρώτη φορά; Μὲ κάλεσες νὰ φᾶμε μαζί.

— "Αν θυμᾶμαι, λέει;

"Ἐχουν περάσει εἰκοσι χρόνια ἀπὸ τότε. "Ἐμενα στὸ Παρίσι, σὲ ἕνα κομψὸ διαμερισμάκι στὸ Quartier Latin καὶ κέρδιζα ἀρκετὰ χρήματα γιὰ νὰ περνᾶω καλὰ καὶ νὰ ἱκανοποιῶ ὅχι μόνο τὸ σῶμα μου, μὰ καὶ τὴν ψυχὴ μου. Εἶχε διαβάσει ἕνα βιβλίό μου καὶ μοῦ ἔγραψε. Τῆς ἀπάντησα, εὐχαριστώντας τὴν καὶ σὲ λίγο πῆρα ἕνα δευτέρου γράμμα της ὅπου μοῦ ἔλεγε πῶς θὰ περνοῦσε ἀπὸ τὸ Παρίσι καὶ πῶς θὰ ἤθελε νὰ μὲ δῇ, νὰ τὰ ποῦμε. Δυστυχῶς ὅμως ὁ καιρὸς της ἦταν μετρημένος, καὶ ἡ μόνη μέρα πού μποροῦσε νὰ ἔλθῃ ἦταν ἡ Πέμπτη. Τὸ πρωτὶ θὰ πῆγαινε στὸ Λουξεμβούργο καί, μήπως θὰ ἤθελα νὰ τρώγαμε μαζί, τοῦ Φογιό; Ὁ Φογιό ἦταν ἕνα ἐστιατόριο ὅπου ἔτρωγαν οἱ Γάλλοι ἀριστοκράτες καὶ φυσικὰ ξεπερνοῦσε τὶς δυνάμεις μου. Ποτέ μου

δὲν εἶχα τολμήσει οὔτε νὰ σκεφτῶ νὰ πᾶω ἐκεῖ. Ὡστόσο ἡ ἰδέα μὲ κολάκευε, καὶ ἐξ ἄλλου ἤμουν καὶ πολὺ νέος γιὰ ξέρω νὰ λέω ὅχι σὲ μιὰ κυρία. Εἶχα 80 φράγκα (χρυσὰ φράγκα) γιὰ νὰ περάσω τὸν ὑπόλοιπο μῆνα, καὶ ἕνα περιωρισμένο πρόγευμα τοῦ Φογιό, ὅσο καὶ νὰ εἶναι, δὲν θὰ ἔπρεπε νὰ ξεπεράσῃ τὰ δεκαπέντε. Θὰ μοῦ ἔμεναν ἐξήντα πέντε φράγκα. "Αν ἔκοβα τὸν πρωϊνὸ μου καφέ, θὰ τὰ κατὰφερνα μιὰ χαρὰ.

Τῆς ἀπάντησα ὅτι ἤμουν σύμφωνος νὰ βρεθοῦμε στοῦ Φογιό τὴν Πέμπτη, στίς 12.30. Δὲν ἦταν νέα ὅσο τὴν εἶχα φανταστῇ, καὶ γενικὰ, ἦταν περισσότερο ἐπιβλητικὴ παρὰ ἑλκυστικὴ.

Θὰ ἦταν καμμιά σαρανταριά χρόνων (γοητευτικὴ ἡλικία πραγματικά, ἀλλὰ πάντως ὅχι ἀπὸ κείνες πού συναρπάζουν μὲ τὴν πρώτη ματιά). Μοῦ ἔκανε τὴν ἐντύπωσι πῶς τὰ δόντια της ἦταν πιὸ φῖνα καὶ πιὸ ἄσπρα καὶ πιὸ πολλὰ ἀπὸ ὅ,τι θὰ χρειαζόταν. Μιλοῦσε πολὺ, ἀλλὰ μιὰ καὶ ἔδειχνε μᾶλλον τὴν τάσι νὰ μιλάῃ γιὰ μένα ἐτοιμάστηκα νὰ πάρω τὸ ρόλο τοῦ προσεχτικοῦ ἀκροατῇ.

"Ὅταν κατέφθασε ὁ κατάλογος καὶ εἶδα πῶς οἱ τιμὲς ἦταν πολὺ φοβερώτερες καὶ ἀπὸ ὅ,τι εἶχα ἐτοιμαστῇ νὰ ἀντιμετωπίσω, κυριολεκτικὰ τὰ ἔχασα.

"Εκείνη μὲ καθησύχασε.

— Ποτέ δὲν τρώω τὸ μεσημέρι, εἶπε.

— Μὰ τί λέτε! ἀπάντησα μεγαλόψυχα.

— Ποτέ δὲν τρώω περισσότερο ἀπὸ ἕνα φαγητό. Νομίζω πῶς οἱ ἄνθρωποι σήμερα τρῶνε πάρα πολὺ. "Ἴσως λίγο ψάρι... μήπως ὑπάρχει σολομός;

Δὲν ἦταν ἀκόμη ἡ ἐποχὴ γιὰ σολομό, καὶ δὲν ὑπῆρχε στὸν κατάλογο. Ὡστόσο ρώτησα τὸ γκαρσόνι μήπως ὑπῆρχε πουθενὰ κανέναν. Μὰ θέβαινα! μόλις τοὺς εἶχαν φέρι ἕναν, ἕνα θαυμάσιο σολομό τὸν πρώτο τῆς σαϊζόν. Παρήγγειλα λοιπὸν μιὰ μερίδα σολομό γιὰ τὴν φιλοξενουμένη μου. Τὸ γκαρσόνι ρώτησε ἂν ἤθελε νὰ τῆς φέρῃ τίποτα ὡσπου νὰ ἐτοιμαστῇ ὁ σολομός.

— "Ὁχι, ἀπάντησε. Ποτέ δὲν τρώω περισσότερο ἀπὸ ἕνα φαγητό... ἐκτὸς ἂν ἔχετε χαβιάρι. Τὸ χαβιάρι δὲν μὲ ἐνοχλεῖ ποτέ.

"Ἡ καρδιά μου σκίρτησε. "Ἡξερα πῶς τὸ χαβιάρι δὲν ἦταν γιὰ τὴν τσέπη μου, ἀλλὰ φυσικὰ δὲν ἦταν εὐκόλο νὰ τῆς τὸ πῶ. Εἶπα στὸ γκαρσόνι νὰ φέρῃ χαβιάρι καί, ὅσο γιὰ μένα, παρήγγειλα τὸ φθηνότερο πού μποροῦσα, μιὰ μερίδα ἀρνίσια παϊδάκια.

— Κάνετε πολὺ ἄσχημα πού τρώτε κρέας, μοῦ εἶπε. Ἀπορῶ πῶς ἔχετε τὴν ἀπαίτησι νὰ μπορῆτε νὰ ἐργαστῇτε ὕστερα ἀπὸ ἕνα τόσο βαρὺ φαγητό. Εἶμαι τῆς γνώμης πῶς δὲν πρέπει νὰ παραφορτώνη κανεὶς τὸ στομάχι του.

Σὲ λίγο ἦρθε τὸ ζήτημα στὸ τί θὰ πίναμε.

— Ποτέ δὲν πίνω τὸ μεσημέρι, μοῦ εἶπε.

— Οὔτε καὶ γώ, ἔσπευσά νὰ ἀπαντήσω εὐχαριστημένος.

— Ἐκτὸς ἀπὸ ἄσπρο κρασί, συνέχισε, σὰ νὰ μὴν εἶχα μιλήσει καθόλου. Αὐτὰ τὰ ἄσπρα γαλλικά

κρασιά εἶναι τόσο ελαφριά καὶ τόσο χωνευτικά!

— Τί θὰ προτιμούσατε; ρώτησα εὐγενικὰ ἀκόμη, ἀλλὰ καὶ λίγο κομπιασμένα.

Μὲ ἕνα φωτεινὸ χαμόγελο μοῦ ἔδειξε τὰ ὀμορφα, ἄσπρα δόντια της.

— Ὁ γιατρός μου δὲν μοῦ ἐπιτρέπει νὰ πίνω παρὰ μόνο σαμπάνια.

"Υποθέτω πῶς θὰ ἔχασα τὸ χρῶμα μου ἐκείνη τὴν ὥρα. Παρήγγειλα μισὸ μπουκάλι καὶ παρεμπιπτόντως, εἶπα καὶ γώ πῶς ὁ δικός μου γιατρός μοῦ εἶχε ἐιδικῶς ἀπαγορεύσει τὴ σαμπάνια.

— Καὶ τί θὰ πιῆτε;

— Νεράκι.

"Ἐφαγε τὸ χαβιάρι, ἔφαγε καὶ τὸ σολομό καὶ διαρκῶς μιλοῦσε. Μιλοῦσε γιὰ τέχνη, γιὰ φιλολογία, γιὰ μουσικὴ. Ἐγὼ ὅμως σκεπτόμουν τὸν λογαριασμό. Ὅταν ἔφτασαν τὰ παϊδάκια μου πῆρε ὕψος πολὺ σοβαρό, καὶ ἄρχισε νὰ μὲ συμβουλευθῇ.

— Βλέπω πῶς ἔχετε τὴν κακὴ συνήθεια νὰ τρῶτε θαρειά τὸ μεσημέρι. Δὲν κάνετε καλὰ. Γιατὶ δὲν ἀκολουθεῖτε τὸ παράδειγμά μου; Ἕνα μόνον φαγητό. Εἶμαι βεβαία πῶς θὰ αἰσθάνεστε πολὺ καλύτερα ἂν κάνετε ἔτσι.

— Μόνο ἕνα φαγητό πρόκειται νὰ φάω, εἶπα, καθὼς τὸ γκαρσόνι ξαναρχόταν μὲ τὸν κατάλογο.

Τοῦ ἔκανε νόημα μὲ μιὰ μεγαλοπρεπῇ κίνησι.

— "Ὁχι, ὅχι. Ποτέ δὲν τρώω τὸ μεσημέρι. "Ἰσα-Ἰσα καὶ λίγο, κι' αὐτὸ περισσότερο σὰν ἕνα πρόσχημα γιὰ μιὰ εὐχάριστη συζήτησι... ἐκτὸς ἂν ἔχουν σπαράγγια, αὐτὰ τὰ μεγάλα ὠραία σπαράγγια. Θὰ λυπόμουν πάρα πολὺ νὰ φύγω ἀπὸ τὸ Παρίσι χωρὶς νὰ τὰ δοκιμάσω.

Πῆγα νὰ σθῆσω. Τὰ εἶχα δῇ

στις βιτρίνες και ήξερα τι φωτιά ήταν. Πολλές φορές θά μου τρέξανε τὰ σάλια μου γιά χατήρι τους.

— "Η κυρία ρωτᾷ ἂν ἔχετε σπαράγγια, εἶπα στο γκαρσόνι.

Προσπάθησα μὲ ὅλη τὴ δύναμι τῆς θελησέας μου νὰ τοῦ ὑποβάλω ἓνα ὄχι. "Ἐνα εὐχαριστημένο, πλατὺ χαμόγελο φώτισε τὸ πρόσωπό του, ἐνῶ ἔσπευδε νὰ μὲ διαβεβαιώσῃ πὼς εἶχαν κάτι σπαράγγια τόσο μεγάλὰ καὶ τόσο φρέσκα, πὺ ἦταν ἓνα θαῦμα!

— Δὲν πεινῶ καθόλου, εἶπε μὲ ἓναν ἀναστεναγμὸ ἢ καλεσμένη μου, ἀλλὰ, ἂν ἐπιμένετε, θὰ σᾶς κάνω τὸ χατήρι.

Τὰ παραγγείλαμε.

— Δὲν θὰ πάρετε κι' ἐσεῖς;

— "Ὁχι. Δὲν τρώω ποτὲ σπαράγγια.

— "Ἀλήθεια, σὲ πολλοὺς δὲν ἀρέσουν. Τὸ ζήτημα εἶναι ὅτι μὲ τὸ κρέας πὺ τρώτε χαλάτε τὴ γεύσι σας.

Περιμέναμε νὰ ἐτοιμαστοῦν τὰ σπαράγγια. Μὲ εἶχε καταλάβει σωστός πανικός.

Τὸ ζήτημα δὲν ἦταν πιά πόσα χρήματα θὰ μοῦ ἔμεναν γιά τὸν ὑπόλοιπο μῆνα. Τὸ ζήτημα ἦταν ἂν μὲ ἔφταναν γιά νὰ πληρώσω τὸ λογαριασμὸ. Καλύτερα νὰ πεθαινα, παρὰ νὰ ἀναγκασθῶ νὰ ζητήσω δανεικὰ ἀπὸ τὴ φιλοξενουμένη μου. "Ἀδύνατον νὰ τὸ ὑποστῶ αὐτό. "Ἡξερα ἀκριβῶς πόσα χρήματα εἶχα καὶ εἶχα ἐτοιμάσει τὸ σχέδιό μου. Μόλις ἐρχόταν ὁ λογαριασμὸς καὶ ἔβλεπα πὼς δὲν ἔφταναν, θὰ ἔβαζα τὸ χέρι στὴν τσέπη καὶ μὲ σπαρακτικὴ κραυγὴ θὰ φώναζα πὼς κάποιος μοῦ τὰ πῆρε. Φυσικὰ θὰ ἦταν δρᾶμα ἂν καὶ αὐτὴ δὲν κρατοῦσε χρήματα. "Ἡ μόνη λύσις θὰ ἦταν νὰ ἀφήσω τὸ ρολοῖ μου καὶ νὰ γυρίσω νὰ ἐξοφλήσω τὸ λογαριασμὸ.

Τὰ σπαράγγια ἔφτασαν. "Ἦταν πελώρια, λαχταριστά, ὀρεκτικώτατα. "Ἡ μυρωδιά τους μοῦ γαργαλοῦσε τὴ μύτη. Τὴν παρακολουθοῦσα πὺ τὰ κατέβαζε μὲ μεγάλες, ἀπολαυστικὲς μουκιές. Μόνο στὴν ἀπελπισία μου ἄρχισα νὰ συζητῶ γιά τὸ δρᾶμα τῶν Βαλκανίων. Κάποτε, μὲ τὰ πολλὰ, τελείωσε.

— Καφέ; ρώτησα.

— "Α, ναί! "Ἐνα καφέ καὶ παγωτό, εἶπε. Τώρα πιά εἶχα μπῆ στο χορὸ. Εἶχε πάψῃ νὰ μὲ νοιάζῃ. Παρήγγειλα καφέ γιά μένα καὶ καφέ καὶ παγωτό γιά κείνην.

— Λοιπόν, νὰ σᾶς πῶ. "Υπάρχει κάτι πὺ τὸ πιστεύω ἀπόλυτα, ἄρχισε, ἐνῶ συγχρόνως κατέβαζε τὸ παγωτό της. "Ὁ ἄνθρωπος πρέπει νὰ σηκώνεται ἀπὸ τὸ τραπέζι μὲ τὸ αἶσθημα πὼς κάτι ἀκόμη θὰ μπορούσε νὰ φάῃ.

— Μήπως πεινᾷτε; ρώτησα δειλά.

— "Α! ὄχι δὲν πεινῶ. Μὴν βλέπετε, τὸ μεσημέρι ποτὲ δὲν τρώω. Παίρνω ἓνα καφέ τὸ πρωῒ καὶ ὕστερα πιά τὸ θράδυ. Τὸ μεσημέρι ἀπλῶς τοιμπάω κάτι. Μιλοῦσα γιά σᾶς.

— "Α! κατάλαβα.

Τότε συνέβη κάτι τὸ τρομερό. "Ἐνῶ περιμέναμε τὸ καφέ της, μὲ ἓνα ὑποχρεωτικὸ προσηπιμένο χαμόγελο τὸ γκαρσόνι ὥρμησε στο τραπέζι μας μὲ μιὰ φρουτιέρα γεμάτη ροδάκινα στὰ χέρια. Ροδάκινα κόκκινα σὰ μάγουλα μικροῦ κοριτσιοῦ. Ναί, ἀλλὰ πὺ τὰ θρῆκαν τέτοια ἐποχή; Ποιὸς ήξερε πόσο θὰ ἔκαναν. Καὶ καθώς κουβεντιάζαμε, ἢ καλεσμένη μου, ἐντελῶς ἀφηρημένα, πῆρε ἓνα.

— Τὰ βλέπετε; γεμίσατε τὸ στομάχι σας μὲ τὰ κρέατα — φτωχά μου παιδάκια! — καὶ τώρα δὲν μπορείτε νὰ φάτε τίποτε ἄλλο.

"Ἐνῶ ἐγώ, εἶχα ἀφήσει μιὰ θεσοῦλα καὶ ἔτσι μπορῶ τώρα νὰ ἀπολάσω αὐτὸ τὸ ροδάκινο.

"Ἐπὶ τέλους ἦρθε ὁ λογαριασμός. Καὶ ὅταν πιά πλήρωσα εἶδα πὼς γιά μπουρμπουάρ δὲν ἔμειναν παρὰ κάτι ἐλάχιστα φιλά. Τὰ μάτια της ἔπεσαν γιά μιὰ στιγμή πάνω στὰ τρία φραγκάκια μου πὺ ἄφησα γιά τὸ γκαρσόνι. "Ἀσφαλῶς θὰ μὲ πέρασε γιά τσιγγούνη. "Ὅταν βγήκαμε ἀπὸ τὸ ἐστιατόριο, τότε εἶδα μπροστά μου τὸ δρᾶμα πὺ μὲ περίμενε: "Ἐνας ὁλόκληρος συγγραφεὺς χωρίς πεντάρα στὴν τσέπη.

— "Ἀκολουθῆστε τὸ παράδειγμά μου, εἶπε καθὼς χαιρετιόμασταν.

Ποτὲ μὴν τρώτε πολὺ τὸ μεσημέρι.

— Θὰ κάνω κάτι καλύτερο, ἀπάντησα. Δὲν θὰ φάω τίποτε σήμερα τὸ θράδυ.

— Τὶ χιούμορ!! φώναξε γεμάτη εὐθυμία καὶ πήδησε σ' ἓνα ταξί. "Ἐχετε ἀλήθεια πολὺ πνεῦμα!

Μὲ βασάνισε, ἀλλὰ ὡς εἶναι. Τὴν ἐκδικήθηκα. Δὲν πιστεύω πὼς εἶμαι ἐκδικητικὸς ἄνθρωπος. "Ἀλλὰ ὅταν οἱ ἀθάνατοι Θεοὶ βάζουν τὸ χεράκι τους, τότε μπορεῖ κανεῖς νὰ παρακολουθῇ τὰ ἀποτελέσματα χωρὶς νὰ αἰσθάνεται τύψεις.

Σήμερα ἢ κυρία αὐτὴ ζυγίζει 130 κιλά.

"Ἡ δασκάλα μόλις εἶχε τελειώσει τὴν ἱστορία τοῦ ἀρνιοῦ, πὺ τὸ ἔφαγε ὁ λύκος. Καὶ γιά νὰ βγάλῃ τὸ ἠθικὸ συμπέρασμα, λέει σὲ ἓναν μικροῦλη, τὸν πιὸ ἀτακτοῦ τῆς τάξεως: Βλέπετε; ἂν τὸ ἀρνάκι ἦταν πιὸ ὑπάκουο καὶ ἔκανε ὅ,τι τοῦ ἔλεγε ἢ μανούλα του δὲν θὰ τὸ ἔτρωγε ὁ λύκος.

— "Ὁχι, κυρία, ἀπαντᾷ ὁ μαθητὴς. Θὰ τὸ τρώγαμε ἐμεῖς.

Helen Tass

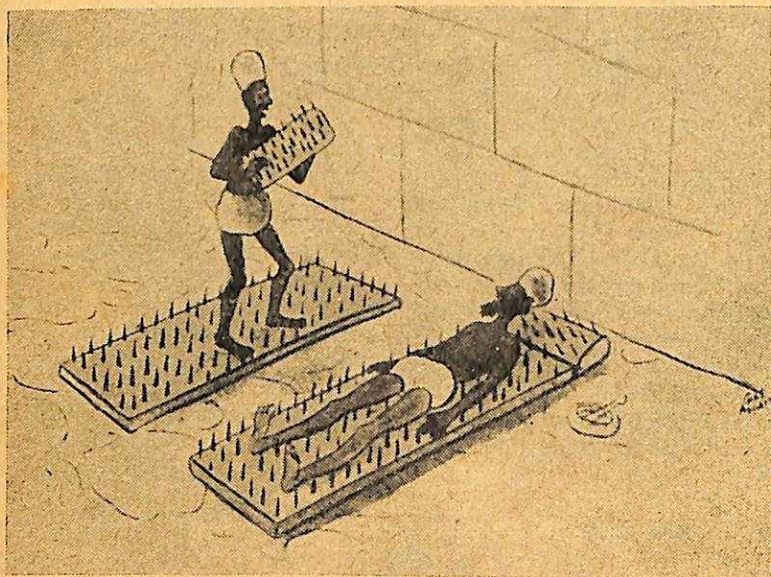
"Ὁ Σεζάρ Μπαρμισὸν εἶχε πεθάνει πρὶν ἀπὸ ἀρκετὸ καιρό. "Ἡ χήρα του θέλησε νὰ πᾶ σὲ ἓνα μέντιουμ γιά νὰ μπορέσῃ νὰ μιλήσῃ μὲ τὸ πνεῦμα τοῦ ἀγαπημένου της Σεζάρ.

Τὸ μέντιουμ κάθεται, συγκεντρώνεται, περιμένει, περιμένει. Τίποτε.

— Φοβοῦμαι, κυρία μου, πὼς ὁ ἄνδρας σας δὲν θέλει νὰ ἀπαντήσῃ.

— Σᾶς παρακαλῶ, δεσποινίς μου, κάνετε λίγο ὑπομονή, λέει ἡ χήρα. "Ὁ καὶ-μένος ὁ Σεζάρ ἦταν γκαρσόνι...

(Marseillais)

— Παίζεις μαξιλαιοπόλεμο ;

(Punch)

ΕΙΣΘΕ ΚΑΛΟΣ ΜΑΡΤΥΡΑΣ :

Ἑρωτήσεις

1. Τὶ ὥρα ἔγινε ἡ σύγκρουσις ;
2. Ποιὰ ἡμέρα τῆς ἐβδομάδος ;
3. Τὸ αὐτοκίνητο ἦταν κλειστὸ ἢ ἀνοικτὸ ;
4. Ποιὸς ἦταν ὁ ἀριθμὸς τοῦ αὐτοκινήτου ;
5. Πρὸς ποιαὶ κατεύθυνσι ἐπήγαγε ;
6. Ποιὰ ἦταν ἡ κατεύθυνσις τοῦ τράμ ;
7. Ποιὸς ἦταν ὁ ἀριθμὸς τοῦ τράμ ;
8. Πόσοι ἄνθρωποι εἶδαν τὴν σύγκρουσι ;
9. Σὲ ποιὸ δρόμο εὐρίσκετο τὸ κατὰσθημα οἰκιακῶν εἰδῶν ;
10. Ποιὸ ἦταν τὸ ὄνομα τοῦ ἰδιοκτῆτου ;
11. Πόσα παιδιὰ εὐρίσκοντο στὸ δρόμο ;
12. Πόσα ζῶα εὐρίσκοντο στὸ δρόμο ;
13. Ποιὸς εἶχε τὸ δικαίωμα νὰ βρίσκεται σ' αὐτὸ τὸ σημεῖο τοῦ δρόμου ;
14. Τὸ αὐτοκίνητο ἢ τὸ τράμ ;
15. Τὶ ἔγραφαν οἱ πινακίδες τῆς τροχαίας ;
16. Ὁ γέρος ποὺ διέσχισε τὸν δρόμο ἦταν ἐν τῷ δικαίῳ ἢ ὄχι ;
17. Τὸ ταχυδρομεῖο ἦταν ἀνοικτὸ ἢ κλειστὸ ;
18. Ποιὸς φταίει γιὰ τὴν σύγκρουσι ;
19. Ποιὸς ἔπαθε τὴν μεγαλύτερη ζημιὰ ;

(Ἐὰν ξαναγυρίσετε στὴν σελίδα 49, καὶ κυττάξετε πάλι τὴν εἰκόνα μὲ προσοχή, θὰ βρῆτε ὅλες τὶς ἀπαντήσεις...)

Μία νέα ἀποστολὴ θὰ ἐξερευνή-
σῃ τὸν βυθὸ τοῦ Ἀτλαντικοῦ

Θὰ ἀνακαλυφθῇ Ἡ ΑΤΛΑΝΤΙΣ;

Τοῦ

GEORGE HOWARD

Ἀναζητώντας ἓνα χαμένο κόσμο

Μὲ λίγα κομμάτια λαξευτῶν λίθων ποὺ ἐλπίζει ὅτι θὰ ἀνακαλύψῃ ἐντὸς τοῦ ἔτους, ἕνας Ἀγγλος ἀρχαιολόγος, μπορεῖ νὰ ἀνατρέψῃ τὶς ἀρχές τῆς ἀνθρώπινης ἱστορίας.

Τὰ λείψανα αὐτὰ θὰ ἀνελκυσθοῦν ἀπὸ τὴν καταποντισμένη ἡπειρὸ τῆς Ἀτλαντίδος καὶ θὰ ἀποτελέσουν ἀπόδειξι — ἐὰν φυσικά ἀνακαλυφθοῦν — ὅτι σὲ μιὰ περιοχὴ ποὺ τώρα βρίσκεται στὸ βυθὸ τοῦ δυτικοῦ Ἀτλαντικοῦ, ἀνθίξε κάποτε ἕνας ὁλόκληρος πολιτισμός.

Στοὺς θρύλους καὶ στὶς παραδόσεις, ἡ Ἀτλαντὶς δὲν ἀποτελεῖ μυστήριον. Σχεδὸν σὲ ὅλες τὶς χώρες γύρω ἀπὸ τὸν Ἀτλαντικὸ Ὠκεανὸ καὶ ἀπὸ τὴ Μεσόγειο, ἀπὸ τὴν Βαθυλῶνα ὡς τὸ Μεξικὸ καὶ ἀπὸ τὴν Αἴγυπτο ὡς τὸν Παναμᾶ, ἀρχαιότατα γραπτὰ μνημεῖα ἀναφέρουν τὴν Ἀτλαντίδα σὰ χώρα ὁμορφῆς, εὐφορίας καὶ πολιτισμένης.

Γιὰ τὴν σύγχρονη ὁμῶς ἀνθρωπολογία καὶ γεωλογία ἡ ὑπαρξὴ τῆς Ἀτλαντίδος ἀποτελεῖ 500.

000 χρόνια τώρα, ἄλυτο καὶ ἀμφισβητούμενο πρόβλημα.

5.000 βιβλία ἔχουν γραφῇ γι' αὐτήν. Ὁ Ἑγκερτον Σάυκς, ὁ ἄνθρωπος ποὺ γνωρίζει περισσότερα ἀπὸ κάθε ἄλλον γιὰ τὴν Ἀτλαντίδα, ὁργανώνει τώρα μιὰ ἀποστολὴ, ἐφωδιασμένη μὲ δύο θαυσαφάρες καὶ ὑποβρύχιες φωτογραφικὲς μηχανές. Ἡ ἀποστολὴ αὐτὴ, ὅπως ἐλπίζεται, θὰ ἀνακαλύψῃ τὰ ἴχνη τῆς χαμένης ἡπείρου.

Ποιὰ εἶναι τὰ δεδομένα γιὰ τὴν Ἀτλαντίδα; Οἱ εἰδικοί πιστεύουν ὅτι αὐτὴ ὑπῆρξε τὸ λίκνο τῆς ἀνθρώπινης ζωῆς καὶ ὅτι ἡ καταστροφὴ τῆς καθυστέρησε τὴν πρόοδο τοῦ ἀνθρώπου κατὰ χιλιάδες χρόνια.

Ἡ βιβλιογραφία γιὰ τὸ θέμα αὐτὸ εἶναι τεράστια. Στὰ διάφορα μουσεῖα καὶ στὶς βιβλιοθήκες ὅλου τοῦ κόσμου ὑπάρχουν 5.000 βιβλία σχετικὰ μὲ τὴν Ἀτλαντίδα, ἀρχίζοντας ἀπὸ τὴν περιγραφή τοῦ Πλάτωνος, ποὺ γράφηκε τὸ 400 π. Χ. περίπου, καὶ φθάνοντας στὴ διασκευὴ τοῦ ἔργου τοῦ Ἰγκνᾶτιους Ντοννέτου,

του διασήμευ συγγραφέως του ΙΘ' αιώνος, πού κυκλοφόρησε πέρυσι στη Νέα Υόρκη.

Σήμερα είναι απολύτως θέθαιο ότι στον Άτλαντικό ύψηρξε κάποτε μία μεγάλη ήπειρος πού άρχιζε από την Ίσλανδία, έκτεινότανε διά μέσου του άκεανού σαν στενόμακρο S και έφθανε σχεδόν ως τον Άνταρκτικό.

Ελάχιστες από τις ύψηλότερες κορυφές της — 6.000 μ. περίπου από τó θυθό της θαλάσσης — ξεπερνούν σήμερα τó νερό και άποτελούν διάφορα νησιά, όπως π.χ. τις Άζόρες κ. ά. Αξίζει νά πούμε ότι τó σχήμα της υποθρύχιας αυτής όροσειράς αντίστοιχεί, ως την τελευταία σχεδόν λεπτομέρεια, πρós τó περίγραμμα των δυτικών και ανατολικών άκτων του Άτλαντικού άκεανού. Οί γεωλόγοι παραδέχονται ότι ή Άμερική θαμνηδόν άπομακρύνθηκε — και έξακολουθεί νά άπομακρύνεται — από την Εύρώπη και την Άφρική. Η άρχική διάρρηξι της ένιαίας ήπειρωτικής μάζας πρέπει νά συνέβη έκατομμύρια χρόνια πρós της έμφανίσεως των θηλαστικών επί της γής. Πότε όμως έξαφανίστηκε κάτω από τά νερά ή μεταξύ Εύρώπης και Άμερικής ήπειρος, δέν έχει άκόμη όριστικώς άποδειχθή.

Θρύλοι γύρω από την

Άτλαντίδα

Κατά μία θεωρία έξαφανίστηκε άμέσως μετά τόν πρώτο διαχωρισμό των ήπειρων. «Άλλά», όπως παρατηρεί ό κ. Σάυκς, «οί γεωλογικές μεταβολές αυτής της περιόδου δέν μπορεί νά άπηχούνται από την παράδοσι. Και όμως ή παράδοσι περί του κατακλυσμού είναι γενική. Τή συναντούμε στα σάγκα, τούς θρύλους

των Άζτέκων, των Μάγια και των Τολτέκων της Κεντρικής και Νοτίου Άμερικής, καθώς και στα γραπτά μνημεία των Βαθυλωνίων, των Έθραίων και των Αιγυπτίων.»

«Όλοι οί λαοί της άρχαιότητος διηγούνται παρόμοιες ιστορίες: μιλούν για τις Έσπερίδες, τόν Κήπο της Έδέμ, τόν Επίγειο Παράδεισο, την Άτλαντίδα.

Τί μάς λέγει ό Πλάτων

»Η πιό αξιόπιστη από τις μαρτυρίες αυτές είναι του Πλάτωνος, γιατί αναφέρεται σέ γεγονότα, άπαλλαγμένα από τó συμβολισμό του θρύλου. Και αυτή όμως είναι άνεπαρκής. Πάντως ό Πλάτων μάς περιγράφει τή χώρα, τόν τρόπο της κυβερνήσεώς της, τά έργα άρδεύσεως, τά μεταφορικά μέσα, τά κτίριά της κ.λ.π. μέ πολλές λεπτομέρειες. Ό Πλάτων έγραψε για την Άτλαντίδα, γιατί τó θέμα αυτό είχε άπασχολήσει και τόν Σόλωνα, ό όποιος ταξίδεψε επίτηδες στην Αίγυπτο, για νά συλλέξει πληροφορίες από τούς Αιγύπτιους ιερείς. Δέν είναι χωρίς σημασία τó γεγονός ότι ό Πλάτων ήταν φιλόσοφος και ότι, συνεπώς, δέν ένδιαφερόταν για φανταστικές ιστορίες. Ποτέ δέν έγραφε κάτι χωρίς προηγουμένως νά τó αναλύσει.»

Ό Πλάτων τοποθετεί την καταστροφή της Άτλαντίδος, πού, όπως λέγει, συνέβη μέσα σέ ένα ήμερονύκτιο, στα 9.500 π. Χ. περίπου. Η χρονολογία αυτή είναι πολύ προγενέστερη και από τó άρχαιότερο γραπτό μνημείο πού έχουμε σήμερα στα χέρια μας.

Μερικές θεωρίες

Κατ' άλλες περιγραφές, όπως είναι τά αναφερόμενα στη Βίβλο

για τόν Κατακλυσμό, ή καταστροφή δέν συντελέσθηκε τόσο ξαφνικά. δηλ. σ' ένα ήμερονύκτιο.

«Σύμφωνα μέ μία θεωρία», έξηγει ό κ. Σάυκς, «ή Σελήνη παλαιότερα δέν ήταν δορυφόρος της Γής, αλλά διέγραφε μία τροχιά ανάμεσα στη Γή και τόν Άρη. Κάποτε, ξεφεύγοντας από την τροχιά της, πλησίασε περισσότερο τή Γή. Σάν μικρότερη πού ήταν, αϊχμαλωτίστηκε από την έλκυστική δύναμι της Γής και έγινε δορυφόρος της.» Τότε θέβαια συνέβη μία τρομερή αναστάτωση. Οί πόλοι της Γής μετακινήθηκαν έλαφρώς και τεράστιοι όγκοι ύδατος, υπό την έλκτική δύναμι της Σελήνης, άνυψώθηκαν και άνέβασαν κατά έκατοντάδες μέτρα και την έπιφάνεια του Άτλαντικού.

Σέ διάστημα ήμερών ή Άτλαντίς κατακλύσθηκε από τά νερά, όχι όμως πριν προφθάσουν λίγοι από τούς κατοίκους της μέ θάρκες και σχεδίες νά καταφύγουν στον Παλιό και τόν Νέο Κόσμο, όπου οί διηγήσεις τους έγιναν σιγά - σιγά θρύλος. Οί περισσότεροι από τούς ειδικούς τοποθετούν τή χρονολογία της καταστροφής της Άτλαντίδος στα 10.000 π. Χ. περίπου. 10.000 χρόνια πριν από την έποχή αυτή οί πρώτοι άνθρωποι είχαν άρχισι νά χαράσσουν και νά ζωγραφίζουν παραστάσεις στα σπήλαια της Ίσπανίας και της Ν. Δ. Γαλλίας. Τά χαράγματα αυτά προϋποθέτουν ανθρώπους πού ήξεραν κάπως την τέχνη της ζωγραφικής. Οί άνθρωποι αυτοί ζούσαν σέ λίγων ήμερών άπόστασι από την άπολεσθείσα ήπειρο.

Ό κ. Σάυκς σχεδιάζει νά έ-

ρευνήση τó θυθό της θαλάσσης γύρω από τις Άζόρες.

«Όταν τά νησιά αυτά ανακαλύφθηκαν από τούς Πορτογάλους», λέει, «δέν ήταν άκατοίκητα. Έπομένως, κάθε ίχνος οίκοδομής πρέπει νά άνήκη σέ προγενέστερο πολιτισμό.

»Φυσικά δέν ελπίζουμε νά θρούμε πολλά στοιχεία, γιατί ή περιοχή πού θά έρευνήσουμε θά ήταν ύψηλή και όρεινή. Είναι ώσαν ένας μελλοντικός έξερευνητής νά έπρεπε νά στηριχτή σέ λείψανα πού θά εύρισκε στις ύψηλότερες πλαγιές των Άλπεων για ν' άποδείξη την ύπαρξι του Εύρωπαϊκού πολιτισμού. Πάντας ίχνη του πολιτισμού θά θρεθούν: κιγκλιδώματα, τεχνικά ισιώματα και κλιμακώσεις, ίσως και κανένας ναός. Άν κατορθώσω νά φωτογραφήσω μερικά από τά λείψανα αυτά και νά ανασύρω ίσως άλλα στην έπιφάνεια, δέν άμφισβάλλω ότι σύντομα θά όργανωθή μία μεγάλη άποστολή πού θά έρευνήση καλύτερα όλη την περιοχή.»

Σχετικά μέ τή ζωή και τά έθιμα των κατοίκων της Άτλαντίδος, ό κ. Σάυκς έχει συγκεντρώσει αρκετές λεπτομέρειες. Οί άνθρωποι αυτοί λάτρευαν τόν ήλιο και ή θρησκεία τους άργότερα διαδόθηκε στην Αίγυπτο και στην Κεντρική Άμερική. Δέν ήξεραν νά έπεξεργάζονται και νά γράφουν πάνω στα μέταλλα. Έγραφαν μόνο πάνω σ' ένα φυσικό μετάλλευμα, πού ό Πλάτων όνομάζει όρείχαλκο.

Όπως όλοι οί λαοί της λιθικής έποχής, έτσι και οί κάτοικοι της Άτλαντίδος είχαν άναπτύξει την οίκοδομική τέχνη και έκαναν τούς ύπολογισμούς τους μέ θάσι άστρονομικούς αριθμούς. Άγαπούσαν τά στολίδια και ιδιαίτε-

ρα προτιμούσαν τὸν νεφρίτη λίθο. Τοῦτο προσθέτει μιὰ ἀκόμη ἐνδειξη, γιατί στοὺς τάφους τῶν Μάγια, στὴν Κεντρικὴ Ἀμερικὴ, θρέθηκαν κοσμήματα ἀπ' αὐτὴν τὴν πράσινη πέτρα. Στὸς παλαιότερους τάφους τὰ κοσμήματα εἶναι ἀρκετὰ μεγάλα, ἐνῶ στοὺς μεταγενέστερους εἶναι μικρότερα. Ἡ προμήθεια τοῦ νεφρίτου φαίνεται ὅτι σταμάτησε καὶ ἔτσι σιγά-σιγά ἡ πέτρα αὐτὴ ἐγίνε σπανιώτερη. Κοιτάσματα νεφρίτου δὲν ὑπάρχουν στὴν Ἀμερικανικὴ ἥπειρο σὲ περιοχὴ πλησιέστερη ἀπὸ τὴ Βρετανικὴ Κολομβία καὶ τὴν Ἀλάσκα, δηλ. χιλιάδες χιλιόμετρα βορειότερα ἀπὸ τὸ σημεῖο ὅπου πάτησαν τὸ πόδι τους οἱ Μάγια.

«Ἡ ὑπαρξὶς τῶν προϊστορικῶν φυλῶν τῆς Ἀμερικῆς δὲν μπορεῖ νὰ ἐξηγηθῇ», λέει ὁ κ. Σάυκς, «παρὰ μόνον ἂν δεχθοῦμε τὴν ὑπαρξὶς τῆς Ἀτλαντίδος ἢ τὴν ἐντελῶς ἀπίθανη ὑπόθεσις ὅτι ἐγιναν ταξίδια ἀπὸ τὴν Εὐρώπῃ ἢ τὴν Πολυνησία».

Οἱ φυλὲς αὐτὲς ἐχτιζαν πυραμίδες, ὅπως οἱ Αἰγύπτιοι, χάραζαν παραστάσεις ἐλεφάντων, ὅπως οἱ Ἰνδοί, καὶ εἶχαν πολὺ ἀνεπτυγμένο πολιτισμὸ σὲ ἐποχὴ πού ἡ Εὐρώπῃ ἦταν ἀκόμη τελεῖως θάρσαρη.

Ἀνάμεσα στὰ ἀτελείωτα φυλάδια, βιβλία, καὶ χάρτες πού μοίρασε τὸ γραφεῖο τοῦ κ. Σά-

υκς, ὑπάρχει καὶ μιὰ πληροφορία πού ἴσως εἶναι ἡ συνταρακτικώτερη ἀπὸ ὅσες γράφηκαν στὰ τελευταῖα χίλια χρόνια γιὰ τὴν Ἀτλαντίδα καὶ κέντησαν τὴν περιέργεια τῶν ἀνθρώπων.

Τὴν πληροφορία αὕτη τὴν ἔδωσε ἕνας ἀεροπόρος κατὰ τὴν διάρκεια τοῦ πολέμου. Ὁ ἀεροπόρος αὐτός, ἐνῶ ὡδηγοῦσε ἕνα ἀεροπλάνο ἀπὸ τὸ Νατάλ τῆς Βραζιλίας στὸ Ντακάρ, λέει, ὅτι εἶδε τὰ λείψανα οἰκοδομημάτων στὸν βυθὸ τοῦ ὠκεανοῦ.

Ὁ ἥλιος, πού ἐκεῖναι τὴν ὥρα ἔδυε, θρискόταν σὲ γωνία 90 μοιρῶν πρὸς τὴν πλαγιὰ τοῦ ὑποβρύχιου λόφου πάνω στὸν ὁποῖο θρискόνταν τὰ οἰκοδομήματα. Οἱ ἀκτῖνες τοῦ ἡλίου δημιουργοῦσαν σκιὲς πρὸς τὸ ἕνα μέρος καὶ παρυσίαζαν τὸ ἄλλο ἐντελῶς ἀνάγλυφα.

«Πρέπει νὰ ἔχουμε ὑπ' ὄψιν μας», λέει ὁ κ. Σάυκς, «ὅτι ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς εἶχε ἀσκηθῇ στὴν ἀναζήτησις ὑποβρυχίων καὶ ναυαγοσωστικῶν λέμβων, καὶ δουλειὰ του ἦταν νὰ ἀναφέρῃ ὁ, τιδῆποτε θρискόταν στὴ θάλασσα. Εἶναι λοιπὸν ἀπίθανο ὅτι θὰ μπορούσε νὰ κἀνὴ λάθος.»

Παρ' ὅλα αὐτὰ τὸ μυστικὸ τῆς Ἀτλαντίδος ἐξακολουθεῖ νὰ εἶναι μυστικό. Ὁ κ. Σάυκς ὅμως ἐλπίζει ὅτι γρήγορα θὰ μπορέσῃ νὰ λύσῃ τὸ πρόβλημα πού αἰῶνες τώρα ἀπασχολεῖ τὴν ἀνθρωπότητα.

(Ἀπὸ τὸ «Sunday Express»)

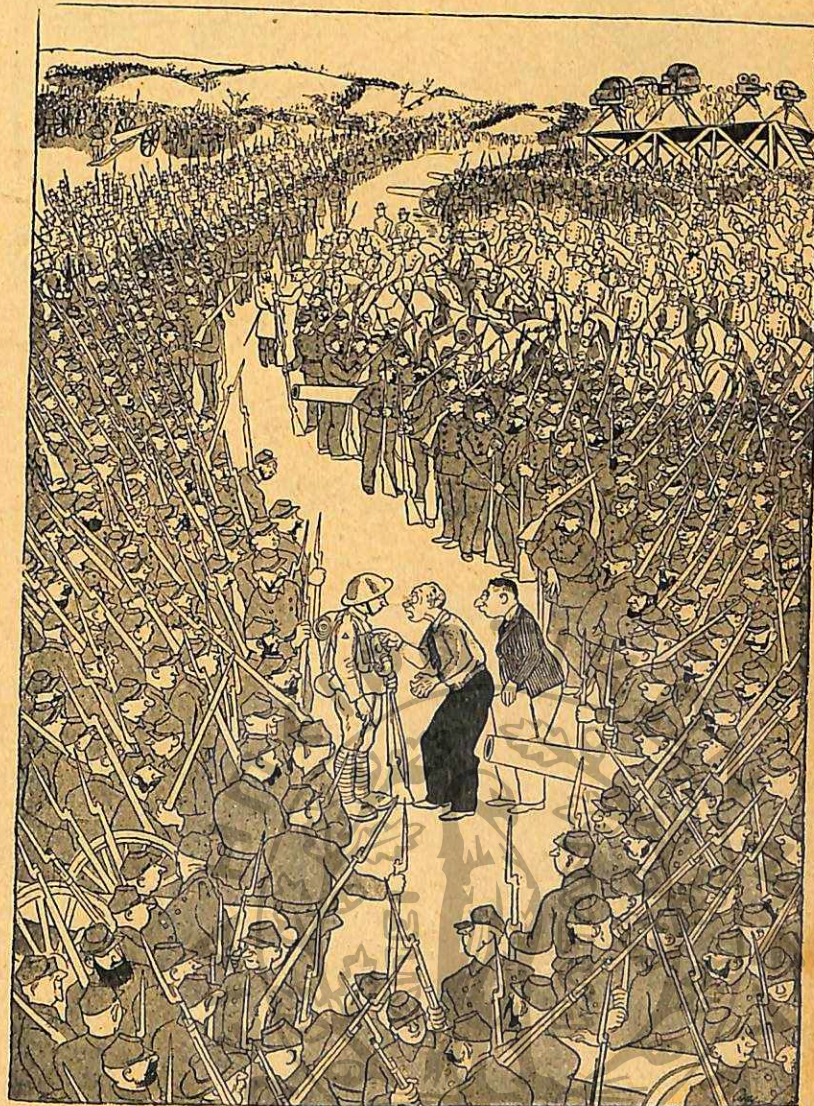
Δοῦξ τοῦ Οὐϊνδσвор

☆

Κανεῖς δὲν συμφωνεῖ μὲ τὶς γνώμες τῶν ἄλλων. Ἀπλῶς συμφωνεῖ μὲ τὶς δικές του, εἰπωμένες ἀπὸ κάποιον ἄλλον.

Sydney Tremayne

ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΗ ΤΡΑΓΩΔΙΑ

—Δηλαδή, τραβήξαμε ὁλόκληρη τὴν ταινία τοῦ πολέμου τῶν Νοτίων καὶ τῶν Βορείων μὲ ἐσένα μέσα στὴν μέση;...

(Ἀπὸ τὸ «New Yorker»)

ΣΠΟΥΔΑΣΑ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΟΣ ΣΤΗΝ ΑΜΕΡΙΚΗ

Της

CHRISTINE DE RIVOTRE

Όταν έφευγα από τη Γαλλία για την 'Αμερική, τον Αύγουστο του 1947, δεν είχα παρά μια πολύ άοριστη ιδέα για το τι με περίμενε. "Ήξερα αγγλικά, ή τουλάχιστον νόμιζα πως ήξερα. Τρία χρόνια στη Σορβόνη είναι αρκετά για να δημιουργήσουν αὐταπάτες! Είχα διαβάσει, όπως τόσοι άλλοι, τὰ βιβλία του Στάινμπεκ, του Φώλκνερ, του Κόλντγουελ. Πριν από έξη μήνες είχα υποβάλει μια αίτηση για υποτροφία, για να παρακολουθήσω μαθήματα δημοσιογραφίας σέ ένα αμερικανικό Πανεπιστήμιο. Καί μια μέρα πήρα την ανέλπιστα απάντηση: "Η αίτησίς σας έγινε δεκτή..."

Επιτέλους τὸ όνειρό μου άρχιζε νά πραγματοποιηθαι. Θά μάθαινα ακριβώς πώς φτιάχνει ή 'Αμερική έναν δημοσιογράφο.

Η Σχολή τών Συρακουσών, της Νέας Υόρκης άρχισε νά με βομβαρδίζει με γαλάζια φυλλάδια από τὰ όποια μάθαινα όσες πληροφορίες ήθελα για τίς μέλλουσες σπουδές μου. Έκεϊ κάτω με περίμεναν μαθήματα για ρεπορτάζ, για τή «γλώσσα της έφημερίδας», για τήν ιστορία της δημοσιογραφίας, τήν τυπογραφία, τὰ περιοδικά, τήν κριτική, τίς διαφημίσεις.

☆

Τὸ Πανεπιστήμιο τών Συρακουσών δέν έχει τήν αποκλειστικότητα του Χάρβαρντ ή του Πρίνσετον. Είναι ένα ίδρυμα πολύ νεώτερο, με πολλές καί ποικίλες σχολές.

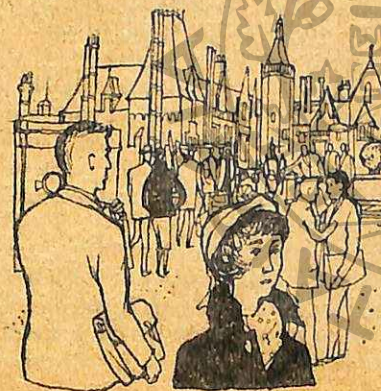
Είναι χτισμένο στήν κορυφή ενός λόφου που δεσπόζει πάνω ά-

πό τήν όμώνυμη βιομηχανική πόλι. Από τήν Νέα Υόρκη απέχει 360 χλμ. καί γύρω-γύρω υπάρχει πλήθος γκριζογάλαζες λίμνες. Τὸ Πανεπιστήμιο έχει πάνω άπό 15.000 φοιτητάς.

Τὰ Πανεπιστήμια Κολούμπια της Νέας Υόρκης, Νόρθγουέστερν του 'Ιλλινόις, Κολούμπια του Μιζούρι καί τών Συρακουσών έχουν τίς τέσσερις καλύτερες σχολές δημοσιογραφίας της 'Αμερικής. Καί οι τέσσερις λειτουργούν κάπου είκοσι χρόνια τώρα, αλλά ή φήμη τους εδραιώθηκε μόνο πριν από λίγο καιρό. Στην άρχή κανείς δέν τίς ύποστήριζε καί οι μεγάλοι αὐτοδημιούργητοι δημοσιογράφοι κορόϊδευαν τούς φοιτητάς. Σιγά-σιγά όμως χάρι στο πείσμα τών καθηγητών, ή προκατάληψη υπερνικήθηκε. Ήρθε καιρός που οι δημοσιογράφοι ζήτησαν τή συμβουλή τών φοβερών δασκάλων, που τούς κολάκεψαν, που τούς έδωσαν τιμητικούς τίτλους.

Τώρα όλοι εκτιμούν τὰ διπλώματα δημοσιογραφίας όπως τούς αξίζει. Πέρυσι ή Σχολή μου έδωσε κάπου τριάντα διπλώματα καί ξέρω πώς κάθε απόφοιτος είχε κιόλας βρή δουλειά.

Η Σχολή Δημοσιογραφίας τών

Συρακουσών δέν περιορίζεται μόνο στους μελλοντικούς συντάκτες καί ρεπόρτερς μά δέχεται κάθε φοιτητή που ενδιαφέρεται γενικά για τήν δημοσιογραφία. Καί είναι πολλοί αὐτοί, γιατί όλοι οι 'Αμερικανοί έχουν λίγο τή μανία του γραψίματος. Είναι σπάνιο νά συναντήσετε έναν φοιτητή που δέν παρακολούθησε κάποτε μαθήματα δημοσιογραφίας.

☆

Οι πρώτες έβδομάδες στη Σχολή ήταν συναρπαστικές. Μέσα σέ λίγες μέρες είχα γνωρίσει όλους τούς δασκάλους μου καί τὸ γοτθικό κτίριο με τούς πύργους του καί τίς άναρίθμητες γραφομηχανές του δέν είχε πιά για μένα κανένα μυστικό.

Μόλις πέρασαν έξη μέρες, ό Καθηγητής Περιοδικού Τύπου μου είπε νά κάνω μια καταγραφή όλων τών περιοδικών που έβγαζαν στις Συρακουσές καί νά πάρω συνέντευξη από τούς άρχισυντάκτες τους. Έγώ που δέν ήξερα ακόμη τίποτα για τόν τύπο, για τούς κατοίκους, για τὰ λεωφορεία, για τίς δημοσιογραφικές εκφράσεις καί τούς ιδιωτισμούς, χάθηκα κυριολεκτικά στόν λαβύρινθο της παράξενης αὐτής πόλης, όπου τὰ όνόματα τών ανθρώπων είναι γραμμένα παντού, ακόμη καί επάνω στα γραφεία τους, αλλά όπου τὰ σπίτια είναι πολύ άσχημα άριθμημένα. Για πρώτη φορά αντιμετώπιζα αὐτούς τούς ανθρώπους που δουλεύουν χωρίς σακκάκι καί ζουν σέ διαρκή υπερένταση, που τούς είχα δῆ μόνο στόν κινηματογράφο. Στίς έρωτήσεις που τούς έκανα απαντούσαν «'Αχά!» καί «Χμμ!». Σημείωνα λέξεις που δέν καταλάβαινα. Ανακάλυψα ότι στήν 'Αμερική κάθε θρη-

σκευτι... ομάδα, κάθε τεκτονικό ίδρυμα, κάθε γυναικεία λέσχη, κάθε σύλλογος, έχει ιδιαίτερο περιοδικό. Μερικά έχουν μόλις 10 αναγνώστες, άλλα πάνω από 30.000.

Γρήγορα όμως έκανα μια θλιβερή διαπίστωση. Μου έλειπε ο αμερικανικός ρυθμός. Αναγκάστηκα να μελετήσω με αληθινά συγκινητική προσοχή τους «Τάιμς» και τον «Χέραλντ» για να πάρω το στύλ και το λεξιλόγιό τους. Σιγά-σιγά μυήθηκα στο νόημα της δημοσιογραφίας. Χρειάστηκε να μάθω απ' έξω τον κατάλογο των θεμάτων για τα όποια θα ήμουν υπεύθυνη, τις ιδέες που έπρεπε να αποφεύγω, τις ευκαιρίες που δεν έπρεπε ποτέ να χάνω.

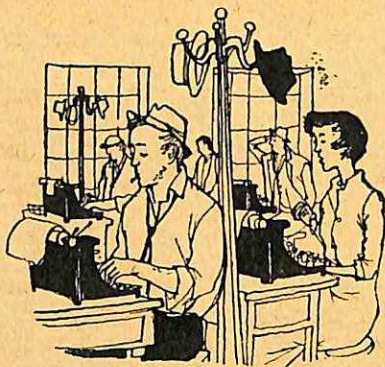
Στην Αμερική η έφημερίδα είναι επιχείρησι. Όσο προμηθεύει στο κοινό αυτά που ζητάει, δηλ. ειδήσεις, ακριβείς, σαφείς και άφθονες, ή δουλειά πάει καλά.

Ο δημοσιογράφος δεν έχει να ασχοληθί με κώδικες ήθικης και αισθηματικούς κανόνες. Αυτά τα απαγορεύει το κοινό που απαιτεί πάνω απ' όλα άφθογη ειδησεογραφία.

Μελέτησα τη ζωή των συγχρόνων μεγάλων ανθρώπων. Έμαθα ποιες ικανότητες έπρεπε απαραίτητες να έχω: τάκτι, δέξιοια, δσφρησι, αυτοκυριαρχία και την πεποίθησι ότι ήμουν πρόσωπο χρήσιμο και σημαντικό.

☆

Πολύ γρήγορα η «αίθουσα συντακτών» της Σχολής, μου άνοιξε τις πύλες της. Στην αρχή έγινε βοηθός σ' ένα τμήμα ειδήσεων, ύστερα προχώρησα σ' άλλο βαθμό που μου άφινε πρωτοβουλία. Είχαμε πάντα μπροστά

μας ελάχιστο χρόνο για να συγκεντρώσουμε και να συντάξουμε τις ειδήσεις. Οί κόποι που καταβάλλαμε δεν προκαλούσαν ποτέ τον θαυμασμό του καθηγητού. Οί αποστάσεις που κάναμε δεν είχαν σημασία. Ο σκοπός ήταν να γράψουμε κάτι που θα τραβούσε το μάτι του αναγνώστη από την πρώτη λέξι και θα το συγκρατούσε ως το τέλος. Το «άγκιστρωμα» — όπως το λένε — της προσοχής του αναγνώστη κατορθώνεται συνήθως με φράσεις — άγκιστριά, και απ' αυτές κρίνεται ο καλός ρεπόρτερ.

Έμαθα φράσεις μαγικές, έμαθα λέξεις απαγορευμένες, έμαθα να παίρνω συνεντεύξεις και να μένω συνεχίζοντας τη δουλειά μου ακόμη και όταν ο συνομιλητής μου ήθελε να με ξεφορτωθή.

Κατάλαβα πώς αυτό που οί Αμερικανοί ονομάζουν «άνθρωπινο ενδιαφέρον» είχε τη μεγαλύτερη σημασία σε κάθε ιστορία: ότι ή φωτογραφία ενός πληγωμένου σκύλου ήταν πιό ενδιαφέρουσα από μια φωτογραφία του Ντιούη. Σιγά-σιγά συνήθισα να βλέπω μεγάλες φωτογραφίες παιδιών που επρόκειτο να πεθάνουν με ένα Χριστουγεννιάτικο δέντρο κοντά τους. Από κάτω ή κλασσική

λεζάντα: «Η μικρή Μπάρμπαρα Μίλλερ δεν θα δὴ φέτο τὰ Χριστούγεννα. Οί γονείς της με την συγκατάθεσι του Άγιου-Βασιλη, έφεραν τὰ Χριστούγεννα τώρα. Στην φωτογραφία μας ή Μπάρμπαρα, ή μητέρα της, ο Άγιος-Βασίλης και ή νοσοκόμος Μις Λάνγκαν».

☆

Η εξάσκησι στη σύνταξι περιοδικού ήταν λιγώτερο κουραστική. Κι' εκεί όμως σημασία είχε να μάθω τις «φόρμουλες» της δουλειάς. Καταβρόχθιζα τη «Βόγκ» και το «Σάτερνταϊν» «Ηθνινγκ Πόστ», το «Λάιφ» και το «Νιού Γιόρκερ». Μετά την πρώτη μου έπαφή με τὰ αμερικανικά περιοδικά έπρεπε να διαλέξω ένα για να το μελετήσω πιό προσεχτικά, αναλύοντας κάθε λεπτομέρεια. Έπειδή ήμουν Παριζιάνα νόμισα πώς υποχρέωσί μου ήταν να διαλέξω ένα περιοδικό μόδας. Έβαλα λοιπόν κάτω τη «Βόγκ» και άρχισα τακτική άλληλογραφία με τον συντακτι επί των διαφημίσεων. Πήγα μάλιστα και τον είδα στο τελευταίο πάτωμα ενός μεγάρου της Νέας Υόρκης. Η ευγένεια και ή καλή του διάθεσι με άφωπλίσανε. «Αν και δεν ήμουν παρὰ μια άπλη φοιτήτρια, μου φερόταν σαν να ήμουν αληθινή δημοσιογράφος. Πώς να μὴν το πάρω λιγάκι επάνω μου; Έφυγα φορτωμένη φωτογραφίες, νούμερα, στοιχεία. Ήταν το πρώτο μου μεγάλο ρεπορτάζ.

Αφού πέρασα κι' αυτό το στάδιο έπρεπε και γώ με τη σειρά μου, μέσα στη σχολή, να βγάλω το δικό μου περιοδικό. Να εφαρμόσω όσα με δίδαξε ή «Βόγκ» και οί καθηγηταί μου. Είχα βέβαια το δικαίωμα να δώσω κάτι πρωτότυπο, έπρεπε όμως όπως σή-

ποτε να εφαρμόσω την αρχή της «μιζίνες» και να παρουσιάσω κάτι ενδιαφέρον και εμπορικό.

Έβαλα τὰ δυνατά μου και, ή αλήθεια, δεν τὰ κατάφερα άσχημα. Αποφάσισα να φτιάξω ένα διεθνές περιοδικό χοροϋ. Η ιδέα μου αυτή γρήγορα μου χάρισε το παρατσούκλι «Δόν Κιχώτης».

Οί πραγματικοί όμως θριαμβευταί ήταν άλλοι: πρώτα ένας φοιτητής που παρουσίασε ένα θαυμάσιο αεροπορικό περιοδικό, και ύστερα μια κοπέλλα 21 ετών που βρισκόταν σε έπαφή με 100 εργοστάσια και καταστήματα παιχνιδιών και τούς είχε προτείνει να υποστηρίξουν ένα περιοδικό που θα ήταν κυρίως διαφημιστικό. Όταν έφυγε από τη Σχολή έβγαλε ένα περιοδικό με τον τίτλο «Παιχνίδια» και ξέρω πώς πηγαίνει πολύ καλά.

☆

Ο μόνος εφιάλτης εκείνης της εποχής ήταν τὰ μαθήματα «διηγήματος». Όταν τὰ άρχισα, είχα το αίσθημα ότι έκανα μια ιεροσουλία απέναντι στους άγαπημένους μου συγγραφείς. Και πραγματικά καταδικάστηκα να μελετήσω τὰ πιό ακριβοπληρωμένα διηγήματα του «Σάτερνταϊν» «Ηθνινγκ Πόστ». Τὰ διηγήματα αυτά είναι χυμένα σ' ένα καλούπι, για το όποιο ευθύνεται απόλυτα ο αναγνώστης. Παρ' όλη την αγαθότητά του ο αναγνώστης έχει μια παράξενη δύναμι. Αυτός απαιτεί την τιμωρία του κακού, αυτός θέλει μεγαλόψυχο τον ήρωα, γαλανομάτα την ήρωίδα, αυτός φοράει καρώ πουκάμισο στον μικρό έφημεριδοπώλη, και φαντάζεται με τετράγωνο δυνατό σαγόνι τον ποδοσφαιριστή. Για να ευχαριστήση αυτόν τον αναγνώ-

στη δουλειά ο διηγηματογράφος. Για χάρη του οι αρχισυντάκτες άπαιτούν ένα σωρό άλλες.

Ο πρώτος Άμερικανός που έγκαινιάσε την λατρεία του άναγνώστη ήταν ο Τζώρτζ Χόρας Λόριμερ αρχισυντάκτης του «Σάτερνταϊντ» "Hένινγκ Πόστ". Αυτός είναι υπεύθυνος για την δύναμή του. Και κάθε Άμερικανός πολίτης ξέρει τη ζωή του όπως ξέρει και τη ζωή του Ουάσιγκτον και του Λίνκολν.

Στά μαθήματα αυτά ήμουν ή χειρότερη και ή πιό άτίθασση. Την ήμέρα των εξετάσεων έγραψα ένα μεγάλο γράμμα όπου διαμαρτυρόμουν για το θέμα που μ'αξ έδωσαν. Ο καθηγητής που ήταν και πρύτανης μας με φώναξε και μου εξήγησε το άδικό μου. Είχα ξεχάσει τη μεγάλη άρχή που μ'αξ είχαν μάθει. "Η δημοσιογραφία είναι «μπίζνες». Και το διήγημα πρέπει να την βοηθά αυτήν την μπίζνες. "Αν ήθελα να γράψω κάτι πρωτότυπο, αν ήθελα να διαβάσω πράγματα άχρηστα και προκλητικά έπρεπε να μετακομίσω στη Φιλολογική Σχολή όπου έπρεπαν και μάλιστα ένθάρρυναν κάθε τόλμημα. Στη Σχολή της Δημοσιογραφίας μάθαινε κανείς ένα άληθινό έπάγγελμα, ένα έπάγγελμα που έπρεπε να άποδώσει. Ο Πρύτανης είχε δίκιο. "Επρεπε να ήξερα τι ζητούσα όταν άποφάσιζα να πάω.

Στις Συρακούσες έμεινα πάνω από δύο χρόνια. "Εμαθα άσφα-

λώς πώς γίνεται κανείς Άμερικανός δημοσιογράφος. "Εμαθα όμως να σέβωμαι το έπάγγελμά μου, όποια και αν είναι ή μορφή ή ο σκοπός του. Κατάλαβα πως μπορούσα να είμαι χρήσιμη. Κάποιος συντάκτης ενός μεγάλου περιοδικού δέν φοβήθηκε μήπως χάσει τον καιρό του μαζί μου. Ο Πρύτανης της σχολής μας μου έμαθε την φιλοσοφία της δουλειάς. Δύο γυναίκες συγγραφείς, που χάρι στο ταλέντο τους έγραφαν στο Νιού Γιόρκ με μύσαν

με προθυμία στα λυστικά της δουλειάς τους. "Η μία, ή "Εμιλυ Κίμπρου, που το χιούμορ και οι ιστορίες της έχουν τεράστια έπιτυχία στην Άμερική, όταν με γνώρισε στο Πανεπιστήμιό μας, μου έδωσε μερικά χειρόγραφα της με τις διορθώσεις του

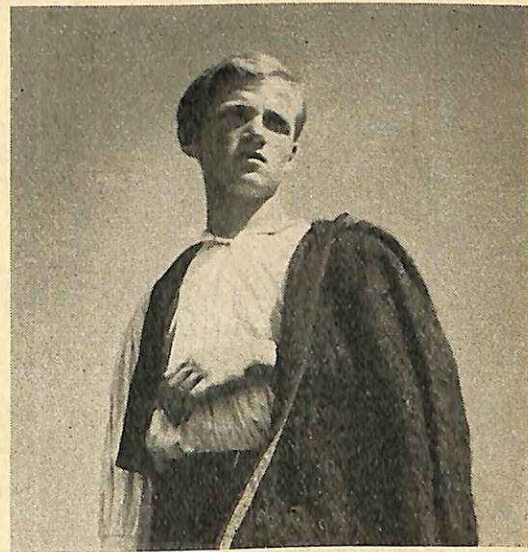
άρχισυντάκτου. "Ετσι θα μπορούσα να καταλάβω κατά βάθος τις άρχές και το στυλ του Νιού Γιόρκ. "Η άλλη, ή Σίρλεϋ Τζάκσον, που έλπιζω να με θεωρή πάντα φίλη της, είχε την καλωσύνη να μου μεταδώσει τα βασικά στοιχεία της ήθικης της δημοσιογραφίας.

Πολλά με δίδαξε ή Άμερική με τους ανθρώπους της που σπαταλούν και συγχρόνως τσιγγουνεύονται τον καιρό τους, την έμπιστοσύνη τους, τα λεπτά τους. Ποτέ δέν θα ξεχάσω τη Σχολή των Συρακουσών. Και ξεκινώ για την ζωή της δημοσιογράφου, με ποίθησι και πίστι στο μέλλον.

Άπό το «Gazette des Lettres»

Εικόνες παράλληλες

Παρουσιάζουμε σήμερα μια σειρά από φωτογραφίες, που μαρτυρεί εξαιρετική τεχνική ικανότητα και καλλιτεχνική έμπνευσι. Είναι έργα της Έλληνίδος φωτογράφου Κας Νέλλυς, και πρόκειται να συμπεριληφθούν σε ένα μελλοντικό τεύχος περί Έλλάδος. Για το έργο αυτό της Κας Νέλλυς, ή οποία, χωρίς περιττά λόγια, αλλά

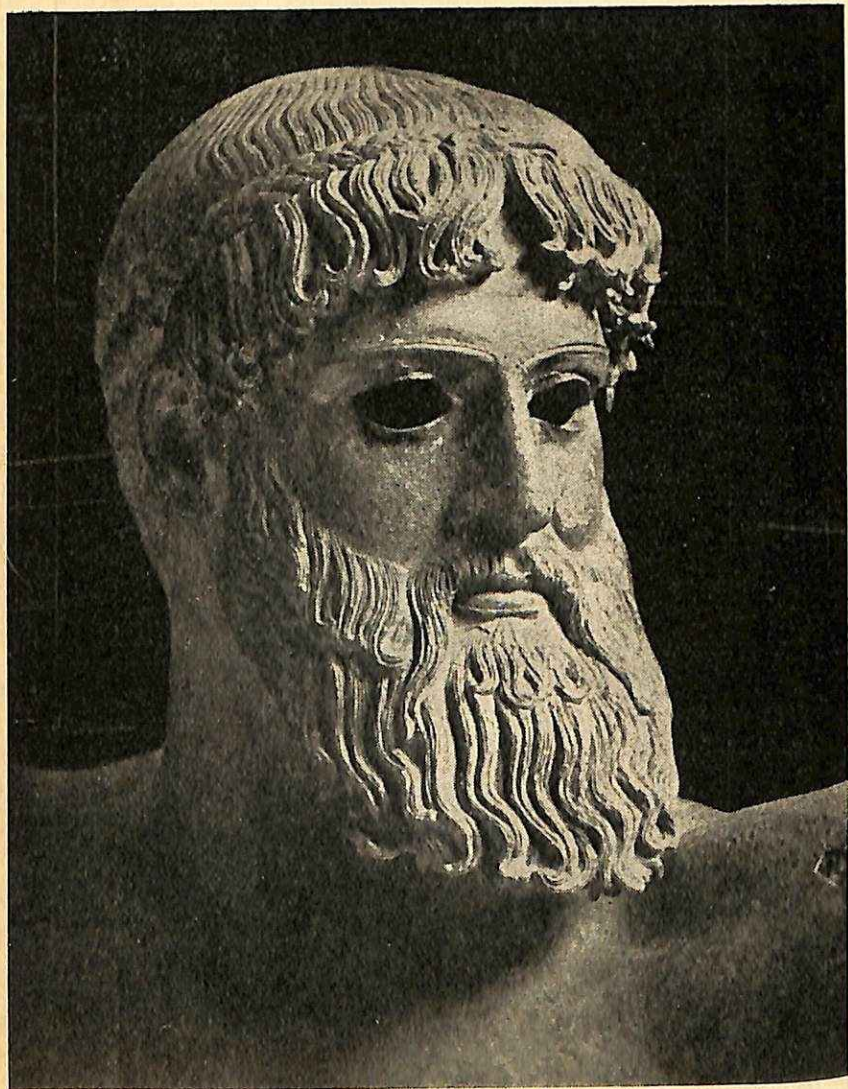

ΗΠΕΙΡΩΤΗΣ ΒΟΣΚΟΣ

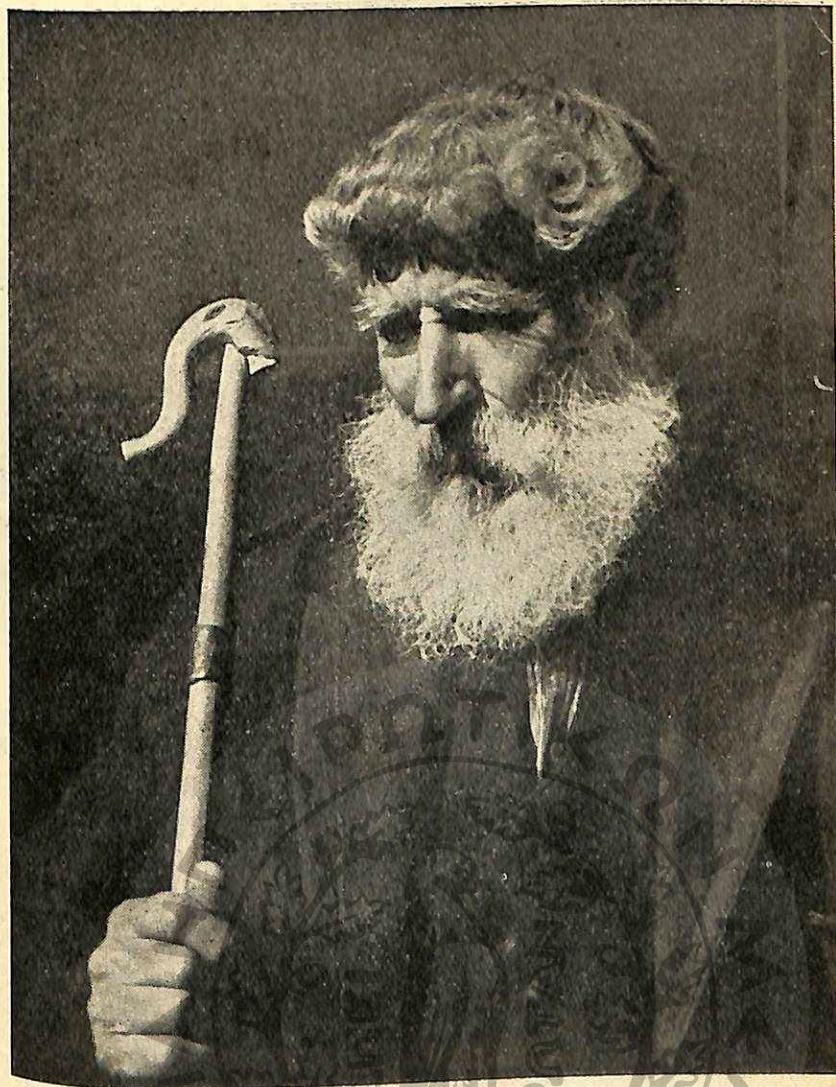
Ο ΑΘΛΗΤΗΣ ΑΓΙΑΣ. (Μουσείο Αθηνών)

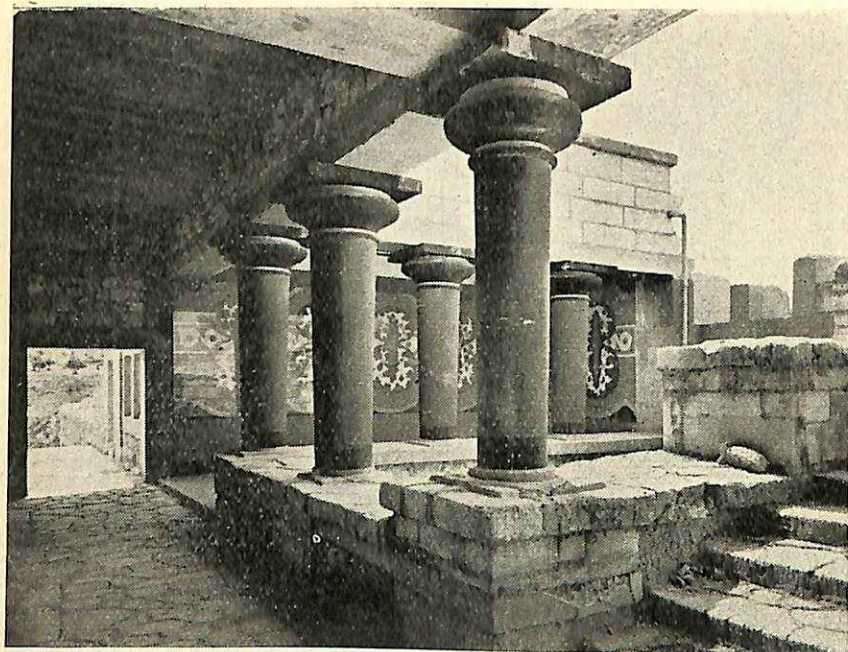
με την πειστικότητα της εικόνας, κατόρθωσε να συνδέσει την άρχαία Έλλάδα με την σημερινή, έχουν γράψει τα ζολακενικώτερα λόγια οι Άμερικανοί ειδικοί, το δέ μεγάλο περιοδικό «Λάιφ» έχει άφιερώσει τρεις όλόκληρες σελίδες εις αυτές τις «Παράλληλες Εικόνες» και εις την έργασίαν γενικώς της Έλληνίδος φωτογράφου.

ΖΕΥΣ ΝΕΦΕΛΗΓΕΡΕΤΗΣ. Κεφαλή αγάλματος. (Ἐκ Μουσείου Ἀθηνῶν)

ΓΕΡΟΒΟΣΚΟΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΥΠΑΤΗ

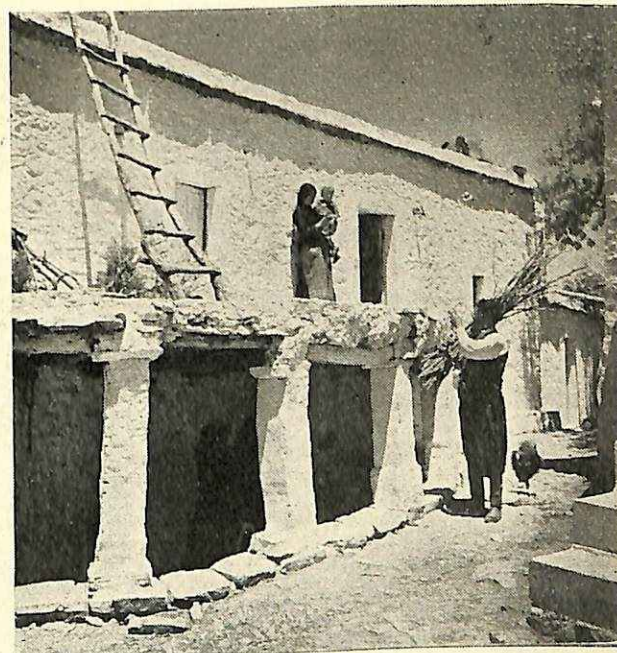

(*Επάνω*) ΕΣΩΤΕΡΙΚΟ
ΤΩΝ ΑΝΑΚΤΟΡΩΝ
ΤΗΣ ΚΝΩΣΟΥ.

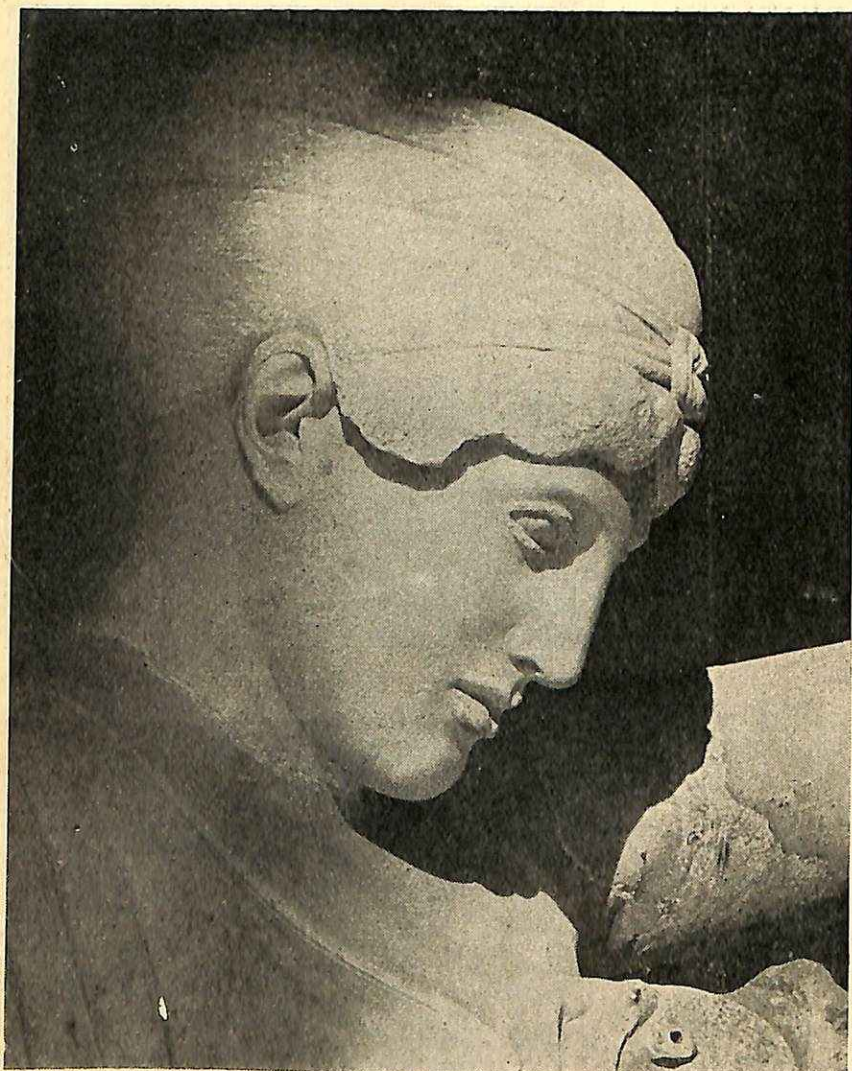

«*Η ΠΑΡΙΖΙΑΝΑ*».
Μινωική τοιχογραφία.
(*Μουσείον Ἡρακλείου*).

ΣΠΙΤΙ ΣΤΑ
ΛΩΓΕΙΑ
ΤΗΣ ΚΡΗΤΗΣ

ΧΩΡΙΚΗ ΤΗΣ ΚΡΗΤΗΣ

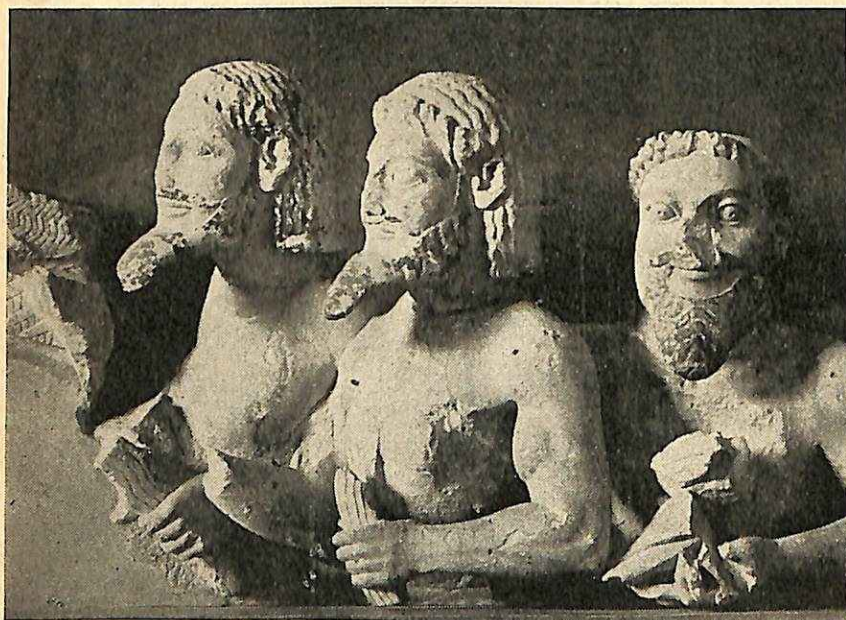

ΚΕΦΑΛΗ ΛΑΠΙΘΕΙΑΣ

(Μουσείον Ὀλυμπίας)

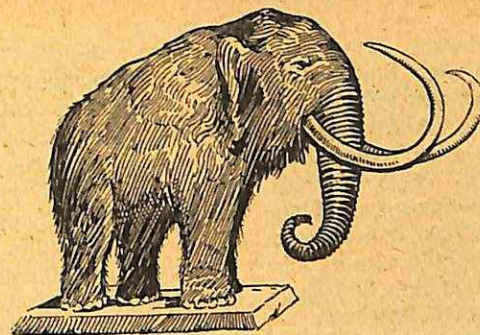
ΧΩΡΙΚΗ ΤΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ

ΤΡΙΤΩΝΕΣ
(Μουσείον Ἀκροπόλεως)

ΧΩΡΙΚΟΙ ΑΠΟ ΤΑ ΣΦΑΚΙΑ ΤΗΣ ΚΡΗΤΗΣ

Υπάρχουν ακόμη ζωντανά Μαμμούθ;

Τοῦ
MARCEL MARMET

Μετά την ανακάλυψη ἑνὸς μαμμούθ μέσα στοὺς πάγους τῆς Χερσονήσου τοῦ Ταϊμώρ, ἡ Σοβιετικὴ Ἐνωση ἀποφάσισε νὰ στείλῃ ἕνα ἐπιστημονικὸ συνεργεῖο στὴν Ταϊγκα τῆς Σιβηρίας, τὸ τεράστιο αὐτὸ δάσος ποὺ ἀπλώνεται ἀπὸ τὸν ποταμὸ Ὀμπ ὡς τὸν Εἰρηνικὸ Ὠκεανὸ καὶ ἀπὸ τὸν Β. Παγωμένο Ὠκεανὸ ὡς τὰ σύνορα τῆς Κίνας. Ἡ ἔρευνα τὴν ὁποία θὰ διεξαγάγῃ τὸ συνεργεῖο αὐτό, θὰ δώσῃ τὴν ἀπάντησι στὸ ἐρώτημα ἂν ἐξακολουθοῦν νὰ ὑπάρχουν μαμμούθ στὰ ἀπέραντα δάση τῆς Σιβηρίας.

Ὅσο ἀφύσικο κι' ἂν φαίνεται, ἕνα τέτοιο ἐνδεχόμενον δὲν πρέπει νὰ ἀποκλεισθῇ. Στὴν περιοχὴ ποὺ θὰ γίνῃ ἡ ἐξερεύνησι, δυὸ κυνηγοὶ ἀπὸ τὴ Σιβηρία ἀνακάλυψαν, στὰ 1920, τὰ ἴχνη γιγαντιαίων ζώων :

1) Ὡσειδῆ ἀποτυπώματα ποδιῶν μήκους 0,60 - 0,70 μ. καὶ πλάτους 0,50 μ. Τὰ ἀποτυπώματα τῶν ἐμπρὸς ποδιῶν ἀπείχαν 4 μέτρα ἀπὸ τὰ πίσω πόδια.

2) Ἐνα τεράστιο σωρὸ κοπριάς ἀπὸ φυσικὰ συστατικά.

3) Κλαδιά σπασμένα σὲ ὕψος 3 μέτρων ἀπὸ τὸ πέρασμα ζώων.

Ἀργότερα, οἱ ἴδιοι κυνηγοὶ διέκριναν σ' ἕνα ἀνοιγμα τοῦ δάσους καὶ σὲ ἀπόστασι 300 μ. δυὸ ζῶα μὲ χοντροὺς καὶ λευκοὺς χαυλιόδοντες, μὲ τρίχωμα σκούρο καστανό, μακρυὲς τρίχες στὴν οὐρὰ καὶ ἀργὴ περπατησιὰ.

Ἐκτὸς ἀπὸ τίς συγκεκριμένες αὐτὲς πληροφορίες ὑπάρχουν καὶ ἄλλες ἀνεπιβεβαίωτες. Τὸν 16ο αἰῶνα, ὅταν ὁ Γιέρμακ κατέκτησε μὲ τοὺς Κοζάκους τοὺς τῆ Σιβηρίας, ἀναφέρεται ὅτι συνάντησε ἕνα «τεράστιο τριχωτὸ ἐλέφαντα» ποὺ οἱ ντόπιοι τοῦ εἶχαν δώσει τὸ χαρακτηριστικὸ ὄνομα «κρεατένιο θούνο». Ἐπίσης, τὸ 1926, ἰθαγενεῖς τῆς Σιβηρίας ἀνέφεραν ὅτι εἶδαν τεράστια ζῶα ποὺ ἡ περιγραφὴ τους ἀνταποκρίνεται πρὸς τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ μαμμούθ.

Πάντως οἱ πληροφορίες τῶν ἰθαγενῶν πρέπει νὰ ἐλεγχθοῦν ἐπιμελῶς ἂν δὲν θέλουμε νὰ πάθουμε αὐτὰ ποὺ ἔπαθε τὸ 1899 ἡ Νιὺ Γιόρκ Χέραλντ. Ἡ ἐφημερίδα

αυτή, που εξ άλλου δεν ξμεινε καί χωρίς μιμητάς, δημοσίευσε θορυβώδη άρθρα για τὸ «ζωντανὸ μαμμοῦθ τῆς Ἀλάσκας», ἀπλῶς καὶ μόνο ἐπειδὴ οἱ Ἑσκιμῶοι μιλοῦσαν γι' αὐτὸ σὰν γιὰ ἕνα ζῶο πολὺ συνηθισμένο. Στὴν πραγματικότητα οἱ περιγραφές τῶν ἱθαγενῶν στηρίζονταν σὲ κά- τι σχέδια μαμμοῦθ που δυὸ χρό- νια πρὶν τοὺς εἶχε δεῖξει ἕνας Ἀ- μερικανὸς ἀξιώματικὸς τῆς ὑπη- ρεσίας ἀλιείας.

Ὡστόσο, ὅταν σκεφθῇ κανεῖς πόσο τεράστιο καὶ ἀπομονωμένο εἶναι τὸ δάσος τῆς Σιθῆρας, δὲν τὸν ἐκπλήσσει ἡ πιθανότης ὅτι ἡ τυχὸν ὑπαρξὶ ζωντανῶν μαμμοῦθ θὰ μπορούσε νὰ ἔχη ὡς σήμε- ρα διαφύγει τὴν ἐπιστημονικὴ παρα- τήρησι, πολὺ περισσότερο μάλι- στα, ἀφοῦ πρόκειται γιὰ εἶδος τό- σο σπάνιο.

Τὸ μαμμοῦθ εἶχε ὕψος 3-4 μ. Τὸ δέρμα του, ποὺ ἔφθανε σὲ πά- χος τὰ 8 ἑκατ., εἶχε ἀπὸ κάτω ἕνα στρώμα λίπους 8-10 ἑκατ. Τὸ λίπος αὐτὸ καὶ ἕνα πυκνὸ τρί- χωμα ποὺ ἔφθανε τὰ 10-12 ἑκατ. προστάτευαν τὰ μαμμοῦθ ἀπὸ τὸ κρύο. Οἱ χαυλιόδοντες του, λυγι- σμένοι πρὸς τὰ πάνω, τοῦ ἦταν μάλλον ἐνοχλητικοὶ παρὰ χρήσι- μοι. Στὸ κεφάλι του ἐπάνω ὑπῆρ- χε ἕνα λιπῶδες ἐξόγκωμα.

Τὸ εἶδος τῆς τροφῆς του μπο- ροῦμε νὰ τὸ συμπεράνουμε ἀπὸ τὴν ἐξέτασι τοῦ στομάχου ἐνὸς παγωμένου μαμμοῦθ. Στὸ στο- μάχι τοῦ μαμμοῦθ αὐτοῦ θρέθη- καν τελείως διατηρημένες οἱ ἐ- ξῆς τροφές: κλαδιά ἱτιάς, φύλλα σημύδας καὶ λεύκας, σιτάρι, κρι- θάρι καὶ ἄλλοι σπόροι.

Οἱ ἀνακαλύψεις ὁσῶν, χαυλι- οδόντων, ἀκόμη καὶ ὁλόκληρων

τμημάτων τοῦ σκελετοῦ τῶν ζώων αὐτῶν, μὲ σωζόμενα κομμάτια ἀ- πὸ δέρμα καὶ τρίχες, δὲν εἶναι σπάνιες. Τὰ μαμμοῦθ ἀκολουθώ- ντας τὴν ὑποχώρησι τῶν παγετώ- νων πρὸς βορρᾶν μετὰ τὴν τελευ- ταία παγετώδη ἐποχὴ, θρῆκαν ἄ- συλο στὴ Σιθῆρία. Ἐκεῖ θρέθη- καν πολυάριθμοι σκελετοί.

Τὸ ἐμπόριο τῶν χαυλιόδόντων τῶν μαμμοῦθ εἶναι πολὺ παλιό. Κινεζικὰ χρονικά τῆς προχριστια- νικῆς ἐποχῆς τὸ ἀναφέρουν. Ἐ- πίσης τὸ ἀναφέρει καὶ ὁ Πλίνιος. Τὸν 9ο αἰῶνα οἱ Ἕλληες ἐμπο- ρεύονταν τοὺς χαυλιόδοντες τῶν μαμμοῦθ, καὶ τὸ 1600 ἐρίσκου- με χαυλιόδοντες ἀπὸ μαμμοῦθ στὶς ἀγορὲς τοῦ Λονδίνου καὶ τοῦ Ἀμβούργου.

Ὁ ἀριθμὸς τῶν μαμμοῦθ ποὺ τάφηκαν στοὺς πάγους εἶναι πολὺ μεγάλος, γιὰτὶ ὑπολογίζεται ὅτι οἱ χαυλιόδοντες ποὺ ἀπὸ τὸν 18ο αἰῶνα θρέθηκαν θαμμένοι στὴ γῆ ὑπερβαίνουν τὶς 60.000.

Ἀνάλογα μὲ τὸ μέγεθος τοῦ ζώου, οἱ χαυλιόδοντες του ζυγι- ζουν 50-100 χλγρμ. Μερικοὶ φθά- νουν τὰ 200 χλγρμ.

Ἐπίσης δὲν εἶναι ἀπίθανο νὰ ὑπάρχουν στὴ Σιθῆρία πραγμα- τικὰ κοιμητήρια μαμμοῦθ, ὅπως ὑπάρχουν κοιμητήρια ἐλεφάντων. Τὸ μαμμοῦθ τῆς Σιθῆρας πρὶν ἐξαλειφθῇ δὲν ἦταν ζῶο σπάνιο.

Ἐπὶ πολλὰ χρόνια πίστευαν ὅ- τι τὰ μαμμοῦθ εἶχαν ταφῇ στὴ γῆ ἀπὸ πάρα πολὺ παλιὰ ἐποχὴ, δηλ- κατὰ τὸ τέλος τῆς τελευταίας φά- σεως τῆς πέμπτης παγετώδους ἐποχῆς (πρὶν ἀπὸ ἑξὶ χιλιάδες χρόνια.) Φαίνεται ὅμως ὅτι ἡ ὑ- πόθεσις αὕτῃ πρέπει νὰ ἀναθεωρη- θῇ καὶ νὰ γίνῃ δεκτὴ μιὰ νεώτερη χρονολογία.

(Ἀπὸ τὸ Science et Vie)

Μία ἐπέτειος

Η ΝΑΥΜΑΧΙΑ ΤΗΣ ΝΑΥΠΑΚΤΟΥ

Τοῦ

ΚΩΣΤΑ ΚΑΙΡΟΦΤΛΑ

Υπάρχουν στὴν ἱστορία τῆς ἀν- θρωπότητος μερικὲς χρονολο- γίες ποὺ ἀποτελοῦν σταθμὸ σημαντικὸ. Μιὰ ἀπ' αὐτές εἶναι κι' ἡ 7 Ὀκτωβρίου 1571, ποὺ γίνηκε ἡ ναυμαχία τῆς Ναυπάκτου.

Ἡ Τουρκία τὴν ἐποχὴ ἐκείνη ἔφ- θανε σὲ τέτοια δύναμι, στὴ στερεὰ καὶ στὴ θάλασσα ποὺ ἀπειλοῦσε νὰ κατακτήσῃ τὴν Εὐρώπῃ. Τὰ στρα- τεύματά της σίμωναν στὴ Βιέννη κι' ὁ στόλος της κυριαρχοῦσε στὴ Μεσόγειο. Μπροστὰ σὸν κίνδυνον αὐτὸ ἡ Εὐρώπῃ παραίτησε τὸν ἄλ- ληλοσπαραγμὸ της καὶ ἐνώθηκε, μὲ τὴν πρωτοβουλία τοῦ πάπα Πίου Ε'. Ἡ Βενετία, ἡ Ἰσπανία καὶ τὸ Πα- ρικὸ Κράτος, ποὺ ὑπόφεραν ἀπὸ τίς τουρκικὲς κουρσάρικες ἐπιδρομές, συγκέντρωσαν τοὺς στόλους των ἀ- νοιχτὰ ἀπὸ τὴν Πάτρα, σιμὰ στὶς Ἑχινάδες νήσους. Ἀρχιναύαρχός των διωρίσθηκε ὁ Δὸν Ζουάν ὁ Αὐ- στριακός, νόθος γυιὸς τοῦ αὐτοκρά- τορος τῆς Αὐστρίας Καρόλου Α' καὶ γενναῖος πολεμιστής.

Ἡ χριστιανικὴ Ἀρμάδα ἀποτε- λεῖτο ἀπὸ 144 Βενετικὰ καράβια (μαζὶ μὲ τὰ ἑλληνικὰ ἐθελοντικά), 77 Ἰσπανικά, 12 Παπικά, 5 Μαλτέ- ζικα καὶ 3 τῆς Σαβοΐας. Ἀπέναντι

σ' αὐτὰ παρατάχθηκαν πεντακόσια σχεδὸν τουρκικά. Ἡ παράταξι των γίνηκε μεταξὺ Κεφαλονιάς καὶ τοῦ ἀνοίγματος τοῦ Κορινθιακοῦ κόλ- που, ποὺ τὴν ἐποχὴ ἐκείνη οἱ Φράγ- κοι τὸν ἔλεγαν «Κόλπο τῆς Ναυπά- κτου».

Ἡ μάχη ἄρχισε τὴ χαραυγὴ τῆς 7 Ὀκτωβρίου. Παλληκαριὰ δὲν ἔ- λειπε κι' ἀπὸ τοὺς δύο ἀντιπάλους. Ὁ ἀγὼνας ἄρχισε μὲ λύσσα, ἀλλὰ οἱ χριστιανοί, μολονότι εἶχαν λιγώ- τερα καράβια, ἦσαν ἀνώτεροι στὴν πολεμικὴ τέχνη. Μὲ ἀφάνταστη τόλμη ὁ Δὸν Ζουάν πλεύρισε τὴν τουρκικὴ ναυαρχίδα, ποὺ κυβερνοῦ- σε ὁ Τούρκος ἀρχιναύαρχος Ἀλῆ Πασᾶς. Γιὰ μιὰ στιγμὴ τὰ δυὸ κα- ράβια εἶχαν ἐνωθῇ σχεδόν. Μία σφαῖρα κτυπᾷ τὸν Τούρκο ναύαρχο, ἐνῶ ἕνας Ἰσπανὸς ναύτης ὁρμᾷ στὴν τουρκικὴ ναυαρχίδα, κόβει τὸ κεφάλι τοῦ Ἀλῆ Πασᾶ καὶ τὸ φέρ- νει στὸν Δὸν Ζουάν. Ἀπὸ τὴ στιγμὴ ἐκείνη ἡ ναυμαχία ἔχει πιά κριθῇ. Οἱ Τούρκοι ἔχασαν μαζὶ μὲ τὸν ἀρ- χηγὸ τους καὶ τὸ θάρρος των. Ὅσα καράβια τουρκικά δὲν βούλιαξαν, ζήτησαν νὰ γλυτώσουν μὲ τὴ φυ- γή. Κι' ἀπὸ τὰ πεντακόσια δὲν σώ- θηκαν παρὰ μονάχα σαράντα, ποὺ

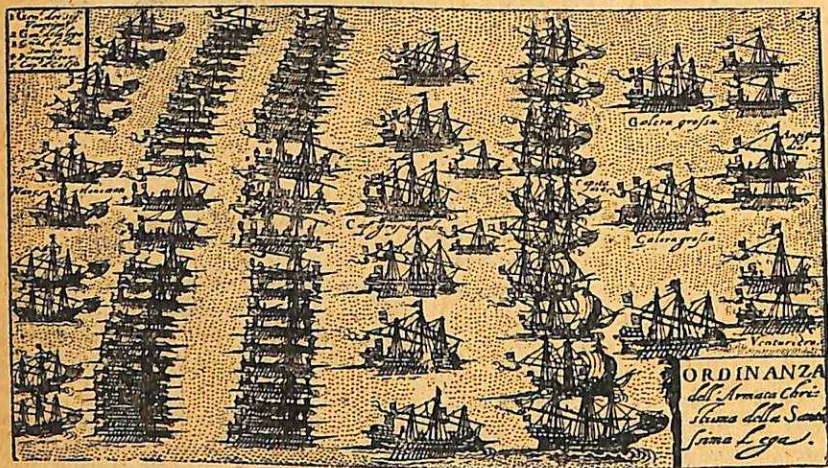
τά ὠδήγησε ὁ θέης τοῦ Ἀλγερίου. Οἱ χριστιανοὶ αἰχμαλώτισαν 130 τούρκικα καράβια μὲ 360 κανόνια καὶ πλῆθος Τούρκων.

✱

Στὴ ναυμαχία αὐτὴ ἔλαβε μέρος καὶ ὁ διάσημος Ἰσπανὸς Μίγκουελ

ρὲς λαβώθηκε στὸ στήθος, μὰ δὲν ἄφησε τὴ θέσι του. Τρίτη σφαῖρα τοῦ ἔσπασε τὸ ἀριστερὸ μπράτσο. Καὶ τότε ἔπεσε κάτω ἀπὸ τὸ κανόνι του ἐξαντλημένος ἀπὸ αἱμορραγία.

Ὅταν τελείωσε ἡ ναυμαχία, με-

Παράταξις τῶν στόλων κατὰ τὴν ναυμαχίαν τῆς Ναυπάκτου

(Σχεδιάγραμμα G. Rosaccio)

Θερδάντες, συγγραφεὺς τοῦ «Δὺν Κιχώτη», στὸν ὁποῖο ἀφιερώνει ἕνα κεφάλαιο γιὰ τὴν περιπέτειά του αὐτή.

Ἀπὸ ἀρχοντοῦς ἐπεσμένη ἰσπανικὴ ἀριστοκρατικὴ οἰκογένεια, πνεῦμα ἀνήσυχο, ὁ Θερδάντες μόλις ἔμαθε ὅτι τὰ χριστιανικὰ κράτη τῆς Εὐρώπης κήρυξαν πόλεμο κατὰ τῶν ἀπίστων Τούρκων, κατατάχθηκε ἐθελοντῆς, σ' ἡλικία 34 χρόνων καὶ μπῆκε στὴν ἰσπανικὴ γαλέρα «Μαρκουέζα». Τὴν ἡμέρα τῆς ναυμαχίας ἦταν κρεββατωμένος ἀπὸ δυνατὸ πυρετό. Μολαταῦτα σηκώθηκε καὶ διεύθυνε ἕνα ἀπὸ τὰ κανόνια. Δυὸ φο-

ταφέρθηκε στὴ Μεσσήνα, ὅπου πῆγε νὰ διαχειμάρῃ ὁ ἰσπανικὸς στόλος καὶ τὸν ἔβαλαν σὲ νοσοκομεῖο, ὅπου ἔμεινε ἕξι μῆνες. Πολλὲς φορές τὸν ἐπισκέφθηκε ὁ Δὺν Ζουάν, κι' ὅταν ἀποθεραπεύτηκε, τοῦ ἔδωσε χρηματικὴ βοήθεια. Μολονότι κουλοχέρης, ὁ Θερδάντες δὲν ἠσύχασε. Τὸν Ἀπρίλη τοῦ 1572, πού βγῆκε ἀπὸ τὸ νοσοκομεῖο, κατατάχθηκε στὸ στόλο τοῦ Κολόννα, παπικοῦ ναυάρχου, μὲ τὴν ἐλπίδα ὅτι θὰ ἐξακολουθοῦσε ὁ ἀγώνας κατὰ τῶν Τούρκων. Βλέποντας ὅμως ὅτι ἐγκαταλείφθηκε ἡ ἐπιχείρησις, λυπημένος, μακαριώστηκε στὴν ἰσπα-

νικὴ γαλέρα «Ἐλ Σὸλ» γιὰ νὰ γυρίσῃ στὴν πατρίδα του. Τὴν 25 Σεπτεμβρίου 1575 ὅμως τὸ καράβι του περικυκλώθηκε ἀπὸ τὸν κουρσάρικο στόλο τῶν Ἀλτζερινῶν, πού τὸν πῆγαν στὸ Ἀλγέρι καὶ πουλήθηκε σὰν σκλάβος. Ἐμεινε στὸ Ἀλγέρι ἕως τὸ 1580, ὅταν ὁ βασιλεὺς τῆς Ἰσπανίας Φίλιππος Β' ἔστειλε καράβι καὶ χρήματα καὶ τὸν ἐλευθέρωσε. Γυρίζοντας στὴν πατρίδα του, ἔπειτα ἀπὸ τόσα βασανιστήρια, γιὰ νὰ ξεσκάσῃ, ἔγραψε τὸ «Δὺν Κιχώτη» πού τὸν ἀπηθανάτισε.

✱

Τὴν περίφημη αὐτὴ νίκη τῶν χριστιανικῶν στόλων πανηγύρισε ἡ Εὐρώπη, πού εἶχε τρομοκρατηθῇ ἀπὸ τὴν Τουρκία, καὶ πολὺ περισσότερο οἱ χώρες πού περισσότερο φοβέριζε ὁ τουρκικὸς κίνδυνος.

Ἐξαιρετικὲς γιορτὲς ἔγιναν στὴ Ρώμη ὅταν γύρισε ἐκεῖ ὁ παπικὸς ναύαρχος πρίγκηψ Κολόννα. Μὲ μεγάλες τιμὲς γίνηκε δεκτὸς ὁ νικητῆς ναύαρχος. Πρῶτα ἀνέβηκε στὸ Καπιτώλιο καὶ πρόσφερε στὴν ἐκεῖ ἐκκλησίᾳ μιὰ ἀσημένια κολώνα πού συμβόλιζε τ' ὄνομά του, ἔπειτα πῆγε στὸν ἄγιο Πέτρο, ὅπου τὸν ὑποδέχτηκε ὁ Πάπας καὶ ἔγινε δοξολογία.

Στὴ Βενετία καθιερώθηκε ἐτήσια γιορτὴ γιὰ τὴ νίκη καὶ ἰδρύθηκε ἕνα παρεκκλήσιο, ἐνῶ ὁ Κρητικὸς ζωγράφος Ἀντώνιος Βασιλάκης, πού ζοῦσε στὴ Βενετία κι' ἐθεωρεῖτο ἕνας ἀπὸ τοὺς καλύτερους ζωγράφους, ζωγράφησε τὴ ναυμαχία στὸ Δογικὸ Παλάτι, ὅπου σώζεται ἕως σήμερα.

Ὅχι λιγώτερη χαρὰ δοκίμασαν οἱ Ἑπτανήσιοι, γιὰ τὴ νησιὰ των δέχονταν συχνὰ τίς δυσάρεστες ἐπισκέψεις τοῦ Τουρκικοῦ στόλου καὶ

πολλὲς φορές καταστράφηκαν ἀπὸ λεηλασίες τόσο τοῦ ἐπίσημου τουρκικοῦ στόλου, ὅσο καὶ τῶν Τούρκων κουρσάρων.

Οἱ Ἑπτανήσιοι λοιπὸν ἔλαβαν μέρος στὴ ναυμαχία τῆς Ναυπάκτου γιὰτί, ἐκτὸς τοῦ ὅτι ἦσαν ὑπήκοοι τῆς Βενετίας, εἶχαν καὶ δικὸ τῶν συμφέρον νὰ συντριβῇ ἡ τουρκικὴ θαλάσσια ὑπεροχή. Ἡ Κέρκυρα λοιπὸν πρόσφερε ἐξωπλισμένα τέσσερα κάτεργα μὲ Κερκυραϊκὰ πληρώματα τριακοσίων ἀνδρῶν. Ἡ Κεφαλλονία ἔδωσε δύο καράβια μὲ τὰ πληρώματά των κι' ἡ Ζάκυνθος ἄλλα τέσσερα καράβια ἀρματωμένα μὲ Ζακυνθινούς. Τέλος, ἦρθαν καὶ τέσσερα Κρητικὰ καράβια μὲ πολεμιστές. Ἐπίσημα δοκουμενὰ πού σώζονται ἕως σήμερα βεβαιώνουν ὅτι οἱ κυβερνήται τῶν συμμαχικῶν χριστιανικῶν στόλων, ὅταν τελείωσε ἡ ναυμαχία, συγχάρηκαν τοὺς Ἑλληνας πολεμιστὲς γιὰ τὴ γενναϊότητα των

Ἐκτὸς ἀπὸ διαφόρους ναῦτες, πού δὲν ξέρουμε τὰ ὀνόματά των, κατὰ τὴ ναυμαχία σκοτώθηκαν πολέμωντας ἥρωικά ὁ Κρητικὸς Ἀνδρέας Καλλέργης κι' ὁ Πέτρος Μπούας, κυβερνήτης Κερκυραϊκοῦ караβιού. Ὁ Ζακυνθινὸς Ἀλέξης Φωτεινὸς λαβώθηκε, ἐνῶ τέσσερα ἄλλα ἀδέλφια του, πού πολεμοῦσαν πάνω στὸ ἄλλο Ζακυνθινὸ καράβι πού εἶχε κυβερνήτῃ τὸ Μονδῖνο, σκοτώθηκαν. Ἡ μία κεφαλλονίτικη γαλέρα περικυκλώθηκε ἀπὸ τούρκικα καράβια κι' ὄχι μόνο κατώρωσε νὰ ξεφύγῃ, ἀλλὰ καὶ βούλιαξε δύο ἐχθρικά. Ἐνῶ ἐπιτίθετο σὲ τρίτο τουρκικὸ πλοῖο, ὁ κατεργολογῆς τῆς Τσιμάρας λαβώθηκε θανάσιμα ἀπὸ τουρκικὴ σφαῖρα. Βλέποντας ὁ γυιὸς του τὸν πατέρα του νὰ πεθαίνει, ἄρπαξε τὸ σπαθί του καὶ φωνάζοντας: «Ἐμπρός, παιδιά, γιὰ τὴν πίστι

καὶ τὴν πατρίδα!» κατώρθωσε νὰ κυριεύσῃ τὸ τούρκικο πλοῖο κι' ἀφοῦ ἔσφαξε ὅλο τὸ πλήρωμά του, τὸ ἔσυρε στὴν Κεφαλλονιά, ὅπου κήδευσε μὲ τιμὲς τὸν πατέρα του. Ἡ Βενετικὴ κυβέρνησις ἔδωσε στὸ γιὸ τοῦ Τσιμάρρα γιὰ τσιφλίκι του τὸ μοναστήρι τῶν Σισίων μὲ τὰ κτήματα του.

Ὁ ἐπίσημος Βενετσαῖνος ιστοριογράφος Παρούτα, ποὺ παρακολούθησε τὴ ναυμαχία ὡς ἐπίσημος ἱστο-

ριογράφος τῆς Βενετίας, γράφει στὸ βιβλίο του :

«Καλύτερα ἀπ' ὅλους πολέμησαν οἱ Ἕλληνες, δείχνοντας τόλμη μαζὶ μὲ στρατιωτικὴ πειθαρχία. Καὶ συνηθισμένοι σὲ τέτοιου εἶδους ἐκστρατείες, ξέροντας νὰ ἀγωνίζωνται ἐναντίον αὐτῶν τῶν ἐχθρῶν, συνετέλεσαν σὲ μεγάλο βαθμὸ στὴ χριστιανικὴ νίκη. Γιὰ τοῦτο δικαίως θαυμάστηκαν, ἐπαινέθηκαν κι' ἀνταμείφθηκαν ἀπὸ τοὺς ἡγεμόνες.»

ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΙΣ... «ΤΕΡΑΤΟΣ»,

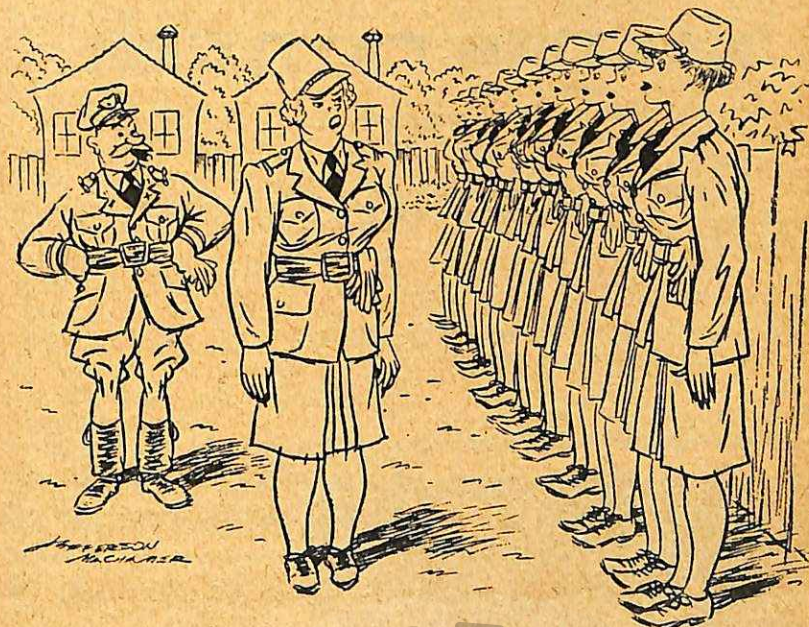
Γαλλικὴ ἔφημερις «Moniteur»—Μάρτιος 1815.

Σειρὰ ἀνακρινωθέντων ἐπὶ τῆς πορείας τοῦ Ναπολέοντος ἀπὸ τὴν νῆσον Ἑλβαν εἰς Παρισίους.

- 9 Μαρτίου : «Τὸ ἀπεχθὲς τέρας ἀπέδρασε ἀπὸ τὸν τόπον τῆς ἐξορίας του»
 10 Μαρτίου : «Τὸ κτῆνος τῆς Κορσικῆς ἀπειδιβάσθη εἰς τὸ ἀκρωτήριον Juan»
 11 Μαρτίου : «Ὁ τίγρις ἐνεφανίσθη εἰς Cap. Στρατεύματα ἐξ ὧν τῶν κατευθύνσεων κινεῖται πρὸς ἀνακοπὴν περαιτέρω προελάσεώς του. Ἀπὸ τὴν ἀθλίαν αὐτὴν περιπέτειαν θ' ἀπομείνῃ ἕνας καταζητούμενος φυγὰς τῶν ὁρέων».
 12 Μαρτίου : «Τὸ τέρας ἐπραγματοποίησε προέλασιν μέχρι τοῦ ὕψους τῆς Grenoble».

- 13 Μαρτίου : «Ὁ τύραννος εὐρίσκεται εἰς Lyon. Ἡ ἐμφάνισίς του ἐνσπείρει παντοῦ τὸν τρόμον».
 18 Μαρτίου : «Ὁ σφετεριστὴς ἐπέτυχε νὰ προσεγγίσῃ τὴν πρωτεύουσάν εἰς ἀπόστασιν 60 ὠρῶν πορείας».
 19 Μαρτίου : «Ὁ Βοναπάρτης προελαύνει μὲ ταχὺν ρυθμὸν. Ἀποκλείεται ὁμως νὰ φθάσῃ εἰς Παρισίους».
 20 Μαρτίου : «Ὁ Ναπολέων αὐριον θὰ εὐρίσκειται ὑπὸ τὰ τεῖχη τῶν Παρισίων».
 21 Μαρτίου : «Ὁ Αὐτοκράτωρ Ναπολέων ἐγκατεστάθη εἰς Fontainebleau».
 22 Μαρτίου : «Χθὲς τὸ ἀπόγευμα ἡ Α.Μ. ὁ Αὐτοκράτωρ ἐφθάσεν εἰς τὰ ἀνάκτορα τῶν Tuileries. ὁ ἐνθουσιασμὸς τῆς ὑποδοχῆς ὑπῆρξεν ἀνευ προηγουμένου».

ΕΠΙΚΙΝΔΥΝΗ ΑΠΟΣΤΟΛΗ

— Λοιπόν, Ποιὰ ἀπὸ σὰς ἀναλαμβάνει καθήκοντα ὑπασπιστοῦ :

ΕΙΛΙΚΡΙΝΕΙΑ

ΦΙΛΟΔΟΞΙΑ

Ὁ διευθυντὴς τοῦ ἐργοστασίου ἦταν στὰ κέφια του. Ἐπῆγε εἰς τὴν αἴθουσα ὅπου ἐπρογεματίζε τὸ προσωπικὸ καὶ ἄρχισε νὰ διηγῆται εὐθυμῶς ἱστοριοῦλες. Ὅλοι γελοῦσαν ξεκαρδισμένοι, ὅλοι ἐκτὸς ἀπὸ μὴ κοπέλλα.

— Τί συμβαίνει ; τὴν ρώτησε ξερικὰ ὁ διευθυντὴς. Δὲν ἔχεις χιούμορ ; Γιατὶ δὲν γελάς καὶ σὺ ;

— Γιατὶ νὰ γελάσω ; ἀπήντησε ἡ κοπέλλα. Δὲν ἔχω καμμιά ὑποχρέωσι. Φεύγω αὐριο.

Ἕνας ἡθοποιὸς τοῦ κινηματογράφου εἶχε παίξει τὸ ρόλο τοῦ Λίνκολν μὲ πολλὴ μεγάλη ἐπιτυχία. Ὅταν τελείωσε ὁμως τὸ «γύρισμα» τῆς ταινίας, ἐξακολουθοῦσε νὰ κρατᾷ τὸ ὕφος τοῦ Λίνκολν, νὰ φορᾷ ρούχα παλαιᾶς ἐποχῆς καὶ νὰ μὴν ξυρίξῃ τίς φαβορίτες του.

Καὶ ἕνας ἄσπονδός του φίλος παρετήρησε : «Αὐτὸς ὁ χριστιανὸς δὲν θὰ ἡσυχάσῃ ἂν δὲν τὸν δολοφονήσουν...»

Η ΚΛΑΣΙΚΗ ΓΛΥΠΤΙΚΗ ΤΗΣ ΑΦΡΙΚΗΣ

Τοῦ
WILLIAM FAGG

Γενικά υπάρχει ἡ ἀντίληψις πὺς ἡ Ἀφρικανικὴ γλυπτικὴ εἶναι πρωτόγονη καὶ παραμορφωτικὴ. Ὡστόσο ὁ νατουραλισμὸς τῶν γλυπτῶν τοῦ Ἀἴφ τῆς Νιγηρίας, πὺν χρονολογοῦνται ἐδῶ καὶ πολλοὺς αἰῶνες, θυμίζει τὴν Αἴγυπτο ἢ καὶ αὐτὴν τὴν Ἑλλάδα. Ὁ Οὐίλλιαμ Φάγκ, ἐφορὸς τῆς Ἀφρικανικῆς Συλλογῆς τοῦ Βρετανικοῦ Μουσείου, μᾶς μιλεῖ γιὰ τὰ γλυπτὰ αὐτά.

Απὸ τὰ μέσα περίπου τοῦ 19ου αἰῶνος πολλοὶ ἀρχαιολόγοι, ἐθνολόγοι καὶ περιηγηταί, ἱεραπόστολοι καὶ ἀπλοὶ μορφωμένοι ἄνθρωποι, ἄρχισαν σιγὰ-σιγὰ νὰ καταλαβαίνουν τὴν ἀξία τῶν πρωτόγονων γλυπτῶν τῆς Ἀμερικῆς, τῆς Ὠκεανίας καὶ τῆς Ἀφρικῆς, πὺν τὴν ἐποχὴ ἐκείνη συνέρρεαν στὰ μουσεῖα τῆς Εὐρώπης.

Δεῖλὰ καὶ πάλι στὴν ἀρχή, στὴν τελευταία δεκαετία τοῦ 19ου αἰῶνος καὶ στὰ πρῶτα χρόνια τοῦ 20ου, ὠρισμένοι καλλιτέχνες ἄρχισαν νὰ ἐκτιμοῦν καὶ νὰ διακηρύσσουν τὴν αἰσθητικὴν ἀξία τῶν πρωτόγονων καὶ ἐξωτικῶν, — καὶ ἀργότερα τῶν πρωτόγονων ἁπλῶς — γλυπτῶν πὺν «ἀνακάλυπταν» στὰ μουσεῖα. Αὐτὸ

πὺν κυρίως ἀπασχολοῦσε τοὺς διάφορους μελετητὰς ἦταν, καὶ ἐξακολουθεῖ νὰ εἶναι, ἡ ἐξωτερικὴ μορφή τῶν ἔργων αὐτῶν. Πολὺ λίγο ἢ καὶ καθόλου δὲν τοὺς ἀπασχολεῖ τὸ περιεχόμενό τους, ἡ ἔμπνευσις πὺν ὠδήγησε τὸν καλλιτέχνη στὴν κατασκευὴ τους. Εὐκολὲς γενικεύσεις ἦρθαν νὰ ἐξηγήσουν τὸν διαφορετικὸ βαθμὸ τῆς τυποποιήσεως πὺν ὁπάρχει στὰ γλυπτὰ τῶν διαφόρων φυλῶν, μὲ θάσι πάντα τοὺς φόβους καὶ τοὺς ἀνικανοποίητους πόθους τῆς σύγχρονης Εὐρωπαϊκῆς κοινωνίας καὶ μὲ στήριγμα τὴν ψυχανάλυσις πὺν ἀκόμη θρίσκεται στὰ σπάργανα. Ὁ τρόπος μὲ τὸν ὁποῖο οἱ σημερινοὶ καλλιτέχνες ἀντικρύζουν τὴν πρωτόγονη τέχνη εἶναι κυρίως

«λογικὸς» καὶ ἐνσυνείδητος. Ἦσως μάλιστα νὰ μὴν μποροῦσε νὰ εἶναι καὶ ἄλλοιῶς, ἀφοῦ οἱ ἀκαδημαϊκοὶ περιορισμοὶ τοὺς ὁποῖους ζητοῦν νὰ ἀποτινάξουν, ἔχουν οἱ ἴδιοι λογικὴ τὴν προέλευσί τους.

Οἱ ἀνακαλύψεις πὺν ἔγιναν τελευταῖα στὸ Ἀἴφ τῆς Ν. Νιγηρίας πλούτισαν τίς γνώσεις μας ὡς πρὸς τὴν Ἀφρικανικὴ τέχνη, ἀλλὰ συγχρόνως αὐξήσαν καὶ τὸ μυστήριον πὺν πάντα τὴν περιέβαλλε. Ἦδη σήμερα ἔχουμε κάπου 50 παραδείγματα τῆς τέχνης αὐτῆς — εἴκοσι σὲ χαλκὸ, τὰ ὑπόλοιπα σὲ τερρακότα — ἀπὸ τὰ ὁποῖα μποροῦμε νὰ τὴν ἀξιολογήσουμε.

Ἀπὸ τεχνικῆς ἀπόψεως, τὰ λεγόμενα χάλκινα ἔργα εἶναι ἀπὸ δρεῖχαλκο, δηλ. ἀπὸ μίγμα χαλκοῦ καὶ κασσιτέρου, καὶ εἶναι χυμένα ὅπως τὰ ἀγάλματα τῆς Ἀρχαίας Αἰγύπτου, τῆς Κίνας, τῶν Ἰνδιῶν, τῆς Ἑλλάδος, τῆς Ρώμης τῆς Ἰταλίας τῆς Ἀναγεννήσεως καὶ τῆς σύγχρονης Εὐρώπης, ἀκόμη καὶ τῆς προ-Κολομβιανῆς Ἀμερικῆς.

Ἀκριβῆς χρονολογίαις τῶν γλυπτῶν τοῦ Ἀἴφ δὲν εἶναι δυνατή. Πάντως ἀπὸ διάφορες τοπικὲς παραδόσεις καὶ ἀνάλογα μὲ τὴν τεχντροπία τους, οἱ εἰδικοὶ τὰ τοποθετοῦν γύρω στὸν 12ο ἢ στὸν 14ο αἰῶνα μ. Χ.

Μεγαλύτερο ἐνδιαφέρον παρουσιάζουν τὰ κεφάλια. Κάθε

ἓνα ἔχει τὸν δικὸν τοῦ ἀτομικὸν χαρακτήρα καὶ μάλιστα σὲ τόσο ἔντονον βαθμὸ, ὥστε πολὺ λίγες ἀμφιβολίες μένουν ὅτι πρόκειται γιὰ πορträίτα καὶ μάλιστα ἀνθρώπων ζωντανῶν. Ἄν ἐξαιρέσουμε κάποια συμβατικότητα στὴν ἀπεικόνισι τῶν ματιῶν καὶ τῶν αὐτιῶν, μποροῦμε νὰ ποῦμε πὺς, τόση φυσικότητα, σπάνια ξαναπέτυχε ὁ ἄνθρωπος, ἀνεξάρτητα ἀπὸ χώρα καὶ ἐποχὴ. Οἱ καλλιτέχνες τοῦ Ἀἴφ κατὰφεραν, μὲ ἐπιδεξιότητα, νὰ ἀποδώσουν τόσο τὴν ἐπιφάνεια, ὅσο καὶ τὸν ὑποκείμενον καὶ κεκαλυμμένο σκελετό.

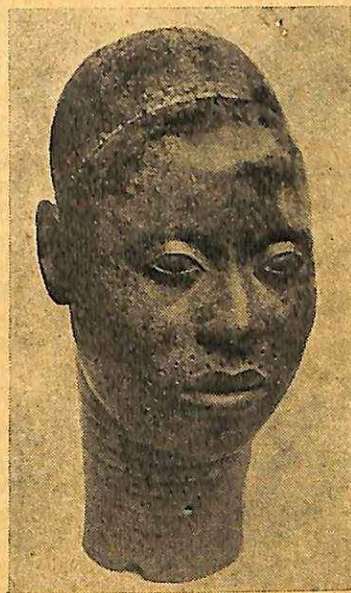
Κανεῖς ἀπὸ ὅσους ἔχουν ἐξεικειωθῇ μὲ τὰ ἰδιαίτερα χαρακτηριστικὰ τῆς Ἀφρικανικῆς

Τὸ ὑψηλότερον καὶ βαρύτερον ἀπὸ τὰ προϋντίζονα κεφάλια πὺν εὐρέθησαν εἰς τὸ Ἀἴφ.

Μπρούντζινος μπουστός, ύψ. $14\frac{1}{2}$ ίντσων. Παριστάνει αρχηγό των "Αϊφ με όλα τα βασιλικά διάσημα εκτός από το κάλυμμα της κεφαλής. 'Ακριβώς τα ίδια φορούσε στη στέψη του, το 1934, ο σημερινός αρχηγός των "Αϊφ.

Κεφάλι από χαλκό ύψους 9 ίντσων. Οι τρύπες παριστάνουν γένεια, και άλλοτε γεμάτες με μαύρες γυαλιστερές χάνδρες.

Κεφάλι από τερρακότα. Οι κάθετες ραβδώσεις στο πρόσωπο έχουν θρησκευτική σημασία και τις κάνουν και σήμερα στους νέους.

γλυπτικής δεν μπορεί να μην εκπλαγή από την αντίθεσι που παρουσιάζουν τα έργα του "Αϊφ με τα έργα των άλλων περιοχών. 'Ο Νέγρος καλλιτέχνης — πράγμα έντελως αφύσικο — όταν συλλαμβάνη ένα έργο, δεν αρχίζει με την πρόθεσι να φτιάξη πιστό αντίγραφο του μοντέλου που έχει εμπρός του. Συνήθως θέλει να αποδώση το πνεύμα ή τη θεία υπόστασι κάποιου πράγματος ή προσώπου. 'Ο πρόγονος πρέπει να άπαθανατιστή για κάτι, για κάποιο χάρισμα ή χαρίσματα του όπως π. χ. για την ύψηλοφροσύνη του, ή τη σοφία του, ή οποία όμως δεν αποδίδεται αποκλειστικά στον πρόγονο που άπαθανατίζεται, μα στους προγόνους της φυλής γε-

νικά. "Ετσι ο καλλιτέχνης δεν προσπαθεί να αποδώση ανθρωπομορφικά το μοντέλο του, αλλά να δώση μία ή περισσότερες εκφράσεις του. Γι' αυτό η 'Αφρικανική γλυπτική δεν δέχτηκε ποτέ τον νατουραλισμό.

'Αντίθετα, στο "Αϊφ, ούτε ο γλύπτης, ούτε ο πλάστης δεν υποτάχτηκε σ' αυτόν τον κανόνα. 'Από την αρχή έθεσε σκοπό του την απεικόνισι του ανθρώπου — ίσως κάπως εξιδανικευμένου — και την έξυψισι της ανθρώπινης μορφής του, χωρίς να καταστρέψη τη φυσική Ισορροπία. Πώς όμως μπόρεσαν οι 'Αφρικανοί γλύπτες, στους οποίους ή τυποποίησι έρχεται τόσο φυσικά, να φθάσουν στην σύλληψι της ανθρώπινης μορφής; Πολλοί τους

άρνούνται αυτό το επίτευγμα : Οί σύγχρονοι καλλιτέχνες πιστεύουν πώς το μικρόβιο του νατουραλισμού μόνον οί ξένοι μπορεί νά τὸ πῆγαν. Ὡστόσο, δεχόμενοι πὼς ὁ νατουραλισμός αὐτὸς ἀποκλείεται νά ἀναπτύχθῃκε στὸ "Αἴφ ἐντελῶς φυσικά, δεχόμεστε μιὰ θεωρία πὺ ἔχει ξεπεραστὴ ἐδῶ καὶ πενήντα χρόνια. Κάποιος ἀρχηγὸς τοῦ "Αἴφ, μπορεῖ, ὅπως ὁ Φαραῶ Ἀχνατὸν τῆς Αἰγύπτου, νά ἐπέβαλε τὸν νατουραλισμὸ μὲ νόμο! Ὡ-

στόσο δὲν μποροῦμε νά μὴν ἀναζητήσουμε τὰ σπέρματα αὐτῆς τῆς ἐπιδράσεως στὴν Ἀρχαία Αἴγυπτο.

Τὰ προβλήματα αὐτὰ ἀσφαλῶς μόνον οἱ ἀρχαιολόγοι θὰ τὰ λύσουν. Ἐκεῖνο ὅμως πὺ μποροῦμε νά ποῦμε σήμερα, εἶναι ὅτι ἡ ἀνακάλυψι τῶν γλυπτῶν τοῦ "Αἴφ ἀνύψωσε τὴν Ἀφρικανικὴ τέχνη σὲ σημεῖο πὺ νά μπορῇ νά ὑποστῇ τῇ συγκρίσει μὲ τὴν τέχνη ὁποιασδήποτε ἄλλης ἡπείρου.

Γὰ περισσότερα ἀπὸ τὰ γλυπτὰ τοῦ "Αἴφ βρίσκονται στὸ Μουσεῖο πὺ ἰδρύθηκε ἐκεῖ. Δύο βρίσκονται στὸ Βρετανικὸ Μουσεῖο καὶ δύο στὶς Ἡνωμένες Πολιτεῖες. Μερικὰ ἐπίσης βρίσκονταν στὸ Βερολίνο πρὶν ἀπὸ τὸν πόλεμο, ἀλλὰ ἡ τύχη τοὺς ἀγνοεῖται. Τὸ Βρετανικὸ Μουσεῖο, ἐκτὸς ἀπὸ τὰ δύο πρωτότυπα, ἔχει ἀντίτυπα ὅλων τῶν ἄλλων.

ΤΑ ΑΣΥΜΒΙΒΑΣΤΑ...

— Ἐγνώρισα κάποτε ἕνα ξύπνο καὶ τίμιο κομμουνιστὴ...

— Ἀδύνατον!

— Πὼς ἀδύνατον ;

— Ἀδύνατον: Διότι ἐὰν εἶναι ξύπνος καὶ κομμουνιστὴς δὲν εἶναι τίμιος. Ἐὰν εἶναι τίμιος καὶ κομμουνιστὴς δὲν εἶναι ξύπνος. Καὶ ἐὰν εἶναι καὶ ξύπνος καὶ τίμιος... τότε δὲν εἶναι κομμουνιστὴς...

Οἱ γυναῖκες μας φέρονται ἀκριβῶς ὅπως ἡ ἀνθρωπότης φέρεται εἰς τοὺς Θεοὺς τῆς : Τοὺς λατρεύει καὶ ὅλο καὶ τοὺς ζητεῖ.

— Ὁσκαρ Οὐάιλντ

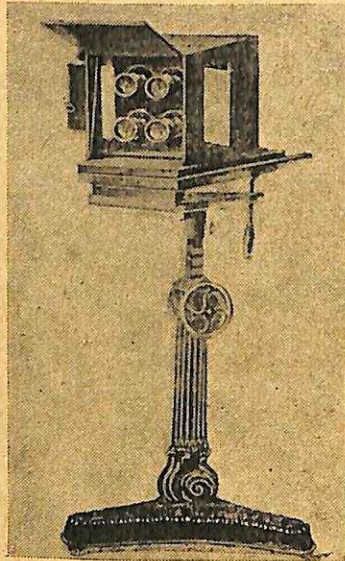
ΣΤΟΙΧΗΜΑ !

Στοίχημα, ὅτι δὲν μπορεῖτε νά κυττάξετε αὐτὴ τὴν φωτογραφία ἕνα λεπτό χωρὶς νά χασμουρηθῆτε...

Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑΣ

Ένας πρόλογος

Η φωτογραφία ούτε εφευρέθηκε, ούτε ανακαλύφθηκε.

Μέσα σε πάρα πολλά χρόνια, πολλοί έρευνήται βοήθησαν και συνεργάστηκαν υπομονετικά για να δημιουργήσουν την τέχνη και την επιστήμη της φωτογραφίας. Μπορούμε όμως να πούμε ποιός έκανε πρώτος την αρχή. Ποιός έβαλε το πρώτο λιθάρι στο οικοδόμημα και ποιοι διαδοχικά βοήθησαν στο χτίσιμο.

Αυτός ήταν ο Άριστοτέλης, ο Σταγειρίτης φιλόσοφος, ο οποίος έδω και 23 αιώνες διετύπωσε πρώτος το νόμο του «σκοτεινού θαλάμου». Αυτός είπε πρώτος: «Αν κλείσουμε ένα δωμάτιο ή ένα κουτί, καλά, ώστε να μη μπαίνει φως από πουθενά και ανοίξουμε μια πολύ μικρή τρυπούλα στη μια πλευρά, τότε το φως που περνάει από το άνοιγμα αυτό θα σχη-

ματίσει την εικόνα του ήλιου στην απέναντι πλευρά.

Ακόμη και τώρα υπάρχουν τέτοια «μοντέλα» του Άριστοτέλους και ακόμη χρησιμοποιούνται. Είναι κάτι κουτιά με μικροσκοπικό άνοιγμα και με φωτογραφικό φιλμ στην πλευρά που σχηματίζεται το είδωλο του αντικειμένου. Βγάζουν δε αρκετά καλές φωτογραφίες. Μπορεί ο καθένας να τις κατασκευάσει. Ούτε στοιχίζουν, ούτε είναι δύσκολα κατασκευάζοντας. Μόνο θέλει προσοχή ώστε το άνοιγμα να είναι πολύ μικρό, γιατί τότε μόνο οι φωτεινές ακτίνες αναγκάζονται να συμπεριφερθούν κατά όρισμένο τρόπο, ν' ακολουθήσουν δηλαδή τέτοια πορεία ώστε να σχηματίσουν το είδωλο του αντικειμένου στη φωτογραφική επιφάνεια. Αν το άνοιγμα γίνει μεγαλύτερο, τότε οι ακτίνες σκορπίζονται. Το

κακό είναι ότι το πολύ μικρό αυτό άνοιγμα αφήνει να περνά ελάχιστο φως και συνεπώς για να έρεθισθεί ή ευαίσθητη επιφάνεια του φιλμ και να βγεί φωτογραφία πρέπει να περάσει πολλή ώρα. Χρειάζεται δηλαδή πολύ μεγάλη «πόζα».

Έδω και τετρακόσια χρόνια ένας ευγενής Βενετσιάνος, ο Νταβιέλλο Μπάρμπαρα, βρήκε τρόπο να μεγαλώσει το άνοιγμα ώστε να μπαίνει περισσότερο φως και συγχρόνως να κάνει τις ακτίνες να πειθαρχήσουν. Έβαλε πάνω στην τρύπα φακό. Η «Κάμερα όμπσκούρα», ο «σκοτεινός θάλαμος» του Μπάρμπαρα είναι ο πρώτος μεγάλος σταθμός στην κατασκευή της φωτογραφικής μηχανής. Από τότε ο «σκοτεινός θάλαμος» πέρασε από τα χέρια πολλών και διασήμων ερευνητών και κατασκευαστών και με συνεχείς τελειοποιήσεις έφθασε στις τελειές φωτογραφικές μηχανές που μας προσφέρουν σήμερα ο Λάιτς, ο Κοντάκ, ο Τσάις.

Έτσι φθάσαμε να έχουμε φωτογραφική μηχανή. Αλλά η φωτογραφική μηχανή είτε είναι μια απλή «Κάμερα όμπσκούρα» χωρίς φακό, είτε το τελευταίο μοντέλλο της Λάικα με φακό f 1 : 1,5 δεν μπορεί να κάνει τίποτε παραπάνω παρά να σχηματίσει ένα αύλο και φευγαλέο είδωλο της πραγματικής εικόνας. Αυτή η εικόνα πρέπει να τυπωθεί. Και έτσι, γυρίζοντας πάλι στα πρώτα χρόνια της φωτογραφίας, βρίσκουμε ότι παραλλήλως με τους σκοτεινούς θαλάμους έχουν αρχίσει και οι έρευνες για να βρεθούν όλες ευαίσθητες στο φως. Ήδη ο πρωτόγονος άνθρωπος είχε προσέξει ότι το δέρμα του μαυρίζει στον ήλιο. Ο Άριστοτέλης απέ-

δωσε το χρώμα των φυλών σε χημική ενέργεια του ήλιου και ο Πλίνιος παρατήρησε ότι η ατμόσφαιρα — όπως νόμιζε — μαυρίζει τα άλατα του αργύρου. Δεκαοχτώ αιώνες αργότερα ο Γερμανός Σούλτσε απέδειξε ότι το μαύρισμα δεν οφείλεται στην επίδραση της ατμοσφαιρας, αλλά στην επίδραση του φωτός.

Προσπάθησε και αυτός και άλλοι επιστήμονες να άποτυπώσουν την εικόνα πάνω σε πλάκες χλωριούχου αργύρου. Το μόνο που κατώρθωσαν ήταν να άποτυπώσουν μερικές σκιές πάνω στην πλάκα, τις οποίες όμως δεν μπορούσαν να σταθεροποιήσουν.

Το 1826, ένας Γάλλος, ο Νικηφόρος Νιέπς, πέτυχε την πρώτη μόνιμη εικόνα. Ο Νιέπς αφού άπογοητεύτηκε με τα άλλα αργύρου, δοκίμασε μια άλλη μέθοδο. Είχε ανακαλύψει ότι η πίσσα — και ιδίως η πίσσα της Ίουδαίας — άμα έκτεθεί στο φως δεν διαλύεται πιά σε όρισμένα άρωματικά έλαια. Άλειψε λοιπόν μια μεταλλική πλάκα μ' αυτή την πίσσα, την έβαλε μέσα στον «σκοτεινό θάλαμο», άνοιξε το φακό και την εξέθεσε αρκετή ώρα στο φως. Μετά πήρε την πλάκα και την έβαλε σ' ένα λουτρό με άρωματικό έλαιο. Τα σημεία της πλάκας όπου η πίσσα δεν είχε υποστεί την επίδραση του φωτός διελύθησαν και έμεινε μόνο η μεταλλική επιφάνεια της πλάκας γυμνή. Σε όσα σημεία η πλάκα είχε φωτισθεί, η πίσσα παρέμεινε άδιάλυτη και σχημάτιζε την εικόνα του αντικειμένου που είχε φωτογραφηθεί. Η πλάκα αυτή που με διάφορες έπεξεργασίες τυπογραφικής φύσεως μπορούσε να τυπωθεί σε πολλά αντίτυπα, έδωσε την πρώτη φωτογραφία.

Η μέθοδος Νιέπς είχε ένα θα-

σικό ελάττωμα που απέκλειε την πρακτική εφαρμογή της: ο χρόνος της πόζας, με δυνατό ήλιο, δεν μπορούσε να είναι λιγώτερος από 6—8 ώρες. Αυτό φυσικά έκανε αδύνατη τη φωτογράφησι προσώπων και αντικειμένων που έκινούντο.

Αργότερα συνεργάστηκε με ένα συμπατριώτη του, τον Λουί Νταγκέρ, ένα πολυμήχανο ζωγράφο που ασχολείτο με την κατασκευή διοραμάτων. Τα «διοράματα» ήταν, μπορεί να πη κανείς, ο κινηματογράφος της εποχής.

Ο Νταγκέρ, λοιπόν, θέλοντας οι εικόνες των διοραμάτων του να είναι, όσο γινόταν πιο φυσικές, έρχισε να ασχολείται με «σκοτεινούς θαλάμους» και να μελετά πώς θα κατορθώσει να συγκρατήσει για πάντα τις ωραίες εικόνες που έβλεπε στο θαμπόγυαλο της μηχανής του.

Πρέπει να σημειώσουμε ότι τότε οι σκοτεινοί θάλαμοι έχρησιμοποιούντο πολύ από τους ζωγράφους για να τους βοηθούν στην εργασία τους. Έβάζαν στο σημείο που σχηματίζονταν τα είδωλα ένα διαφανές χαρτί και με το μολύβι σκιτσάριζαν την εικόνα.

Ο Νταγκέρ στις προσπάθειές του για την αποτύπωση της εικόνας παρατήρησε ότι το φως της ημέρας προκαλούσε αλλοιώσεις στα χρώματα που περιείχαν ιώδιο. Η συνεργασία του με τον Νιέπς έρχισε να αποδίδει, αλλά δυστυχώς ο Νιέπς σε λίγο πέθανε.

Συνεχίζοντας μόνος, ο Νταγκέρ ανέκάλυψε ότι αν μια πλάκα αργύρου έκτεθη σε ατμούς ιωδίου σχηματίζεται στην επιφάνεια ένα στρώμα ιωδιούχου αργύρου. Η επιφάνεια αυτή του ιωδιούχου αργύρου είχε μια περίεργη αντίδρασι στο φως. Το φως πέφτον-

τας πάνω της προκαλούσε διάσπασι του μεταλλικού αργύρου από την ένωσι με το ιώδιο. Ο μεταλλικός αυτός άργυρος είχε μορφή μελανών μορίων. Έπειδή δε η εικόνα που προβάλλεται από το φακό στην πλάκα δεν είναι τίποτε άλλο από φωτεινές διαβαθμίσεις, για το αυτό, ανάλογα με την έντασι των φωτεινών διαβαθμίσεων, προκαλούνται και αντίστοιχες σε ένταση διασπάσεις του ιωδιούχου αργύρου.

Γεννήθηκαν όμως δύο προβλήματα. Πρώτον, όσα μέρη της επιφανείας δεν είχαν προσβληθεί από το φως, άμα έβγαينه ή πλάκα από το σκοτεινό θάλαμο προσεβάλλοντο και έτσι όλη η επιφάνεια εμαύριζε. Το πρόβλημα αυτό το έλυσε βυθίζοντας την πλάκα σε μια δυνατή διάλυσι κοινού αλάτος. Το αλάτι διέλυε τον ιωδιούχο άργυρο και άφινε μόνο τον μεταλλικό άργυρο που σχημάτιζε την εικόνα.

Το δεύτερο πρόβλημα ήταν ότι για να μαυρίση αρκετά ή πλάκα και να φαίνεται καθαρά η εικόνα χρειάζονταν αρκετές ώρες πόζας.

Η τύχη βοήθησε τον Νταγκέρ να λύση και αυτό το πρόβλημα κάνοντας συγχρόνως και μια βασική ανακάλυψι: «την λανθάνουσα εικόνα». Μια μέρα δεν φώτισε αρκετά όπως συνήθως μια πλάκα ή οποία μετά το φιδάρισμα παρουσίαζε μια πολύ άμυδρά εικόνα. Ο Νταγκέρ την πήρε και την πέταξε σ' ένα ντουλάπι νομίζοντάς την άχρηστη. Στο ντουλάπι αυτό υπήρχε και ένα μπουκάλι με υδράργυρο, χωρίς βούλωμα. Όταν ύστερα από λίγο καιρό τυχαίως κύτταξε αυτή την πλάκα σόσισε βλέποντας μια έντονη εικόνα με θαυμάσιους τόνους. Τι είχε συμβή; Οι ατμοί του υδραργύρου από το άνοιχτό μπουκάλι

«Ο Λαγκεροτυπίστας», ξυλογραφία του 1849. Η πολυτέλεια της εγκατάστασής του πρωτοπόρου φωτογράφου έχει ως κύριον σκοπόν να καθησυχάση τον πελάτη. Στην εικόνα, ο βοηθός προσπαθεί να πείση τὸν νευρικό κύριο, νὰ στηρίξη τὸ κεφάλι στὸ σιδερένιο στεφάνι, πὸν θὰ τὸν βοηθήσῃ νὰ σταθῇ ἀκίνητος.

είχαν έπικαθήσει πάνω στά σημεία που είχε προσβληθή ο άργυρος και τόν είχαν «έμφανίσει».

Αυτό έκανε τόν Νταγκέρ νά σκεφθή ότι ή εικόνα υπήρχε «λανθάνουσα» έστω και άν δέν φαινόταν. Συνεπώς ο χρόνος της πόζας δέν ήταν άπαραίτητο νά είναι τόσο μεγάλος.

Είχε συμβή κάτι άνάλογο μ' αυτό που συμβαίνει όταν υπάρχουν δυσδιάκριτα δακτυλικά άποτυπώματα σέ μιά γυάλινη έπιφάνεια. Για νά τά δής καλύτερα, «φυσάς» τó γυαλί. Τότε τά σχεδόν άόρατα μόρια του λίπους που άφίνουν τά δάκτυλα άρχίζουν νά φαίνονται καθαρά, γιατί πάνω τους έπικάθονται άπειρα μικρά σταγονίδια από τήν άναπνοή και τά «έμφανίζουν».

Τό κυνηγητό αυτό της εικόνας από τόν Νταγκέρ προκάλεσε τό ένδιαφέρον όλου του κόσμου. 'Ο περίφημος έφευρέτης του τηλεγράφου, Μόρς, περνώντας από τό Παρίσι ζήτησε νά δη τόν Νταγκέρ. Σ' ένα άρθρο του που δημοσίευσε ο «Παρατηρητής» της Ν. 'Υόρκης έκφράζεται μέ σχεδόν παιδική συγκίνηση και θαυμασμό γι' αυτή τήν καταπληκτική έφεύρεση.

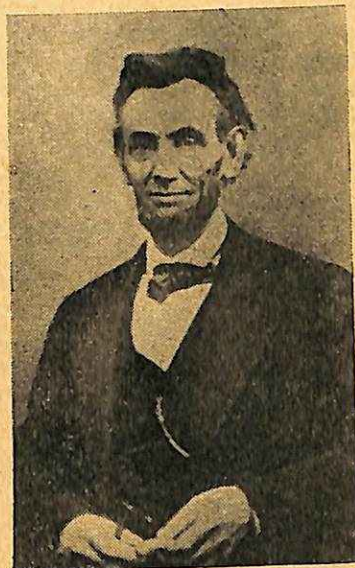
Οί 'Αμερικανοί επί 15 χρόνια, από τό 1839 που άνεκινώθη έπισημως ή έφεύρεση, ξετρελλάθηκαν μέ τήν καινούργια αυτή τέχνη. Οί «Δαγκεροτυπίσται», όπως έλεγαν τότε τους φωτογράφους, ξεφύτρωναν σάν μανιτάρια. 'Οσοι 'Αμερικανοί σέβονταν τόν έαυτό τους, θεωρούσαν υποχρέωσί τους νά άπαθανατιστούν μέ τή μέθοδο του Νταγκέρ. 'Όταν ή μόδα αυτή έφθασε στο ζενίθ της υπελόγισαν ότι 3.000.000 'Αμερικανοί «έδαγκεροτυπούντο» κάθε χρόνο. Και νά σκεφθή κανείς ότι τό νά κάνης τό πορτραίτο σου μέ

τή μέθοδο του Νταγκέρ ήταν άληθινό μαρτύριο, γιατί έπρεπε νά καθήσης άκίνητος, μέ τό πρόσωπο άλειμμένο άλεϋρι, μέσα στον ήλιο επί 15 — 20 λεπτά.

Οί «Δαγκεροτυπίσται» όμως έκαναν χρυσές δουλειές και τά άτελιέ τους συναγωνίζονταν σέ χλιδή και σέ πολυτέλεια.

«...Είναι παλάτια που μπορούν νά συγκριθούν μέ τις παραμυθένιες κατοικίες που χτίζουν στην 'Ανατολή. Έχουν μαρμαρίνες κολώνες σκαλιστές, κουρτίνες πανάκριβες και πλούσια κεντημένες. Πίνακες μεγάλων ζωγράφων μέσα σέ πολυτελή πλαίσια στολίζουν τους τοίχους. Κάτω στο πάτωμα είναι στρωμένα πανάκριβα πολυτελή χαλιά όπου τό πόδι σου βυθίζεται μαλακά. Μέσα σέ έπιχρυσωμένα κλουβιά κελαιδούν πουλιά από όλα τά μέρη του κόσμου. Γύρω τους έξωτικά φυτά μέ μυρωδάτα λουλούδια άρωματίζουν τήν άτμόσφαιρα. Κάθε τι εκεί μέσα συντελεί για νά διασκεδάση τό μυαλό του έπισκέπτη από τις φροντίδες του και νά τό ήρεμήσει. Μέσα σέ τέτοιο περιβάλλον πώς είναι δυνατόν νά διστάσης μπροστά στά έξοδα ένός πορτραίτου ;»

«Άπειρα είναι τά χαριτωμένα έπεισόδια για αυτά τά πρώτα χρόνια της φωτογραφίας. Ένα από αυτά διηγείται πώς ένας νέος Γάλλος δαγκεροτυπίστας κατεστράφη στην 'Αμερική από μιά «παρεξήγηση». Αυτός περιώδευε τις πολιτείες της 'Αμερικής μεταφέροντας τό στούντιό του πάνω σ' ένα μεγάλο άμάξι. Κάποτε, ήρθε σέ μιά μικρή πόλη και άρχισε νά εργάζεται. Μέσα στους πρώτους πελάτες του ήταν και δύο νεαρές κυρίες της «καλής κοινωνίας» της πόλεως. 'Ο φωτογράφος έβαλε τή μιά νά ποζάρη, τακ-

Μία από τις καλύτερες «πρώτες» φωτογραφίες. 'Ο 'Αβραάμ Λίνκολν, πορτραίτο του Γκάρντενερ. (1862)

τοποίησε τή μηχανή του και μπήκε στο σκοτεινό θάλαμο για νά έτοιμάση τήν πλάκα. 'Η δεύτερη νέα κυρία έπωφελήθηκε της άπουσίας του και πλησίασε νά δη τήν μηχανή. 'Αλλά ή έκπληξι της ήταν μεγάλη όταν είδε τήν φίλη της στο θαμπόγυαλο... ανάποδα.

—Καίτη, φώναξε, στέκεσαι μέ τό κεφάλι κάτω και τά πόδια ψηλά.

‘Η Καίτη, συγχισμένη για τήν προσβολή που της έκανε ο φωτογράφος, πετάχτηκε από τήν κρέκλα της και έφυγε δρομαίως μαζί μέ τήν φίλη της. Στά πυρριτανικά έθιμα της εποχής αυτό τό άναποδογύρισμα, έστω και στο θαμπόγυαλο, θεωρήθηκε μεγάλη προσβολή. Οί δύο κυρίες δέν περιωρίστηκαν άπλως νά φύγουν ά-

πό τό άτελιέ, αλλά διέδωσαν και σέ όλη τήν πόλη τό τί τους συνέβη. Σέ λίγο όμως έξαγριωμένων πολιτών, πολióρκησε τό άμάξι του φωτογράφου, τό έσυρε σ' ένα λόφο πάρα πέρα και τό κύλησε μέ όλο του τό περιεχόμενο. 'Ο φωτογράφος μπροστά στην κακία του πλήθους θεώρησε τόν έαυτόν του τυχερό που έσωσε τή ζωή του...

Τόν ίδιο ακριβώς καιρό που ο Νταγκέρ παρουσίασε τήν Δαγκεροτυπία, ο 'Αγγλος Τάλμποτ έργαζότανε σέ άλλη θάλα.

'Ανεκάλυψε και αυτός, όπως ο Νταγκέρ, τήν «λανθάνουσα εικόνα», και βρήκε τρόπο νά τήν εμφανίση μέσα σέ ένα λουτρό μέ διάλυσι γαλατικού όξέος και νιτρικού άργύρου. 'Η μέθοδος του ήταν τελείως διαφορετική από τήν μέθοδο του Νταγκέρ και για πρώτη φορά χρησιμοποιήθηκε χημικός τρόπος για τήν εμφάνιση.

'Ο Τάλμποτ ήταν επίσης ο πρώτος που έκανε άρνητική εικόνα και κατόπιν θετική σέ χαρτί φωτογραφικό. Στόν Τάλμποτ ακόμη όφείλεται και ή ανακάλυψις του (Νυποσουφλίτ) που άντικατέστησε τό άλάτι για τό «φιξάρισμα», μέ τεράστια διάφορα στά άποτελέσματα.

'Από τότε ή φωτογραφία προώδευσε άλματωδώς. Χιλιάδες άνθρωποι σ' όλο τόν κόσμο ήσυχολούντο φανατικά μ' αυτή τή νέα έφεύρεση. 'Αλλοι για τό κέφι τους, άλλοι για τά πειράματά τους σέ άλλους κλάδους της έπιστήμης και άλλοι για νά κερδίσουν χρήματα. Τελειοποιήσεις και νέες μέθοδοι εμφανίζονταν κάθε μέρα. Παράλληλα μέ τή μελέτη του χημικού μέρους της φωτογραφίας άνεπτύχθη και ή μελέτη του όπτικού μέρους. Μεγάλοι κατασκευαστά γυαλιών άσχολήθηκαν

καί παρουσίασαν καταπληκτικούς φακούς.

Ἐκεῖνα ὅμως πού πραγματικά ἔκαναν τὴ φωτογραφία νὰ διαδοθῇ τόσο πολὺ ἦταν ἄφ' ἑνὸς ἡ ἀνακάλυψις ὅτι ἡ τζελατίνη ἀποτελοῦσε ἰδεώδες μέσον γιὰ νὰ συγκρατῇ τὴν εὐαίσθητη οὐσία, γιατί οὔτε ἔσπαζε, οὔτε θάρος εἶχε καὶ ὁ ὄγκος τῆς ἦταν μικρὸς καὶ ἄφ' ἑτέρου ἡ προσωπικότης ἐνὸς δαιμονίου Ἀμερικανοῦ τοῦ Γκεόργκ "Ἡστμαν, ἱδρυτοῦ τοῦ ἐργοστασίου Κοντάκ.

Ὁ "Ἡστμαν τὸ 1888 σκέφθηκε ὅτι τὰ πράγματα εἶχαν ἄρκετὰ ὀριμάσει ὥστε νὰ μπορῇ νὰ φωτογραφίσῃ ὅποιονδήποτε θὰ εἶχε τὴν δεξιότητά νὰ κρατήσῃ μιὰ φωτογραφικὴ μηχανή στὰ δύο του χέρια καὶ τόσο μυαλὸ ὥστε νὰ πατήσῃ ἕνα κουμπὶ προσαρμοσμένο στὴ μηχανή.

Ἡ πρώτη φωτογραφικὴ μηχανή πού ἔφτιαξε παρεδίδετο γεμάτη μὲ ἕνα ρολὸ χαρτί στρωμένο μὲ ζελατίνη, στὴν ὁποία ὑπῆρχε ἡ εὐαίσθητη οὐσία καὶ τόσο μακρὺ ὥστε νὰ μπορῆς νὰ θάλλῃς 100 φωτογραφίες. Τὸ σύνθημά του ἦταν: «Πατήστε τὸ κουμπί. Ἐμεῖς θὰ φροντίσουμε γιὰ ὅλα τὰ ἄλλα». Ὅταν τραβοῦσες καὶ τὶς ἑκατὸ φωτογραφίες ἔσπελνες τὸ κουτὶ στὸ ἐργοστάσιο ὅπου σοῦ ἐμφάνιζαν τὸ φιλμ, ξεκολλοῦσαν τὸ χαρτί καὶ κολλοῦσαν τὴ ζελατίνη ἀνάμεσα σὲ δύο πλάκες γιὰ τὴν ἐκτύπωσι. Ὑστερὰ ξαναγέμιζαν τὴ μηχανή καὶ τὰ ἔσπελναν ὅλα πίσω. Τὸ ἐμπορικὸ ὄνομα πού ἔδωσε ὁ "Ἡστμαν σ' αὐτὸ τὸ προϊόν του ἦταν «Κοντάκ», τὸ ὁποῖον ὅπως ἔλεγε: «Μοιάζει μὲ θόρυβο τοῦ κλίκ τῆς μηχανῆς, εἶναι παράξενο, εὐκολο νὰ τὸ θυμᾶσαι καὶ μπορεῖ νὰ τὸ προφέρουν σὲ ὅλες τὶς γλώσσες». Σιγά-σιγά ἡ παραγωγὴ τοῦ

φωτογραφικοῦ ὕλικου βιομηχανοποιήθηκε, τυποποιήθηκε, ἔγινε φθηνότερη καὶ ἔτσι ὅλος ὁ κόσμος μποροῦσε νὰ ἀπολαύσῃ αὐτὴ τὴν τέχνη.

Ἐν τῷ μεταξύ ὁ Μάξγουελλ στὴν Ἀγγλία τὸν περασμένο αἰῶνα καὶ ὁ Λουμιέρ στὴ Γαλλία στὶς ἀρχὲς τοῦ δικοῦ μας, ἔθεσαν τὶς θάσεις τῆς ἐγχρωμῆς φωτογραφίας.

Ἀργότερα ἡ "Αγκφα μὲ τὸ Ἀγκφακόλор καὶ ὁ Κοντάκ μὲ τὸ Κονταχρόμ προσέφεραν στὸ κοινὸ ἕνα φιλμ πού ἀπέδιδε σὲ θε-

Ἡ φωτογραφικὴ μηχανή γιὰ «ντε-τεκτίβ», ἡ ὁποία λόγω τοῦ μικροῦ σχήματός της δὲν γίνεται ἀντιληπτὴ Ἀγγελία τοῦ "Ἡστμαν, 1889.

τικὴ διαφάνεια (τρανσπαράν) ὅλα τὰ φυσικὰ χρώματα. Τὸ μειονέκτημά τους ἦταν ὅτι δὲν μποροῦσε ὁ ἐρασιτέχνης νὰ τὰ ἐμφάνισῃ μόνος, ἀλλὰ ἔπρεπε νὰ σταλοῦν στὸ ἀντίστοιχο ἐργοστάσιο γιὰ ἐμφάνισι.

Μετὰ τὸν πόλεμο ἡ "Αγκφα - Ἀνσκο τῆς Ἀμερικῆς παρουσίασε τὸ Ἀνσκολор πού ἦταν δυνατόν νὰ τὸ ἐμφάνισῃ ἕνας οἰοσδήποτε ἐρασιτέχνης πού κατεῖχε τὴ διαδικασία τῆς ἐμφανίσεως τῶν κοινῶν φιλμ.

Δυὸ χρόνια ἀργότερα παρουσίασε τὸ Ἀσκο - Πρίντον, ἕνα φωτογραφικὸ χαρτί πού ἀποδίδει ἱκανοποιητικὰ τὰ χρώματα τοῦ φιλμ καὶ χρειάζεται τὴν ἴδια διαδικασία ἐμφανίσεως ὅπως καὶ τὸ Ἀσκολор.

Τώρα ὅλα τὰ ἐργοστάσια παραγωγῆς φωτογραφικῶν εἰδῶν κατασκευάζουν ἐγχρωμα φιλμ. Ἀρέσουν τόσο στὸ κοινὸ καὶ εἶναι τόπο πολῦτιμα γιὰ ἐπιστημονικοὺς σκοποὺς ὥστε προβλέπεται ὅτι σὲ λίγα χρόνια θὰ παραγωνίσουν τελείως τὸ μαῦρο-ἄσπρο φιλμ.

Ἡ φωτογραφικὴ ἐπιστὴμη τὰ τελευταῖα 50 χρόνια παρουσίασε ἐκπληκτικὲς προόδους σὲ ὅλους τοὺς τομεῖς της. Ὁ χώρος δὲν μᾶς ἐπιτρέπει οὔτε κἂν νὰ ἀπαριθμήσουμε τὶς προόδους αὐτές. Δὲν ὑπάρχει ἐκδηλώσις τῆς ἀνθρωπίνης δράσεως πού νὰ μὴ χρειάζεται τὴ βοήθεια τῆς φωτογραφίας. Εἶναι ἀνεκτίμητος βοηθὸς τοῦ μηχανικοῦ, τοῦ ἀρχιτέκτονος, τοῦ τοπογράφου, τοῦ βιολόγου, τοῦ ἐγκληματολόγου καὶ γενικὰ κάθε ἐπιστήμονος.

Πρὸ ἑκατὸ ἐτῶν, ὅταν ἡ φωτογραφία ἦταν στὰ σπάργανα, οἱ ἀστρονόμοι χρησιμοποιοῦσαν αὐτὴ τὴ νέα ἐφεύρεσι γιὰ νὰ φωτογραφίσουν αὐτὸ πού ἔβλεπαν μὲ

τὸ τηλεσκόπιο καὶ μὲ τὸ μάτι τους στὸν ὅραο τοῦ οὐρανοῦ. Σήμερα στὰ περισσότερα ἀστεροσκοπεῖα, ὁ ἀστρονόμος πολὺ σπάνια κυττάζει μὲ τὸ μάτι του στὸ τηλεσκόπιο. Τὸ μεγαλύτερο μέρος τῆς ἐργασίας γίνεται μὲ τὴ φωτογραφία. Ἡ μηχανὴ δὲν φωτογραφίζει μόνον ὅ,τι βλέπει τὸ μάτι τοῦ ἀστρονόμου. Προχωρεῖ ἀκόμη πιὸ πέρα καὶ καταγράφει στὴν εὐαίσθητη πλάκα καὶ ἐκεῖνα ἀκόμη τὰ οὐράνια σώματα πού εἶναι τόσο μακριὰ ἀπὸ μᾶς, ὥστε τὸ μάτι μας νὰ μὴ μπορῇ νὰ διακρίνῃ τὸ φῶς τους.

Ὁ ἐπιστήμων πού δὲν μελετᾷ τεράστια καὶ μακρινὰ σώματα, ἀλλὰ τόσο μικροσκοπικὰ πού δὲν μπορεῖ νὰ τὰ δῇ οὔτε καὶ μὲ τὸ πιὸ δυνατό μικροσκόπιο, μπορεῖ νὰ τὰ φωτογραφίσῃ. Στὸ ἠλεκτρονικὸ μικροσκόπιο ὅπου ἀντὶ γιὰ ἀκτίνες φωτὸς χρησιμοποιοῦνται ἀκτίνες ἠλεκτρονίων, ἡ φωτογραφία μπορεῖ νὰ δεῖξῃ τὸ σχῆμα καὶ τὴ διάθρῳσι «ἀντικειμένων» πού τὸ μέγεθός τους προσδιορίζεται μὲ κλάσμα τοῦ χιλιοστοῦ τοῦ μέτρου μὲ παρανομαστή ἕναν ἀριθμὸ μὲ οὐρὰ ὀλόκληρη μηδενικά.

Φωτογραφίζοντας μὲ ὑπερ-θρεῖς ἀκτίνες, μποροῦμε νὰ δοῦμε ἂν ἕνα ὕφασμα εἶναι πιὸ ζεστὸ ἀπὸ ἕνα ἄλλο, νὰ φωτογραφίσουμε ἂν τὴ στρατόσφαιρα τὴν καμπυλότητα τῆς γῆς, νὰ δοῦμε κατὰ τὸ δῆμα ἕνός ἀνθρώπου ἂν μία ὑποὺλη δερματικὴ ἀσθένεια προετοιμάζῃ ἐπίθεσι, ἂν ἕνας πίνεξ τοῦ Ρέμπραντ εἶναι γνήσιος ἢ ἂν ὁ πίνεξ αὐτὸς εἶναι ζωγραφισμένος πάνω σὲ ἄλλον.

Μὲ τὴ βοήθεια τῶν ἠλεκτρονικῶν λαμπτήρων μποροῦμε νὰ φωτογραφίσουμε ἕνα θῆμα πού τρέχει μὲ ταχύτητα 800 μ. τὸ

δευτερόλεπτο και πιο πολύ, και να προβάλουμε στον κινηματογράφο μέσα σε λίγα λεπτά της ώρας όλη τη ζωή και τις περιπέτειες ενός φυτού.

Στην προπαγάνδα και στην εκπαίδευση ή φωτογραφία προσφέρει ανεκτίμητες υπηρεσίες. Μιλάει μια γλώσσα που την καταλαβαίνουν όλοι. Στην πάλη φωτογραφίας και γραφής νίκησε η φωτογραφία. Ένας άγραμματος που δεν μπορεί να διαβάσει σε

καμιά γλώσσα μπορεί άνετα να διαβάσει τη «γλώσσα» μιας φωτογραφίας.

Είναι αδύνατον να περιγράψουμε όλες τις εφαρμογές και τις υπηρεσίες που προσφέρει στον πολιτισμό μας ή φωτογραφία. Θα χρειαζόταν ολόκληρο βιβλίο.

Ασφαλώς εκείνοι που χάρισαν στην ανθρωπότητα το πολύτιμο αυτό δώρο θα σταματούσαν έκθαμβοι μπροστά στις κατακτήσεις που έκαμε το δημιούργημά τους.

Σ. Δ. Λ.

Για τους φίλους της φωτογραφίας...

Η «ΕΚΛΟΓΗ» από το σημερινό φύλλο απέφασσε να συμπληρώσει εν μέρει ένα κενό: Αυτό που δημιουργεί ή ελλείψει στην Ελλάδα του φωτογραφικού περιοδικού. Σε όλα τα μέρη του κόσμου—ιδίως στην Αμερική—ένα σωρό περιοδικά ασχολούνται και κατατοπίζουν το κοινό πάνω σ' αυτόν τον κλάδο της επιστήμης και της τέχνης. Στην Ελλάδα όπου ελάχιστες μέρες το χρόνο οι συνθήκες είναι δυσμενείς για φωτογραφία και ο τόπος προσφέρει άπειρες όμορφιες και γραφικές για να φωτογραφίσουμε, η τέχνη αυτή είναι στα σπάργανα.

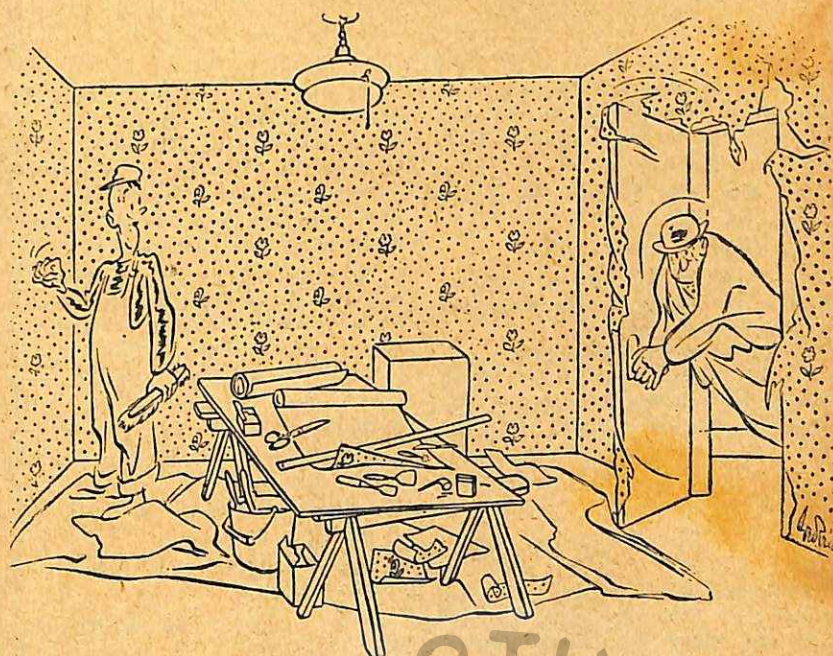
Ο τόπος μας είναι ευλογημένος τόπος για τουρισμό, και η φωτογραφία είναι το πρώτο και καλύτερο μέ-

σο για τουριστική προπαγάνδα.

Ας υποθέσουμε τώρα ότι ένας άνθρωπος αισθάνεται κλίση προς αυτή την τέχνη. Σε ποιόν θα άπευθυνθή για να λύσει τις απορίες του; Η φωτογραφία είναι επιστήμη και δεν την μαθαίνεις από τις οδηγίες που υπάρχουν μέσα στα κουτιά των φίλμ. Ποιος θα τον πληροφορήσει υπεύθυνα για τα καινούργια μηχανήματα με τα μυστηριώδη εξαρτήματα και για τις διάφορες φινέτσες της τεχνικής; Έλληνικό περιοδικό και βιβλίο δεν υπάρχει που να ασχοληθεί με τη φωτογραφία.

Γι' αυτό ή «Εκλογή» θα δημοσιεύει κάθε μήνα και ένα άρθρο, που θα αφορά ένα θέμα της φωτογραφίας

ΑΠΟΡΙΑ...

— Έλεγα και εγώ... πού να είναι η πόρτα;
(Saturday Evening Post)

ΔΙΑΦΟΡΑ

Μια φορά ένας λοχίας έκανε ένα φοβερό παράπτωμα και ο διοικητής του τον τιμώρησε με καθαίρεση. Όταν βγήκε από το γραφείο του διοικητού ο πρώην λοχίας είπε:

— Μα την αλήθεια ο Συνταγματάρχης είναι ένας ένεργητικός άνθρωπος που δεν ξεδεύει τα λόγια του. Όταν πήγα μέσα μου είπε: «Έλα μέσα και κάθισε, λοχία. Σήκω επάνω, δεκαπέντε. Μπορείς να φύγεις, όπλατα!»

(Answers)

Ένας νεαρός δικηγόρος υποστήριζε μια υπόθεση, αλλά ο Πρόεδρος συνεχώς διέκοπτε ενώ έκανε ερωτήσεις σ' ένα μάρτυρα. Ο δικαστής είχε καλές προθέσεις. Ήξερε τη σειρά της διαδικασίας, ενώ ο δικηγόρος δεν την ήξερε. Έτσι ο δικαστής συνεχώς επεξηγούσε, ρωτούσε κάτι, διώρωνε, συμπλήρωνε.

Ο δικηγόρος υπέμενε τις επεμβάσεις πολλή ώρα. Όσοι δεν βάσταζε. Γύρισε στον Πρόεδρο και του είπε με σφιγμένα δόντια.

«Αν επιτρέπη το δικαστήριο, θα ήθελα να σας ζητήσω να με αφήσετε να χάσω αυτή την υπόθεση με τον δικό μου τρόπο».

(Coronet)

Με έγχεψαν άκριδώς τη στιγμή που έπρεπε. Σε μια-δυο μέρες θα είχα γίνει καλά μόνος μου.

Χάρολντ Λόυντ

Είς το τεύχος της «Εκλογής» του Νοεμβρίου, θα δημοσιευθή το πρώτο «εκπαιδευτικό άρθρο»:

ΤΑ ΜΥΣΤΙΚΑ ΤΟΥ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΟΥ ΦΑΚΟΥ»

«Ένας πάμπλουτος έξηντάρης απο-
φάσισε να παντρευτή. Προτού κάνει
και το τελευταίο βήμα, πήγε να δει
τον παλιό του φίλο.

— Έσύ την ξέρεις την ηλικία
μου..., του λέει.

— Έξηντα; ρωτά ο φίλος.

— Άκριβώς. Τι με συμβουλευείς
λοιπόν, να κρύψω από την κοπέλλα
καμιά δεκαριά χρόνια;

Ο φίλος στάθηκε σκεπτικός.

— Να σου πω, αγαπητέ μου. Έχεις
περισσότερες πιθανότητες να σε πά-
ρη αν της πης πως πάτησες τα ογδόν-
τα!

«Pageant»

☆

Δέκα χρόνια είχε περάσει ο ναυαγός
επάνω στο έρημονήσι, όταν επί τέ-
λους ένα περαστικό καράβι είδε τα
σινιάλα του.

Έτρεξε σαν τρελλός στην ακτή, έ-
τοιμος να πηδήξει στην θάρκα που
πλησίαζε. Άλλα ένας αξιωματικός τον
έμπόδισε.

«Διαταγή του καπετάνιου. Να δια-
βάσετε πρώτα τις έφημερίδες και να
μάς πητε ύστερα αν εξακολουθήτε να
θέλετε να σας σώσωμε...»

«Ohio Journal»

☆

Μια πελώρια Άμερικάνα ντυμένη
στα κόκκινα και φορτωμένη διαμαντι-
κά, πηγαίνει σ' έναν μεγάλο ράφτη στο
Παρίσι.

— Θέλω να μου πητε ποιο νομίζε-
τε έσείς πως είναι το χρώμα που μου
πάει, ρωτάει το ράφτη.

— Κυρία μου, όταν ο Θεός έπλασε
την πεταλούδα την στόλισε με χίλια
λαμπερά χρώματα. Όταν όμως έκανε
τον έλέφαντα, έν τη σοφία του, τον
έντυσε στα γκριζα...

Ο γνωστός παραγωγός Σάμ Γκόλ-
ντουίν χρειάστηκε κάποτε για μια
σκηνή μίας ταινίας 500 γάτες. Έβα-
λε λοιπόν μια άγγελία εις τις έφημε-
ρίδες, προσφέροντας ένα δολλάριο για
κάθε γάτα, και εύκολάτα, τις συγ-
κέντρωσε και τις πεντακόσιες.

Όταν όμως η σκηνή γυρίστηκε, τα
πεντακόσια ζώα δημιούργησαν ένα πο-
λύ ένοχλητικό πρόβλημα. Τι να τις
κάνουν, πώς ν' απαλλαγούν;

«Μην σάς νοιάζει... είπε ο Σάμ
Γκόλντουίν» και υπαγόρευσε στην
γραμματέα του μια άγγελία:

«Γάτες, στάρ του κινηματογράφου
που θα έμφανισθούν εις την νέα υπερ-
παραγωγή της Μέτρο, πωλούνται πέν-
τε δολλάρια ή μία...»

• Και την επάυριο, είχε δοθή και η
τελευταία.

(Άπό το «Variety»)

☆

— Τι γίνεσαι βρε παιδί μου; ρωτά
κάποιος ένα στενό του φίλο, που συ-
ναντά στο δρόμο.

— Δόξα τω Θεώ, εγώ καλά είμαι.
Η τσέπη μου δεν είναι καλά. Τώρα
θα ήμουν στο δικηγόρο μου για μια
υπόθεση, που μου έχει κοστίσει ένα
σωρό λεπτά.

— Και ποιός σου είπε να αφήνεις
τους δικηγόρους να σε γδύνουν με το
παραμικρό; Για όλα τα ζητήματα μπο-
ρείς να βρής την απάντησι στα δι-
βλία που έχει ο δικηγόρος σου στη
βιβλιοθήκη του. Γράμματα ξέρεις. Νο-
μίζεις πως αυτός ξέρει τίποτε περισ-
σότερο;

— Ξέρει... πως δεν ξέρει, απάντησε
αυτός μελαγχολικά. Ξέρει τον αριθμό
της σελίδας όπου υπάρχει η απάν-
τησις...

«Tit - Bits»

Β. ΤΣΚΛΟΒΣΚΙ

ΤΟ ΤΑΞΙΔΙ ΤΟΥ ΜΑΡΚΟ ΠΟΛΟ

Μετάφρασις

ΚΩΣΤΑ ΗΛ. ΚΑΠΕΤΑΝΑΚΗ
Πλοιάρχου οικ. Β. Ν. έ. ά.

Το «Ταξίδι του Μάρκο Πόλο» έτυπώθηκε εις το τυπογραφείον Ά. Μαυρί-
δη, και έκυκλοφόρησε τον Αύγουστο 1950. Δημοσιεύομεν άποσπάσματα
με την άδεια του μεταφραστού.

B. ΤΣΚΛΟΒΣΚΙ

ΤΟ ΤΑΞΙΔΙ ΤΟΥ ΜΑΡΚΟ ΠΟΛΟ

...Τὸ χρυσάφι τοῦ Χάνου Κουμπιλáι καὶ τῶν παλατιῶν τοῦ νηιοῦ τῆς Τζιπαγγκοῦ, ὠδηγήσανε τὶς καραβέλλες τοῦ Κολόμβου, μέσ' ἀπ' τὸν ὠκεανό, πρὸς καινούργιες ἀνακαλύψεις. Στὸ μουσεῖο «Κολουμπιάνα» τῆς Σεβίλλης φυλάνε ἐν' ἀντίτυπο τοῦ βιβλίου τοῦ Μάρκο Πόλο μὲ ἐβδομήντα σχόλια τοῦ Κολόμβου...

Ο ΜΑΡΚΟ Πόλο, γιὸς τοῦ Νικόλα, γεννήθηκε στὰ 1254 στὴν Βενετία, μέσα στὸ νηοὶ τοῦ Ριάλτο. Δὲν ὑπάρχει καμμιὰ λεπτομέρεια γιὰ τὴν παιδική του ἡλικία καὶ τὴν ἀνατροφή του. Πιθανά, κατὰ τὸ δέκατο πέμπτο ἔτος τῆς ἡλικίας του νὰ ἤξερε, ὅπως κάθε καλὸς Βενετός, ὅτι ἐνὰ πῶδι ἀπάνω στ' ἄλλο ἦ νὰ ἀκουμπᾷ τοὺς ἀγκῶνες του πάνω στὸ τραπέζι, ἢ νὰ πιάνη τὸ ποτήρι τοῦ κρασιοῦ μὲ τὰ δυὸ χέρια, ἢ νὰ κυττάζῃ μέσα στὸ πιάτο τοῦ πλαινοῦ, καθὼς κί' ὅτι δὲν ἄρμοζε νὰ περιποιητὰ τὰ δόντια μὲ τὰ νύχια ἢ νὰ ἀγγίξῃ τὴν ἄκρη τοῦ ποτηριοῦ μὲ τὸ μεγάλο δάκτυλο. Οἱ κανόνες αὐτοὶ τῆς καλῆς συμπεριφορᾶς ἦτανε πολὺ γνωστοὶ στὴν ἐποχὴ ἐκείνη. Λίγο ἀργότερα, στὴν Φλωρεντία, τοὺς διατυπώσανε σὲ στίχους.

Τὸν χειμῶνα ὁ Μάρκο Πόλο ἐρχινε μπάλλες χιονιοῦ, γιὰτὶ χιό-

νίζει κάπου - κάπου τὸ Γενάρη καὶ στὴν Βενετία. Τὸν Ἰούνιο ἔτρωγε τηχτὴ ἀπὸ πέρδικες καὶ φασιανούς. Στὶς λιτανεῖες κρατοῦσε μιὰ λαμπάδα καὶ ἔπαιρνε ἴσως μέρος στὴν ἐορτὴ τοῦ Κομβολογίου (τῶν Προσευχῶν), κατὰ τὴν ὁποία τὰ πιὸ σοβαρὰ ἀγόρια καὶ τὰ πιὸ λεπτοκαμωμένα κοριτσάκια θαδίζανε ἐπὶ κεφαλῆς τῆς πομπῆς, ἀντιπροσωπεύοντας καθένα ἓνα ἅγιο καὶ μιὰ ἁγία. Ἀνάμεσα σ' αὐτὰ τρέχανε μικρὰ χαμίνια, πού ἐμιμοῦντο τοὺς διαβόλους καὶ ἔκαναν χίλιους γύρους γιὰ νὰ τρομάξουνε τὴν συστολὴ τῶν κοριτσιῶν καὶ νὰ κάνουνε τὰ ἀγόρια νὰ γελάσουνε. Οἱ γῦροι καὶ τὰ ἀστεῖα τοὺς ἦτανε καμμιὰ φορὰ πολὺ ἐξυπνα. Ὅλη αὐτὴ ἡ σκηνὴ ἐσυμβόλιζε τὸν ἡρωισμό τῶν ἁγίων, πού σὲ ὅλη τους τὴ ζωὴ εἶχανε ἀντισταθῇ στοὺς πειρασμοὺς τῶν πονηρῶν πνευμάτων.

Ὁ Μάρκο Πόλο θὰ ἔπαιζε πιθανὰ τὸ ρόλο κανενὸς μικροῦ δια-

βόλου, ὁ ὁποῖος ἐταίριαζε καλότερα ἀπὸ τὸν ρόλο τοῦ ἁγίου στὸν τυχοδιωκτικὸ του χαρὰκτηρα.

☆

Τὸν Μάρκο, τὸν ἐπήρανε ταξίδι πρὸς τὴν Ἀνατολὴ οἱ δυὸ ἀδελφοὶ Πόλο, ὁ Νικόλα — πατέρας του — καὶ ὁ Ματτέο, ὅταν ἦταν ἀκόμη δέκα πέντε χρονῶν. Μαζὺ οἱ τρεῖς Βενετοὶ διέσχισαν ὁλόκληρὴ τὴν Ἀσίαν καὶ ἔφθασαν εἰς τὴν Αὐλὴ τοῦ Μεγάλου Χάνου Κουμπιλáι, πού κυβερνοῦσε τότε τὸ μεγαλύτερο βασίλειο, πού δημιουργήθηκε ποτὲ στὴν ἱστορία. Τὸ Μογγολικὸ κράτος ἀπλωνόταν ἀπὸ τὴ Μεσόγειο ὡς τὸν Εἰρηνικό, καὶ ἀπὸ τὴν Παγωμένη θάλασσα ὡς τὸν Ἰνδικὸ ὠκεανό.

☆

Οἱ ἀδελφοὶ Ματτέο καὶ Νικόλα καὶ ὁ νεαρὸς Μάρκο ἔφθασαν στὴν αὐλὴ τοῦ Κουμπιλáι τὸν Μάη τοῦ 1275. Οἱ ἀπεσταλμένοι τοῦ Μεγάλου Χάνου, πού ἐπήγαν νὰ τοὺς συναντήσουν, τοὺς συνήντησαν σὲ σαράντα ἡμερῶν ἀπόστασι καὶ τοὺς συνωδύεσανε στὸ Τσάνγκ - θού.

Αὐτὸ ἦταν τὸ καινούργιο ἀνάκτορο τοῦ Χάνου, περιτριγυρισμένο μ' ἓνα τεῖχος μακροῦς δέκα ἑξή μιλλίων. Ὁ Κουμπιλáι ἦταν ἐγγονὸς τοῦ Τζενγκίς Χάν καὶ ἦταν συνηθισμένος ἀπ' τὰ παιδικὰ του χρόνια στὴ νομαδικὴ ζωὴ. Ἀλλὰ μὲ τὴ μεγάλη ἐπίδρασι πού εἶχανε γενικὰ ὑποστή οἱ Μογγόλοι ἀπὸ τοὺς Κινέζους, ὁ Κουμπιλáι ἐπῆρε καινούργιες συνήθειες. Τὴν ἀνοιξὶ καὶ τὸ θέρος ἐφευγε γιὰ κυνήγι καὶ διέμενε σ' ἓνα μεγάλο ἀνάκτορο ἀπὸ μπαμποῦ, ὑποβασταζόμενο ἀπὸ ξύλινους στύλους θερινικῶν καὶ ἐπιχρυσωμένων. Κάθε στύλος ἐπιστεγάζονταν ἀπὸ ἓνα δράκοντα, τὸ κεφάλι τοῦ οὗοιου ὑποβάσταζε ἓνα κομμάτι οἰκοδομῆς, ἐνῶ τὰ ἄκρα τοῦ ἦτανε τεντωμένα πρὸς τὰ δεξιὰ καὶ ἀριστερά. Ἡ λάμπουσα

στέγη τοῦ παλατιοῦ καθότανε ἐπάνω στὰ ἄκρα τῶν δράκων.

Τὸ παλάτι αὐτὸ ἦταν λυόμενο καὶ ἐσχημάτιζε ἓνα εἶδος σκηνῆς, πού ἐστηνότανε μὲ διακόσια ὄχονια ἀπὸ μετάξι. Ὁ Κουμπιλáι ἀναπαύονταν ἐκεῖ ἕως τὰ τέλη τοῦ Αὐγούστου. Στὶς εἰκοσιόκτῳ Αὐγούστου μεταφέρανε ἐκεῖ δέκα χιλιάδες ἄσπρες φοράδες. Μοναχὰ τὰ μέλη τῆς οἰκογενείας τοῦ Μεγάλου Χάνου καὶ οἱ ἄνθρωποι τῆς φυλῆς τῶν Ὀϊρότων εἶχανε τὸ προνόμιο νὰ πίνουνε τὸ γάλα τῶν φοράδων αὐτῶν. Λαμὰ τοῦ Θιβέτ καὶ τοῦ Κασμίρ ἀγρυπνοῦσαν μέρα νύχτα πάνω στὴ στέγη τοῦ παλατιοῦ, κάνοντας θρησκευτικὰ μάγια γιὰ ν' ἀπομακρύνουνε τὰ σύννεφα, πού θὰ τολμούσανε μὲ τὴ θέλησί τους νὰ πλησιάσουν στὴν κατοικία τοῦ Μεγάλου Χάνου.

Ὁ Μεγάλος Χάνος ἦταν πανίσχυρος. Τὸ πρῶτ' μοιράζοντας τὶς διαταγές του δὲν λησμονοῦσε, καθὼς λένε, νὰ διατάξῃ τὸν ἥλιο ν' ἀνατελῇ.

Ἐπειδὴ εἶχε γεράσει καὶ φοβότανε πῶς ἂν κοιμηθῇ ἄργα θὰ ἐπροκαλεῖτο μεγάλη ἀνωμαλία στὸ Σύμπαν, ὁ Μεγάλος Χάνος ἐπεφόρτισε ἓνα λειτουργὸ τῶν ἱεροτελεστιῶν ν' ἀσχολῆται μὲ τὸν ἥλιο. Ἐνῶ οἱ Θιβετιανοὶ ρυθμίζανε τὰ σύννεφα, οἱ Κινέζοι κάνουνε τοὺς ὑπολογισμοὺς τοὺς γιὰ νὰ μπορέσουνε νὰ προμαντεύσουν τὶς «σκοτεινὲς ἡμέρες» τοῦ ἡλίου. Κατὰ τὶς ἐκλείψεις ἀνάβανε μέσα σὲ γουδιὰ, ὀνομαζόμενα «παῶ», μαύρη σκόνη προπαρασκευασμένη ἀπὸ πρὶν καὶ ἐξακοντίζανε πέτρες πρὸς τὸν οὐρανό, γιὰ νὰ ἐκφοβίσουνε τὸν δράκοντα πού κρατοῦσε τὸν ἥλιο στὰ δόντια του.

Μεγάλες τιμὲς ἐπιδαφιλευθήκανε στοὺς ἀδελφοὺς Πόλο, οἱ ὁποῖοι πληροφορήσανε τὸν Χάνο

μπαλούκ, έφτιαχναν μικρά τετράγωνα από φλοιό μούρηας πάνω στα όποια βάζανε την αυτοκρατορική σφραγίδα. Οί μικρές αυτές μαύρες καρτελλίτσες εκδιδόντουσαν με τέτοια έπισημότητα, σάν νά φτιαχνόντουσαν από χρυσάφι ή άσήμι. 'Η άξία τους έποίκιλλε σύμφωνα με τις διαστάσεις τους και ό πληθυσμός ήταν άναγκασμένος νά τά δέχεται έπι ποινή θανάτου.

«Μπορεί νά πη κανένas μ' όλο τó δικό του, παρατηρεί ό Μάρκο Πόλο, πώς ό μεγάλος κύριος κατέχει άπόλυτα την κορωνίδα των άλχημιστών. Καί σās βεβαιώνω ότι καθένas τά δέχεται πρόθυμα, γιατί όπου νά πάνε οί έμποροι μέσα στην επικράτεια του Μεγάλου Χάνου, τά χρησιμοποιούνε για τις δαπάνες τους και για νά πληρώσουν τά έμπορεύματα που άγοράζουνε ή για νά άποταμιεύουνε τις είσπράξεις άπ' τις πωλήσεις τους. Καί είναι τόσο έλαφρά, ώστε εκείνο που άξίζει δέκα χρυσά θυζαντινά δέν ζυγίζει ούτε όσο ένα. 'Όλοι οί έμποροι που έρχονται από την 'Ινδία ή άλλα μέρη και φέρνουνε μαζί τους χρυσάφι, άσήμι, πετράδια και γουναρικά, δέν τολμάνε νά τά πουλήσουν σέ κανένα άλλον στην πολιτεία αυτή εκτός από τόν 'Ηγεμόνα. 'Εχει δώδεκα ευγενείς διαλεγμένους για τόν σκοπό αυτό: Φρόνιμοι άνθρωποι που γνωρίζουνε καλά τά πολύτιμα αντικείμενα, τά όποια εκτιμούνε. Καί ό κύριος τά πληρώνει σέ καλή τιμή με τó «χαρτονόμισμα» αυτό, τó όποιον οί έμποροι τó παίρνουν πολλó πρόθυμα, γιατί δέν θά βρισκανε από κανένα άλλον τέτοιες τιμές και έπίσης γιατί πληρώνονται άμέσως και μπορούνε μ' αυτό τó νόμισμα νά έχουνε ό,τι θέ-

λουν παντού. 'Εξ άλλου είναι πολύ έλαφρό για νά τó κουβαλούνε στο δρόμο μαζί τους.

»'Ετσι, ό κύριος άγοράζει κάθε χρόνο τόσα πολύτιμα πράγματα, ώστε οί θησαυροί του νά είναι άτελείωτοι και νά πληρώνη με ένα χαρτί που δέν του στοιχίζει τίποτα...»

★

'Ο Μάρκο Πόλο έπροσκαλείτο συχνά μέσα στη σκηνή με τις ζιμπελίνες του Χάνου και του διηγότανε χίλια πράγματα για την Παλαιστίνη, τó Παμίρ, για τις έρήμους που τά άλογα μπερδεύόντουσαν μέσ' στην άμμο, για τó γέρο του βουνού κ. λ.

Είδε τά «λαμπρά δώρα» που φέρανε στο Χάνο άπ' τή Μαδαγασκάρη: Χαθλυδόντες, άμπρα βγαλμένη από φυσητήρες και φτερό του πουλιού Ρόχ, μακρούς ένενήντα παλάμες.

'Ο γιατρός και ό Μάρκο Πόλο ήτανε οί έμπιστοι του Χάνου. 'Ο 'Εσσια, άρχηγός των άστρολόγων, ανάκάλυψε για τόν φίλο του μία ειδική άπασχόλησι: 'Ο Μάρκο Πόλο θάπρεπε νά ταξιδέψη διά μέσου της Κίνας και νά μελετήσει τά πάντα, σημειώνοντας πρό παντός τους τόπους που δεχόντουσαν ή δέν δεχόντουσαν τó χαρτονόμισμα και άπ' τους όποιους θά μπορούσανε νά εξαγάγουν ώρισμένα έμπορεύματα. Είχε συμφωνηθή πώς ό Μάρκο Πόλο θά ξαναγύριζε κανονικά κοντά στο Χάνο, για νά του κάμη άναφορά σέ ό,τι θά έβλεπε.

'Ο Μάρκο Πόλο ήτανε λίγο κουρασμένος από όλα αυτά τά θαυμαστά της Αύλης του Κουμπλάι. 'Επειτα, τó άρεσε νά ταξιδεύη. 'Ετοιμάσθηκε λοιπόν με χα-

ρά ν' άφήση τó παλάτι του Μεγάλου Χάνου.

★

Ενα συμπόσιο της Αύλης έδόθηκε πριν άπ' την άναχώρησι του Μάρκο. 'Ο Χάνος ήταν καθισμένος σ' ένα τραπέζι πιό ψηλό άπ' τά άλλα, προς τή βορεινή πλευρά της αίθουσής, με τó πρόσωπο γυρισμένο στην μεσημέρια. 'Η πρώτη σύζυγός του πήρε θέσι κοντά του άριστερά, οί δέ γυιοί, οί άνεψιοί και οί συγγενείς του, έγκατασταθήκανε στα δεξιά του, τόσο χαμηλά, ώστε τά κεφάλια τους έφθαναν στα πόδια του αυτοκράτορα. 'Υπήρχανε πολλά τραπέζια στη σάλλα. Στο μέσον της αίθουσής τοποθετήθηκε ένα χρυσό δοχείο, που περιείχε ένα θάρελλι κρασί. 'Απ' τó δοχείο αυτό, τó έχυναν μέσα σέ χρυσοūs κρατήρες, προωρισμένους για όχτώ πρόσωπα, τά όποια πίνανε τó ποτό ρουφώντας με σωληνάκια. 'Η μύτη και τó στόμα των πριγκήπων, που ύπηρετούσανε στο τραπέζι τόν Μεγάλο Χάνο, ήτανε σκεπασμένα με μεταξωτά μανδήλια, για νά μη θίγη ή άναπνοή τους την τροφή του αυτοκράτορα.

'Όταν ό Μεγάλος Χάνος έπινε μία βουλιά, όλοι γονατίζανε και ύποκλινόντουσαν. Κι' ό Μεγάλος Χάνος έπινε πολύ. Κατά τó συμπόσιο ό Μάρκο Πόλο έδέχθη μία άσημένια πλακίτσα πάνω στην όποία ήτανε χαραγμένες αυτές οί λέξεις: «Με τή θέλησι του Θεού και με τή χάρι που μαρτυρεί στόν ήγεμόνα μας, ως είναι τó όνομα του Μεγάλου Χάνου εύλογημένο και οί έχθροί του ως πεθάνουν και εξαφανισθούν». Το δοθήκανε ακόμα χρυσές πλακίτσες με κεφάλια λιονταριού ή ικτινίου.

'Ο Μάρκο Πόλο έφυγε για την άποστολή του. 'Από την Καμπα-

λούκ δρόμοι ώδηγούσανε προς όλες τις έπαρχίες. Σταθμοί για τά άλογα, που τούς λέγανε ταρταρικά «γιαίμπ», διαδεχόντουσαν κάθε είκοσι πέντε μίλλια. Οί σταθμοί ήτανε πλούσια έγκατεστημένοι. Οί λιθόστρωτοι δρόμοι ήτανε καλά πατημένοι. Παντού ύπήρχανε άλογα για άλλαγή και μέσα στους σταθμούς εύρισκε ό ταξιδιώτης στρωσίδια με μεταξωτά σκεπάσματα. Μεταξύ δυό σταθμών κάθε τρία μίλλια θρισκόντουσαν μικρά χωριουδάκια όπου κατοικούσανε οί πεζοπόροι ταχυδρόμοι του Χάνου. Αυτοί φορούσανε ζώνες έφωδιασμένες με κουδουνάκια και τρέχανε από χωριουδάκι σέ χωριουδάκι. Διακρίνοντας τόν ήχο των κουδουνιών, ό ταχυδρόμος στεκόταν έτοιμος νά πάρη τó γράμμα από τά χέρια αútου του που έρχότανε και νά εξακολουθήση την τρεχάλα.

'Ετσι ό Χάνος έπαιρνε μέσα σέ μία μέρα άναφορές και νέα από άπόστασι δέκα ήμερών πορείας. Με τόν τρόπο αυτό του έστελναν έπίσης και τά πρώιμα προϊόντα.

Ντυμένος σάν έμπορος, ό Μάρκο Πόλο προχωρούσε χωρίς θιασύνη.

★

Ταξιδεύοντας στο βασίλειο του Μεγάλου Χάνου, ό Μάρκο Πόλο έφθασε σέ μία μεγαλειώδη πόλι που άνωμαζότανε Κένσεϊ (Χουάνγκ-Τσέου) 1. 'Η πόλι αυτή έξυμνήθηκε από τούς 'Αραβες,

1. Κένσεϊ. Στο στόμιο του Τσιέν-τάνγκ είναι πιθανά τó σημερινό Χάνγκ τσέου. Στους 12ον και 13ον αιώνες τó Χάνγκ-Τσέου υπήρξε ή μεγαλύτερη πόλι της Μεσημβρινής Κίνας και ή πρωτεύουσα της δυναστείας των Σόνγκ. 'Η ένθουσιώδης περιγραφή του Μάρκο Πόλο επιβεβαιώνεται από τούς, Εύρωπαίους συγγραφείς (π.χ. τόν 'Οδόριχο) και τούς Μουσουλμά-νους.

τούς Πέρσες και τούς Κινέζους.

Ὁ Μάρκο Πόλο τὴν ἐπεσκέφθη-
κε καὶ διεπίστωσε τὰ θαυμάσια
τῆς μὲ τὰ ἴδια του τὰ μάτια. Τὴν
περιέγραψε μὲ πολὺ λεπτομέρεια.

«Ἡ ἀναφερθεῖσα πολιτεία εἶναι
τόσο μεγάλη, ποὺ θὰ ἔχη ἀσφα-
λῶς ἑκατὸ μίλλια περίμετρο καὶ
ὑπάρχουν σ' αὐτὴν δώδεκα χιλι-
άδες πέτρινες γέφυρες τόσο ψη-
λές, ὥστε ἀπὸ κάτω τους θὰ περ-
νοῦσε εὐκόλα ἓνα ψηλὸ καράβι.

»Μέσα σ' αὐτὴ τὴν πολιτεία ἐ-
ξασκοῦν δώδεκα εἶδη διαφόρων
ἐπαγγελμάτων. Καὶ γιὰ κάθε ἐ-
πάγγελμα ὑπῆρχαν δώδεκα χιλι-
άδες σπίτια, ὅπου καθόντουσαν ἐ-
κεῖνοι ποὺ τὸ ἀσκοῦσαν. Σὲ κά-
θε σπίτι ἀπ' αὐτὰ μένανε τὸ λιγώ-
τερο δέκα ἄνθρωποι. Σὲ μερικὰ
μένανε εἴκοσι καὶ σὲ ἄλλα σαράν-
τα. Ὅχι πάλι πὼς ἦταν ὅλοι ἀ-
φεντικοί, ἀλλὰ ὑπῆρχαν καὶ πολ-
λοὶ ὑπῆρέτες ποὺ κάνουν ἐκεῖνο
ποὺ προστάζει τὸ ἀφεντικὸ. Καὶ
ὅλος αὐτὸς ὁ κόσμος εἶχε πολλὴ
δουλειά, γιὰτὶ ἀπὸ τὴν πολιτεία
αὐτὴ ἐφωδιαζόντουσαν πολλὲς ἄλ-
λες πόλεις τῆς χώρας.»

☆

«Ὅλοι οἱ δρόμοι τῆς πολιτείας
ἦταν στρωμένοι μὲ πέτρες καὶ μὲ
τοῦβλα. Αἱ λεωφόροι ποὺ ἦταν
στρωμένες μὲ τοῦβλα, ἐκτεινό-
ντουσαν μέχρι τοὺς κάμπους. Δὲν
ἦταν ὅμως θολικὲς γιὰ τὸ ἵππι-
κὸ. Ὁ Μεγάλος Χάνος διέταξε νὰ
ἀφήσουνε τὶς ἄκρες τῶν δρόμων
ἄστρωτες γιὰ νὰ προορίζωνται
γιὰ τὰ στρατεύματα καὶ τοὺς τα-
χυδρόμους. Οἱ κεντρικοὶ δρόμοι
ἦταν στρωμένοι μὲ ψιλὸ χαλίκι
καὶ ἐφωδιασμένοι μ' ἓνα ὑπόγειο
ὀχετὸ, γιὰ νὰ χύνωνται τὰ νερά
τῆς βροχῆς.

Οἱ ξένοι, ποὺ ἐρχόντουσαν στὴν
πόλι καὶ κατέλυναν σ' ἓνα πανδο-
χεῖο, ὠφείλανε νὰ δείξουνε τὰ

χαρτιά τους. Τὸ ὄνομα τοῦ ταξι-
διώτη καθὼς καὶ ἡ συνηθισμένη
του διαμονὴ κατεχωροῦντο σὲ εἰ-
δικὸ βιβλίον. Ὁ Μάρκο Πόλο ἐπε-
δοκίμαζε τὸ φρόνιμο αὐτὸ μέτρο.

Ἡ πόλις εἶχε τέσσερες χιλιάδες
λουτρά, τὰ ὁποῖα ἦταν πολὺ εὐ-
ρύχωρα. Μιὰ διώρυξ ὠδηγοῦσε
ἀπὸ τὴν πόλι πρὸς τὸ ναυτικὸ λι-
μάνι.

Τὰ σπίτια τοῦ Κένσεϊ εἶχανε
στὶς πόρτες τους ἐπιγραφὰς μὲ τὸ
ὄνομα τοῦ νοικοκύρη, τῆς γυναί-
κας, τῶν παιδιῶν του καὶ τῶν
σκλάβων του καθὼς καὶ μὲ ἔνδει-
ξι τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἀλόγων ποὺ
κατεῖχε.

«Ὅταν ἓνας ἀπὸ τοὺς ἐνοίκους
ἐπέβαινε, τὸ ὄνομά του σβυνότανε.
Τὰ ὀνόματα τῶν νεογεννῆτων, τὰ
πρόσθεταν στὴν πλάκα τῆς ἐπι-
γραφῆς.

Ὁ Χάνος τραβοῦσε ἓνα μεγάλο
κέρδος ἀπὸ τὴν πολιτεία αὐτή,
ποὺ τοῦ ἀπέδιδε ἑκατομμύρια,
πρὸ πάντων χάρις στὴν κατασκευὴ
τῆς ζάχαρης, ποὺ ἐφθανε στὸ Κέν-
σεϊ σὲ ποσότητες ἀνώτερες ἀπὸ
κάθε ἄλλη πόλι τοῦ κόσμου. Ἐπὶ
πλέον τὸ Κένσεϊ ἐπλήρωνε φόρο
τρία τοῖς ἑκατὸ γιὰ τὰ ἀποικια-
κὰ καὶ δέκα τοῖς ἑκατὸ στὸ ρύζι,
στὰ κάρβουνα, στὰ δώδεκα ἐπαγ-
γέλματα καὶ στὸ μετὰξι. «Ὅλοι
αὐτοὶ οἱ δασμοὶ ἀνεβαίνανε σὲ μυ-
θώδη ποσά. Ταξιθεύοντας ὁ Μάρ-
κο Πόλο ἀνεκάλυπτε ὅλα τὰ κα-
ταπληκτικὰ πράγματα τὰ ὁποῖα
τοῦ κάνανε ἐντύπωση στὴν Κίνα,
ὅπως τὸ ρυζόκρασο ποὺ τὸ θρά-
ζανε μὲ μπαχαρικά καὶ τὸ πίνανε
ζεστό, ἢ ὅπως τὶς πέτρες ἐκεῖνες
ποὺ τὶς καίγανε ἀντὶ γιὰ ξύλα:
«Σὲ ὅλη τὴν ἐπαρχία τοῦ Κάθει
ὑπῆρχε ἓνα εἶδος πέτρας μαύρης
ποὺ τὴ θγάζουνε ἀπὸ τὰ θουνά
σάν ἀπὸ ὑπόγειες φλέβες καὶ ἡ
ὁποία καίει σάν τὰ κούτσουρα.
Κρατᾷ τὴν φωτιά καλύτερα ἀπ'

τὸ κούτσουρο. Γιὰτὶ ἂν βάλετε ἀπ'
αὐτὲς ἀπὸ βραδὺς στὴ φωτιά, τὸ
πρῶτὸ θὰ θρῆτε ἀκόμα φωτιά. Καὶ
εἶναι τόσο καλές, ὥστε σὲ ὅλη
τὴν ἐπαρχία δὲν καίνε ἄλλο πρᾶγ-
μα. Ἀκόμα εἶναι ἀλήθεια πὼς ἔ-
χουνε ποσότητες ἀπὸ ξύλα. Ὅμως
δὲν τὰ καίνε, γιὰτὶ οἱ πέτρες εἶναι
καλύτερες καὶ στοιχίζουν φθινό-
τερα ἀπὸ τὰ ξύλα.» Ὁ Μάρκο Πό-
λο ἦταν εἴκοσι ὀχτὼ χρόνων. Ἐ-
πῆγαινε σὲ μιὰ πόλι τῆς Νοτίου
Κίνας, τὴν ὁποῖαν ἔπρεπε νὰ διοι-
κήσῃ καὶ τῆς ὁποίας οἱ γυναῖκες
ἦταν ὁμορφες. Ὅμως δὲν δια-
σκέδασε καθόλου ἐκεῖ. Ἀντίθετα
ἀνακάλυψε πὼς τοῦ ἦταν ἀνιάρδ
νὰ εἶναι κυβερνήτης τῆς ἐπαρχίας
αὐτῆς.

Ὁ Μάρκο Πόλο ἀνιούσε. Ἦταν
ἓνας γεννημένος ταξιδιώτης. Συγ-
χρόνως ἦταν καὶ ἀξιωματοῦχος.
Ὅμως ἐνδιαφερότανε, ὡς φαίνε-
ται, περισσότερο γιὰ τὰ οἰκονο-
μικὰ παρά γιὰ τὴν διοίκηση.

Σὲ πολλὰ κεφάλαια ποὺ ἀφο-
ροῦν τὴν Κίνα, μιλάει πρὸ πάντων
γιὰ τὸ κυκλοφοροῦν στὶς διάφο-
ρες πόλεις νόμισμα. Τὸ χαρτονό-
μισμα ἦταν ἓνα φλέγον πρόβλημα
ἐπικαιρότητος στὴν Κίνα τῆς ἐπο-
χῆς. Τὸ χάλκινο νόμισμα παραχω-
ροῦσε τὴ θέσι του στὸ σιδερένιο
καὶ στὸ χαρτονόμισμα. Τὸ σιδή-
ροῦν νόμισμα ἦταν τόσο διαδεδο-
μένο, ὥστε στὸν 12ον αἰῶνα ἡ Ι-
διωτικὴ πώλησις τοῦ σιδήρου ἀ-
παγορεύθηκε καὶ τὸ Κράτος ἀρχι-
σε τὴν κατασκευὴ τοῦ σιδήρου,
χρησιμοποιώντας φούρνους ποὺ
θερμαίνόντουσαν μὲ ξυλοκάρβου-
να.

Ἡ Εὐρώπη δὲν ἐφθασε παρὰ
μόνον στὸ τέλος τοῦ 18ου αἰῶνος
σὲ τόσο πολὺπλοκες ἐπιχειρήσεις.

☆

Τὰ χρόνια περνοῦσαν. Ὁ Με-
γάλος Χάνος Κουμπιλάι εἶχε γε-
ράσει. Ὑπέφερε ἀπὸ ἀρθρίτιδα.

Τὸ κρέας καὶ τὸ κρασί ἔπρεπε
νὰ τ' ἀποφεύγη. Τὰ στρατεύματα
δὲν ἦταν ἀσφαλῆ, ἡ Αὐλὴ του τὸ
ἴδιο. Αὐτὴ δὲν σκεφτότανε παρὰ
τὶς διασκεδάσεις τῆς. Οἱ τραγου-
δισταί, οἱ ἀκροβάτες καὶ οἱ τα-
χυδακτυλοῦχοι τῆς, ἐργάζοντο
σαν χωρὶς διακοπῇ. Μέσα σ' αὐ-
τοὺς ἦταν Πέρσαι καὶ Κινέζοι
ταχυδακτυλοῦχοι. Γιαπωνέζοι
θαυματοποιοί, Ἰνδιανοὶ παληά-
τσοι, Ἀραβες ἰσορροπισταί, ποὺ
ἐξέραν νὰ κάνουν τὴ ρόδα, Γερ-
μανοὶ μάγοι, ποὺ ἐτρώγανε ἀναμ-
μένο στουπὶ καὶ πίνανε οἰνόπνευ-
μα ἀναμμένο, νεαροὶ Ἀλβανοὶ
ἀθληταὶ ποὺ χορεύανε ἀνάμεσα
στὰ μαχαίρια, θαυματοποιοὶ ἀπὸ
νησιὰ μακρινά, ποὺ ἐξέραν νὰ πε-
τᾶνε τὰ ραβδιὰ καὶ νὰ τὰ κάνου-
νε νὰ ξανάρχωνται ἀπάνω τους.
Ὑπῆρχε μιὰ ὀλόκληρη στρατιά
ἀπὸ τοὺς σαλτιμπάνγκους αὐτοὺς,
προσκολλημένη στὴν Αὐλὴ.

Τότε ὁ Μεγάλος Χάνος ἀπεφά-
σισε νὰ τοὺς μεταχειριστῇ γιὰ
κάτι τὸ ἐντελὼς παράξενο:

Ὁ Μάρκο Πόλο ἀφηγεῖται πὼς
ὁ Κουμπιλάι εἶχε κατορθώσει νὰ
κατακτῇ τοὺς κατοίκους τῆς
Βιρμανίας. «Εἶχε στὴν Αὐλὴ του
ἓνα μεγάλο ἀριθμὸ ἀπὸ ταχυδα-
κτυλοῦχους καὶ παληάτσους.
Τοὺς εἶπε, λοιπόν, μιὰ μέρα πὼς
ἐσκόπευε νὰ πᾶνε νὰ καταλάβουνε
μιὰ εὐφορῆ, μεγάλη ἐπαρχία,
τοῦ Μιὲν καὶ ὅτι θὰ τοὺς ἔδινε
μιὰ καλὴ βοήθεια μ' ἓνα καλὸ ἀρ-
χηγὸ. Ἐκεῖνοι ἀπαντήσανε πὼς
θὰ τὸ κάνουνε πρόθυμα. Τότε ὁ
ἡγεμόνας τοὺς προετοίμασε ὅτι
εἶναι ἀναγκαῖο σὲ μιὰ στρατιά,
τοὺς ἔδωσε ἓνα ἀρχηγὸ καὶ μιὰ
ἄλλη ὁμάδα ἀπὸ πολεμιστὰς».

Φαίνεται ὅτι καὶ ὁ ἴδιος ὁ Πόλο
εἶχε λάβει μέρος στὴν ἐκστρατεία
αὐτὴ τῶν παληάτσων. Χιλιάδες
ἀπὸ ταχυδακτυλοῦχους καὶ κλό-
ουν ἐκινήσανε ἀπ' τὸ Πεκίνο.

Στόν δρόμο κάνανε διάφορα αστεία και δείχνανε την τέχνη τους. Στην προσέγγισί τους, τὰ χωριά τρέχανε νὰ τοὺς δοῦνε καὶ νὰ γελάσουν κι' ἔτσι ἀδειάζαν ἀπὸ κατοίκους. Στην ἀναχώρησί τους ὁμως τὰ σπίτια βρισκόντουσαν ἀπογυμνωμένα ὡς τὰ θεμέλια.

Ὁ στρατὸς αὐτὸς τῶν γελωτοποιῶν τραβοῦσε πλοῖα, περνοῦσε ποτάμια, τριγυρνοῦσε καταρράκτες, ἀνοίγε δρόμους μέσ' ἀπὸ δάση μὲ δένδρα κωνοφόρα καὶ ὅμως προχωροῦσε διαρκῶς. Σύννεφα ἀκινήτουσαν πάνω ἀπὸ τίς κορφές τῶν δέντρων, πὺθ βλάστειαν ἀπὸ τὰ πλάγια κάποιου γκρεμοῦ καὶ τὰ ὁποῖα μοιάζανε μὲ ἀνθρώπινες κατοικίες. Οἱ ταχυδακτυλουργοὶ θαδίζανε πάνω στὸν πάγο πὺθ λαμποκοποῦσε καὶ τοῦ ὁποῖου ἡ κρούστα ἐτριζοβόλοῦσε καὶ κάπου-κάπου ὑποχωροῦσε.

Ὁ τόπος ἦταν πλούσιος. Βρισκόταν ἐκεῖ μολύβι, ἐλεφαντόδοντο, ζαφείρια, κεχριμπάρι καὶ φωλῆες πουλιῶν, οἱ ὁποῖες μπορούσαν νὰ φαγωθοῦν.

Οἱ γελωτοποιοὶ καὶ τ' ἀποσπάσματα πὺθ τοὺς συνάδευαν, καταλάθανε τὸν τόπο καὶ ὁ Μάρκο Πόλο μπόρεσε μὲ τὴν ἡσυχία του, ἀνετα νὰ κυνηγήσῃ ἐλέφαντες, ἐλάφια, ζαρκάδια καὶ αἰγάγρους. Σὲ λίγο καιρὸ ὅμως θαρῆθηκε στὴν χώρα αὐτὴ πὺθ τὸν στενοχωροῦσε καὶ ξεκίνησε γιὰ τὸ Μεγάλο Χάνο.

☆

Εἶχε περάσει κι' ὅλας πολλὰ χρόνια στὴν ὑπηρεσία τοῦ Μεγάλου Χάνου. Καὶ τότε τοῦ ζήτησε τὴν ἀδεία νὰ γυρίσῃ στὴν πατρίδα του. Ὁ Κουμπλαί τοῦ τὴν ἔδωσε καὶ τὸν δοῆθησε. Καὶ ὕστερα ἀπὸ νέες τρομερές περιπέτειες, καὶ τρία χρόνια ταξίδι, ὁ Μάρκο Πόλο ἔφθασε στὴν Βενετία. Καὶ πέρασαν πάλι τὰ χρόνια.

Ὁ Μάρκο εἶχε γνωρίσει μιὰ διαφορετικὴ ζωὴ καὶ δὲν μπορούσε νὰ δώσῃ τὴν καρδιά του στὴν Βενετία. Βαρυότανε, ἀνιόσε. Ἀπὸ τὴν πρωϊνὴ καμπάνα ὡς ἐκείνη τῆς νύχτας, ἡ σκέψις του πετοῦσε γύρω ἀπὸ τὴ Μεγάλῃ Αὐτοκρατορία, τὸ κινέζικο Μέγα Τεῖχος καὶ τὰ κανάλια, πὺθ ἦταν χίλιες φορές μεγαλύτερα ἀπὸ τὰ κανάλια τῆς Βενετίας.

Τρεμάμενες γόνδολες πλευρίζανε στὰ σκαλοπάτια τῶν ξύλινων σπιτιῶν. Τὸ πόσιμο νερό, μαζεμένο σὲ δεξαμενές, ἀλειμμένες μὲ ἄργιλλο, ἦταν θολό.

Ἀπόψε ἔχει ἕνα χορὸ μεταμφιεσμένων στὸ παλάτι τῶν Δάνδολο. Εἶναι ἕνα πέτρινο κτίριο φωτισμένο σὰν μέρα.

Ὁ Μάρκο ἀγαποῦσε τὸ καρναβάλι καὶ τὰ μπάλ μασκῆ. Τὸ μετὰ καὶ τὸ θελοῦδο τῶν ἐνδυμασιῶν, ὁ θόρυβος καὶ ἡ ζωηρὴ κίνησις, τοῦ θυμίζανε κάπως τὸ ἀνάκτορο τοῦ Μεγάλου Χάνου.

Ἡ μουσικὴ ἀντηχοῦσε μέσα στὴ σάλλα, πὺθ ἦταν γεμάτη ἀπὸ θορυβώδεις μασκες. Μιὰ εὐθυμὴ μασκα ἀποσπάσθηκε ἀπ' τὸ πλῆθος. Φοροῦσε ἕνα μανδύα ἀπὸ κόκκινο σατέν τῆς Κίνας. Μιλοῦσε μὲ φωνὴ δυνατὴ. Τὶ παρλάριζε ἄραγε ἐκεῖ;

«Υπάρχουνε στὴν Κίνα πέτρες μαῦρες, πὺθ θγάζουνε ἀπ' τὰ βουνά, ὅπως θγάζουνε ἀπ' τὰ μεταλλεῖα τὸ σίδερο. Ἡ φωτιά τους εἶναι πὺθ δυνατὴ ἀπ' τὴ φωτιά πὺθ θγάζουνε τὰ κούτσουρα. Ἄν τις θάλετε στὴν φωτιά ἀπὸ βραδύς, τὸ πρωτὶ θὰ θρῆτε ἀκόμα νὰ καῖνε. Καὶ οἱ πέτρες αὐτές, ἀρίζουνε περισσότερο καὶ στοιχίζουμε λιγώτερο ἀπ' τὰ ξύλα».

Οἱ παρευρισκόμενοι ἄρχισαν νὰ γελᾶνε. Ὁ Πόλο ἄν καὶ ἤξερε πέντε γλωσσες, δὲν ἤξερε ὅμως Λατινικά. Γιαὐτὸ ἐπῆγε κοντὰ νὰ δι

ἐκείνους πὺθ γελοῦσανε μαζί του.

Ἡ μασκα ἐξακολουθοῦσε νὰ σείεται καὶ νὰ κουνιέται κοροϊδευτικά.

«Ὅλοι οἱ ὑπήκοοι τοῦ Μεγάλου Χάνου δέχονται χαρτιά ἀντὶ γιὰ λεφτὰ κι' ὁ Μεγάλος Χάνος ἀγοράζει πολὺτιμα πετράδια καὶ μαργαριτάρια καὶ τὰ πληρώνει μὲ χαρτιά, οἱ δὲ ἔμποροι τὰ παίρνουνε μὲ μεγάλη προθυμία».

Οἱ παρευρισκόμενοι γελᾶνε ἀκόμα. Ἡ μασκα ἐμιμότανε τὸν Μάρκο Πόλο. Ἐκεῖνος πὺθ τὸν διακαμωδοῦσανε, δὲν ἤξερε ἀκόμα, πὺθ τοῦ εἶχαν δώσει τὸ παρατσούκλι τοῦ «ἀφέντη Μιλλιόνε» καὶ πὺθ τὸν θεωροῦσανε γιὰ τὸν μεγαλύτερο ψεύτη τῆς Βενετίας. Ὁ Μάρκο Πόλο, πληροφοριοδότης τοῦ Μεγάλου Χάνου καὶ πλοῦς ἀρχος γαλέρας, ἐγύρισε τίς πλάτες του στὶς μασκες καὶ θγῆκε ἀπ' τὴ σάλλα.

Ἡ γόνδολα γλυστροῦσε πάνω ἀπ' τίς ἀνταύγειες τῶν μεγάρων, πέρασε μπροστὰ ἀπ' τὰ μουράγια τῶν ἀποθηκῶν. Τὰ μέγαρα ἦταν καινούργια. Τὰ ψηλὰ ξύλινα ὑποστήλια καὶ οἱ πόρτες τῶν ἀποθηκῶν, πὺθ φθάνανε στὸ ὕψος τοῦ δευτέρου καὶ τρίτου ὁρόφου, ἀντανακλούσανε μέσα στὰ νερά τοῦ καναλιοῦ.

Τὸ σπίτι ἦταν κρύο, τὰ σεντόνια ὑγρά.

Ἄν μονάχα ἦταν δυνατόν νὰ εἶχαν ἀνάψει στὸ τζάκι μιὰ φωτιά μὲ κείνες τίς κινέζικες πέτρες, ἡ τουλάχιστον νὰ ὑπῆρχε ἕνα κερί, ἀπὸ ἐκεῖνα μέσα στὰ φαναράκια μὲ τὰ πολύχρωμα χαρτιά;

☆

Ἐνα πρωτὶ, ὁ Μάρκο Πόλο αἰσθάνθηκε ἀσχημα. Ὁ περίφημος γιάτρος σινιὸρ Γκουαλιέρι ἦρθε νὰ τὸν διὰ προσωπικά.

«Ὅυτε τὰ πάντα (κέρατα ἐλα-

φιῶν σκοτωμένου στὴν ἐποχὴ τοῦ ὄργασμοῦ του), εἶπε ὁ Μάρκο Πόλο, ὅυτε τὸ ρακὶ τοῦ σένγκ, τοῦ βασιλῆα τῶν βοτανῶν, ὅυτε ἡ τέχνη σου γιάτρε, μὲ ὅλο πὺθ ξέρεις νὰ προκαλῆς τὴν τόσο ὠφέλιμη γιὰ τὸν ἄρρωστο ἐφίδρωση, δὲν μπορούνε νὰ σώσουνε ἕναν ἄνθρωπο πὺθ εἶναι ἐδδομήντα χρόνων καὶ πὺθ δὲν ἔχει πιά καμμιὰ ἀπόλαυσι νὰ θγάλλῃ ἀπ' τὴ ζωὴ».

Ὁ γιάτρος ἔφυγε. Τὸ συγγενολὸ ἐστεῖλε νὰ ζητήσῃ ἕναν παπὰ. Ἡ γόνδολα μὲ τὴν Ἁγία Μετάληψι γλυστροῦσε πάνω στὸ κανάλι. Τὸ παιδί τοῦ χοροῦ χτυποῦσε ἕνα καμπανάκι καὶ οἱ γονδολιέρηδες, χωρὶς νὰ σταματοῦναι τὸ κουπί, ὑποκλινόντουσαν ὅσο περνοῦσε ἡ γόνδολα μὲ τὴν Ἁγία Μετάληψι. Ὁ παπὰς ἐκάθισε στὸ κρεβάτι τοῦ ἀρρώστου καὶ ἐτακτοποίησε τὸ ράσο του.

Μὲ τὸ χέρι του ἐπάνω στὸ ψαρὸ κεφάλι τοῦ Μάρκο Πόλο, τοῦ ἔκαμε αὐτὴν τὴν προσφώνησι: «Ἄς εἶναι ἡ εἰρήνη μαζί σου, ὦ ὁδοιπόρε, τοῦ ὁποῖου τὸ ταξίδι ἐγγίζει στὸ τέλος του. Τὴν ὑπερτάτη αὐτὴ στιγμή, κύριε, πὺθ πηγαίνετε νὰ παρουσιασθῆτε ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, ὁμολογήστε πὺθ οἱ ἀφηγήσεις σας, δὲν ἦταν παρὰ ψέματα. Ὁμολογήστε, φίλε μου, σὲ μένα πὺθ εἰμαι γέρος πὺθ ἡ πέτρα πὺθ ἀνάβει δὲν ὑπῆρξε ποτέ, πὺθ οἱ σανίδες πὺθ ἀποτυπώνουνε θιβλία εἶναι φαντασία ἡ μὴ ἀπεχθὴς μαγεία. Ὁμολογήστε, κύριε, πὺθ εἶπατε ψέματα, λέγοντας πὺθ περάσατε τὸν Ἰνδικὸ ὠκεανό. Ἐδισβάσαμε, κύριε, τὸν Πτολεμαῖο καὶ γνωρίζουμε ὅτι ἡ θάλασσα τῶν Ἰνδιῶν εἶναι κλειστὴ σὰν λίμνη. Διαφεύστε τοὺς χάρτες πὺθ ἔχουν διαδοθῇ μὲ τὸ

δνομά σας. 'Ο κόσμος είναι άπλος και μπορώ να σάς πω πως είναι καμωμένος. 'Η γή μοιάζει με ένα «Ο», μέσα στο οποίο είναι γραμμένο ένα «Τ», που την χωρίζει σε τρία μέρη. Το μεγαλύτερο είναι η 'Ασία και τα υπό μικρά είναι η Εύρώπη και η 'Αφρική. Δεν κάνω τίποτ' άλλο, παρά ν' αναφέρω τον 'Αγιο Αύγουστino. Είθετε ένας άνθρωπος, στον όποιον άρέσουνε τ' άστεία. Είπατε ψέματα, επιτρέψτε μου να σάς το πω, όπως ένας έμπορος. Κυττάξετε τον καινούργιο χάρτη του κόσμου, που μόλις έχαραχθηκε και βρίσκεται στο ναύσταθμό μας. 'Όλος ο κόσμος κοροϊδεύει μαζί σας, κύριε. 'Εξομολογηθήτε, όμολογήστε και μεταμεληθήτε. 'Ο Θεός θα συχωρέση τις άστειότητες και τα άθωα παραμύθια σας. 'Όμολογήστε πως τα φείδια με τις πατούσες και με το στόμα γεμάτο δόντια δεν υπήρξαν ποτέ. 'Ενώπιον του θανάτου, άναγνωρίστε πως το χάρτινο νόμισμα δεν ύφίσταται ποσώς. Και πρό πάντων, όμολογήστε πως ο τόπος στον όποιο δεν φαίνεται

ο πολικός άστέρας στα ούρανια, δεν ύπάρχει. Τα άστερία είναι αιώνια. Τα έδημιούργησε ο Θεός. Δεν ύπάρχει τίποτα ωραιότερο σαν τον άστρικό ούρανό, που είν' από πάνω μας και τη συνείδησι που είναι μέσα μας. Κύριε, δεν άναλογισθήκατε την σημασία των λεχθέντων σας σχετικά με την άπουσία του πολικού άστέρα πάνω άπ' τις θάλασσες, που ίσχυρίζασατε πως έχετε ταξιδέψει! Αυτό θα έσήμαινε πως η γή είναι στρογγυλή. Δεν είσατε καθόλου ένας σοφός, είσατε ένας έμπορος και δεν καταλαβαίνετε ότι ο 'Ιησούς Χριστός δεν θα μπορούσε να κατέβη σε μια γή, που θα ήταν στρογγυλή. Αυτό, άρα που ίσχυρίζεσθε, είναι μία άίρεσις.

»Για τη σωτηρία της ψυχής σας, όμολογήστε πως έσυκοφαντήσατε τ' άστερία και μεις δεν θα κάψωμε το βιβλίό σας...»

☆

'Αλλά ο Μάρκο Πόλο πέθανε χωρίς να άναίρεση αυτά που είχε γράψει στο «μυθιστόρημά» του, και που ύστερα από πολλούς αιώνες άναγνωρίστηκαν όλα άκριδη...

ΜΥΣΤΙΚΑ...

Την κριτική μόνο σε μια περίπτωση μπορεί να αποφύγη κανείς : αν δεν λέη τίποτε, αν δεν κάνη τίποτε, αν δεν είναι τίποτε.

(Πάπυρος)

✱

Σην ιατρική, περνάει κανείς τα νεύρα του, σώζοντας τους πελάτας. ιζάμπα, και τα γεράματά του, σκοτώνοντάς τους... πανάκριδα.

(Σώμερσετ Μάμ)

Στατιστική έμφαίνουσα την έργατικήν δύναμιν της 'Ελλάδος την 30ήν Σεπτεμβρίου 1950

Σύνολον κατοίκων	8.156.421
'Υπερήλικες (άνω των 65 έτών)	1.531.399
'Απομένουν προς έργασίαν	6.625.022
'Ανήλικοι (κάτω των 18 έτών)	1.483.135
'Απομένουν προς έργασίαν	5.141.887
Μη έργαζόμεναι γυναίκες	1.164.158
'Απομένουν προς έργασίαν	3.977.729
Συνταξιούχοι και έξ αυτών συντηρούμενοι	944.828
'Απομένουν προς έργασίαν	3.032.901
Είς ένόπλους δυνάμεις και σώματα ασφαλείας	589.326
'Απομένουν προς έργασίαν	2.443.575
Ναυτιλλόμενοι είς το έξωτερικόν	506.128
'Απομένουν προς έργασίαν	1.937.447
Φυλακισμένοι, άσθενείς και γενικώς άνίκανοι προς έργασίαν	697.502
'Απομένουν προς έργασίαν	1.239.945
Είσοδηματίαι γενικώς	382.547
'Απομένουν προς έργασίαν	857.398
Είς το έξωτερικόν έν άποστολή, διά σπουδάς, άναψυχήν κ. τ. λ.	296.121
'Απομένουν προς έργασίαν	561.277
'Αργόμισθοι	178.311
'Απομένουν προς έργασίαν	382.966
'Επιχορηγούμενοι πρόσφυγες, συμ)πληκτοι κ.λ.	283.213
'Απομένουν προς έργασίαν	99.753
Παρασιτικώς βιούντες, έξηκριβωμένοι τεμπέληδες	99.751
'Απομένουν προς έργασίαν	2

ΜΟΝΟΝ ΔΥΟ... ΕΓΩ ΚΙ' ΕΣΥ ΑΝΑΓΝΩΣΤΑ !!!

[Αυτό το άνώνυμο «στατιστικό παιχνίδι», που κυκλοφορεί τελευταίως σε όλα τα περιοδικά και σε όλες τις γλώσσες του κόσμου, αλλάζοντας μονάχα αριθμούς πληθυσμών, κρύβει έν τούτοις μια αλήθεια : 'Ότι η έποχή μας θέλει την μείωσι του παραγωγικού, χρήσιμου, έργαζόμενου ανθρώπου...]

Ἐνῶ ἀρχίζει ἡ μάχη τῶν γηπέδων...

Ἐνα ἀθλητικὸ πρόβλημα

Τοῦ

ΑΘΑΝ. ΣΕΜΠΟΥ

ΠΡΟ ΠΑΝΤΟΣ ΑΘΛΗΤΙΚΟΝ ΗΘΟΣ !

Μὲ τὴν ἑναρξιν τοῦ Ὀκτωβρίου σημειώνεται μιὰ σημαντικὴ καμπὴ στὴν ἀθλητικὴ ἐκδήλωση τῆς χώρας μας. Τὰ καλοκαίρινα σπόρ, τὰ τένις, ἡ ἱστιοπλοία, τὸ κολύμπι, ἀκόμη ὁ ἀθλητισμὸς στίβου, ἀποχωροῦν ἀπὸ τὸ προσκήνιον τοῦ ἀγωνιστικοῦ ἐνδιαφέροντος γιὰ νὰ πέσουν σιγαλὰ σὲ νάρκη, ἐνῶ προβάλλει καὶ κατακτᾷ τὸ ἀθλητικὸ στερέωμα τὸ ποδόσφαιρο. Ἀθλημα θεαματικὸ, ποὺ αἰχμαλωτίζει τὸν ἀθλούμενον καὶ συναρπάζει τὸν θεατὴ τὸ ποδόσφαιρο, προικισμένο μὲ χαρίσματα, τὰ ὁποῖα τοῦ ἔδωκαν τὴν εὐρυτέρα—ἀν ἐπιτρέπεται ἡ ἑκφρασις—λαϊκὴ θάσι μεταξὺ ὅλων τῶν ἄλλων ἀθλημάτων, θὰ κυριαρχήσῃ ὅπως καθε χρόνο κατὰ τοὺς ψυχροὺς μῆνας καὶ θὰ προκαλέσῃ συναγερμούς τῶν φιλάθλων. Ἀπὸ τὴν πρώτη Σεπτεμβρίου, ποὺ ἀρχισε ἡ ποδοσφαιρικὴ περίοδος 1950—1951 μέχρι σήμερα ἐπέρασε ἕνας ὁλόκληρος μῆνας προπαρασκευῆς ὅχι μόνον τῶν παικτῶν, οἱ ὅποιοι ἔκαμαν ἀρκετὲς προπονήσεις, ἀλλὰ καὶ τῶν «ὀπαδῶν», τῶν θερμῶν δηλαδὴ φίλων τῶν διαφόρων ομάδων, οἱ ὅποιοι πρόκειται νὰ ὑποβληθοῦν στὴν πο-

λύμην δοκιμασίᾳ τῆς διαρκοῦς ἀνησυχίας τῆς χαρᾶς γιὰ τὶς νίκες τῆς ομάδος τῶν καὶ τῶν ἀπογοητεύσεων γιὰ τὶς ἀποτυχίες τῆς, τοῦ ἠθελημένου θασανιστηρίου τῆς πολυώρου παραμονῆς στὴν ἐξέδρα κάτω ἀπὸ τὴν ὀροχὴ καὶ τὸ τσουχτερὸ κρύο.

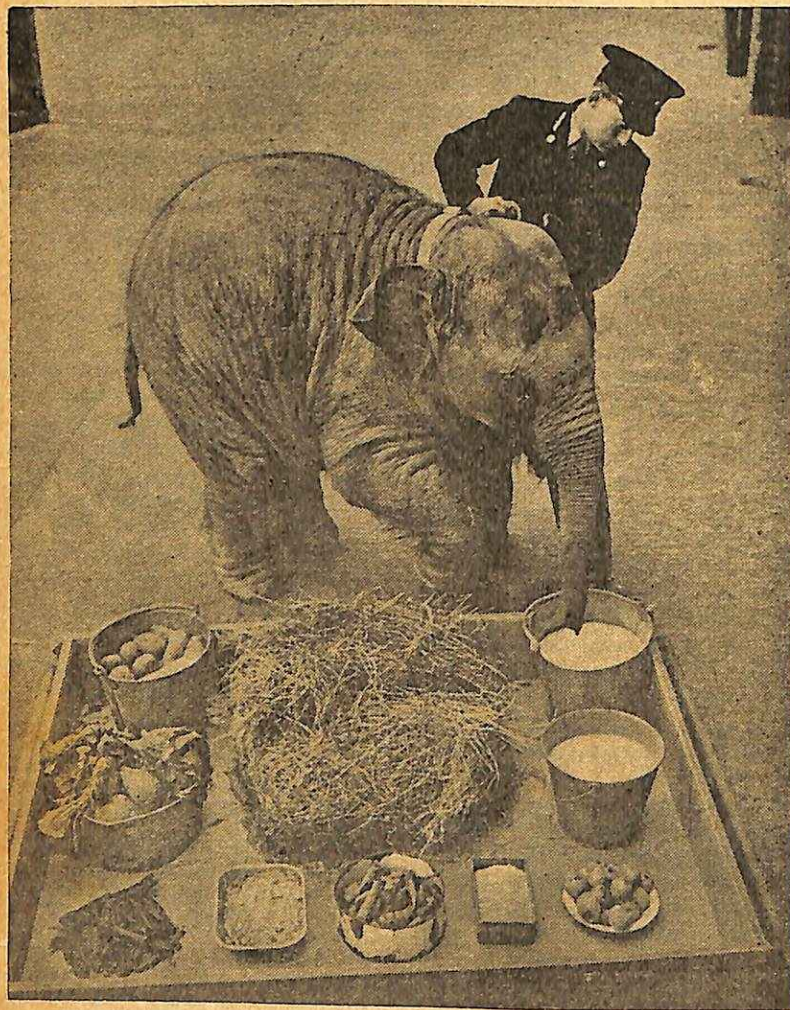
Ἡ δοκιμασία αὕτῃ ὁμως δὲν περιορίζεται στοὺς παίκτας καὶ στοὺς «ὀπαδούς». Τὸ ποδόσφαιρο εἶναι σπόρ ἀνήσυχου καὶ καταντᾷ ἐπικίνδυνον γιὰ τὴν «δημοσίαν τάξι» τῆς φιλάθλου οἰκογενείας ὅταν οἱ ποδοσφαιριστὰὶ ἐκμεταλλεύονται τὴν ἐλαστικότητα ἢ τὴν κακὴν προστασίαν τῶν διοικούντων, ξεχνοῦν τὸν ἀθλητικὸ νόμον καὶ τὴν ὀλυμπιακὴν παράδοσιν τῆς πατρίδος μας καὶ παρανομοῦν. Στὴν χώρα μας παρετηρήθη συχνὰ αὐτὸ τὸ ἄτοπο. Ἡ νίκη ἔγινε στὸ ποδόσφαιρο ὁ μοναδικὸς σκοπὸς τοῦ ἀγῶνος, ἐνῶ ἡ ψυχικὴ διαπαιδαγώγησις τοῦ ἀθλητοῦ ἐτέθη σὲ δευτερεύουσα μοῖρα. Μιὰ θλιβερὴ παρεξήγησις ποὺ ἐκαλλιεργήθη παράξενον μέσον στὰ γραφεῖα τῶν ποδοσφαιρικῶν διοικήσεων ἐξεδηλώθη σὲ ἀναρίθμητες ἀταξίες, ποὺ τὶς περισσότερες φορές δὲν εἶχαν τὸν ἐπιβαλλόμενον κολασμό. Ἡ προ-

ηγουμένη ποδοσφαιρικὴ περίοδος μᾶς ἔδωκε πολλὰς ἀπογοητεύσεις μὲ ἀποκορύφωμα τῶν κακῶν πράξεων ἐνὸς ἀριθμοῦ παικτῶν, τὴν ἀπόπειραν εἰσαγωγῆς εἰδῶν μονοπωλίου ἀπὸ τὸ ἐξωτερικὸ ἐκ μέρους τριῶν ἀθλητῶν τῆς ἐθνικῆς ομάδος. Τὰ ἑλληνικὰ δικαστήρια ποὺ ἐδίκασαν τὴν θαρειαὶ παράβασιν, ἔκριναν μὲ ἀπόλυτη ἐπιείκεια καὶ ἀπήλλαξαν τοὺς δράστας μὲ τὸ δικαιολογητικὸ ὅτι ὑπέπεσαν εἰς τὸ ἀδίκημα «λόγω θλακείας». Κατὰ τὴν δίκην τῶν δύο ἐξ αὐτῶν, ἡ ὁποία διεξήχθη πρὸ ἡμερῶν εἰς τὸ πλημμελειοδικεῖον Ἀθηνῶν, ὁ πρόεδρος τοῦ δικαστηρίου ἀπαγγέλλων τὴν ἀπαλλακτικὴν ἀπόφασιν εἶπε μὲ ἐκδηλῆ συγκίνησιν εἰς τοὺς κατηγορουμένους «διεθνείς»: «Ἀκούστε παιδιά. Ἀρχίσατε τὴν ζωὴ σας πολὺ ἄσχημα. Τὸ δικαστήριον σᾶς δίδει τὴν εὐκαιρίαν νὰ τὴν ξαναφτιάξετε. Ἐάν δὲν ἐκμεταλλευθῇτε αὕτῃ τὴν εὐκαιρίαν καὶ ἀν δὲν καταλάβετε τὸ νόημα αὐτῆς τῆς ἀπαλλαγῆς σας, τότε θὰ τὴν τελειώσετε ἄσχημα...».

Φυσικὰ, τὸ ποδόσφαιρο ὡς λαϊκὴ, λαϊκωτάτη ἀθλητικὴ ἐκδήλωσις ποὺ εἶναι μὲ μυριάδας ἀκουμένων, θὰ παρουσιάσῃ καὶ τὰ ἄτοπα του. Καμμιά ἄλλωστε ἐκδήλωσις τῆς ἀνθρωπίνης δράσεως ἰριότητος δὲν εἶναι ἐκδήλωσις ἀγγέλων, πολὺ δὲ περισσότερο δὲν εἶναι τὸ ποδόσφαιρο. Χρειάζεται ὁμως νὰ καταδολῇ ἔντονη προ-

σπάθεια ἀπὸ μέρους τῶν διοικούντων, ποὺ τόσῃν ὁμολογουμένως ὑπηρεσίαν προσφέρουν στὸ ἔθνος φροντίζοντες αὐτὰ τὰ παιδιὰ, ὥστε νὰ διατηρηθῇ καθαρὴ, ἀθλητικὴ, ἑλληνικὴ ἡ ψυχὴ τούτου. Τὸ ποδόσφαιρο εἶναι τὸ πρῶτον ἀθλημα ἀπὸ τῆς ἀπόψεως τῆς προσφορᾶς ὑπηρεσιῶν στὴν κοινωνίαν καὶ τὴν πατρίδα μας, ἀφοῦ ἀπασχολεῖ τὰ περισσότερα παιδιά καὶ ἰδίως τὰ ἐργατόπαιδα καὶ τὰ φτωχόπαιδα, ποὺ θὰ ἦταν δύσκολον νὰ εὕρουν ἄλλον ἀδάπανον καὶ ἀκίνδυνον τρόπον ψυχαγωγίας. Πρέπει ὁμως, γιὰ νὰ ἐξυπηρετηθῇ πραγματικὰ, νὰ μὴ ξεφεύγῃ ἀπὸ τὴν γραμμὴ μιᾶς πειθαρχημένης καὶ εὐγενικῆς ἀθλητικῆς ἐνασχολήσεως. Αὐτὸ δὲ εἶναι καθαρῶς ἔργον τῶν διοικούντων, οἱ ὅποιοι πρέπει νὰ ἐμπνεύσουν τὴν πειθαρχίαν καὶ νὰ διδάξουν τὰ παιδιά, τὰ ὁποῖα τοὺς ἐμπιστεύεται ἡ ἑλληνικὴ κοινωνία, ὅτι οἱ καλὲς κλωτσιὲς δὲν ἀποτελοῦν ἀθλητικὸ προσόν ἄξιον προσοχῆς καὶ ἐκτιμήσεως, ὅταν δὲν συνοδεύονται καὶ μὲ χαρακτηρὰς εὐθείας, σεμνοῦς καὶ ἑλληνοπρεπεῖς. Τοῦτο εἶναι τὸ καθήκον τῶν διοικούντων, ποὺ προβάλλει ἐπιτακτικὸν τώρα, ὅποτε μὲ τὴν εἴσοδον εἰς τὸν Ὀκτώβριον ἀρχισε νὰ ἐντείνεται πάλιν ἡ ποδοσφαιρικὴ κίνησις μὲ ὅλα τὰ καλὰ καὶ τὰ δυσάρεστα ἐπακόλουθα τῆς.

ΑΣΙΑΤΙΚΗ ΛΑΙΜΑΡΓΙΑ...

Ἡ Ντάμπο εἶναι τὸ πρῶτο ἑλεφαντάκι πού ἔκανε τὸ ταξίδι Ἰνδίες — Λονδίνον ἀεροπορικῶς. Μόλις δύο ἑτῶν, χρειάζεται γιὰ ν' ἀναπτυχθῇ ἓνα μελετημένο, πλούσιο καὶ ὀρεκτικὸ διαιτολόγιο. Εἰς τὸν Ζωολογικὸ Κήπον τοῦ Λονδίνου, ὁ φύλακας τῆς Ντάμπο ἔστρωσε μπιστὰ στὸν φωτογράφο τὴν μερίδα μιᾶς μόνης ἡμέρας τῆς πολυέξοδης αὐτῆς νέας : Ἀπὸ ἀριστερὰ πρὸς τὰ δεξιὰ : Πατάτες, γλυκοπατάτες, μαρούλι, τριφύλλι, χαρούπια, «πόριτζ», καρόττα, τριμμένο παξιμάδι, μήλα, τέσσαρα γαλλόνια γάλα, σανό.

...ΑΤΤΙΚΗ ΛΙΤΟΤΗΣ

Ἡ νεαρή αὐτὴ ἀγελάδα τῆς Ἀττικῆς, ράτσας «Μπράουν Σουίς», τρώει πολὺ πιὸ λιτὰ ἀπὸ τὴν Ντάμπο. Λίγη μαρμαρόσκονη ριγμένη σὲ μιὰ γούρνα. Ὑστερα ἀπὸ προσεκτικὲς μελέτες τοῦ Ὑπουργείου Γεωργίας καὶ τῶν εἰδικῶν ὑπηρεσιῶν τοῦ Σχεδίου Μάρσαλ, διεπιστώθη ὅτι οἱ ἀγελάδες μποροῦν νὰ τρῶνε τὸ ἀπαραίτητο γι' αὐτὲς ἀσβέστιο μ' αὐτὸ τὸν τρόπο. Ἐτσι τὸ διαιτολόγιό τους συμπληρῶνεται εὐκολώτατα καὶ ἀνέξοδα. Πρὶν ὅμως οἱ εἰδικοὶ σκεφθοῦν τὴν μαρμαρόσκονη, τὰ ζῶα τῆς Ἀττικῆς εἶχαν λύσει τὸ πρόβλημά τους, τρώγοντας τὸν ἀσβέστη ἀπὸ τοὺς τοίχους τῶν χωρι-ἀτικῶν σπιτιῶν...

“Ένα κοινωνικό μυστήριο

Η ΗΛΙΚΙΑ ΤΟΥ ΠΛΗΘΟΥΣ...

Του

PAUL G. DUPONT

Η εποχή μας είδε να γεννιέται ένα παντοδύναμο όν, στο οποίο οι κυβερνήσεις αποδίδουν ολοένα μεγαλύτερα σημασία: ένα όν με ζωντανές αντιδράσεις, άλλοτε απάνθρωπο και άλλοτε τρυφερό, ικανό για έγκλήματα και για πράξεις ήρωϊσμού, αλλά που δεν έφθασε ακόμη στην ώριμη ηλικία του: Τό Πλήθος.

Μερικά χρόνια πριν από τον πόλεμο του 1939, γινόταν στην Κοπεγχάγη μία σπουδαία πολιτική διάσκεψις. Δέκα χιλιάδες πρόσωπα παρευρίσκοντο σ' αυτή. Ο όμιλητής, ένας λαμπρός νέος, με μεγάλη δημοτικότητα, μιλούσε με αξιοσημείωτη ευγλωττία. Οί εικόνες, το ύφος, τὰ επιχειρήματά του, αίχμαλώτισαν όλόκληρο τὸ ἀκροατήριό του. Ξαφνικά, πίσω από τὸ προσηκτικό πλήθος, ὤψωθηκαν καμμιὰ πενηνταριά κόκκινα μπαλλόνια: μπαλλόνια παιδικά. Ἀμέσως τὸ πλήθος στράφηκε πρὸς τὰ ἐκεῖ καὶ ἀκούσθηκαν ζητωκραυγές. Ὑψώθηκαν χέρια καὶ τὰ γέλια καὶ οἱ φωνὲς ἔδιναν κι' ἔπαιρναν. Ὁ ὁμιλητής εἶχε λησμονηθῇ. Τοῦ κάκου πολλαπλασίαζε τίς προσπάθειές του, ἐξετόξευε φράσεις συγκινητικές: κανεὶς δὲν τὸν ἄκουγε. Ὡταν ἔτοιμος νὰ διακόψῃ τὸ λόγο του, πού τόσο καλὰ εἶχε ἀρχίσει, ὅταν τοῦ ἦλθε μιὰ ἰδέα: μίλησε γιὰ τὰ κόκκινα μπαλλόνια. «Κυττάξετε καλὰ, κυττάξετε αὐτὰ τὰ κόκκινα μπαλλό-

νια. Ἀνεβαίνουν στὸν οὐρανὸ — πολὺ ψηλὰ — ὅπως οἱ ἐλπίδες μας...» Ἡ ἐπαφὴ ἀποκαταστάθηκε ξανά. Τὸ πλήθος ἄρχισε νὰ προσέχῃ καὶ πάλι τὰ λόγια του καὶ μάλιστα με ζωνρότερο ἐνδιαφέρον ἀπὸ πρὶν, γιατί εἶχε ἀρχίσει νὰ κουράζεται με τὸ καινούργιο θέμα. Καὶ ὁ ρήτορας καταχειροκροτήθηκε.

Κάθε ἀκροατὴς χωριστὰ, ποτὲ δὲν θ' ἄφινε τὴν προσοχή του νὰ περισπασθῇ ἀπὸ αὐτὸ τὸ παιχνίδι. Ἀλλά, ὅλοι μαζί οἱ ἀκροαταί, ἀνῆκαν σὲ ἓνα νέο ὄν, ἓνα ὄν συλλογικόν. Ἐχάναν τὴν προσωπικότητά τους, πρὸς χάριν μιᾶς νέας προσωπικότητας, λιγώτερο στοχαστικῆς, περισσότερο ἐνστικτώδους, ὑποκειμένης σ' ἐνθουσιασμοὺς καὶ σὲ ἀπότομες ἀλλαγὲς γνώμης.

Ἡ ἐπιστήμη κατῴρθωσε νὰ μελετήσῃ τοὺς νόμους τῆς συμπεριφορᾶς τοῦ πλήθους, νὰ προσδιορίσῃ τίς ἀρετές του καὶ τὰ κύρια ἐλαττώματά του, πού εἶναι κατὰ γενικὸ κανόν, τὰ ἐλαττώματα ἑνὸς πρωτόγονου ὄντος, τοῦ ὁποίου ἡ πνευματικὴ ὀριμότης εἶναι πολὺ κατώτερη ἐκείνης ἑνὸς μέσου ἀτόμου. Ἡ πνευματικὴ ἡλικία ἑνὸς ἀνθρώπου, προσδιορίζομενη με τὰ «τέστες» Μπινέ - Σιμόν, δὲν ὑπερβαίνει ποτὲ τὰ 15 ἢ 16 χρόνια. Ὁ μέσος ὄρος εἶναι 13½ — 14 χρόνια. Ἡ πνευματικὴ ἡλικία ἑνὸς πλήθους εἶναι ἀντι-

στρόφως ἀνάλογη τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἀνθρώπων πού τὸ ἀπαρτίζουν. Ἀν τὸ πλήθος ἀποτελεῖται ἀπὸ 2 ἢ 4 ἢ 8.000 ἢ 16.000 πρόσωπα, ἡ μέση ἡλικία του θὰ εἶναι ἀντιστοίχως 13, 12, 11 ἢ 9 ἐτῶν. Ὑπάρχει θέβαια ἓνα ἐπίπεδο κάτω ἀπὸ τὸ ὁποῖο δὲν μπορεῖ νὰ κατεβῇ, ἀλλὰ τὸ ἐπίπεδο αὐτὸ εἶναι πολὺ χαμηλόν. Τὸ πλήθος ἔχει πάντοτε τὴν τάσι νὰ εὐθυγραμμίζεται με τὸ λιγώτερο ἐξυπνὸ ἄτομο καὶ με τὸ πλέον ἐνστικτώδες. Ὅσο μεγαλύτερο εἶναι τὸ πλήθος, τόσο περισσότερη σπουδαιότητα ἀποκτᾷ μέσα του τὸ ὑποσυνεδιητό. Με τὴ σειρά του τὸ πλήθος ἀντιδρᾷ στὸ ἄτομο καὶ ἀπὸ τὴν ἀντίδρασι αὐτὴ γεννιέται ἓνα ἄλλο ὄν. Ὁ τάδε φλεγματικὸς ἢ ψυχρὸς καὶ σιωπηλὸς ἀνθρώπος γίνεται θυρωβώδης καὶ διαχυτικός. Ὁ πόλεμος μετέβαλε σὲ ἥρωες ἀνθρώπους τρομερὰ δειλούς, γιατί οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ κοντὰ τοὺς συναδέλφους τοὺς αἰσθάνονταν σὲ ἀσφάλεια. Κατὰ τὴν ἀπελευθέρωσι τῶν Παρισίων, ἓνα συνεσταλμένο καὶ καχεκτικὸ παιδί 18 ἐτῶν, ἐναμμένο ἀπὸ τὴ θέα τοῦ πλήθους, σκοτῶναι 4 Γερμανοὺς στρατιῶτες μέσα σὲ τέσσερις ὄρες καὶ παράσημοφορεῖται γιὰ τὸν ἡρωϊσμό του.

Τὸ πλήθος δρᾷ πολὺ συχνὰ ὡς τὴν ἐπίδρασι μιᾶς εἰκόνας, ἑνὸς θρύλου, ἑνὸς μύθου. Εἶναι ἔρμαιο μιᾶς εὐτυχοῦς ἢ ἀτυχοῦς φράσεως. Στὶς 2 Σεπτεμβρίου 1792, ἓνας μεγαλοκτηματίας ὑποπτος ὡς μοναρχικὸς καὶ κατηγορούμενος ὡς ἐκμεταλλεὺς τῶν πτωχῶν γεωργῶν ὀδηγεῖται στὴν λαϊμητόμο, ὅταν ὁ πατέρας τοῦ στρατάρχου Φίλιπ ντὲ Σεγκὺρ τρέχῃ καὶ ἀγορεύῃ με τέτοιαν ἐπιτυχία ὑπὲρ αὐτοῦ, ὥστε ὁ ξεαλλος ὄχλος δίνει χάρι στὸν μεγαλοκτηματία καὶ τὸν ὀ-

ποχρεώνει μάλιστα νὰ πῇ καὶ νὰ χορέψῃ μαζί με ὄλον τὸν κόσμον, ξεχνώντας τοὺς λόγους γιὰ τοὺς ὁποίους τὸν ὠδηγοῦσε πρὶν ἀπὸ λίγες στιγμὲς στὴ λαϊμητόμο.

Κατὰ τὴν αὐτὴ περίοδο, ἓνας εὐγενὴς ἀναγνωρίσθηκε ἀπὸ τὸν ὄχλον, πού χωρὶς θέσιμον λόγο πάει νὰ τὸν κρεμάσῃ στὸ πιὸ κοντινὸ φανάρι. Εἶχε κιόλας τὸ σχοινὶ γύρω ἀπὸ τὸ λαιμὸ του ὁ εὐγενὴς αὐτός, ὅταν ἀνάμεσα στοὺς δημίους του διακρίνῃ τὸ παιδί ἑνὸς ὑπηρέτου του πού τοῦ εἶχε μείνῃ πιστός. «Ἀχ! φωνάζει κυττάζοντας τὸ παιδί με οἶκτο. Ἀχ! ἂν σ' ἔβλεπε ὁ πατέρας σου!» Τὸ πλήθος ξεσπᾷ σὲ γέλια, περιλουζεῖ τὸ νεαρό με σαρκασμοὺς, ἐπαναλαμβάνει σὲ ὄλους τοὺς τόνους: «Ἀν σ' ἔβλεπε ὁ πατέρας σου· ἂν σ' ἔβλεπε ὁ πατέρας σου» καὶ ξεχνᾷ τὸ θῦμα του πού κατορθώνει νὰ δραπετεύσῃ χωρὶς νὰ ἐνοχληθῇ.

Τὸ πλήθος ἔχει πραγματικὰ δυνάμει συναισθημάτων καὶ ἰδέες μικρῆς διαρκείας. Πηδᾷ εὐκολὰ ἀπὸ τὴ μιὰ ἰδέα στὴν ἄλλη. Τοῦ εἶναι δύσκολο νὰ προσαρμοσθῇ σὲ νέους τρόπους σκέψεως. Γι' αὐτὸ ἀγαπᾷ τίς ἔτοιμες συνταγὰς πού ἀποκρυσταλλώνουν τοὺς πόθους του. Ἡ δύναμις τῆς ἐλπίδας του καὶ ἡ εὐπιστία του εἶναι ἀπεριόριστες. Παρασυρόμενον ἀπὸ τὴν ἀγάπη του πρὸς κάθε τι τὸ καταπληκτικόν, τὸ πλήθος ὑποδέχεται με πλήρη ἐμπιστοσύνη εἰδήσεις πού εἶναι τελείως ἀπίθανες, ἀλλὰ πού γοητεύουν τὴ φαντασία του. Ἀρνεῖται νὰ πιστέψῃ στὰ γεγονότα πού δὲν εἶναι σύμφωνα πρὸς τοὺς πόθους του.

Στὶς 2 Σεπτεμβρίου 1870, ἓνας Γάλλος στρατιώτης, με κουρελιασμένη στολή, μῆκε σ' ἓνα μπάρι. Ζήτησε νὰ πῇ. Δὲν εἶχε χρήματα, ἀλλὰ σ' ἀντάλλαγμα

υποσχέθηκε να δώσει μια καταπληκτική είδηση. Οί θαμώνες σηκώθηκαν, τόν περικύκλωσαν και όταν ο στρατιώτης τέλειωσε το κρασί του, άνηγγειλε ότι ο Αυτοκράτωρ είχε συνθηκολογήσει στο Σεντάν και είχε πιαστή αιχμάλωτος. Άμέσως τόν περιέλουσαν με θρισιές και του ζήτησαν αποδείξεις. «Μά, ήμουν εγώ ο Ίδιος εκεί», φωνάζει ο στρατιώτης. Κανείς όμως δεν θέλει να τόν πιστέψει. Κάποιος βγάζει ένα μαχαίρι και ο στρατιώτης το θάζει στα πόδια για να γλυτώσει τη ζωή του.

Όμαδικές παραισθήσεις

Η νοοτροπία αυτή μπορεί ακόμη να γεννήση όμαδικές παραισθήσεις. Η φρεγάδα «Λά Μπέλ - Πούλ», διοικουμένη από τόν ναύαρχο Ντεφοσέ, χωρίζεται λόγω της τρικυμίας από την κορβέτα «Τό Λίκνο», που ταξίδευε μαζί της. Όταν ή θάλασσα γαλήνεψε, όλο τὸ πλήρωμα της φρεγάδας έρευνά τόν όρίζοντα και από μακριά, αλλά άρκετά καθαρά, διακρίνει σχεδίες φορτωμένες με ανθρώπους που κάνανε σημάτα κινδύνου. Άμέσως ρίχνονται θάρκες στη θάλασσα. Οί σχεδίες φαίνονται πολύ καθαρά. Θά μπορούσε κανείς να μετρήσει και τούς ναυαγούς. Όταν όμως πλησίασε τὸ πλήρωμα της κορβέτας είδε ότι δεν υπήρχε στη θάλασσα παρά ένας σωρός από κλαδιά δένδρων. Στην επιθυμία τους να ξαναβρουν την κορβέτα, οί άνδρες του «Λίκνου» πήραν τὰ κλαδιά αυτά για ναυαγούς. Μία παρόμοια παραισθήσις δημιούργησε ένα σοβαρότατο διπλωματικό έπεισόδιο. Κατά τόν ρωσοϊαπωνικό πόλεμο, μόιρα του ρωσικού στόλου υπό τόν ναύαρχο Ροντιε-

θένσκυ, κατευθυνομένη προς την Ίαπωνία περνά κοντά από την άμώδη έκταση του Ντόγκερμπανκ, στη Βόρειο θάλασσα, που ήταν γεμάτη ψαροκαΐκα. Οί Ρώσοι παρατηρηταί νομίζουν ότι βλέπουν ένα στόλο από Ιαπωνικές τορπιλλακάτους. Άξιωματικοί και ναύτες αναγνωρίζουν τις μακρουλές σιλουέτες τους, χωρίς ν' αναρρωτηθούν πώς τόσο μικρά σκάφη μόρεσαν να κάνουν ένα τέτοιο ταξίδι. Τά ρωσικά καταδρομικά συνοδείας ανοίγουν πυρ και βυθίζουν τις ειρηνικές άνεμότρατες, που μάζευαν τὰ δίκτυα τους.

Τὸ 1914, στο Μόν, τὰ άγγλικά στρατεύματα θρέθηκαν εμπρός σε υπέρτερες έχθρικές δυνάμεις και αναγκάστηκαν να υποχωρήσουν. Ξαφνικά ή καταδίωξις σταμάτησε και οί "Άγγλοι έκπληκτοι μόρεσαν να έξαπολύσουν μιάν Ισχυρή άντεπίθεσι. Άργότερα ο Χίντεμποργκ ώμολόγησε ότι οί παρατηρηταί του είχαν δη ή καταφθάνουν Ισχυρές άγγλικές ενισχύσεις και για ν' αποφύγη την περικύκλωσι τών τμημάτων του, τὰ διέταξε να συμπυχθούν. Λοιπόν, οί άγγλικές ενισχύσεις δεν κατέφθασαν, παρά ύστερα από τέσσερις ήμέρες.

Οί μεγάλες πολιτικές συγκινήσεις, οί διώξεις, οί όμαδικές έκτελέσεις, ή επιτακτική και άμεσος ανάγκη μεταβολών στις κοινωνικές συνθήκες, ή γενική φοβία εύνοούν τη δημιουργία όμαδικών παραισθήσεων. Προτού ν' αποκρυσταλλωθούν πάνω σ' έναν άνθρωπο οί παραισθήσεις αυτές, είχαν σαν αντικείμενο όράματα θεία ή σατανικά. Στην Εύρώπη, από τὸ 15ον ως τὸ 18ο αιώνα, σε πάρα πολλά χωριά σημειώθηκε ή εμφάνισις δαιμόνων, που τούς είδαν όχι μεμονωμένα άτομα, αλλά

έκατοντάδες και χιλιάδες προσώπων και που διατηρήθηκαν όλοκληρες ώρες, και σε ώρισμένες περιπτώσεις όλόκληρες μέρες. Στο Άρράς, τὸ 1459, πολλοί κάτοικοι Ισχυρίζονταν ότι τη νύκτα μεταφέρονταν χωρίς να καταλαβαίνουν πώς, έξω από την πόλι, μέσα στα δάση ή στα λειβάδια. Εκεί εύρισκαν ένα μεγάλο άριθμό άνδρων και γυναικών που ή-

κόσιους χωρικούς στο Άνω Λαγκεντόκ, και 900 στην Άβινιόν, τούς έκαψαν ζωντανούς, γιατί είδαν τὸ διάβολο και υπάκουσαν στις διαταγές του. Τὸ αὐτὸ έγινε την ίδια εποχή στη Λωρραίνη, στο Σαιν - Κλώντ και στο Λαμπούρ των κάτω Πυρηναίων. Όλες οί μαρτυριές συμφωνοῦσαν στην περιγραφή τών τόπων και τών περυστάσεων. Όταν πέρασαν από

Νά τώρα οί διάφορες πνευματικές ήλικίες που έχει ο αὐτὸς άνθρωπος, άν είναι μόνος του, ή μαζί με άλλους δύο, είκοσι, ή εκατὸ χιλιάδες ανθρώπους :

Ένας άνθρωπος μόνος 40 ετών είναι	40 ετών.
Άν τρεῖς σαραντάρηδες συγκεντρωθούν για ν' ανταλλάξουν τις γνώμες των, υπάρχει μία πιθανότητα στις 3, ο καθένας τους να είναι.....	30 ετών.
Άν δέκα σαραντάρηδες συγκεντρωθούν για να ανταλλάξουν τις γνώμες των, υπάρχουν 4 πιθανότητες στις 10, ο καθένας τους να είναι.....	30 ετών.
Άν εκατὸ σαραντάρηδες συγκεντρωθούν κ.λ.π. υπάρχει μία πιθανότητα στις 2 ο καθένας τους να είναι.....	30 ετών.
Άν χίλιοι σαραντάρηδες συγκεντρωθούν κ.λ.π. υπάρχει μία πιθανότητα στις 4 ο καθένας τους να είναι.....	20 ετών.
Άν 10.000 σαραντάρηδες συγκεντρωθούν κ.λ.π. υπάρχει μία πιθανότητα στις 2 ο καθένας τους να είναι.....	20 ετών.
Άν οί συγκεντρωμένοι σαραντάρηδες είναι 100.000, τότε κατά πᾶσαν πιθανότητα, ο καθένας τους θα είναι...	10 ετών.

τανε συγκεντρωμένοι γύρω από ένα δαίμονα, που τούς υποχρέωνε να βλαστημοῦν και κατόπιν για να τούς ανταμείψη, τούς έδινε άφθονο κρασί και κρέας. Τέλος, οί κάτοικοι αὐτοί ξαναβρίσκονταν ο καθένας στο σπίτι του. Τὸ 1627, εκατὸν πενήντα γυναῖκες καταδικάστηκαν σε ισόβια δεσμά, γιατί είδαν τόν Σατανά υπό μορφή μαύρου τράγου. Τὸ 1674, τετρα-

χωριστή άνάκρισι, οί δραματιστές δεν έπεσαν σε αντίφάσεις. Ένα ευρικό σόκ, ή κατάστασις τών πνευμάτων, την εποχή εκείνη, είχαν γεννήσει αὐτή την όμαδική ύστερία.

Ό πανικός πηγάζει από τὸ αὐτὸ φαινόμενο : την εὐπάθεια στην υποβολή, την πλήρη έλλειψη έλέγχου. Άν ξεφωνίση κανείς : Πυρκαϊά !, πίσω από ένα άνθρωπο

που θαδίζει στο δρόμο ή διαβά-
ζει την εφημερίδα του στο δωμά-
τιό του, ο άνθρωπος αυτός θ' ά-
ναταραχθή ίσως, αλλά θα έχη την
ψυχραιμία να ζητήσει συγκεκρι-
μένες πληροφορίες. 'Αλλά αν μέ-
σα σ' ένα θέατρο ή σ' ένα κινη-
ματογράφο, ιδιαίτερα μέσα στο
σκοτάδι, άκουσθή ή κραυγή «Πυρ-
καϊά !», το πλήθος θα στριμωχθή
στis έξόδους και θα συνθλιβή, για
να γλυτώση από ένα κίνδυνο που
είναι άνυπαρκτος.

Σε μία κατηγορία διαφορετι-
κων γεγονότων, ή γοητεία που
άσκει ένα πρόσωπο πάνω στο πλη-
θος, πηγάζει από το αυτό φαινό-
μενο. 'Ο Χίτλερ, ο Μουσσολίνι, ο
Θεϊός Πατήρ των μαύρων του
Χάρλεμ, είναι πρόσωπα που έμα-
θαν να σκέπτονται, να μιλούν,
να ξεγελούνται, να παραληρούν
όπως το πλήθος. Διατείνονται ό-
τι είναι σταλμένοι από το Θεό,
τη μοίρα, τη Θεία Πρόνοια. Εί-
ναι όμως ανάγκη να μάθουν την
τέχνη να φέρνουν το πλήθος σε
κατάστασι κοντινή προς την ύ-
πνωσι, για να το κάμουν να πι-
στέψη όλες τους τις ιδέες για να
του υποβάλουν όλα τα συναισθή-
ματα που τους συμφέρουν. 'Ιδού,
λ.χ., ή συνταγή για τη δημιουρ-
γία ένθουςιασμού μέσα σε μία
συγκέντρωσι :

1) Διαλέγετε έναν ευρύχωρο
περίβολο, ή αν είναι δυνατό ένα
δράϊο κι' επιβλητικό τοπίο. 'Ο
Μουσσολίνι προτιμούσε να βγά-
ζη τους λόγους του άπέναντι στη
θάλασσα, που ο θόρυβός της έ-
μοιαζε σά ν' άπαντά στο θόρυβο
που έκανε το πλήθος.

2) Πρίν από το λόγο, ή «κλά-
κα» πρέπει να τραγουδά λαϊκά
τραγούδια, έστω κι' αν δεν έχουν
σχέσι με το σκοπό της συγκεντρώ-
σεως.

3) Οί ρήτορες πρέπει να κά-

νουν την εμφάνισί τους υπό τους
ήχους στρατιωτικων θουρίων.

4) 'Ο δμιλητής θέτει στο πλη-
θος έρωτήματα που προκαλούν ό-
μαδικές άπαντήσεις : ΝΑΙ ή ΟΧΙ.

5) Οί λόγοι δεν πρέπει να διαρ-
κούν περισσότερο από μισή ώρα.

6) Μεταξύ των λόγων των δια-
φόρων δμιλητών καλό είναι να
παρεμβάλλονται τραγούδια, που
να επαναλαμβάνονται από όμά-
δες. Οί τραγουδιστές πρέπει πάν-
τοτε να κάθονται ποτέ να μη
στέκουν όρθιοι.

7) Είναι καλό να υπάρχουν με-
ρικά κάδρα για να περισπᾶται
ή προσοχή του πλήθους όταν κου-
ράζεται.

8) Διακοσμήστε τη σάλλα με
συνθήματα και σύμβολα που αλχ-
μαλωτίζουν τη φαντασία. 'Η έπα-
νάληψις Ισοδυναμεί με άπόδειξι.

9) Οί ρήτορες πρέπει ν' άπο-
χωρούν υπό τον ήχο των ιδίων
μάρς, που τους συνώδευσαν στην
άφιξί τους.

10) Μετά την συγκέντρωσι, ή
«κλάκα» κάνει παρέλασι ώσπου
να διαλυθή ο κόσμος.

☆

'Αλλά το πλήθος είναι ένα έν
θηλυκό, εύθραυστο φοβάται το
κρύο, το ήμίφως και είναι πολύ
εύαίσθητο στis άτμοσφαιρικές έ-
πιδράσεις. Οί επαναστάσεις, οί
μεγάλοι πόλεμοι ξεσπούν σ' έπο-
χές ζέστης. 'Η 14η 'Ιουλίου, οί
σφαγές του Σεπτεμβρίου, οί πό-
λεμοι του 1870, 1914, και 1939
δεν ξεφεύγουν από αυτόν τον κα-
νόνα. Συμβαίνουν περισσότερες
έξεγέρσεις στα κράτη της Νο-
τίου 'Αμερικής, παρά στην Βό-
ρειον Ευρώπη. 'Η ξαστεριά άσκει
κι' αυτή μεγάλη επίδρασι. Οί λαϊ-
κές διαδηλώσεις είναι περισσότε-
ρες όταν ο καιρός είναι ξερός και
ξάστερος. 'Όπως συμβαίνει με τη
θάλασσα, ή ανθρώπινη παλίρ-

ροια έπηρεάζεται από τη σελή-
νη. Οί έξεγέρσεις είναι πιο συχνές
μέ το καινούργιο φεγγάρι και με
την πανσέληνο.

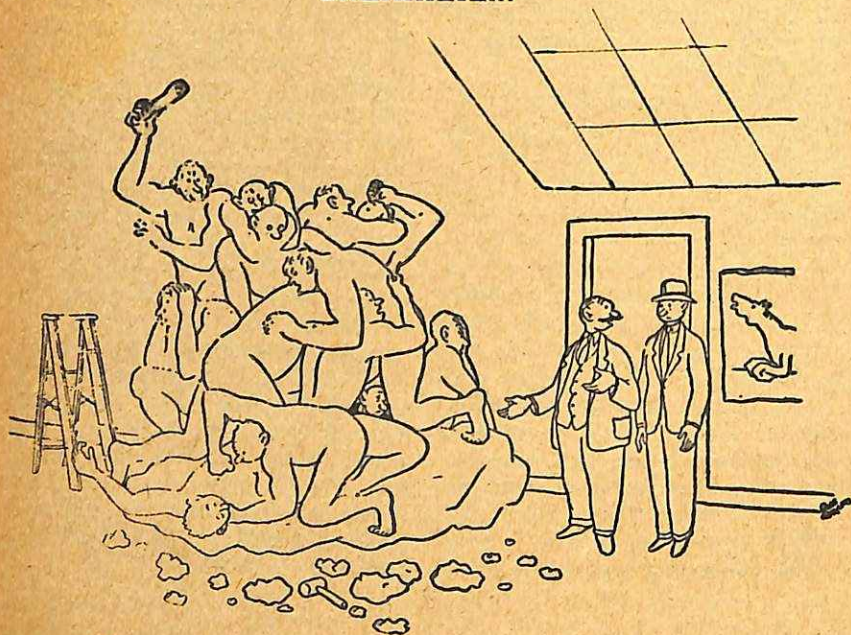
Αυτές οί ιδιορρυθμίες του πλη-
θους έχουν δημιουργήσει το πρό-
βλημα της ευθύνης του. Είναι, ά-
ραγε, υπεύθυνο το πλήθος για τα
προβλήματα που δημιουργεί; Πρέ-
πει να τιμωρηθή για τα σφάλμα-
τά του ; Οί Ρωμαίοι άποδεκάτι-
ζαν τα στρατεύματα που νικού-
σαν. Στις μέρες μας επιβάλλον-
ται κυρώσεις σ' εκείνους που πα-
ρασύρουν το λαό σε έξεγερσι.
'Αλλά όσο περνά ο καιρός συνη-
θίζουμε να βλέπουμε το πλήθος
σάν ένα πνευματικό άσθενικό πλά-
σμα, σάν έναν άρρωστο, άπέναν-
τι στον όποιο πρέπει κανείς να
πονηρεύεται.

Τόν Νοέμβριο του 1917, κατά

τη ρωσική 'Επανάστασι, ώρισμένα
πρόσωπα, μη μπορώντας να βλέ-
πουν να λυντάρωνται καθημερι-
νά ένα σωρό άθώοι άνθρωποι, ί-
δρυσαν μιάν 'Υπηρεσία Πνευματι-
κής Βοηθείας, που τη διοικούσαν
προσωπικότητες που γνώριζαν
καλά την ψυχολογία του όχλου.
'Όταν ξεσπούσε καμμιά έξεγερ-
σις και πιανόταν κανένας άτυχής,
τά μέλη της 'Υπηρεσίας αυτής ά-
νακατεύονταν με το πλήθος, έ-
πιαναν κουθέντα, φρόντιζαν να
μη θίξουν ποτέ το δημόσιο αϊ-
σθημα, κατάρθωναν να διατρέ-
σουν τον όχλο, να στρέφουν την
προσοχή του σε άλλο θέμα και
έτσι το Άγμα κατάφερνε να ξε-
φύγη. 'Η δύναμι δεν είχε πετύ-
χει ούτε ή πειρώ : για τον παρά-
ξενο αυτόν άρρωστο, που λέγεται
Πλήθος, χρειάζεται μία ειδική θε-
ραπευτική μέθοδος.

Λυπηθήτε τον τυφλό σκύλο !

— Είναι το σπουδαιότερό του έργο... Μόνο που μπερδεύτηκε μέσα
καί δεν ξέρει πώς νά βγῇ. «Pageant»

ΠΟΙΟΙ ΕΙΝΑΙ ΟΙ «ΠΡΩΤΟΙ»;

Ποιοι είναι οι «πρώτοι κατασκευασταί» τών κάτωθι ;

Από τὰ τρία αναφερόμενα όνόματα, ποίο είναι τὸ σωστό :

1. ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΟΝ

- α. Χένρυ Φόρντ
- β. Κάρολος Μπέντς
- γ. Τζαίμς Ρόλς - Ρόϋς

2. ΑΤΜΟΜΗΧΑΝΗ

- α. Ροδόλφος Ντίζελ
- β. Όττο φόν Γκέρικε
- γ. Τζαίμς Ουάττ

3. ΔΥΝΑΜΙΤΙΣ

- α. Βασίλειος Σαχάροφ
- β. Μπερτόλδος Σβάρτς
- γ. Άλφρέδος Νόμπελ

4. ΛΑΜΠΤΗΡ

- α. Μιχαήλ Φάρανταιϋ
- β. Κάρολος φόν Βέλσμπαχ
- γ. Θωμάς Έντισον

5. ΡΑΠΤΟΜΗΧΑΝΗ

- α. Τζάκ Σίγκερ
- β. Λουδοβίκος Νάουμανν
- γ. Βαρβολομαίος Τιμονιέ

6. ΥΠΟΒΡΥΧΙΟΝ

- α. Ροβέρτος Φούλτον
- β. Λεονάρντο Ντ'Α Βίντσι
- γ. Γουλιέλμος Μπάουερ

7. ΦΩΝΟΓΡΑΦΟΣ

- α. Λεονάρντο Γκραμμόλα
- β. Θωμάς Έντισον
- γ. Νικολάι Άκουστώφ

8. ΦΕΡΜΟΥΑΡ

- α. Έρρίκος Χέρτσ
 - β. Ουίλλιαμ Ζίππ
 - γ. Γεδεών Σόντμπεκ
- (Δύσις 3η σελίδα έξωφύλλου)

ΓΡΑΜΜΑ

ΑΠΟ ΤΟ ΠΑΡΙΣΙ

Η μόδα ή εφευρετική έκέρδισε την μάχη της, με ακόμη λιγώτερη άν-
τίστασι από συνήθως. Σε αυτό συνέτειναν δύο κύριοι λόγοι :
Πρώτον, δι δεν έφερε καμμιά βασική επανάστασι, και δεύτερον,
δι είναι εξαιρετικά κολακευτική. Όραιοτάτα φορέματα, χαριέστα-
τα ταγιέρ, φορεματάκια απλά και κομψά, καπέλλα μικρά και εύκολο-
φόρετα, γούστο, κέφι, γραμμή λεπτή και συντηρητική... Η μόδα τοῦ
1950 θά είναι ή πιό ώραία πού έχει εμφανισθῇ αὐτά τὰ εἴκοσι τε-
λευταία χρόνια... Τό λέω όχι εγώ, ἀλλά οἱ καλλιτέχναι, οἱ κριτικοί
καί οἱ κομψότερες γυναῖκες τοῦ κόσμου, πού ἔφυγαν μαγεμένοι ἀπό
τις νέες συλλογές. Ἀς πάρουμε ἕνα - ἕνα τὰ κύρια νεώτερά της χα-
ρακτηριστικά :

* Έφαρμογή : Τό βασικό φόρε-
μα 1950 ἀγκαλιάζει τὸ σῶμα σφι-
κτά. Ἡ φούστα στενή, κολλητή, φαρ-
δαίνει μονάχα κάτω ἀπό τὰ γόνατα.

* Φάρδος : Ὁ δεύτερος βασικός
τύπος έχει στενό μπουστό, ἀλλά
φαρδειά, περίπλοκη φούστα. Με πι-
έττες, με διπλά καί τριπλά βολάν,
με πρόσθετο φάρδος ἀπό πλισσέ μι-
σοφόρια πού μόλις ξεπερνοῦν τὸ
στρίφωμα.

* Λοξή γραμμή : Ὁ θρίαμβος
τῆς χρονιάς. Ὅλα τὰ ντραπέ λοξά.
Λοξές οἱ τσέπες. Λοξοὶ οἱ γιακάδες.
Λοξά καί τὰ βολάν. Ἡ συμμετρία
εἶναι ἀπολύτως ξεπερασμένη...

* Τό μαύρο χρώμα : Βασιλεύει
περισσότερο ἀπό κάθε χρόνο. Τό μι-
κρό μαύρο φουστάνι, πάντοτε ή ἀγά-
πη τῆς Παριζιάνας, εἶναι ἐφέτος ή
στολή τῆς κομψῆς γυναίκας. Τό
πρώτο φόρεμα πού παραγγέλνει.

* Κουμπιά : Τοποθετοῦνται με ἐ-
νώσεις χωρίς σχολαστική ἰσορροπία.
Εἶναι ἕνα στόλισμα, μιὰ νότα χρώμα-
τος ἐπάνω στό φόρεμα.

* Ἀντιθέσεις : Χρώματα δυνατά,
γειτονέουσιν ἄφοβα. Πράσινα φωτεινά,
με μαύρο. Κόκκινα τῆς φλόγας πάλι
με μαύρο. Τό καφετί έχει συνδυασθῇ
με τὸ μπλε σέ ἕνα ωραιότατο ὕφα-
σμα ριγωτό πὸ Ροντιέ. Τριχρωμίες
τῆς μόδας : γκρί, κεραμιδί, μαύρο.
Πορτοκαλί, καφετί, μαύρο.

* Παλτά : Φαρδειά, πλούσια, ριχ-
τά. Πελώριοι σάκκοι με μεγάλους
γιακάδες, μεγάλες τσέπες, φαρδειά
μανίκια. Προορίζονται γιά ἐπάνω ἀ-
πό ταγιέρ, καί εἶναι ὅλο ζέστη καί
«κομפור». Ἡ «γραμμή» κρύβεται ἀπό
μέσα. Τό παλτό τὴν ἐξαφανίζει.

* Ζακέττες Ρεντιγκόττες : μεσά-
τες, σέ ὅλα τὰ χρώματα, πού φοράει
ή Παριζιάνα ἐπάνω σέ ὀδίσσιες φού-
στες. Ἡ πιό καινούργια καί κομψή
γραμμή, πού θυμίζει ρωσικά μπαλ-
λέτα καί στολές τῆς τσαρικής ἐποχῆς.

* Έσάρπες : Έμφανίζονται παν-
τού. Πρωί, σάν κας-κόλ, ἀπό τὸ ἴδιο
ὕφασμα με τὸ φόρεμα, ζέρσεϋ ή
σκωτσέζικο. Τό ἀπόγευμα ἀπό γού-
να. Τό βράδυ τοῦλλι, νταντέλλα, μου-
σελλίνα γαρνιρισμένη με γούνα.

Γραμμή απλή, γιακάς με τριπλή πέττα, μια τριπλή πέττα στη φούστα για φάρος: "Ε" να από τα κομψότερα μοντέλα του Ζαν Φαθ.

* Τό ζέρσεϋ: 'Εμφανίζεται σε όλες τις συλλογές. Τό φόρεμα «Τζάμπερ», με τὸ ἐπάνω μέρος πλεκτό, ἐνωμένο σὲ ὑφασμάτινη φούστα σκέτη, εἶναι μία πρακτικὴ καὶ χαριτωμένη ἐφεύρεσις. 'Εξαιρετικὰ τῆς μόδας εἶναι τὰ ταγιέρ καὶ τὰ «ντέπιες» ἀπὸ χονδρὸ ζέρσεϋ.

* Γαρνιτούρες: 'Υπ' ἀρ. ἓνα: ἡ γούνα. Σὲ λωρίδες γαρνίρει τὰ πάντα. Τσάντες καὶ καπελλάκια καὶ γάντια, καὶ ρεβέρ μανικιών. Τὸ «μανσόν», καὶ ἐσάρπα ἀπὸ ἐρμίνα, ξαναγύρισαν ὕστερα ἀπὸ τόσα χρόνια στὸ περιθώριο.

* Φόδρες: 'Απέκτησαν ἐξαφνα δική τους προσωπικότητα. Εἰς τὰ παλτά, τὸ ὕφασμα τῆς φόδρας εἶναι ἐξ ἴσου ὠραῖο ἂν ὄχι ὠραιότερο μὲ τὸ ὕφασμα τὸ ἐξωτερικόν. Ἡ φόδρα τοῦ ταγιέρ συνδέεται μὲ τὴν μπλούζα καὶ γίνεται ἀπὸ ταφτᾶ, ἀπὸ ζέρσεϋ, ἀπὸ μουσελλίνα.

* Ζώνες: 'Αντιθέτως, ἔχασαν τὴν δική τους προσωπικότητα. Λεπτές, ἀφανείς, στρογγυλεμένες λωρίδες ἀπὸ πετσί, ἀπλῶς στηρίζουν τὸ φόρεμα στὴν θέσι του.

* Παπούτσια: Γόβες, μὲ λεπτὴ γραμμὴ λεπτὸ τακούνι, ἔχουν τὰ πρωτεία. Μικρὰ φιογκάκια, ἀπὸ βελούδο, ἀπὸ στράς, τὶς γαρνίζουν διακριτικὰ.

* Καπέλλα: Σκίῃς τὰ ὀνομάζουν οἱ καπελλοῦδες. Μικροὶ ἐλαφροὶ καυκοί. Μπερὲ βελούδινα κεντημένα καὶ ἐργασμένα. Μιά «καλόττα» ἀπὸ μαῦρο φέτρ, ἓνα φτερό, ἢ ἓνα κόσμημα, ἢ ἓνα δελάκι... καὶ ἔχετε τὸ καπέλλο τοῦ χειμῶνα. Καὶ τὸ φοράτε ὅπως θέλετε. 'Ισια, λοξά, πρὸς τὰ ἔμπρός, ἢ ριγμένο πίσω στὸ μέτωπο.

Τὸκ ἀπὸ βελούδο γκοῖζο κεντημένη μὲ μαργαριτάρια καὶ κορδονέττο ἀσημένιο καὶ κόκκινο.

* Φανταιζί: Τὰ χρωματιστὰ μαντήλια ἐμφανίζονται παντοῦ. 'Απὸ λεπτὴ μουσελλίνα, χρησιμεύουν γιὰ νὰ δίνουν χρῶμα στὰ ταγιέρ τὰ σκούρα καὶ τὰ φορέματα τὰ μονόχρωμα. Γύρω ἀπὸ τὸν λαιμό, τυλιγμένα σὰν ἐσάρπες, δεμένα στὴν μέση, ριγμένα πάνω ἀπὸ τὸν ὤμο καὶ στερεωμένα μὲ ἓνα «κλίπς», προσθέτουν κέφι καὶ στὰ ἀπλούστερα φορέματα.

* Μαντήλια: Μαντήλια γιὰ τὸ κεφάλι ἀπὸ ζέρσεϋ, γιὰ ἐκδρομές, δίχρωμα, ἀποτελοῦν τὰ χρησιμώτερα καπέλλα. 'Ενα μαντήλι «βραδυνόν» ἔχει ἓνα τετράγωνο λεπτὸ βέλο, τριγυρισμένο ἀπὸ μαῦρη νταντέλλα. Τὸ βέλο γιὰ νὰ συγκρατῇ τὰ μαλλιά, ἢ νταντέλλα γιὰ νὰ πλαισιώῃ τὸ πρόσωπο.

* Τσάντες: 'Απλές. 'Οχι πολὺ μεγάλες. 'Εκτὸς ἀπὸ μερικὲς ποὺ συνδυάζουν τσάντα καὶ «μανσόν», ὅπως τὸν καλὸ παλὸ καὶ αἰρὸ, οἱ περισσότερες δὲν ἔχουν νὰ ἐπιδείξουν μεγάλη προσωπικότητα.

* 'Εξαιρέσεις: Οἱ κάπες καὶ τὰ παλτά. 'Οπως τὴν παλαιὰ ἐποχὴ, τὸ παλτὸ ἔπαυσε νὰ εἶναι ἐφαρμοστὸ καὶ ἔγινε ἓνα ριχτὸ σκέπασμα, χωρὶς ἀπαιτήσεις γραμμῆς.

* Βάσις: Τῆς μόδας 1950: ἡ στενὴ μέση. Σὲ ὅλες τὶς συλλογές, σὲ ὅλα τὰ φορέματα, πρωινά, ἀπογευματινὰ καὶ βραδυνά. Τὸ φόρεμα καὶ τὸ ταγιέρ ὑπογραμμίζει μὲ ἐπιμονὴ τὸ λεπτότερο σημεῖο τοῦ γυναικείου σώματος.

Τὸκ σκέτη μαῦρη ἀπὸ φέτρ σὲ σχῆμα κινέζικο. 'Η Παριζιάνα τὸ φορεῖ πότε ἴσιο, πότε λοξό.

'Η ρεντιγκόττα, τὸ πιὸ «καινούργιο» παριζιάνικο παλτό. Μέση στενὴ, μεγάλες τσέπες, ὅμοι στρογγυλοί. Μοντέλο τοῦ Κριστιάν Ντιὸ σὲ χρῶμα κανελλί.

* 'Ανακεφαλαίωσις: 'Ενδιαφέροντα σημεῖα: Φόρεμα τῆς ἡμέρας ἴσιο, ἀπλὸ πολὺ μεσάτο, ταγιέρ πολὺ μεσάτο, ρεντιγκόττα ¾ πολὺ μεσάτη, κάπες καὶ παλτά πολὺ πλούσια καὶ φλοῦ.

Καπέλλα, τσάντες, ζώνες, παπούτσια, ἀπλά, διακριτικὰ, εἰς τὸ περιθώριο.

Της
HELEN DURHAM

Αναπνέετε για να είσθε υγιείς. Αναπνέετε για να είσθε χαριτωμένοι, για να στέκεστε όμορφα, για να μιλάτε άνετα, για να αισθάνεσθε ευχάριστα. Σ' αυτό συμφωνούν όλοι.

«Καλή άναπνοη θα πη καλή ζωή», λέει ένας παλαιός φιλόσοφος, όπαδός των Γιόγκι. «Η άναπνοη δίνει τη πρώτη ύλη για τη φωνή». Η πρώτη οδηγία που θα σας δώση ένας ειδικός για να στέκεστε όμορφα, θα είναι αυτή: γεμίζετε με άερα τὰ πνεμόνια σας. Η ταχύτερη κυκλοφορία του αίματος επιτυγχάνεται με την καλή άναπνοη και αυτή όφελει τὸ δέρμα περισσότερο από ό,τι όρες δλόκληρες μασάζ. Ο ψυχαναλυτής θα σας πη ότι τὸ σύμπλεγμα κατωτερότητος που σας επισκέπτεται πότε-πότε, προέρχεται από κακή άναπνοη. Όσο για τὸν γιατρό, δουλειά του είναι να διατηρή την άναπνοη σας από την ώρα που θα γεννηθίτε ως την ώρα που θα πεθάνετε. Ο άερας που εισπνέουμε πολλοί από μάς, μπορεί να είναι άρκετὸς για να ζούμε, όχι όμως για να ζούμε καλά. Αυτό είναι αλήθεια. Αν δέν πιστεύετε, άναπνεύσετε πλούσια και θα δήτε πόσο καλύτερα θα αισθάνεσθε. Συνηθίσαμε να πιστεύουμε πὸς τὰ πνεμόνια τελειώνουν εκεί όπου αρχίζει η μέση. Κακώς. Εκτείνονται και κάτω από τη μέση.

Αν επιμένετε σ' αυτήν σας την πεποίθησι, αν δέν θρεθίτε γρήγορα στὰ θυμαράκια, να είσαστε βέβαιοι πὸς τουλάχιστον θα μαράνετε τὰ νειάτα σας. Ο έκφωνητής του ραδιοφωνικοῦ σταθμοῦ τῆς πόλεως σας ξέρει καλά τη σημασία τῆς άναπνοῆς. Πηγαίνετε σέ μιὰ αἴθουσα ραδιοφωνικῶν εκπομπῶν και κυττάξτε τὸν έκφωνητή την ώρα που περιμένει την σειρά του. Η ράχη του άνεβοκατεβαίνει· θάζει λάδι στη μηχανή του.

Ο ψυχαναλυτής λέει πὸς η καλή διάθεσι βρίσκεται στὰ χέρια τῆς άναπνοῆς. Αν είσθε νευρικός, έρεθισμένος, θυμωμένος, άναπνεύσετε βαθειά. Τὸ αποτέλεσμα θα είναι εκπληκτικό.

Η βαθειά άναπνοη είναι η πρώτη βοήθεια του ήθοποιου ναντιον του τράκ. Ακόμη και μιὰ παλιά ήθοποιός δέν μπορεί να άντιμετωπίση τὸ κοινό της σέ μιὰ πρεμιέρα χωρίς μερικὲς βαθειές άναπνοές.

«Πριν ακόμη γίνω γνωστή τὸ κοινό», μάς λέει η ήθοποιός Έλεν Χαίης «δέν είχα ιδέα τι σήμαινε η λέξις άναπνοη. Μιὰ μέρα με παρουσίασαν στη Μαίρη Γκάρντεν.»

«Είστε ήθοποιός;» μου είπε η Μαίρη Γκάρντεν και μου έδωσε μιὰ στὸ στομάχι. «Μὰ εσύ παιδί μου είναι αδύνατον να παίξεις' τὸ

ΓΕΩΡΓΟΣ & ΠΕΝΑ
Coiffeurs
ΚΑΝΑΡΗ 4

Βρέχει...

★ Η άπαλή μελαγχολία του καιρού, πού καθρεφτίζεται στο πρόσωπό σας, σάς κάνει ΩΜΟΡΦΟΤΕΡΗ.

★ Η υγρασία όμως δά κάνη τὸ δέρμα σας νά φαίνεται κουρασμένο καί μαρμαμένο.

★ Προφυλάξτε το, ὅπως κάνουν χιλιάδες γυναῖκες αὐτή τήν ἐποχή μέ τήν ΚΡΕΜΑ-ΛΑΝΟΛΙΝΗ «ΜΕΛΠΑΝ»

“ΑΛΕΚΤΩΡ,”

διάφραγμά σου δὲν εἶναι οὔτε σάν μικροῦ παιδιοῦ.»

«Γιὰ χρόνια ἔπαιζα μικροὺς ρόλους, μόνο καὶ μόνο γιατί εἶχα μικρὴ ἀναπνοή. Μεγάλους ρόλους ἀνέλαβα μόνον ὅταν ἔμαθα νὰ ἀναπνέω».

Πολλοὶ ἄνθρωποι στέκουν ἄσχημα ἐπειδὴ ἀναπνέουν ἄσχημα. Ὅταν τὸ στήθος εἶναι θαυουλώτο, τὸ πρῶτο πού προσβάλλεται εἶναι ἡ ἀναπνοή.

Τώρα, ὅσοι ἔχετε τὴν περιέργεια νὰ δῆτε ἂν ἀναπνέετε ὅπως πρέπει, ἀνεβάστε τὴ ζώνη σας λίγο πάρα πάνω ἀπὸ τὴ μέση· βγάλτε ὅλον τὸν ἀέρα ἀπὸ τὸ στήθος σας, τόσο πού νὰ νοιώσετε πὼς ἄδειασε ἐντελῶς καὶ σφίξτε τὴ ζώνη σας. Μετὰ ἀναπνεύσετε ὅσο πιὸ δυνατὰ μπορεῖτε καὶ προσέξτε πόσες τρύπες πρέπει νὰ ἀνοίξετε τὴ ζώνη σας. Αὐτὸς εἶναι ὁ καλύτερος τρόπος γιὰ νὰ μετρήσετε τὴν ἀναπνοή σας. Μὴ νομίζετε πὼς ἀναπνέετε καλὰ προβάλλοντας τὴν κοιλία σας σάν τις τραγουδίστριες τοῦ παλιοῦ καιροῦ. Μόνο τὸ στήθος καὶ τὰ πλευρά πρέπει νὰ ἀνοίγουν. Γιὰ νὰ βεβαιωθῆτε πόσο ἀνοίγουν, σφίξτε δυνατὰ τὰ πλευρά σας μὲ τὰ χέρια σας, εἰσπνεύσετε βαθειὰ καὶ προσέξτε τί πῆσι ἀσκεῖται στὰ χέρια σας.

«Ἡ κανονικὴ ἀναπνοή πρέπει νὰ γίνεται ἄσυνείδητα» λέει ὁ Δρ. Ε. Λύμαν Φίσκ, «καλὸ ὅμως εἶναι νὰ γίνωνται καθημερινῶς μερικὲς ἀναπνευστικὲς ἀσκῆσεις. Ἄνθρωποι πού μένουν ὅλη τὴν ἡμέρα κλεισμένοι μέσα, μποροῦν νὰ μειώσουν τὴ ζημιὰ πού ὑφίσταται ὁ ὀργανισμός τους, περπατώντας γιὰ λίγη ὥρα στὸ ὑπαιθρο καὶ παίρνοντας βαθειὰς ἀναπνοές».

Καλὴ ἀναπνοή δὲν γίνεται χω-

ρίς τὴ βοήθεια τοῦ διαφράγματος. Τὸ διάφραγμα εἶναι τὸ πάτωμα τοῦ στήθους. Εἶναι ἕνας μῦς πού σχηματίζει θόλο ἀνέστραμμένο. Καθὼς εἰσπνεύουμε, ὁ θόλος τεντώνεται πρὸς τὰ κάτω καὶ ἔτσι μεγαλώνει ἡ θωρακικὴ κοιλότης, ὥστε νὰ χωρῇ περισσότερο ἀέρα. Στὴν ἐκπνοή πάλι ὁ θόλος τείνει νὰ ἐπιπεδωθῇ καὶ ἀνεβαίνοντας ὠθεῖ τὸν ἀέρα πρὸς τὰ πάνω. Χωρὶς τὸ διάφραγμα δὲν μπορεῖτε νὰ μιλήσετε, νὰ βήξετε, νὰ βογγίσετε. Ἀκόμη ὁ ξερόβηχας ἀποκλείεται.

Εὐτυχὸς ἡ ἴδια ἡ φύσι μᾶς ἔμαθε πὼς νὰ χρησιμοποιοῦμε τὸ διάφραγμά μας. Τὰ μωρὰ ἀναπνεύουν σωστὰ· τὸ ἴδιο καὶ οἱ μεγάλοι τὴν ὥρα πού κοιμοῦνται.

Ὅταν ὅμως μεγαλώσουμε·καὶ ὅταν εἴμαστε ξυπνητοὶ - ἀφίνουμε χίλια-δυὸ ἐμπόδια νὰ περιορίζουν τὴν λειτουργία τοῦ διαφράγματος. Μιά καλὴ μέθοδος γιὰ νὰ μετεκπαιδεύσετε τὸ διάφραγμά σας εἶναι αὕτη: Ξαπλώστε ἀνάσκελα, ξεχάστε ὅλες τις ἔννοιες αὐτοῦ τοῦ παληόκοσμου καὶ ἀφήστε τὸ διάφραγμά σας νὰ λειτουργήσῃ φυσιολογικά. Ἄν κατορθώσετε αὐτὸ νὰ σᾶς γίνῃ συνήθεια, θὰ ἀναπνέετε σωστὰ ἀκόμη καὶ ὅταν στέκεσθε ὀρθοί, ἀκόμη καὶ ὅταν δὲν κοιμάστε.

Μοναδικὸς σκοπὸς τῆς ἀναπνοῆς εἶναι ἡ πρόσληψις ὀξυγόνου. Κάθε ζωτικὴ λειτουργία μέσα στὸν ὀργανισμό ἐξαρτᾶται ἀπ' αὐτό. Ὅσο περισσότερο λοιπὸν τοῦ δίνετε, τόσο πιὸ ζωηρὸ θὰ εἶναι τὸ χρῶμα σας, τόσο πιὸ ζωντανοὶ καὶ πιὸ ἐγύπνιοι θὰ νοιώθετε. Ἄν εἰστε κακὸκεφοί, ἀδέξιοι στὶς κινήσεις σας, νευρικοὶ ἀναπνέετε βαθειὰ. Μὴν τὸ παίρνετε σ' ἀστεῖα· εἶναι ἡ καλύτερη συμβουλή.

(Ἀπὸ τὸ «Colliers»)

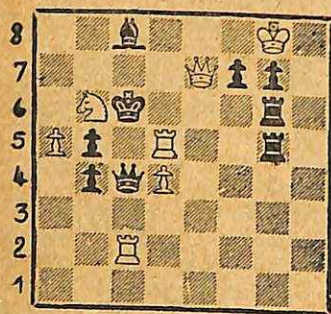

ΣΚΑΚΙ

ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΑΡ. 8

R. I. GUNN
ΜΑΥΡΑ (9)

α β γ δ ε ζ η θ

ΛΕΥΚΑ (7)

ΛΕΥΚΑ : Ρη8. Βε7. Πγ2. δ5. ι66.
Σα5. 64.

ΜΑΥΡΑ : Ργ6. Βγ4. Πη5. η6. Αγ8.
Σ64. 65. ζ7. η7.

Τα λευκά παίζουν και κάνουν μάτ σε δύο κινήσεις.

Σπάνια είναι τα προβλήματα τα οποία παρουσιάζουν τόσο θαυμάσιες θარიάντες όπως το παρακάτω πρόβλημα του S. PITUK.

Πρόβλημα αρ. 9. Λευκά (13) : Ρα6. Βγ7. Πδ2. ε8. Αα1. α8. ι66. 65. Σγ5. ε2. ε6. ζ2. ζ5.

Μαύρα (6) : Ρε5. Πγ4. η4. ι04. Αζ1. Σα5.

Τα λευκά παίζουν και κάνουν μάτ σε δύο κινήσεις.

ΑΠΟ ΜΙΑΝ ΠΑΡΤΙΔΑ

Μία νικηφόρος επίθεση, και ιδίως η νικηφόρος επίθεση με σύγχρονον θυσίαν κομματιών, είναι πάντοτε σε μία παρτίδα σκακίου το ωραιότερο και πλέον ενδιαφέρον κεφάλαιο.

Μία τέτοια επίθεση ικανοποιεί, από

πιοθητικής κυρίως απόψεως, και αυτόν τον ήττημένον ακόμη.

“Όσο και ωραίο π. χ. να είναι ένα «φινάλε» μιας παρτίδας, όσο καλά μελετημένο να είναι ένα σχέδιο αμύνης, όσο τέλεια να είναι μια διάταξη πεσών σε επίκαιρες θέσεις, καμιά από τις φάσεις αυτές του πολυπλόκου παιχνιδιού έχει την ειδική χάρι μιας νικηφόρου επίθεσης.

Παρακάτω ένα ωραίο παράδειγμα εξαιρετικής επίθεσης :

ΛΕΥΚΑ (13) : Ρη1. Βδ4. Πδ2. ζ1. Αδ3. Ιε4. Σα2. 63. γ4. ε5. ζ2. η2. 62. ΜΑΥΡΑ (13) : Ρη8. Βα5. Πδ8. ζ8. Αα6. Ιγ8. Σα7. γ6. δ7. ε6. ζ7. η7. 67.

Τα Μαύρα — των οποίων ητο ή σειρά να παίζουν — εις την θέσιν αυτήν έξηκολούθησαν με την κίνησιν 19)..... 67—65.

Εις την λανθασμένην αυτήν κίνησιν απήντησαν τα Λευκά ως έξης :

20. Ιζ6+, ηζ6. 21. ΑΧ07+, ΡΧ07. 22. Β04+, Ρη6. 23. ΒΧζ6+, Ρ05. 24. Πδ4 και τα Μαύρα αναγκάζονται να έγκαταλείψουν την παρτίδα. Μία διδακτικωτάτη μελέτη δια κάθε παίκτην.

ΦΙΝΑΛΕ

Ίδου ένα ωραιότατο φινάλε του Η. RINCK.

ΛΕΥΚΑ (5) : Ρζ4. Π05. Σγ6. δ5. ζ2.

ΜΑΥΡΑ (5) : Ρδ4. Πε1. Σα5. 66. ε7.

‘Η θέσις αυτή έχει απολύτως τον χαρακτήρα του τέλους μιας παρτίδας. ‘Υποθέσατε τώρα ότι είσθε εις την θέσιν των Λευκών και είναι η σειρά σας να παίξετε.

Μπορείτε να βρείτε κανένα τρόπο παιξίματος που να σας εξασφαλίζει την νίκη; ‘Εάν όχι δοκιμάστε αυτόν.....

1) γ6—γ7, Πε1—γ1. 2) δ5—δ6, ε7Χ δ6. 3) Π05—01! Πγ1Χγ7. 4) Π01—δ1+ Ρδ4—γ5. 5) Πδ1—γ1+ κ. λ. π. και τα Λευκά κερδίζουν!

ΚΡΥΜΜΕΝΑ ΛΑΘΗ ΑΝΟΙΓΜΑΤΩΝ

Μετά από τις γνωστές κινήσεις, μιας

θარიάντας του ανοίγματος της Ντάμας:

1) δ2—δ4, δ7—δ5. 2) Ιη1—ζ3, Αγ8—ζ5. 3) γ2—γ4, γ7—γ6. 4) Βδ1—63, Βδ8—66; 5) γ4Χδ5, Β6Χδ3. 6) α2Χδ3, Αζ5Χδ1. 7) δ5Χγ6. ‘Η σωστή κίνησις είναι δ5δ 168Χγ6. ‘Εάν τα Μαύρα παρασυρθούν και παΐξουν : Αδ1—ε4 τα Λευκά απαντούν με 8) Πα1Χα7! Πα8Χα7. 9) γ6—γ7.

Μετά από τις γνωστές κινήσεις μιας θარიάντας του ρωσικού ανοίγματος :

1) ε2—ε4, ε7—ε5. 2) Ιη1—ζ3, Ιη8—ζ6. 3) Ιζ3Χε5, δ7—δ6. 4) Ιε5—ζ3, Ιζ6Χε4. 5) γ2—γ4, Αζ8—ε7. 6) δ2—δ4, Ο—Ο. 7) Αζ1—δ3, ζ7—ζ5. 8) Ο—Ο, γ7—γ6. 9) Πζ1—ε1, δ6—δ5. 10) Ιζ3—ε5, ι68—δ7. ‘Εδω τα Λευκά πρέπει να παίξουν 158Χδ7.

‘Η κίνησις ζ2—ζ3 εις την οποίαν εύκολα μπορεί να παρασυρθή κανείς, έπιφέρει απώλειαν της παρτίδας όπως απέδειξεν ο MARCO έναντιον του TINSLEY σε μία παρτίδα στο HASTINGS το 1895 :

11) ζ2—ζ3, ιδ7Χε5. 12) δ4Χε5, Αε7—γ5+. 13) Αγ1—ε3 (ή 13. Ρζ1, Β04!) 13)..... Αγ5Χε3+. 14) Πε1Χε3, Βδ8—δ6. 15) Βδ1—γ1, ζ5—ζ4. 16) ζ3Χε4, ζ4Χε3. 17) γ4—γ5, Βδ6—γ7. 18) ε4Χδ5, Βγ7Χε5.

Κάτι το έντελως ιδιαίτερον στο σκάκι είναι το «μπλάιντ παίξιμο». Το «μπλάιντ» παίξιμο μιας παρτίδας σκακίου — χωρίς να ελέπη δηλαδή ο παίξων τη σκακιέρα — έχει ένα έντελως ιδιαίτερο θέλητρον δια κάθε ανεξαιρέτως σκακιστήν. Το άποκορύφωμα θρίσκει κανείς φυσικά στο «μπλάιντ σμουλτανέ» δηλαδή στο παίξιμο όπου ο σκακιστής αντιμετώπιζει όχι έναν άλλον περισσότερους συγχρόνως αντιπάλους χωρίς να ελέπη πάντοτε τη σκακιέρα! Μίαν ωραιότατην παρτίδα του πρωταθλητού Σταύρου Φρυγανιά, ο οποίος είναι συγχρόνως ο μοναδικός εις την ‘Ελλάδα δια το «μπλάιντ» πεπειραμένος παίκτης, δημοσίευσεν παρακάτω. ‘Επαίχθηκε σε μία σκακιστική επίδειξη την 26-8-45 έναντιον τριών συγχρόνως Ισχυρών παικτών. Τα Λευκά παίζει ο κ. Σ. Φρυγανιάς, τα Μαύρα ο κ. Ζακ Καρωατάκης σ’ ένα άνοιγμα Σταύντον (άγγλικό).

1) γ4, Ιζ6. 2) Ιζ3, γ6 ή παρτίδα γίνεται άνοιγρον άνοιγμα Τσούκερτορ-Ρέτι 3) ε3, δ5. 4) Ιγ3. ι6—δ7. 5) δ4, ε6. Με μεταβολήν κινήσεων κατέληξε σε ποζίστιον Γκαμπι Ντάμας με

τόν Α στο γ1. 6) Αδ3, Αε7. 7) Ο—Ο, Ο—Ο. 8) ε4, δΧε4 9) ΙΧε4, ΙΧε4. 10) ΑΧε4, Ιζ6. 11) Αγ2, γ5 ο μαύρος θέλει να ελευθερώση το παγνίδι του. 12) Βε2, γΧδ4 καλύτερο είναι το δ6 και μετά Αδ7. 13) Πδ1, Αγ5. Το πόνι δέν κρατιέται. 14) δ4! ΑΧδ4 15) ΠΧδ4, Βε7. 16) Αδ2, Αδ7. 17) Π04! 06. 18) Βδ3! η6 και η άπομακρύνσις του Πζ8 δέν ωφέλει. 19) ΠΧ06, Ρη7 δια ν’ άπομακρύνη τον Τύργον. 20) ΠΧη6+! η άμυνα των Μαύρων καταρρέει. ζΧη6. 21) ΒΧ η6+, Ρ08. 22) Πδ1! άπειλεί ΠΧδ7, ΒΧΠ, ΑΧζ6+ κ.λ.π. Αε8. 23) Β06+, Ρη8. 24) Πδ4, ε5 δια να κλείση την διαγώνιον α1—08. ‘Εάν 24).... Βη7. 25) Πη4! ΒΧη4. 26) Ιη5! Β05. 27) Αδ7+, Ρ08! 28) ΒΧζ6+, ΠΧΒ. 29) ΑΧΠζ6+ μάτ. 25) ΙΧε5!, Βη7. 26) Πη4!! ΙΧη4. 27) ΙΧη4, Βε7! Τώρα όμως τα Λευκά αναγγέλλουν μάτ σε 3 κινήσεις. 28) Β08+, Ρζ7. 29) Β05+, Ρη8. 30) ι06+ και μάτ. Μία εξαιρετική παρτίδα!

Ι. Χ.

ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΝΕΑ

‘Η 9η ‘Ολυμπιάς Σκακίου έληξε την 12ην Σεπτεμβρίου εις το Ντουμπρόβνικ της Γιουγκοσλαβίας. Τα τελικά αποτελέσματα με τας αντίστοιχους βαθμολογίας των είναι τα παρακάτω. Νικήτρια έζηλθεν η Γιουγκοσλαβία η οποία και έλαβε το χρυσό κύπελλο της FIDE (Federation Internationale des Echecs).

1	Γιουγκοσλαβία	45 1/2
2	‘Αργεντινή	43 1/2
3	Δυτική Γερμανία	40 1/2
4	‘Ηνωμ. Πολιτεία	40
5	‘Ολλανδία	37
6	Βέλγιον	32
7	Αυστρία	31 1/2
8	Χιλή	30 1/2
9	Γαλλία	28 1/2
10	Φινλανδία	28
11	Σουηδία	27 1/2
12	‘Ιταλία	25
13	Δανία	22
14	Περου	21 1/2
15	Νορβηγία	15
16	‘Ελλάς	12

Λύσις 3η σελίδα έξωφύλλου.)

Σεῖς διευθύνετε τὸ Μινιόν

Ἐμεῖς δὲν εἴμεθα παρὰ οἱ
εὐσυνείδητοι ἐκτελεσταὶ τῶν
ἐπιθυμιῶν σας, τοῦ γούστου
σας καὶ τῶν ἀπαιτήσεών σας.

MINION
ΠΑΤΗΣΙΩΝ 13

Θὰ ἐπιθυμοῦσα καὶ ἐγὼ καὶ πολλοὶ
φίλοι μου νὰ διάβαζα στὴν «Ἐκλογὴ»
ποιήματα ξένων ποιητῶν μεταφρασμέ-
να στὴν ἑλληνικὴ. Τὰ ἑλληνικὰ ποιή-
ματα τὰ βρίσκομε. Ἀπὸ ξένα ὅμως ἐ-
λάχιστα γνωρίζομε.

ΜΟ.Υ.ΣΗΣ Κ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΗΣ

Ἀθῆναι

Θὰ ἦταν πολὺ ἐνδιαφέρον, γιὰ μᾶς
τοὺς φιλοτελιστὰς νὰ διαβάσαμε νέα
γύρω ἀπὸ αὐτὸ τὸ θέμα. Εἴμαστε πολ-
λοὶ καὶ φανατικοί.

Π. ΚΟΥΡΕΛΗΣ

Ἀθῆναι

Εὐχαριστοῦμε ἰδιαίτερος τοὺς ἀ-
ναγνώστας πού μᾶς προσφέρουν πολύ-
τιμες καὶ ἐφαρμοσίμες ἰδέες. Μόνο
τοὺς ζητᾶμε ὑπομονή. Ἡ κάθε μία,
γιὰ νὰ πάρῃ θέσι εἰς τὴν «Ἐκλογὴ»,
χρειάζεται μελέτη καὶ προετοιμασία.

ΣΥΝΕΧΕΙΑ «ΚΟΥΪΖ»

Ἀγαπητὴ «Ἐκλογὴ»

Μαζὺ μὲ τὰ πραγματικά μου συγ-
γραφήρια γιὰ τὴν καλύτερευσί τῆς
ἐκδόσεώς σου, παρακαλῶ πολὺ δέξου
τὴ διόρθωσι κάποιας ἀνακριθείας πού
παράτηρα στὴν ἀπάντησι ἐνὸς
«ΚουΪζ» τοῦ Σεπτεμβρίου: Σὲ ποιὸν
ἀριθμὸ στὴν Ἑλληνικὴ γλῶσσα συναν-
τᾶται γιὰ πρώτη φορά τὸ γράμμα
«Μ»; Καὶ ἀπαντᾷ Ἐβδόμηντα.
Προφανῶς ὅμως ξέχασες τὸ... Μηδὲν
(Ο)!

Θ. ΤΑΣΙΟΣ

Φοιτητῆς — Μέγαρο

Σωστά. Τὸ μηδέν, ἀριθμὸς χωρὶς δι-
κῆ του προσωπικότητα, λησμονήθηκε.

ΔΙΑΦΗΜΙΣΙΣ ΣΤΙΣ ΔΙΑΦΗΜΙΣΕΙΣ

Διαφημίσεις! Καὶ δέβαια. Ποιὸς
ἀμαθὴς ἔγραψε ὅτι τὰ σοβαρὰ ξένα
περιοδικὰ δὲν ἔχουν διαφημίσεις;
Διάβασαν, κυττάσανε ποτὲ τί γίνεται
σὲ ὅλα τὰ περιοδικὰ τὰ ξένα; Μόνο
μία προσπάθεια πρέπει νὰ γίνῃ:
Πιὸ καλλιτεχνικὴ, πιὸ ἐξυπνὴ νὰ εἶναι
ἡ ἐμφάνισις τῶν διαφημίσεων.

ΜΙΜΗΣ ΦΩΤΙΑΔΗΣ

Ἀθῆναι

Παρὰ τὰς ὑποδείξεις τόσων θερ-
μῶν φίλων σου, δὲν ἔννοεσι νὰ σταμα-
τήσῃς τίς διαφημίσεις...

Α. ΑΠΟΣΤΟΛΟΠΟΥΛΟΣ

Φοιτητῆς—Ἀθῆναι

Ὁραῖες οἱ καινοτομίαι τοῦ σκακι-
οῦ καὶ τοῦ σταυρολέγου καὶ πολὺ ὡ-
ραῖα τὰ ἄρθρα σου, ἀλλὰ οἱ διαφημί-
σεις εἶναι ἐνοχλητικὲς...

Χ.Δ. ΔΗΜΟΥ

Φοιτητῆς Δράμα

Πῶς δὲν καταλαβαίνουν οἱ ἀναγνώ-
σται σου ὅτι αἱ διαφημίσεις εἶναι ἐ-
να... ἀναγκαῖο κακό;

ΒΑΣΙΛΗΣ ΚΑΡΑΒΙΤΗΣ

Πειραιᾶ

Ἡ μάχη ἐξακολουθεῖ, καὶ σωρὸ
φθάνουν τὰ γράμματα γύρω ἀπὸ τὸ ἐ-
πίμαχο θέμα τῶν διαφημίσεων. Καὶ
γι' αὐτὸ ἡ «Ἐκλογὴ» μιὰ καὶ δὲν
μπορεῖ νὰ ἱκανοποιήσῃ τοὺς φανα-
τικούς ἐχθροὺς καὶ νὰ ἐξορίσῃ τε-
λειῶς τίς διαφημίσεις, θὰ ἤθελε νὰ
μᾶς τουλάχιστον ποιῇς ἀπὸ τίς δια-
φημίσεις πού θὰ δημοσιεύσῃ εἰς τὰ
τευχῆ τοῦ Ὀκτωβρίου καὶ τοῦ Νοεμ-
βρίου προτιμῶν οἱ ἀναγνώσται της.
Συγκεκριμένως:

Ποιῇς τρεῖς διαφημίσεις, κατὰ σει-
ρὰν προτιμήσεως, βρίσκετε καλύτε-
ρες... ἢ τουλάχιστον λιγώτερο κακές;

ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΑ

Γιὰ τὰ ἐνδιαφέροντα γράμματα καὶ
τὰ καλὰ τους λόγια, εὐχαριστοῦμε
θερμὰ, τίς κ. κ. Ἐλεονώρα Τσαούση
(Θεσσαλονίκη), Πιπίτσαν Κούτσιν
(Καλάμας), καὶ τοὺς κ. κ. Γ. Γάτον
(Φιλοθέη), Π. Μουσετίδη, Γεώργιο
Ζουρντζή (Σοφάδες Θεσσαλίας),
Λ. Γεωργακόπουλο (Ἀθῆναι), Βασί-
λειο Ντούναν (Θεσσαλονίκη), Κυριάκο
Κοφίνη (Β. Σ. Τ. 902), Γιάννη Σπα-
νόπουλο (Ἀθῆναι), Γεώργιο Πετρίδη
(Χίον), Δ. Λούκα (Χίον), Ἰάσονα
Γιαννουλάτο (Πειραιᾶ), Ζαχαράκη
Κων. (Νεάπολι Κρήτης), Γ. Ἰωαννί-
δην (Ἀθῆναι), Δημ. Κρίνον (Σύρον),
Δημ. Κωνσταντόπουλον (Ἀθῆναι),
Στέλιον Κατσιγαράκη (Κυδωνίας
Κρήτης), Θεοδοσίου Λάζον (Β. Σ. Τ.
902).

ΖΗΤΟΥΝ ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑΝ

Εἶμαι 19 χρονῶν καὶ ἀγαπῶ τὴν
καλλιτεχνία καὶ τὴν ποίησι. Λατρεύω
κυριολεκτικὰ τὴ μουσικὴ.

Θέλω νὰ ἀλληλογραφήσω μὲ κοπέλλα

17-19 χρόνων, ή οποία να έχη τις ίδιες αντιλήψεις με μένα. 'Η άλληλογραφία μπορεί να γίνει και 'Αγγλικά.

Πότης 'Αλφαίος

'Οδός Καλλιγιά 6, Φιλοθέη
'Ελλην 'Ακρίτας ζητεί άλληλογραφία. 'Η σύστασί του είναι αυτή.

Γιαννακόπουλος Σακής

Χ Μεραρχία Α.Σ. Σ.Τ.Γ. 916

Ζητώ άλληλογραφία με κοπέλλα μορφωμένη. Είμαι 22 ετών, φοιτητής της 'Ιατρικής.

Στρατιώτης Σπύρος Παπαθανασίου

Κ.Ε.Υ. Α.Ε.Ν. V Διμοιρία

Σ.Τ.Γ. 911

Ζητώ άλληλογραφία με νέους και νέες που να σκέπτονται τις πιο πολλές φορές αισιόδοξα.

Αίμιλιος 'Αστερίου

Λόχος Στρατηγείου 21 Ταξιαρχίας

Σ.Τ.Γ. 912 Β

Νέος 18 ετών ζητεί άλληλογραφία με νέους και νέες της Κύπρου, Κοής και Δωδεκανήσου.

Τάκης Γεωργακόπουλος

Γαργαλιάνοι Μεσσηνίας

Ζητώ άλληλογραφία με νέους και νέες μέχρις 23 ετών, σε διάφορα θέματα.

Στρατιώτης 'Αντώνιος Πλακάς

528 Τ.Π. Δ)σις 'Υλικού

Σ.Τ.Γ. 913 Γ.

Είμαι 22 χρόνων, πρώην φοιτητής της 'Ιατρικής και τώρα στρατιώτης. Θά ήθελα να άλληλογραφήσω με άναγνώστρες της «'Εκλογής».

Νίκος Πεδιαδιτάκης

Κ.Ε.Υ. Α.Ε.Ν. Σ.Τ.Γ. 911

Ζητώ άλληλογραφία με νέους και νέες κατά προτίμησι φοιτητάς άναγνώστας της 'Εκλογής σε οποιαδήποτε θέματα.

Γεώργιος Πετρίδης

'Αγίου 'Ιακώβου 8—Χίος

Ζητώ άλληλογραφίαν με κοπέλλες που ενδιαφέρονται για τα... έλαφρά θέματα της «'Εκλογής». Μόδες, θέατρο κ.λ.π.

Λίτσα Διαμαντίδου

Φωτίου Πατριάρχου 7. 'Αθήναι

Θά ήθελα να άλληλογραφήσω με νέους και νέες από τα διάφορα μέρη της 'Ελλάδος και του εξωτερικού, ελληνικά ή γαλλικά.

Δημήτριος Λούκας

'Οδός 'Αγίου Γεωργίου 4

Φρούριον, Χίος

Ζητώ άλληλογραφία με νέους και νέες, επίσης φίλους της «'Εκλογής» επάνω σε οποιοδήποτε ενδιαφέρον θέμα της ζωής.

Κυριάκος Κοψίνης

ΤΝΣ ΒΣΤ 902

'Επιθυμώ να άλληλογραφήσω με νέους και νέες από οποιαδήποτε χώρα του κόσμου, ('Ελληνικά ή 'Αγγλικά).

Γιώργος Κερασίδης

Λεωφόρος 'Εφέσου 20

Νέα Σμύρνη 'Αθήναι

Είμαι φιλοτελιστής και θά έπιθυμούσα να άλληλογραφήσω και να ανταλλάξω γραμματόσημα 'Ελληνικά και Ξένα με άναγνώστες της «ΕΚΛΟΓΗΣ»

Μωύσης Κ. Κωνσταντίνος

Παλαμηδίου 37 'Αθήναι

Ζητώ άλληλογραφία με νέους και νέες που ενδιαφέρονται για συζητήσι γύρω από τη φιλολογία, τέχνη και φιλοσοφία.

Σώζων Θωμόπουλος, Κόρινθος

Είμαι 23 ετών, φοιτητής της 'Ιατρικής, φίλος του θεάτρου και του κινηματογράφου. 'Οποια άναγνώστρια ή άναγνώστης θέλει να μου κάνει λίγη συντροφιά, άς μου γράψη.

'Η διεύθυνσίς μου είναι :

Δεκανεύς Δούμας Θεόδ.

Β' Μ. Καταδρομών

54 Α. Ο. Κ., Β. Σ. Τ. 903

Είμαι μαθητής της 'Εμπορικής 'Ακαδημίας Λεμεσού Κύπρου, και θά ήθελα να άλληλογραφήσω με νέους και νέες που να ενδιαφέρονται για τη ζωγραφική και τη λογοτεχνία.

Νίκος Κ. Χ' Μιλτιάδης

οδός 'Ελλάδος άρ. 45

'ΑΛΕΚΤΩΡ.

Μάλιστα,
αυτό είναι το γάρο!

ΠΑΠΑΣΤΡΑΤΟΣ

Ένα προϊόν πò
Έχειπε από την Έπι-
νική κουζίνα ή έτοιμη

**Μαγιονέζα
ΕΚΜΑ**

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ - ΘΡΕΠΤΙΚΗ ΜΕ ΑΓΝΑ ΥΛΙΚΑ

-Τι σὰς θυμίζει ἡ
φθινοπωριὰτικὴ
αὕτὴ γύμνια ;

Πάντως στὸ Μινιόν δὲ θρῖπτε Μον-
τέρνο καὶ ζεστὰ χειμερινὰ εἶδη, γιὰ
σὰς, τὸν ἄνδρα σὰς καὶ τὰ παιδιὰ σὰς

Μινιόν

ΟΤΕ,

1930-1950 ΕΙΚΟΣΙ ΧΡΟΝΙΑ
ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΣΩΛΗΝΩΝ

**ΕΙΚΟΣΙ ΧΡΟΝΙΑ
ΣΥΜΒΟΛΗ ΣΤΗΝ ΑΝΟΙΚΟΔΟΜΗΣΙ**

ΙΣΟΛΑ Α.Β.Ε.

ΣΩΛΗΝΟΥΡΓΕΙΑ - ΧΥΤΗΡΙΑ - ΕΜΑΓΕ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ : ΑΙΓΑΙΟΥ 40 - ΚΑΛΛΙΘΕΑ - ΤΗΛΕΦΩΝΟΝ 96-234

ΠΡΟΪΟΝΤΑ

ΣΙΔΗΡΟΣΩΛΗΝΕΣ ΥΔΑΤΟΣ ΜΑΥΡΟΙ ΚΑΙ ΓΑΛΒΑΝΙΣΜΕΝΟΙ - ΗΛΕΚΤΡΙΚΟΙ ΣΩΛΗΝΕΣ ΧΑΛΥ-
ΒΔΙΝΟΙ ΚΑΙ «BERGMANN» - ΧΥΤΟΣΩΛΗΝΕΣ ΚΑΙ ΕΞΑΡΤΗΜΑΤΑ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΕΩΣ - ΛΕΚΑΝΕΣ
ΕΜΑΓΕ ΚΑΙ ΚΑΖΑΝΑΚΙΑ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΕΩΣ - ΧΥΤΟΣΙΔΗΡΑ ΜΕΡΗ ΜΗΧΑΝΩΝ & ΕΡΓΑΣΙΑΙ ΧΥΤΗΡΙΟΥ